

HAUSA

هوسا

هوسا

TAFSIRIN USHURIN KARSHE NA AL KUR'ANI MAI GIRMA

TARE DA
WASU HUKUNCE-HUKUNCE
DA SUKA SHAFI
KOWANNE MUSULMI

www.tafseer.info

ISBN : 978-9960-58-634-2

Dukkan yabo ya tabbata ga Allah (s.w.t) kuma tsira da aminci su tabbata bisa Shugabanmu, kuma Annabinmu, kuma masoyinmu Manzon Allah (s.a.w).

Bayan haka: Ka sani ya kai dan-uwa Musulmi da kuma 'yar-uwa Musulma, Allah Ya yi muku rahama, cewa lallai ya zama wajibi a kan mu, sanin matsaloli guda hudu kamar haka:

1 ILIMI (wato sani): Shi ne sanin Allah Madaukakin Sarki da kuma sanin AnnabinSa (S.A.W) da kuma sanin Addinin Musulunci. Saboda ba ya halatta a bauta wa Allah ba tare da ilimi ba, duk wanda ya aikata haka (bautar Allah ba ilimi), babu shakka makomarsa zuwa bata ce. Kuma lallai ya yi kama da Kirista (Nasara) cikin yin haka.

2 AIKI: Duk wanda ya sani kuma bai yi aiki da abin da ya sani ba, to lallai ya yi kama da Yahudu, saboda su sun sani amma ba su yi aiki da abin da suka sani ba. Yana daga cikin dabarun Shaidan lallai ya kore mutum daga ilimi bisa ba shi uzurin cewa mutum yana da uzuri gaban Allah idan bai sani ba. Alhali, bai sani ba cewa, duk wanda ya samu damar ya koyi ilimi, kuma sai bai yi hakan ba, lallai hujja ta tsayu a kan sa (cewa ya samu dama amma ya ki). Wannan ita ce dabarar da mutanen Annabi Nuhu a lokacin da suka sanya 'yan yatsu a kunnensu wai don saboda hujja kar ta tsayu a kan su, kamar yadda Allah Madaukaki yake bayar da labari. ﴿جَمَلُوا أَسْيَعَهُمْ فِي آدَانِهِمْ وَأَسْتَفْسَوْا نِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَأَسْتَكْرُوا أَسْتَكْرَارًا﴾ “Kuma lallai ne ni koyaushe na kiraye su domin Ka gafarta musu, sai su sanya 'yan yatsun su a cikin kunnuwansu, su lullube da tufafinsu su doge a kan yin laifi.....”

3 KIRA ZUWA GARE SHI (ILIMI) DA AIKI DA SHI: Saboda malamai da masu kira zuwa ga Allah su ne magadan Annabawa, kuma lallai Allah (s.w.t) Ya la'anci Banu-Isra'ila, saboda cewa su, sun kasance ba sa hani daga mummunan aiki, face ma aikata shi su ke yi, kamar yadda Allah (s.w.t) Ya bayar da labari a kan haka:

﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ﴾ “Sun kasance ba sa hana juna daga abin ki wanda suka aikata, hakika abin da suka kasance suna aikatawa ya munana”.

Kira zuwa ga Allah da koyarwa, wannan “Faradu kifaya ne” (watau idan wasu suka aiwatar sun daukewa wasu). Babu wanda zai sami laifi har wafanda ba su yi ba, idan kuwa babu wanda ya aikata ko ya yi, to gaba-kidayan mutane masu laifi ne.

4 YIN HAKURI A KAN CUTUWA: Wato cikin koyarwa ko kuma wajen yin aiki da ilimi ko wajen kira zuwa gare shi. Shiga cikin aikin yana korar jahilci kuma ya saukake ilimi ga dalibin ilimi wannan wajibi ne. A cikin wannan littafin mun tattara mafi karancin abin da ya ke isa ga mutum na ilimin Shari'a, tare da Juzu'i uku na karshen Alkur'ani da kuma fassarar ayoyinsa, saboda yawan maimaita shi da ake yi. Kamar yadda ka'idar malamai ta ke cewa: “Duk abin da ba a iya riskar sa duka ba, ba za a bari mafi yawa ya wuce ba”.

Daga cikin hakan, kuma kwadayinmu a bisa haka takaitawa daga abin da ya inganta daga Manzon Allah (s.a.w). Ba za mu taba riyawa cewa mun kai makura ba, domin hakan (kaiwa makura) abu ne da ya kebanta ga Allah, sai dai cewa wannan kofari ne kawai tsayayye da kansa. Idan ya dace da gaskiya, to daga Allah ya ke, idan kuwa an sami kuskure to daga Shaidan ne.

Allah da ManzonSa sun barranta daga gare shi, Allah Ya yi jinkanSa ga duk wanda ya shiryar da mu daga laifuffukanmu, ta hanyar warwara mai ma'ana bisa abin da da muka yi. Allah mu ke roko Ya yi sakamako ga duk wanda ya shiga cikin aikin tattara wannan littafin da kuma buga shi da kuma rabar da shi ga al'umma, sakayya mafi girma. Kuma Allah Ya karbi aikinsu kuma ya ninka musu sakamako. Allah Shi ne mafi sani. Kuma tsira da amincin Allah su tabbata ga Shugabanmu kuma Annabinmu Muhammad (s.a.w) da Alayensa da Sahabansa gaba daya.

FALALAR KARATUN ALKUR'ANI

1

Dukkan yabo ya tabbata ga Allah , kuma tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Manzon Allah da kuma Alayensa da sahabbansa, amma bayan haka: Lallai Alkur'ani zancen Allah ne, kuma falalarsa akan sauran maganganu kamar daukakar Allah ce a kan halittunSa. Karanta shi, shi ne abin da yi fi falala daga cikin dukkan abin da harshe ke motsi da shi.

☀️ **KOYON KARATUN ALKUR'ANI DA KOYAR DA SHI DA KARANTAR DA SHI YANA DA FALALA MAI YAWA: Daga Ciki:**

❶ **SAKAMAKON KOYAR DA SHI: Manzon Allah (s.a.w) Ya ce:** “Mafi alherinku shi ne wanda ya koyi Alkur'ani kuma ya koyar da shi.” (Bukhari)

❷ **SAKAMAKON KARANTA SHI: Manzon Allah (s.a.w) Ya ce:** “Duk wanda ya karanta harafi daya daga cikin littafin Allah , yana da ladan wannan harafi, kuma shi ladan za a ninka shi sau goma” (Tirmizi)

❸ **FALALAR KOYON KARATUN ALKUR'ANI DA HADDACE SHI DA KUMA GWANANCEWA WAJEN IYA KARANTA SHI:**

Manzon Allah (s.a.w) ya ce: “*Misalin mutumin da ya ke karatun Alkur'ani kuma ya na kiyaye shi to yana tare da Mala'iku masu girma, tsarkaka. Kuma misalin wanda ya ke karanta shi kuma yana wahala da shi kuma yana mai tsananin wahala a kansa, to yana da sakamako kashi biyu (sakamakon wahalar da kuma karatun)*”. (Bukhari da Muslim). (Abin da ake nufi da safaratu su ne Mala'iku).

Manzon Allah (s.a.w) ya fara da cewa: “*Ana cewa mahaddacin Alkur'ani a Alkiyama: Karanta kuma ka yi sama, ka kuma karanta kamar yadda ka kasance kana karanta wa a duniya, lallai matsayinka zai tsaya ne a wajen karshen ayar da ka karanta*” (Tirmizi)

Malam Khadfdabi ya ce: “ Ya zo a cikin maganganun magabata lallai cewa, gwargwadon yawan ayoyin Alkur'ani shi ne gwargwadon matsayi a gidan Aljanna. Sai a ce wa mai karatun Alkur'ani: Ka yi sama gwargwadon abin da ka kasance kana karanta wa na ayoyin Alkur'ani. Duk wanda ya karanta Alkur'ani dukkansu, to shi zai sami mafi girman daraja a gidan Aljanna, a Ranar Lahira. Wanda ya karanta juzu'i daya daga cikinsa, darajarsa za ta kasance gwargwadon abin da ya karanta. Sai ya zama gwargwadon ladanka gwargwadon inda za ka tsaya”.

❹ **SAKAMAKON WANDA YA KOYA WA DANSAN ALKUR'ANI:**

Manzon Allah (s.a.w) Ya ce: “*Wanda ya karanci Alkur'ani kuma ya san shi, kuma ya yi aiki da shi, za a sanya wa iyayensa biyu hular girma ta haske ranar tashin kiyama. Haskenta (hular) kamar hasken rana. Kuma za a tufatar da iyayensa biyu tufafin kwalliya wanda duniya ba ta kai su daraja ba. Sai iyayen biyu su ce, domin me aka tufatar da mu wannan kayan? Sai a ce ma su: “saboda rikon da danku ya yi wa Alkur'ani*”. (Hakim)

❺ **CETON DA ALKUR'ANI YA KE YI WA MAHADDACINSA:**

Manzon Allah (s.a.w) Ya ce: “*Ku karanta Alkur'ani domin zai zo ranar tashin Alkiyama, ya na mai ceto ga ma'abotansa*.” (Muslim)

Manzon (s.a.w) har ila yau ya fara da cewa: “*Azumi da Alkur'ani suna yin ceto ga bawa Ranar Tashin Alkiyama*” (Ahmad da Hakim)

❻ **SAKAMAKON WANDA YA HADU DA JAMA'A DOMIN KOYON ALKUR'ANI DA KARANTASHI:**

Manzon Allah (S.A.W) ya ce: “*Mutane ba su taba taruwa ba a cikin wani gida daga cikin gidajen Allah, suna karanta littafinSa kuma suna koyar da shi a tsakaninsu, face nutsuwa ta sauka a gare su, kuma rahama za ta lullube su, kuma Mala'iku za su kewaye su kuma Allah zai ambace su cikin wadanda suke tare da shi*” (Abu Dawud)

❁ LADUBBAN KARATUN ALKUR'ANI :

Ibn Kasir ya ambaci wani sashe daga cikin ladubban kamar haka, ya ce: “Kar mutum ya shafi Alkur'ani kuma kar ya karanta shi face yana cikin tsarki. Kuma ya yi aswaki kafin fara karanta shi. Kuma ya sanya mafi kyawu daga cikin tufafinsa. Kuma ya fuskanci alkibla. Kuma ya tsayar da karatunsa yayin hamma. Kar ya yanke karatunsa domin wata magana sai inda bukata a kan hakan. Ya halarto da hankalinsa yayin karatun. Ya tsaya a kan kowace aya da aka yi magana akan rahama domin ya roki Allah ita, kuma da ayoyin azaba domin ya nemi tsarin Allah a kai. Kar ya ajiye Alkur'ani a warwatse (ba tsari). Kar ya dora wani abu a kan sa. Kar sashen makaranta su daga murya a kan karatun sashe (kar a sami rudani). Kuma kar a karanta shi a kasuwa da wuraren wasa”.

❁ YADDA AKE KARANTA ALKUR'ANI:

An tambayi Anas dan Malik a kan yadda karatun Annabi (S.A.W) ya ke. Sai ya ce: “*Ya kasance yana jan madda idan ya karanta Bismillahir Rahmanir Rahim. Ya kan yi madda a kan sunan Allah kuma ya yi madda a kan Rahman kuma ya kan yi madda a kan Rahim*”. (Bukhari)

❁ RIBANYA SAKAMAKON KARATU:

Duk wanda ya karanta Alkur'ani don Allah, to za a ba shi lada. Kuma lallai ana ribanya wannan ladan kuma a na girmama shi a lokacin da zuciyar sa ta ke halarce. Kuma yana bibiya da fokarin fahimtar abin da yake karantawa. Sai ya zama kowane harafi ana ba shi lada goma har zuwa ninki dari bakwai.

❁ GWARGWADON ABIN DA YA KAMATA A KARANTA NA ALKUR'ANI A KOWANE YINI DA DARE:

Sahabban Ma'aiki (S.A.W) sun kasance suna sanya wa kawunansu wani kaso na daga Alkur'ani a kowace rana. Su kan dauwama a kan fokarin karanta shi duka, a cikin kasa da kwana bakwai. A'a ha, hani ya zo a kan rashin karanta shi a cikin kasa da kwana uku. Ka yi kwadayi ya dan-uwana wajen tafiyar da lokacinka cikin karatun Alkur'ani. Ka sanya wa kanka wani abu a kowane yini daga Alkur'ani. Ba za ka bar shi ba ya wuce duk yanda abubuwa suka caba maka. Domin masu iya magana sun ce :

“*Kadan din da ake yi kullum ya fi alheri fiye da mai yawan da ake yi a gutsi-gutsi*”. Idan ka manta ko ka yi barci (ba ka karanta shi ba) to gobe sai ka rama shi saboda **Manzon Allah (S.A.W) ya ce:** “*Wanda ya yi barci a kan kasonsa da ya ke karanta wa na dare bai yi ba, ko wani abu daga cikinsa, sai ya karanta shi tsakanin sallar Asuba ko sallar Azuhur, to za a rubuta masa lada kamar ya karanta shi cikin dare*”. (Muslim)

Kar ka zama daga cikin wadanda suka fauracewa Alkur'ani ko suka manta da shi daga cikin kowane irin nau'i na fauracewa, kamar nisantar karanta shi ko kuma fokarin fahimtarsa ko kuma fokarin aiki da shi ko kuma fokarin neman waraka da shi.

Sūratul Fātiha [1]

Āyōyinta 7 ne. Anā kiranta Uwar Littafi dōmin tā tāra ilmin da yake a cikin Alku'āni a dunkule. Bāsmala a cikinta take ga kirā'ar Āsim, ruwāyar Hafs, amma banda ga kirā'ar Warsh.

- 1 Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.
- 2 Godiya ta tabbata ga Allah, Ubangijin halittu;
- 3 Mai rahama, Mai jin Kai;
- 4 Mai nuna Mulkin Rānar Sakamako.
- 5 Kai muke bauta wa, kuma Kai muke neman taimakonKa.
- 6 Ka shiryar da mu ga hanya madaidaiciya.
- 7 Hanyar waƙanda Ka yi wa ni'ima, ba waƙanda aka yi wa fushi ba, kuma ba batattu ba.¹

¹ Da cewa Ubangijin halittu ya tara ilmin tauhidi na Ilāhiyya da Rububiyya, Mai rahama Ya tāra dukan rahamar dūniya da rāyarwa da matarwa da ciyarwa da shāyarwa da tufatarwa. Mai jin Kai yā tāra ni'imar dūniya mai dōgēwa zuwa Lāhira kamar īmāni da na lāhira. Mai mallaka ko Mai nūna mulkin rānar sakamako, yā haɗa dukan wa'azi. Kai muke bautā wa kuma Kai muke nēman taimako, ya tara tauhīdin Ilāhiyya da ibāda amaliyya ko kauliyya. Hanya madaidaiciya, tā haɗa dukan sharī'a da hukunƙe-hukunƙe. Waƙanda aka yi wa ni'ima, yā tāra dukan tārihin mutanen kirki. Waƙanda aka yi wa fushi, yā tāra dukkan tārihin māsu tsaurin kai. Batattu, yā tāra tārihin dukan mai aiki da jāhilci ko bata.

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

آياتها ٢٢

آياتها ٥٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ
 وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝١
 الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ
 مِنْكُمْ مَنْ نَسَأَ بِهِمْ مَا تُهَبُّونَ أَمْهَنَّهُمْ إِلَّا الَّتِي
 وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ
 اللَّهَ لَعَفْوٌ غَفُورٌ ۝٢
 وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
 لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تُوعِظُونَ
 بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝٣
 فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
 مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ سِتِّينَ
 مِسْكِينًا ذَلِكَ لِيَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
 وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٤
 إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَثِيرًا
 وَكَمَا كَيْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ
 عَذَابٌ مُهِينٌ ۝٥
 يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
 عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝٦

Sūratul Mujādala

Tanā karantar da yadda tsārin Majalisar Annabi ta kasance alōkacinsa, dōmin ta zama abar kōyi ga sauran majalisun shūgabannin Musulmi a bāyansa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Lalle Alla Ya ji maganar¹ wadda ke yi maka jāyayya game da mijinta, tanā kai Kāra

1 Wannan Kissa tanā nūna cēwa a Majalisar Annabi kōwa na da 'yancin shiga, namiji da mace, kuma ya fa i abin da yake so, kō da ya sā ā wa abin da Annabi ya gani Kāfin wani wahayi yasauka. Gā wannan mace sunanta Khaulatu bnt Sa'alabah ta kai Kārar mijinta Ausu bn Samit wanda ya yi zihāri game da ita, watau ya ce idan ya kusance ta kamar ya kwāna da uwarsa ne. Ga al'adar lārabāwa wannan bā saki bā ne, kuma ba ya iya kwana da ita har abada.

ga Allah, kuma Allah nā jin muhawararku. Lalle Allah Mai ji ne, Mai gani.

2 Waɗanda ke yin zihāri daga cikinku game da mātansu, sūmātan nan bā uwāyensu ba ne, bābu uwayensu fāce waɗanda suka haife su. Lalle sū, sunā faɗar abin kyāmā na magana da Kārya, kuma lalle Allah haKīka Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

3 Waɗanda ke yin zihāri game da mātansu, sa'an nan su kōma wa abin da suka faɗa, to, akwai 'yanta wuya a gabānin su shāfi jūna. Wannan anā yi muku wa'azi da shi. Kuma Allah Mai Kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.

4 To, wanda bai sāmu ba, sai azumin wata biyu jēre a gabānin su shāfi jūna, sa'an nan wanda bai sāmi ikon yi ba, to, sai ciyar da miskīnai sittin. Wannan dōmin ku yī īmāni da Allah da Manzonsa. Kuma waɗannan hukunce-hukunce haddōdin Allah ne. Kuma kāfirai, sunā da azāba mai raɗadi.

5 Lalle waɗanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, an wulākanta su kamar yadda aka wulākantar da waɗanda ke a gabāninsu, kuma lalle Mun saukar da āyōyi bayyanannu, kuma kāfirai nā da azāba mai wulākantāwa.

6 Rānar da Allah zai tayar da su gabā ɗaya, sa'an nan Ya bā su lābāri game da abin da suka aikata, Allah Yā lissafa shi, alhāli kuwa sū, sun manta da shi, kuma a kan kōme Allah Halartacce ne.

Wannan shi ne takai Kāra wurin Annabi har ta yi mahāwar da shi a kansa. Kuma wannan Kissa tanā nūna gaskiyar Annabi, bai yi jawābi ba ga abin da bai sāmi wahayi ba a kansa.

﴿7﴾ Ashe, ba ka ga cewa lalle Allah Yanā sane da abin da yake a cikin sammai da abin da ke cikin kasa ba? Wata gānāwa¹ ta mutum uku bā zā ta kasance ba fāce Allah Shī ne na huḍu ḍinta, kuma bābu ta mutum biyar fāce Shī ne na shida ḍinta, kuma babu abin da ya kāsa wannan kuma babu abin da yake mafi yawa fāce Shī Yanā tāre da su duk inda suka kasance, sa'an nan Ya bā su lābāri game da abin da suka aikata a Rānar Kiyāma. Lalle Allah Masani ne ga dukkan kōme.

﴿8﴾ Ashe, ba ka ga waḍanda aka hane su ba daga ganāwar, sa'an nan sunā kōmā wa abin da aka hane su daga gare shi, kuma sunā gānāwa game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma idan sun zo maka sai su gasihe ka da abin da Allah bai gaishe ka da shi ba, kuma sunā cewa a cikin zukatansu: "Don me Allah ba Ya yi mana azāba sabōda abin da muke fafi?" Jahannama ita ce mai isarsu, zā su shigeta. Sabōda haka makōmarsu ta mūnana.

﴿9﴾ Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Idan za ku yi gānāwa, to, kada ku gāna game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma ku yi gānāwa game da alhēri da taḵawa. Ku bi Allah da taḵawa wanda zā a tattara ku zuwa gare, shi.

﴿10﴾ Gānāwar daga Shaiḍan take kawai dōmin ya mūnanā wa waḍanda suka yi īmāni, alhāli kuwa bā zai iya cūtar su da kōme ba fāce da iznin Allah. Kuma sai mūminai su dogara ga Allah.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا هُمْ يَأْمُرُونَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آذَنٌ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ بَنَيْنَاهُمْ يَمَاعِلًا لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ هُوُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا هُوُوا عَنْهُ وَيَنْتَجِرُونَ بِالْأَثَرِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُكُمْ جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسِفُهَا الْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَنَجُّوْا بِالْأَثَرِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَجُّوْا بِالْبَيْرِ وَالنَّجْوَى وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُبَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِالْإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

﴿11﴾ Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Idan an ce muka,² "Ku yalwatā a cikin majalisai," to, ku yalwatā, sai Allah Ya yalwatā muku, kuma idan an ce muku, "Ku tāshi" to, ku tāshi. Allah nā ḍaukaka waḍanda suka yi īmāni daga cikinku da waḍanda aka bai wa ilim wasu darajōji māsu yawa, kuma, Allah Mai Kididdigewa ne ga dukkan kōme.

¹ A bāyan Kissar zihāri, ya shiga maganar māsu gānāwa a cikin majalisa. Kuma ya nuna cewa ba a sifanta Annabi kō a jingina wani abu zuwa gare shi sai idan abin nan yā fito daga Allah a cikin harshen ManzonSa.

² Bāyan Kissar hukuncin gānāwa cikin majalisa, sai kuma hukuncin zaunāwa kō tāshi dōmin wani ya zauna. Kuma ana fifita māsu ilmi da zama ga wurin da ya fi dācewa da su.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ
 صَدَقَةٌ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِن لَّمْ يَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾
 ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ صَدَقَاتٍ فَإِذ لَم تَفْعَلُوا
 وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ ﴿١٣﴾ ﴿١٤﴾ ﴿١٥﴾ ﴿١٦﴾ ﴿١٧﴾ ﴿١٨﴾ ﴿١٩﴾ ﴿٢٠﴾ ﴿٢١﴾
 غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم بِنِعْمَتِهِمْ وَلَا يُحِيطُونَ عَلَىٰ الْكُذِبِ
 وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ
 عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾ لَن نُّعْطِيَهُمْ أَموالَهُمْ وَلَا نُؤَلِّدُهُمْ مِّنَ اللَّهِ
 شَيْئًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ
 اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ ۗ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم عَلَىٰ شَيْءٍ ءَآلٍ
 ءِإِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ
 اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ۗ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾
 إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْآدَاءِ لِينٌ ﴿٢٠﴾
 كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبُ بَكَ أَنَا وَرُسُلِي ۗ إِنَّكَ لَمِنَ الْقَوِي عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

﴿١٢﴾ Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Idan zā ku gānāwa da Manzon Allah, to, ku gabātar da 'yar sadaka¹ a gabānin gānāwarku, wannan ne mafi alhēri a gare ku, kuma mafi tsarki. Sai idan ba ku sāmi (abin sadakar ba), to, lalle, Allah, Mai gāfara ne, Mai jin Kai.

﴿١٣﴾ Ashe, kun ji tsōron ku gabātar da sadakōki a gabānin gānāwarku? To, idan ba ku aikata ba, kuma Allah Ya kōmo da ku zuwa ga sauƙi, sai ku tsai da salla, kuma ku

bāyar da zakka, kuma ku yi dā'ā ga Allah da ManzonSa. Kuma Allah ne Mai Kididdigewa ga abin da kuke aikatāwa.

﴿١٤﴾ Ashe, baka ga waƙanda² suka jibinci waƙansu mutāne da Allah Ya yi hushi a kansu ba, bā su cikinku, kuma bā su a cikinsu kuma sunā rantsuwa a kan ƙarya, alhāli kuwa sunā sane?

﴿١٥﴾ Allah Ya yi musu tattalin azāba mai tsanani. Lalle sū abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

﴿١٦﴾ Sun riƙi rantsuwōwinsu garkuwa, sabōda haka suka kange (mūminai) daga jihādin ƙaukaka tafarkin Allah. To, sunā da azāba mai wulākantāwa.

﴿١٧﴾ Dūkiyōyinsu ba su waƙatar musu kōme ba daga Allah, haka kuma dīyansu. Waƙannan 'yan wutā ne. Sū, māsu dawwama ne a cikinta.

﴿١٨﴾ Rānar da Allah ke tāyar da su gabā ƙaya, sai su yi Masa rantsuwa kamar yadda suke yi muku rantsuwa (a nan dūniya) kuma sunā zaton cēwa sū a kan wani abu suke! To, lalle sū, sū ne maƙaryata.

﴿١٩﴾ Shaiƙan ya rinjaya a kansu, sai ya mantar da su ambaton Allah, waƙannan ƙungiyar Shaiƙan ne. To, lalle ƙungiyar Shaiƙan, sū ne māsu hasāra.

﴿٢٠﴾ Lalle, waƙanda ke sābā wa Allah da ManzonSa waƙannan sunā a cikin (mutāne) mafi ƙasƙanci.

﴿٢١﴾ Allah Ya rubūta cēwa," Lalle zan rinjāya, Nī da ManzanniNa." Lalle Allah Mai ƙarfi ne, Mabuwāyi.

¹ Hukuncin tāyar da mutāne dōmin a gāna da Manzon Allah, bā ya halatta sai a kan larūra mai tsanani sabōdahaka aka sanya gabātar da sadaka, sa'an nan aka sōke shida umurni da tsaron salla dōmin wa'azin da ke cikinta dakuma bayar da zakka.

² Bāyan maganar māsu tāyar da mutāne dōmin gānāwa a cikin majalisa, sai kuma munāfikai māsu mu'āmala da kāfirai, kuma su jē su zauna cikin majalisar Musulmi dōmin su auki rahōtonsu zuwa ga maƙiyansu.

22 Bā zā ka sāmi mutāne māsu yin ĩmāni da Allah da RānarLāhira sunā sōyayya da wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa ba, kō dā sun kasance ubanninsu ne, kō dīyansu kō 'yan'uwansu, ko danginsu. waɗannan Allah Yā rubuta ĩmāni a cikin zukātansu, kuma Yā ƙarfafa su da wani rūhi¹ daga gare Shi, kuma zai shigar da su a gidājen Aljanna, ƙoramu na gudāna ƙarƙashinsu sunā māsu dawwama a cikinsu. Allah Yā yarda da su, kuma sun yarda da Shi. Waɗannan ƙungiyar Allah ne. To, lalle ƙungiyar Allah sū ne māsu babban rabo.

Sūratul Ḥashr

Tanā karantar da yadda Allah ke shirya yadda zai taimaki wanda ya dōgara a gare Shi ga bin umurninSa, da sauƙi, ta hanyar da bai sani ba.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

1 Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin ƙasā ya yi tasbihi ga Allah, alhāli kuwa, Shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

2 Shī ne wanda Ya fitar da waɗanda suka ƙāfirta daga Mazōwa Littāfi,² daga gidājēnsu da kōra³ ta farko. Ba ku yi

1 Wa anmda suka tsare dōkokin Allah, Allah zai ba su ƙarfin rai ga zartar da al'amurransu da kyau, kuma zai waɗata su adūniya da Lāhira. Asalin rūhi shine rai. Anā nufin rāyuwar ĩmāni da ƙarfin halin fuskantar gaskiya.

2 Mazōwa Littāfi a nan, sū ne Yahūdun Madīna, watau Banī Nadīr.

3 Kōrēwa daga ƙasā, Annabi yā kōre su zuwa Haibara a garga ar farko, Umar ya kōre su daga Haibara zuwa Syria a garga a ta biyu.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ
حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ
الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الْحَشْرِ
آيَاتُهَا ٢٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
﴿١﴾ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَنذَرْتَهُمْ اللَّهَ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَاءَ لَعَذَّبْتَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

zaton sunā fita ba, kuma sun tabbata cēwa gānuwōwinsu māsu tsare su ne daga Allah, sai Allah Ya jē musu daga wajen da ba su yi zato ba, kuma Ya jēfa tsōro a cikin zukātansu, sunā rushe gidājensu da hannāyensu da kuma hannāyen mūminai. To, ku lūra fa, ya māsu basīrōri.

3 Kuma ba dōmin Allah Ya rubuta musu kōrar ba, dā Ya azabta su a cikin dūniya, kuma a Lāhira sunā da azābar wutā.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
 الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمْهَا قَاطِمَةً
 عَلَىٰ أَسْوَلِهَا فَإِنَّ اللَّهَ وَليُّخِزْيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ
 عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
 وَلَا لَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
 وَلِلَّذِي الْقُرَىٰ وَالْيَتَمَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ كُنْ لَا يَكُونَ
 دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا
 نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾
 لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
 يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ
 هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً
 مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ
 وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

4 Wannan dōmin lalle su, sun sāba wa Allah, da ManzonSa alhāli kuwa wanda ya sāba wa Allah, to, lalle Allah, Mai tsananin ukūba ne.

5 Abin da kuka sāre na dabīniya, kō kuka bar ta tsaye a kan asallanta, to da iznin Allah ne, kuma dōmin Ya wulākanta fasiƙai,

6 Kuma abin da Allah Ya sanya ya zama ganīma ga ManzonSa, daga gare su, to, ba ku yi hari a kansa da dawāki ko rāƙuma ba amma Allah ne Ya rinjāyar da ManzanninSa a kan wanda Yake so, kuma Allah Mai ĩkon yi ne a kan kōme.

7 Abin da Allah Ya sanya shi ganīma ga ManzonSa dagamutānen ƙauyukan

nan, to, na Allah ne, kuma na ManzonSa ne kuma na māsu dangantaka da mārayu da miskīnai da ɗan hanya¹ (matafiyi) ne dōmin kada ya kasance abin shāwāgi a tsakānin mawadāta daga cikinku kuma abin da Manzo ya bā ku, to, ku kama shi, kuma abin da ya hane ku, to, ku bar shi. Kuma ku bi Allah da taƙawa. Lalle, Allah, Mai tsananin ukūba ne.

8 (Ku yi māmāki) Ga matalauta māsu hijira waɗanda aka fitar daga gidājēnsu da dūkiyōyinsu, sunā nēman falala daga Allah da kuma yarda, kuma sunā taimakon Allah da ManzonSa! Waɗannan sū ne māsu gaskiya.

9 Da waɗanda suka zaunar da gidājēnsu (ga Musulunci) kuma (suka zāɓi) ĩmāni, a gabānin zuwansu,² sunā son wanda ya yi hijira zuwa gare su, kuma bā su tunānin wata bukāta a cikin ƙirāzansu daga abin da aka bai wa muhājirīna, kuma sunā fifīta waɗansu a kan ƙāwunansu, kuma ko dā sunā da wata larūra. Wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, waɗannan sū ne māsu babban rabo.

1 Ɗan hanya, shī ne matafiyin da guzuri ya ƙāre masa, yanā nēman taimakon da zai mayar da shi garinsa.

2 Muhājirīna sun yi hijira zuwa Madīna daga Makka kō wa ansu wurāre. Ansar, su ne mutānen Madīna. Wa annan sū ne ya kamāta a yi māmākin yadda suka taimaki addini a lōƙacin tsanani. Muhājirina sun bar gidājēnsu da dūyarsu sun yi hijira, Ansarai sun raba dūkiyarsu da gidājēnsu da iyālansu sun bai wa Muhājirīna dōmin taimakon addīni.

10 Kuma waƙanda suka zō daga bāyansu, sunā cēwa, "Yā Ubangijinmu! Ka yi gāfara a gare mu, kuma ga 'yan'uwanmu, waƙanda da suka riga mu yin īmāni, kada Ka sanya wani kulli a cikin zukātanmu ga waƙanda suka yi īmāni. Yā Ubangijinmu! Lalle Kai ne Mai tausayi, Mai jin Kai.

11 Ashe, ba ka ga waƙanda suka yi munāfinci¹ ba, sunā cēwa ga 'yan'uwansu, waƙanda suka kāfirta daga Mazōwa Littafi, "Lalle idan an fitar da ku, lalle zā mu fita tāre da ku, kuma bā zā mu yi dā'a ga kōwa ba game da ku, har abada, kuma lalle idan an yāke ku, lalle zā mu taimake ku haƙīkatan?" Alhāli kuwa Allah na shaidar cēwa lalle sū tabbas, maƙaryata ne.

12 Lalle idan an fitar da su, bā zā su fita tāre da su ba kuma lalle idan an yāke su bā zā su taimake su ba, kuma lalle idan sun taimake su lalle ne, haƙīkatan, zā su jūyar da bāyansu dōmin gudu, sa'an nan kuma bā zā a taimake su ba.

13 Lalle kū ne kuka fi bāyar da firgita a cikin zukātansu bisa ga Allah, wannan kuwa dōmin sū lalle waƙansu irin mutāne ne da bā su gānēwa.

14 Bā su iya yākar ku gabā ɗaya, fāce a cikin garūruwa māsu gānuwa da gāruna, kō kuma daga bāyan katangu. Yākinsu a tsākaninsu mai tsanani ne, kanā zaton su a haɗe, alhāli kuwa zukātansu dabam-

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ
أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ
﴿١١﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ
وَلَئِنْ نَصُرُوهُمْ لَيُولَيَنَّ الْأَدْبَارَ لَنَنْصُرُوهُمْ ﴿١٢﴾
لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَا يَفْقَهُوهُ ﴿١٣﴾ لَا يَقْنَلُوكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى
مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ حُدُوبٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أَوْبَالٍ أَمَرْتَهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

dabam suke. Wannan kuwa dōmin sū, lalle wasu irin mutane ne da bā su hankalta.

15 Kamar misālin waƙanda² ke a gabāninsu, bā da daɗēwa ba, sun ɗandani kūɗar al'amarinsu, kuma sunā da wata azāba mai raRaɗi.

16 Kamar misālin Shaidan a lōkacin da yake cē wa mutum, "Ka kāfirta," To, a lōkacin da ya kāfirta ɗin, ya ce (masa): "Lalle bābu ruwāna da kai. Lalle ni inā tsōron Allah Ubangijin halitta!"

¹ Bāyan ya nūna yadda Allah ke taimakon mai binsa da taƙawa. Kuma yanā nūna yadda Yake tā ar da mai binSa da munāfinci.

² Kuraishāwa da aka kashe a Badar.

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ
 الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنفَعُوا اللَّهَ وَلَنَنْظُرَ
 نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
 ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ
 هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
 الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا
 الْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَشِيعًا مُّتَصِدًا عَمَّا مِنْ خَشِيَةِ
 اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ
 ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُهُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
 هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ
 الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
 ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ
 يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ
 آيَاتُهَا ١٣
 رَتَبَتُهَا ١٠

﴿17﴾ Sai ākibarsu ta kasance cewa su biyun duka sunā a cikin wutā, sunā māsu dawwama a cikinta. "Kuma wannan shī ne sakamakon māsu zālunci."

﴿18﴾ Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taƙawa kuma rai ya dūbi abin da ya gabatar dōmin gōbe, kuma ku bi Allah da taƙawa. lalle Allah, Mai Kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.¹

﴿19﴾ Kuma kada ku kasance kamar waƙanda suka manta Allah shi kuma Ya mantar da su rāyu, kansu. Waƙannan sū ne fāsiƙai.

﴿20﴾ 'Yan Wutā da 'yan Aljanna bā su daidaita. 'Yan Aljanna, sū ne māsu babban rabo.

﴿21﴾ Dā Mun saukar da wannan Alƙur'ani a kan dūtse, dā lalle kā ga dūtsen yanā mai tawāli'u, mai tsattsāgēwa sabōda tsōron Allah, kuma waƙancan misālai Munā bayyana su ne ga mutāne, da fatan za su yi tunāni.

﴿22﴾ (Wanda Ya saukar da Alƙur'ani) Shi ne Allah, wanda bābu wani abin bautāwa fāce Shi Masanin fake da bayyane, Shī ne Mai rahama, Mai jin ƙai.

﴿23﴾ Shī ne Allah, wanda bābu abin bautāwa fāce shi, Mai mulki, Mai tsarki, Aminci, Mai amintarwa, Mai Tsarēwa, Mabuwāyi, Mai tīlastāwa Mai nuna isa, tsarki ya tabbata a gare Shi daga abin da suke yi na shirki da Shi.

﴿24﴾ Shī ne Allah, Mai halitta, Mai gināwa, Mai sūrantaŵa. Yanā da sūnāye māsu kyau, abin da ke a cikin sammai da ƙasa sunā tsarkake Shi, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

¹ Daga wannan āyā ta 18 zuwaƙarshen sūra, yanā bayānin hāsilin darasin sūrar ne dunƙule, da kuma ambatar muhimman abūbuwan da ta ƙunsa dōmin wa'azi da farkarwa ga mai hankali.

Sūratul Mumtaḥana

Tanā garga i ga Musulmi su tsintsintar da biyayyarsu ga Allah, su yanke wata mu'amala da kāfirai, bā da sun zālunce su ba.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ai.

Ya kū waƙanda suka yi īmani! Kada ku riƙi maƙiyīNa kuma maƙiyinku masōyi, 845. Kuna jēfa sōyayya¹ zuwa gare su, alhāli kuwa haƙīka sun kāfirta da abin da ya zo muku, na gaskiya, sunā fitar da Manzon Allah tāre da ku (daga gidājenku) dōmin kun yi īmāni da Allah, Ubangijinku, idan kun fito dōmin jihādi sabōda ɗaukaka kalmaTa da nēman yardaTa, kunā asirta sōyayya zuwa gare su alhāli kuwa Nī ne Mafi sani ga abin da kuka bōye da abin da kuka bayyana, kuma duk wanda ya aikata shi daga cikinku, to, lalle ya ɓace daga tsakar hanya.

Idan sun kāma ku, zā su kasance maƙiya a gare ku, kuma su shimfiɗa hannuwansu da harsunan gūrin ku kāfirta.

Zumuntarku bā zā ta amfāne ku ba, haka kuma ɗiyanku, a Rānar Kiyāma. (Allah) zai² rarrabe tsakāninku, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

¹ Wani Sahābin Annabi da ake cēwa Hātibu bn Abi Balta'a, ya rubūta takarda zuwa ga Kuraishāwa yanā sanar da su cēwa Annabi na zuwa garinsu da yāki, sai Allah Ya sanar da Annabi tun manzonsa bai isa ba ga Kuraishāwa, sai aka mayar da takardar. Da aka tambayi Hātibu dalīlin yin ta, sai ya ce dōmin yanā da iya da dūkiya ne a can, dōmin haka ya so ya gaya musu zuwan Annabi kō da yake yanā da cikakken īmāmin cēwa Annabi gaskiya ne, kuma zai rinjāye su duk yadda aka yi. Sai Annabi ya kar i uzurinsa, ba a yi masa kōme ba, sai dai abin da Allah Ya hana; kada Musulmi su sāke wata ma'amala da kāfirai a oye, koa bayyane sabōda dalīlan da aka fa a a cikin sūrar.

² Ga wata kirā'ā zā a fassara wurin da cēwa, za a rarrabe tsakāninku;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا عَدُوِّيْ وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ
 اِلَيْهِمْ بِالْمُودَةِ وَقَدْ كَفَرُوْا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُوْنَ الرَّسُوْلَ
 وَيَايَاكُمْ اَنْ تُوْمِنُوْا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ جِهَنَّمَ فِي سَبِيْلِ
 وَاَبْنِعَاءِ مَرْضَاتِيْ تُسِرُّوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمُودَةِ وَاَنَا اَعْلَمُ بِمَا اَخْفَيْتُمْ
 وَمَا اَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيْلِ ۝۱ اِنْ
 يَتَّفِقُوْكُمْ يَكُوْنُوْا لَكُمْ اَعْدَاءً وَيَسْطُوْا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ وَالسِّنَنُومُ
 بِالسُّوْمِ وَاُوْدُوْا لَوْ تَكْفُرُوْنَ ۝۲ لَنْ نَنْفَعَكُمْ اَرْحَامَكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ
 يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا نَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ۝۳ قَدْ
 كَانَتْ لَكُمْ اُسُوَةٌ حَسَنَةٌ فِيْ اِبْرٰهِيْمَ وَالَّذِيْنَ مَعَهُ اِذْ قَالُوْا لِقَوْمِهِمْ
 اِنَّا بَرءٌ مِّنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
 وَبَيْنَكُمْ الْعَدٰوَةُ وَالْبَغْضَاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُوْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَحَدَهُ ۝۴ اَلَا
 قَوْلُ اِبْرٰهِيْمَ لَآيِبِيْهٖ لَا سَتَعْفِرُنَّ لَكَ وَمَا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ
 رَبَّنَا عَلَّمَكْ نُوْكُلْنَا وَاِلَيْكَ اَنْبَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ۝۵ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
 فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاَعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝۶

Lalle abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku game da Ibrāhīm da waƙanda ke tāre da shi a lōkacin da suka ce wa mutnensu, "Lalle mū bābu ruwanmu daku, kuma da abin da kuke bautāwa, baicin Allah, mun fita batunku, kuma Kiyayya da jiyēwa jūna sun bayyana a tsakāninmu, sai kun yi īmāni da Allah Shi kaƙai." Fāce maganar Ibrāhīm ga ubansa (da yace), "Lalle za ni nēma maka gāfara kuma ban mallaki kōme ba daga Allah sabōda kai." "Yā Ubangijinmu! A gare Ka muka dōgara, kuma gare Ka muka mayar da al' amuranmu, kuma zuwa gare Ka makōma take."

"Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu fitina ga waƙanda suka kāfirta, kuma Ka yi gāfara gare Mu. Ya Ubangijinmu! Kai ne Mabuwāyi, Mai hikima!

لَفَدَكَانَ لَكَوْفِيهِمْ أَسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
 وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ
 بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 ﴿٧﴾ لَا يَسْهَكُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ
 مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ
 ﴿٨﴾ إِنَّمَا يَنْهَى اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ
 مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا عَلَيْهِمْ إِخْرَاجَكُمْ أَنْ تَوَلَّوهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ
 هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَهُمْ كُمُ الْمُؤْمِنَاتُ
 مُهَاجِرَاتٍ فَأَمْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ
 فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهِنَّ جُلَّ لَهُمْ وَلَا لَهُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَءَاثُوهُمْ
 مَا أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ بِجُورِهِنَّ
 وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكُفَّارِ وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْفِقُوا
 ذَلِكُمْ حَكْمٌ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ وَإِنْ فَاتَكُمْ
 شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقِبْتُمْ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ
 أَرْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

6 Lalle, haƙiƙa, abin kōyi mai kyau
 ya kasance a gare ku daga cikinsu, ga
 wanda ya kasance yanā fātan (rahamar)
 Allah da Rānar Lāhira, kuma wanda ya
 jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne
 wadātacce, Gōdadde.

7 Anā tsammānin Allah Ya sanya, a
 tsakāninku da tsakānin waƙanda kuka
 yi kiyayya da su, wata sōyaya daga
 gare su, kuma Allah Mai īkon yi ne,
 kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin Kai.

8 Allah bā Ya hana ku, daga
 waƙanda ba su yāke ku ba sabōda
 addini kuma ba su fitar da ku ba daga
 gidājenku, ga ku kyautata musu kuma
 ku yi musu ādalci. Lalle Allah Yanā

son māsu ādalci.

9 Allah Yanā hana ku kawai daga
 waƙanda suka yāke ku sabōda addini
 kuma suka fitar da ku daga gidājenku,
 kuma suka taimaki jūna ga fitar da ku,
 karku jibince su, kuma wanda ya
 jibince su, to waƙannan sū ne
 azzālumai.

10 Yā kū waƙanda suka yi īmāni!
 Idan mātā mūminai suka zo muku, sunā
 māsu hijira, to, ku jarraba su. Allah Shī
 ne mafi sani ga īmāninsu. To, idan kun
 san sū mūminai ne, kada ku mayar da
 su zuwa ga kāfirai. Sū mātān bā su
 halatta ga auren su, sū kuma kāfiran bā
 su halatta ga auren mātān. Ku bā su
 abin da suka batar na dūkiya. Kuma
 bābu laifi a kanku ga ku aure su idan
 kun bā su sadākōkinsu. Kuma kada ku
 riƙe auren mātā kāfirai, kuma ku
 tambayi abin da kuka batar daga
 dūkiya, su kuma kāfirai su tambayi
 abin da suka batar na dūkiya. Wannan
 hukuncin Allah ne Yanā hukunci a
 tsakāninku. kuma Allah, Masani ne,
 Mai hikima

11 Kuma idan wani abu ya kubuce
 muku daga mātanku zuwa ga kāfirai
 sa'an nan kuma kuka ɗauki fansa, to,
 sai ku bai wa waƙanda matansu suka
 tafi kwatankwacin abin da suka batar
 na dūkiya. Kuma ku yi biyayya da
 taƙawa ga Allah wanda kuke māsu
 īmāni da Shi, Shi Kaƙai.

﴿12﴾ Yā kai Annabi! Idan mātā mūminai suka zo maka sunā yi maka mubāya'a a kan bā zā su yi shirki da Allah ba ga kōme, kuma bā su yin sātā, kuma bā su yin zina, kuma bā su kashe,¹ ya'yansu, kuma bā su zuwa da karya da suke kirkirāwa² a tsākanin hannuwansu da kafāfunsu kuma bā su sāba maka ga wani abu da aka sani na shari'a, to, ka karbi mubāya'arsu, kuma ka nēmi Allah Ya gāfarta musu. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin Kai. ﴿13﴾ Yā kū waɗanda suka yi īmāni! Kada ku jibinci waɗansu mutāne³ da Allah Ya yi hushi a kansu. Lalle sun yanke tsammāni daga (rahamar) Lāhira, kamar yadda kāfirai suka yanke tsammāni daga mazōwa⁴ kaburbura.

Sūratuṣ Ṣaff

Tanā karantar da gaskiyar maganar watau kada aikin mutum ya sābā wa maganarsa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

﴿1﴾ Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin ƙasā ya yi tasbihi ga Allah alhāli

1 A zāmanin jāhiliyya sun kashe 'ya'yansu mātā ta hanya uku, aya sabōda bākance na addini, na biyu sabōda tsōron talauci; sunā turbu e 'ya'ya mātā a bāyan sun shekara shida, na uku sabōda kunyar haihuwar mace, sai uwa ta yi rāmi, idan ta haifi namiji ta bar shi, idan kuma ta haifi mace, sai ta tūra ta a cikin rāmin ta turbu e.

2 Sunā tsintar yāro su mayar da shi ansu, haka kuma maza na yin tabanni, watau mutum ya mai da an wani nāsa kamar yadda har yanzu kāfirai nā yin sa.

3 Allah Ya yi hushi ga duk wanda ya sani kuma ya ƙi aiki da saninsa kamar Yahūdāwa da miyāgun Mālamai.

4 Kāfirai ba su yarda da Tāshin Kiyāma ba, sabōda haka suke yanke ƙauna daga wandaya mutu.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعَنَّكَ عَلَيَّ أَنْ لَا يُشْرِكَنَّ
بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يُسِرْفَنَ وَلَا يُزَيِّنَنَّ وَلَا يَقْتُلَنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِيَنَّ
بِبَهْتَنٍ يَفْتَرِيَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْبِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعَهُنَّ وَأَسْتَغْفِرْ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
﴿١٢﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ يَسْأَلُونَ مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَسْأَلُ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الصَّفِّ
أبَانِهَا ١٤
تَرْجُمَتُهَا ١٣

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
﴿١﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ
بُدِينًا مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ
تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ قَالُوا لَمَّا نَسَبْنَا لِكُلِّ مَنَّا
بَنِيَّانًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ بِالْعَقْلِ قَالُوا لِمَ نَأْتِيكُمْ
بِالْبَنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ السُّبْحِ يُسَبِّحُونَكُمْ كُلٌّ مِّنْ رَبِّكُمْ
قَالَ مَوْلَاكُمْ فَنَدَّبْتُمُ الْبَنِينَ قَالُوا إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَبَلَاءًا لَّئِن
أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فَمَا لَكُمُ الْبَنِينَ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ لَنَفْسِهِمْ
قَالُوا إِنَّ رَبَّنَا لَأَرْثُكَ إِن كُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٥﴾

kuwa, Shi ne Mabuwayi, Mai hikima.

﴿2﴾ Ya kū waɗanda suka yi īmāni! Don me kuke faɗin abin dā ba ku aikatāwa?

﴿3﴾ Ya girma ga zama abin kyāma awurin Allah, ku faɗi abin da bā ku aikatāwa.

﴿4﴾ Lalle Allah Yanā son waɗanda ke yin yāƙi dōmin ɗaukaka KalmarSa, a cikin safu kamar sū gini ne mai ɗamfarar jūna.

﴿5﴾ Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce wa mutānensa: "Yā mutānena! sabōda me kuke cūtar da ni, alhāli kuwa lalle kun sani cēwa lalle nī Manzōn Allah ne zuwa gare ku?" To, a lōkacin da suka karkace, Allah Ya karkatar da zukātansu. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fasiƙai.

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مَصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى
عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَى بَحْرٍ مَجِيدٍ مِّنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَبِالْحَدِيثِ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ كُمْ حَرِّ لَكُمْ أَنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾
يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ
طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَالْخَيْرَىٰ مِثْلَهُنَّ نَصْرًا
مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا
أَنْصَارًا لِلَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا مَنْ تَطَّيَّفَ مِنْ نَبِيِّ إِسْرَائِيلَ
وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

﴿٦﴾ Kuma a lōkacin da Īsā ḍan Maryayama ya ce: "Yā Banī Isrā'īla! Lalle nī Manzon Allah ne zuwa gare ku, mai gaskata abin da ke gaba gare ni na Attaura, kuma mai bāyar da bushāra da wani Manzo da ke zuwa a bāyāna, Sūnasa Ahmad (Mashāyabo)." To, a lōkacin da ya jē musu da hujjōji, suka ce: "Wannan sihiri ne, bayyananne."

﴿٧﴾ Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirƙira ƙarya ya Jingina ta ga Allah, alhāli kuwa shī, anā kiran sa zuwa ga Musulunci? Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

﴿٨﴾ Sunā nufin su bice hasken Allah da bākunansu alhāli kuwa Allah Mai

kammala haskenSa ne, kuma kō da kāfirai sun ƙi.

﴿٩﴾ Shi ne wanda Ya aiko ManzonSa da shiriya da addīnin gakiya, dōmin Ya ḍaukaka shi a kan wani addīni dukansa kuma kō dā mushirikai sun ƙi.

﴿١٠﴾ Yā kū waḍanda suka yi īmāni! Shin, in nūna muku wani fatauci wanda zai tsarshe ku daga wata azāba mai raḍaḍi?

﴿١١﴾ Ku yi īmani da Allah da ManzonSa, kuma ku yi jihādi ga ḍaukaka kalmar Allah game da dūkiyōyinku da rāyukanku. Wannan shī ne alhēri a gare ku idan kun kasance kuna da sani.

﴿١٢﴾ Sai Allah Ya gāfarta muku zunubbanku, kuma Ya shigar da ku gidājen Aljanna, ƙoramu na gudāna daga ƙarƙashinsu, da waḍansu ḍākuna māsu dāḍi a cikin gidājen Aljannar zama. Wannan shī ne babban rabo, mai girma.

﴿١٣﴾ Da wata (falala) da yake kunā son ta; taimako daga Allah da cin nasara wanda yake kusa. Kuma ka yi bushāra ga mūminai.

﴿١٤﴾ Yā kū waḍanda suka yi īmani! Ku kasance mataimakan Allah kamar abin da Īsā ḍanMaryama ya ce ga Hawāriyāwa, "Waḍanne ne mataimakāna zuwa ga (aikin) Allah?" Sai wata ƙungiya daga Banī Isrā'īla ta yi īmāni, kuma wata ƙungiya ta kāfirta. Sai muka ƙarfafa waḍanda suka yi īmāni a kan maƙiyansu, sabōda haka suka wāyi gari marinjāya.

Sūratul Jum‘ah

Tanā karantar da cēwa ɗaukar ilmi bā da yin aiki da shi ba, bā shi da wani amfāni sai wahalar banza.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1 Abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasā sunā tasbīhi ga Allah, Mamallaki, Mai tsarki' Mabuwayi, Mai hikima.

2 Shī ne wanda Ya aika, a cikin mabiya al'ādu,¹ wani Manzo daga gare su yanā karanta āyōyin Sa a kansu, kuma yanā tsarkake su, kuma yanā sanar da su littafin da hikimarsa kō da yake sun kasance daga gabāninsa lalle sunā a cikin ata bayyanāna.

3 Da waɗansu mutāne² daga gare su, ba su i da riskuwa da sū ba, alhāli kuwa shī ne Mabuwayi, Mai hikima.

4 Waccan wata falalar Allah ce Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah ne Ma'abūcin dukan falala mai girma.

5 Misālin waɗanda aka ɗōra wa ɗaukar Attaura sa'an nan ba su ɗauke ta ba, kamar misālin jāki ne Yanā ɗaukar littattafai. Tir da misālin mutānen³ nan da suka ƙaryatā game da āyōyin Allah! Kuma Allah bā Yā shiryar

1 Lārabawa sū ne mabiya al'ādu, watau ummiyyūn daga ummu, watau uwa watau kamar yadda uwāye suka haife su dōmin bā su da wani littāfi da suke bi sai al'ādonsu da hukunce-hukuncen shaihunansu.

2 Su ne Ajamāwan da zā su musulunta su bi Annabi tsira da aminicin Allah su tabbata a gare shi. Kō kuwa duk wanda musulunta a bāyan sahabban Annabi. Wannan yanā nunā falalar sahabbai a kan wa ansunsu.

3 Tir da wanda ya yi siffa da irin siffōfin Yahūdu daga Musulmi wajen aukar karātun Alkur'āni amma kuma bai yi aiki da shi ba. Yahaya bn Yamāni ya ce: "Sunā rubuta nadīsi bā su fahimtarsa, kuma bā su kula da ma' anarsa." Watau sunā wahala wajen aukar ilmin da aka ɗōra musu aukarsa amma kuma bā su yin amfāni da shi a wajen aikinsu da mu'āmalōlinsu.

سُورَةُ الْجُمُعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝۱ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لِنِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝۲ وَعَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝۳ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝۴ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الثَّورَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝۵ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۶ وَلَا يَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝۷ قُلْ إِنْ أَمُوتَ الَّذِي يَتَّقُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلِّيِّ الْعَلِيِّ وَالشَّهَادَةُ فَيُنْتَبِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۸

da mutānē azzālumai.

6 Ka ce: "Yā kū waɗandasuka tūba (Yahūdu)! Idan kun riya cēwa kū ne zābabɓun Allah bā sauran mutanē ba, sai ku yi gūrin mutuwa⁴ idan kun kasance māsu gaskiya."

7 Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abadā sabōda abin da hannāyen su suka gabātar. Kuma Allah ne masani ga azzālumai

8 Ka ce "Lalle mutuwar nan da kuke gudū daga gareta, to, lalle ita mai haɗuwa da ku ce sa'an nan kuma anā mayar da kū zuwa ga masanin fake da bayyane, dōmin Ya bāku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa."

4 Ba a sāduwa da Allah sai a bāyan mutuwa. Masōyi nā gūrin sāduwa da masōyinsa, kuma bā zai yi gudun sababin sāduwar ba.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾
 اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْنَدَةٌ يَحْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ فَنَالَهُمُ اللَّهُ بِئَابَ قُرَيْشٍ إِذْ هُمْ يُقِيمُونَ ﴿٤﴾

٩ Yā kū waƙanda suka yi ñmāni ! Idan anyi kirā zuwā ga salla a rānar Jumu'a, sai ku yi aiki zuwa ga ambaton Allah, kuma ku bar¹ ciniki. Wancan ƙinƙu ne mafi alhēri a

¹ Ba a hana Musulmi aiki ba a kōwace rāna, sai dai an hana duk wanda Jumu'a ta lazimta a kansa da ya yi wani aiki wanda bā na tattalin salla ba a rānar Jumma'a, a bāyan kiran salla. Anā nufi da kiran salla na biyu a bāyan limāmi ya zauna a kan mumbarinsa, dōmin wannan kiran aka sani azāmanin Annabi da Abubakar da Umar. Amma kira na farko, Usman bn Affān ne ya fāra shi dōmin farkar da mutāne, a bāyan sun yi yawa kuma sun kama sana'ō'i. Kuma a bāyan an ƙāre salla, sai a wātse zuwa ga ayyuka da nēman abinci. Bā a tsayāwa yin wata nāfila a bāyan sallar Jumu'a, sai dai an so yin raka'a biyu a bāyan fita daga masallāci kamar yadda Annabi ke yi. A farko, anā yin hu ubar sallar Jumma'a a bāyan salla har a lōkacin da āyarin Dihya el

gare ku idan kun kasance kunā sani. ¹⁰ Sa'an nan idan an ƙarē salla, Sai ku wātsu a cikin ƙasā kuma ku nēma daga falalar Allah, kuma ku ambaci sūnan Allah da yawa dammāninku, ku sāmi babban rabo. ¹¹ Kuma idan suka ga wani fatauci kō kuma wani wasan shagala, sai su yi rŭgŭguwar fita zuwa gare su, kuma su bar ka kanā tsaye. Ka ce: "Abin da yake a wurin Allah ne mafi alhēri daga fataucin, alhāli kuwa Allah ne Mafi alhērinmāsu arzūtāwa."

Sūratul Munāfikūn

Tanā karantar da halāyen munāfukan Madīna a zāmanin Annabi da wa'azi ga barin yin hāli irin nāsu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

¹ Idan munāfukai² suka jē maka suka ce: "Munē shaidar lalle kai haƙiƙa Manzon Allah ne," Kuma Allah Yanā sane da lalle Kai, haƙiƙa ManzonSa ne, kuma Allah Yanā shaida lalle munafukan haƙiƙa, maƙaryata ne.

² Sun riƙi rantsuwōwinsu garkuwa, sai suka taushe daga tafarkin Allah. Lalle sū abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

³ Wancan, dōmin lalle sū, sun yi ñmāni, sa'an nan kuma suka ƙāfirta, sai aka yunƙe a kan zukātansu. Sabōda sū, bā su fahimta.

Kalbi ya kōmo daga shām (Syria) da abinci, ya sauka a Baƙī'a, suka buga ganga, sai Sahabbai suka fita dōmin nēman sayen abincin a gabānin a ƙāre hu ubar suka bar mutum gōma shā biyu tāre da Annabi. Sai akamayar da hu ubar a gabānin salla. Kuma an fahimci cewa anā yin hu uba atsaye. Kuma ba a kafa Jumu'a, sai a kafaffen gari, amma Jumu'a nā Kulluwa da mutum gōma sha biyu da liman.

² Munāfuki, a zāmanin Annabi, shahāda, ya bayyana Musulunci, amma kuma a bōye Shī ƙāfiri ne. A bāyan Annabi anā cewa munāfuki zindīƙi.

4 Kuma idan kā gan su, sai jikunansu su bā ka sha'awa kuma idan sun faɗa,¹ zā ka saurāra ga maganarsu. Kamar dai sū kyami ne wanda aka jingine. Sunā zaton kōwace tsāwa a kansu take. Sū ne maḳiyān, sai ka yi saunarsu. Allah Yā la'ane su. Yāya ake karkatar da su?

5 Kuma idan aka ce musu "Ku zo Manzon Allah ya nēma maku gāfara," Sai su gyāɗa kāwunansu, kuma ka gan su sunā kangēwa, alhāli kuwa sunā māsu girman kai.

6 Daidai ne a kansu, kā nēma musu gāfara kō ba ka nēmamusu ba. faufau Allah bā zai gāfarta musu ba. Lalle Allah, bā zai shiryar da mutāne fāsiKai ba.

7 Sū ne waɗanda ke cēwa "Kada ku ciyar a kan wanda ke wurin Manzon Allah har su wātse," alhali kuwa taskōkin sammai da ƙasa ga Allah suke kuma amma munāfukai bā su fahimta.

8 Sunā cēwa "Lalle ne idan mun kōma² zuwa Madīnar, haḳīka mafi rinjaya zai fitar da mafi ƙasƙanta daga gare ta, alhāli kuwa rinjāyar ga Allah take kuma da ManzonSa, kuma da mūminai, kuma amma munāfikai ba su sani ba."

وَإِذْ قِيلَ لَهُم تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّارُوْهُ وَسَمُّهُ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
لَا تُنْفِقُوا عَالِيَّ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَيَلَّهَ
خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
۝ يَقُولُونَ لَيْنَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ
مِنَهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلَّذِينَ آمَنُوا مِنَ
الْمُنْفِقِينَ لَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلَهِكُمْ
أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ
مِمَّنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَلَنْ
يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ يُعَلِّمُ ۝

سُوْرَةُ النَّجْمِ اِيْتَا ١٨

9 Ya ku waɗanda suka yi imāni! Kada dūkiyōyinku da ɗiyanku su shagaltar da ku daga ambaton Allah. Kuma wanda ya yi haka, to, waɗannan sū ne māsu hasāra.

10 Kuma ku ciyar daga abin da Muka azurta ku daga gābanin mutuwa ta je wa ɗayanku har ya ce: "Yā Ubangijina! Don me ba Ka yi mini jinkiri ba zuwa ga wani ajali makusanci dōmin in gaskata kuma in kasance daga sālihai?"

11 Kuma Allah bā zai jinkirta wa wani rai ba idan ajalinsa ya je. Kuma Allah Masani ne ga abin da suke aikatāwa.

1 Munāfukai sunā da kyaun sūrar jiki kuma sun iya magana da fasaha amma fa bā su da hankali sabōda ƙaryar da suke a kanta, sabōda hakasunā tsōron kōwane irin mōtsi ya zama a kansu.

2 Abdullah bn Ubayyi bn Salūl ya fa i cēwa "Wallahi idan mun kōma Madīna wanda ya fi ƙarfi, lalle zai fitar da wanda ya fi ƙasƙanci." Yanā nufin Ansārai mutānen Madīna zā su kōri Muhājirai. Yā fa i haka a cikin wata tafiya ta jihādi. Aka gaya wa Annabi, sai ya yi musu. Allah Ya kunyata shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
 وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ
 وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ يَمَاتِعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَهُمْ فَأَحْسَنَ صُورَهُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾
 يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ
 عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
 فَذُوقُوا وَالْأَمْرَ هُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأَنِيهِمْ
 رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَأَسْتَعْتَبَ
 اللَّهُ وَاللَّهُ غَفِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعْذَبَ الَّذِينَ يَرْوِي
 لِنَبِيِّنَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا نَجْدًا وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧﴾ فَتَأَمَّنُوا بِاللَّهِ
 وَرُسُلِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ يَمَاتِعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ
 يَجْمَعُهُمْ يَوْمَ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ النَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ
 صَالِحًا كَفَرَ عَنْهُ سَيَأْتِيهِ وَبُدْخَلُهُ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

Sūratut Tagābun

Tanā karantar da cēwa wanda ya shagala da dūniya ya bar addini, ya yi hasara. Addini kuwa shi ne bin umurnin Allah da barin haninSa ga kōme.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

﴿١﴾ Abin da yake a cikin sammai da wanda yake a cikin kasā sunā tasbīhi ga Allah. Gare Shi mulki yake, kuma gare Shi gōdiya take. Kuma Shi, a kan kōme, Mai ikon yi ne.

﴿٢﴾ Shī ne wanda Ya halitta ku. Sa'an nan daga gare ku akwai kāfiri kuma daga gare ku akwai mūmini. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

﴿٣﴾ Ya halitta sammai da kasā da abin da yake hakkinSa. Kuma Ya sūranta ku,

sa'an nan Ya kyautata sūrōrinku. Kuma zuwa gare Shi makōma take.

﴿٤﴾ Yanā sanin abin da ke a cikin sammai da kasā. Kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa. Kuma Allah Masani ne ga abin da ke cikin kirāza.

﴿٥﴾ Shin, babban lābāri bai je muku ba na waɗanda suka kāfirta daga gabāni, sai suka ɗanɗani uKūbar al'amarinsu kuma sunā da wata azāba mai raɗaɗi?

﴿٦﴾ Wancan sabōda lalle su Manzanninsu sun kasance sunā jē musu da hujjōji bayyanannu, sai suka ce: "Ashe, wasu mutane za su shiryar da mū?" Sai suka kāfirta kuma suka jūya bāya, kuma Allah Ya wadātu (daga gare su). Kuma Allah wadātacce ne, Gōdadde.

﴿٧﴾ Waɗanda suka kāfirta sun riya cēwa bā zā a tāyar da su ba. Ka ce: "Ni, inā rantsuwa da Ubangijīna. Lalle zā a tāyar da ku haKīkatan, sa'an nan kuma lalle anā bā ku lābāri game da abin da kuka aikata. Kuma wannan ga Allah mai sauKī ne."

﴿٨﴾ Sabōda haka ku yi īmani da Allah da ManzonSa da hasken nan da Muka saukar. Kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Mai labartawa ne.

﴿٩﴾ A rānar da Yake tattara ku dōmin rānar tāruwa. Wancan ne rānar kāmunga. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah, kuma ya aikata aikin kwarai, zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Yashigar da shi gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karKashinsu, sunā madawwama a cikinsu har abada. Wannan ne babban rabo mai girma.

10 Kuma waɗanda suka kāfirta, kuma suka karyaata game da ayōyinMu, waɗannan sūne'yan wuta, sunā madawwama a cikinta. Kuma tir da makōma, ita.

11 Wata masīfa bā zā ta sāmu ba fāce da iznin Allah. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah, Allah zai shiryar da zuciyarsa. Kuma Allah, ga dukan kōme, Masani ne.

12 Kuma ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga Manzo. Sa'an nan idan kun jūya bāya, to, abin sani kawai, akwai iyarwa bayyananna a kan ManzonMu.

13 Allah bābu wani abin bauta wa fāce Shi. Kuma ga Allah, sai mūminai su dōgara.

14 Yā kū waɗanda suka yi īmani! Lalle ne daga mātanku da dīyanku akwai wani maKiyi¹ a gare ku, sai ku yi saunarsu. Kuma idan kuka yāfe, kuma kuka kau da kai, kuma kuka gāfarta, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin Kai.

15 Dūkiyōyinku da dīyanku fitina² dai ne. Kuma Allah, a wurinSa akwai wani sakamako mai girma.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَيَسَّ الْمَصِيرُ **10** مَا أَصَابَ مِنْ
مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ **11** وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ **12** اللَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلَئَسَوْكَالِ الْمُؤْمِنُونَ **13** يَتَأَيَّهَا
الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنِّي مِنْ أَرْوَابِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
لَكُمْ فَأَحْذَرُواهُمْ وَإِن تَعَفَوْا وَتَصَفَحُوا وَتَغْفِرُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ **14** إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ **15** فَانقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ
وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ
يُوقِ شَحْ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ **16** إِن تَقْرُبُوا
اللَّهَ قَرُبًا حَسَنًا يُضْعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ **17** عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ **18**

16 Sai ku bi Allah da taƙawa gwargwadon abin da kuka sāmi iko. Kuma ku saurāra kuma ku yi dā'ā, kuma ku ciyar, ya fi zama alhēri gare ku. Kuma wandaya sābā wa rōwar ransa, to, waɗannan sū ne māsu babban rabo.

17 Idan kun bai wa Allah rance, rance mai kyau, (Allah) zai ninka shi a gare ku kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah Mai yawan gōdiya ne, Mai haƙuri.

18 Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwayi, Mai hikima.

¹ MaKiyi, shī ne mai hana mutumin da yake Kiyayya da shi wani alhēri ya sadu da shi. Idan son dūkiya kō mātakō iya ya hana mutum yin sadaka kō fita zuwa jihādji, to, dūkiyar da mātan da iyan sun zama maKiyansa ke nan.

² Fitina, ita ce duk abin da zai cūci mutum ta hanyar da yake amincēwa, cūtar ta dūniya ce kō ta Lāhira. Cūtar Lāhira ta fi tsanani sabōda girman hasārar da ke a cikinta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِقُوهُنَّ عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا
 الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ
 وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَذَلِكَ حَدُّودُ
 اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ
 اللَّهُ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
 بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مَعَكُمْ
 وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ كُمْ بُوْعُظٌ بِهِ مِنْ أَنْ يَأْتِيَنَّ
 بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ
 مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ وَإِنَّ اللَّهَ
 لَبَلِغٌ أَمْرٍ وَهُوَ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ وَالنَّبِيُّ يَبَسِّنُ
 مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ
 وَالنَّبِيُّ لَهُ يَحْضَنُّ وَأَوْلَتْ الْأَحْمَالُ أَجَلَهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
 وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ
 إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

Sūratul Dalāk

Tanā karantar da hukunce- hukuncen sakin mātan aure da haƙƙōkin da ke rātayuwu ga ma'auran a bāyan sakin.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

﴿١﴾ Ya kai Annabi! Idan kun saki mātā, sai ku sake su ga iddarsu,¹ kuma ku ƙididdige

¹ Saki, shī ne warware kullin halaccin sāduwa da jūna a tsakānin miji da mātā. Haƙƙi ne wanda Allah Ya saka ga hannayen maza ban da mātā. saki ga idda, watau yasake ta saki gudā a cikin tsarkin dabai shāfe ta ba dōmin sauƙin idda. Yanā haramta ga mijin da mātār ya fitar da ita kō ta fita daga ākinta a lōkacin idda. fāruwar wani al'amari shi ne sōyayya a bāyan ƙiyayya da mayarwa a bāyan saki. Alfāsha a nan, tanā nufin fa a da zāge-zāge a kan surukantā. Anā fitar da mai iddar saki sabōda alfāsha daga gidanta. Akwai saki na sunna kuma akwai na

iddar. Kuma ku bi Allah Ubangijinku da taƙawa. Kada ku fitar da su daga gidajensu, kuma kada su fita fāce idan sunā zuwa da wata alfāshā bayyananna. Kuma waƙancan iyakōkin Allah ne. Kuma wanda ya ƙētare iyakōkin Allah, to, lalle ya zālunci kansa. Ba ka sani ba ɗammānin Allah zai fitar da wani al'amari a bāyan haka.

﴿٢﴾ Sa'an nan idan sun isa ga ajalinsu (na idda) sai ku riƙe su da abin da aka sani kō ku rabu da su da abin da aka sani kuma ku shaidar da māsu adalci biyu daga gare ku. Kuma ku tsayar da shaidar dōmin Allah. Wancan ɗinku anā yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance yanā yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma wanda ya bi Allah da taƙawa, Allah zai sanya masa mafita. ﴿٣﴾ Kuma Ya arzūta shi daga inda bā ya zato. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, Allah ne Ma'ishinsa. Lalle Allah Mai iyar da umurninSa ne. Haƙiƙa Allah Ya sanyama'auni ga dukan kōme.

﴿٤﴾ Kuma waƙanda suka yanke² ɗammāni daga hailsa daga mātanku, idan kun yi shakka, to, iddarsu watā uku ce da waƙanda

bidi'a, amma saki na sunna aya ne, a cikin tsarkin da bā a shāfe ta ba kuma kada a ƙāra mata wani saki har ta ƙāre idda, sakin bidi'a kuwa shīne uku gabā aya kō a cikin idda gudā, a cikin hailsa kō jinin bīƙi. Sakin bidi'a yanā lazimta, Anā tīlastā shi mayarwa ga wadda aka saki a cikin hailsa idan bai kaiuku ba ga miji 'yantacce, kō biyu ga miji bāwā.

² Muddar idda ga wadda ta yanke ɗammānin hailsa, sabōda tsūfa, watanni uku, kuma bā zā ta ƙāra kōme ba a kai. Wadda take akwai shakka a game da ita ga kō akwai cikikō bābu shi, to, zā ta yi iddar wattani uku kuma ta yi jiran watanni tara, watau ta yi watannin shēkara, uku na idda, sauarā na ta fidda shakkāne. Haka ne hukuncin mai istihāla, watau jinin ciwo. Amma yārinya mai shakkar ciki, sai ta zauna har shakka ta gushe. Yarinyar da ba ta fāra hailsa ba tana iddar wata uku. Bābu bambanci a tsakānin ɗiya da baiwa ga idda da watanni, amma ga idda ta tsarki, to, baiwā tana yin rabin naɗiya ga saki da mutuwa.

ba su yi hails ba. Kuma ma'abūta cikinna ajalinsu, (shi ne) cewa su haifi cikinnansu. Kuma wanda ya bi Allah da taƙawa, (Allah) zai sanya masa wani sauƙi daga al'amarinsa.

5 Wancan umurnin Allah ne, Ya saukar da shi zuwa gare ku. Kuma wanda ya bi Allah da taƙawa, Allah zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Ya girmama masa sākamako.

6 Ku zaunar da su daga inda kuka zaunar¹ daga gwargwadon sāmunku. Kuma kada ku cūce su dōmin ku kuntata a kansu. Kuma idan sun kasance ma'abūta ciki, sai ku ciyar da su har su haifi cikinsu. Sa'an nan idan sun shāyar da māma sabōda ku, sai ku bā su tsādōdinsu. Kuma ku yi shāwara a tsakāninku bisa abin da aka sani. Kuma idan kun nūna talauci to wata mace zā ta shāyar da māma sabōda shi (mijin).

7 Sai mawadāci ya ciyar daga wadātarsa kuma wanda aka kuntata masa arzikinsa, to, sai ya ciyar daga abin da Allah Ya bā shi. Allah bā Ya kallafa wa wani rai fāce abin da Ya bā shi. Allah zai sanya sauƙi a bāyan tsanani.

8 Kuma da yawa² daga alƙarya wadda ta yi tsaurin kai daga barin umurnin Ubangijinta da ManzanninSa, sai Muka yi

أَسْكُونَهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تَضَارُّوهُنَّ لِيُصِيقُوا
عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمَلَهُنَّ
فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَاتِمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
تَعَاَسَرْتُمْ فَسَرِّضْهُ لِهِنَّ أُخْرَى 6 لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ
وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
إِلَّا مَا آتَاهَا سَبِيحًا لِيُجْعَلَ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا 7 وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرِيْبَةٍ
عَدَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَدَّتْنَهَا
عَذَابًا يُكْرَهُ 8 فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا 9
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا
قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا 10 رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا 11 اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا 12

mata hisābi, hisābi mai tsanani, kuma Muka, azabtar da ita azāba abar kyāma.

9 Sa'an nan ta dandana masifar al'amarinta. kuma Karshen al'amarinta ya kasance hasāra,

10 Allah Ya yi musu tattalin wata azāba mai tsanani. Sabōda haka ku bi Allah da taƙawa, yā ma'abūta hankula, waɗanda suka yi īmāni! Haƙīka Allah Ya saukar da wata tunātarwa zuwa gare ku.

11 Manzo, yanā karātun āyōyin Allah bayyananu a kanku dōmin Ya fitar da waɗanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan ƙwarai daga duffai zuwa ga haske. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah ya aikata aikin ƙwarai Allah zai shigar da shi gidājen Aljanna ƙoramu nā gudāna daga ƙarƙashnsu sunā māsu dawwama a cikinsu har abada.

1 Mijin zai fita ya bar wa mātar da ya saki aki ta zauna a akinta har ta ƙare idda. Anā ciyar da mai sakin kōmē, amma bā a ciyar da mai sakin bā'ini sai idan tanā da ciki. Ijārar shāyarwa tanā akan uba ga uwar da aka saki saki bā'ini kō ga watarta, bisa ga yardar sassan biyu.

2 A bāyan da ya gama bayāninsaki da hukunce-hukuncen da suka rātayū a gare shi, sai kuma ya gōya garga i ga wanda bai bi wa annan hukunce-hukuncen ba, ta hanyar tsoratar da shi da cēwa Allah Ya halaka alƙaryu māsu yawa sabōda sā ā Masa ga hukunce-hukuncenSa ga Kanānan abūbuwa, balle mutum guda wanda ya sā ā masa ga babban al'amari kamar aure da saki wa anda rāyuwar an Adam ta dōgara a kansu kuma ya yi bushāra ga wanda ya bī shi da taƙawa, ya fita daga duhun al'ādu zuga ga hasken shari'arSa, kuma Ya yi wa'adi da bā shi sauƙin rāyuwa daga wadātarSa mai yawa.

Haḳīka Allah Yā kyautata¹ masa arziki.

Allah, wanda Ya halitta bakwai ḳin sammai kuma daga ḳasā kwatankwacinsu, umuruinSa yanā ta sauƙa a tsakaninsu dōmin ku san lalle Allah Mai ḳon yi ne akan dukan kōme, kuma lalle Allah, haḳīka Ya kēwaye ga dukan kōme da sani.

Sūratut Taḳrīm

Tanā karantar da yadda ake kyautata zamantakēwa da iyāli.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

¹ Allah Yā kyautata wa wanda ya tsare shari'arsa da kyau, awajen arzikinsa tun daga dūniya har ya zuwa Lāhira, dōmin Yā ce: "Haḳīka Allah Yā kyautatā masa (mai tsare shari'ar) arziki," bā da Yā yi ḳaidin lōkaci kō wuri ba.

¹ Yā kai Annabi! Don me kake haramta abin da Allah Ya halatta maka,² kanā nēman yardar mātanku, alhāli kuwa Allah Mai gāfara ne, Mai jin Kai.

² Haḳīka Allah ya faralta muku warware³ rantsuwōyinku, kuma Allah ne Mataimakinku kuma shī ne Masani, Mai hikima.

³ Kuma a sā'ilin da Annabi ya asirta wani lābāri zuwa ga sāshen mātansa, to, a lōkacin da ta bā da lābari da shi. Kuma Allah Ya bayyana shi a gare shi, ya sanar da sāshensa kuma ya kau da kai daga wani sāshe. To, a lōkacin da ya bā ta lābāri da shi, ta ce: "Wāne ne ya gaya maka wannan?" Ya ce: "Masani, Mai labartāwa, Ya gaya mini."

⁴ Idan kū biyu kuka tūba zuwa ga Allah, to, haḳīka zukātanku sun karkata. Kuma idan kun taimaki jūna a kansa to, lalle Allah Shī ne Mataimakinsa, da Jibrīlu da sālihan mūminai. Kuma malā'iku a bāyan wancan, mataimaka ne.

² A cikin littāfin Buhāri an ruwaito daga A'isha, mātarAnnabi, cēwa Annabi, tsīra da amincinAllah su tabbata a gareshi, yakan yi jinkiri a wajen Zainab bint Jahsh dōmin ya shā zuma a wurinta. Ta ce: "Sai na shirya, nī da Hafsah: Duk wadda Manzōn Allah ya shiga daga gareshi a garetu daga garemu, ta ce masa, 'Ina jin wārin tsimi daga gareka! Kā ci tsimi! To, sai Annabi ya shiga ga ayansu, ta ce masa: "Kā ci tsimi." Ya ce: "A'isha! Nā shā zuma dai a wurin Zainab bint Jahsh, kuma ba zan kōma gareshi ba." Asalin abin, Annabi, tsira da amincin Allah ya tabbata a gareshi,yā kasance yanā zagayāwa a gidājen mātansa a bāyan sallar la'asar dōmin ya gaishe su. To, sai ya sh ga ga Hafsah bāyan ya shiga ga Zainab, ta gaya masa haka. Kuma ya gaya mata nīsantarsa ga zuma, kuma ya gaya mata lābārin cēwa Abubakar da Umar, Allah Ya yarda da su, za su zama halifai a bāyansa. To, sai ta fa i wa annan lābāru ga maḳwabciyarta A'isha. Wannan Kissa tana koyar da sauḳin halin Annabi a game da iyālansa, da girmamawarsa a gare su.

³ An rubūta yadda ake warware rantsuwa da kaffāra wadda aka ambata a cikin sūra ta5, āyā ta 89. Anā kaffārar rantsuwa da ciyar da miskīnai gōma daga matsakaicin abinci, mūdu biyu ga kōwane, kō tufātar da su tufar da za ta ishe su salla, idan bai sāmū ba, ya yi azumin kwāna uku.

5 Mai yiwuwa ne Ubangijinsa, idan ya sake ku, Ya musanya masa waƙansu mātan aure mafiya alhēri daga gare ku, Musulmai mūminai māsu tawāli'u, māsu tūba, māsu ibāda, māsu, azumi, zawarōri da 'yammāta.

6 Yā kū wa anda suka yi īmāni! Ku kāre wa kanku¹ (da iyālinku wata wuta makāmashinta mutāne da duwātsu ne. A kanta akwai wa ansu malā'iku māsu kauri, māsu ƙarfi. Bā su sã ā wa Allah ga abin da Ya umurce su, kuma sunā aikata abin da ake umunin su.

7 Yā kū waƙanda suka kāfirta² ! Kada ku kāwo wani uzuri a yau. Anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatāwa kawai ne.

8 Yā kū waƙanda suka yi īmāni! Ku kōma zuwa ga Allah kōmawar gaskiya. Mai yiwuwa Ubangjinku Ya kankare muku miyāgun ayyukanku kuma Ya shigar da ku a gidājen Aljanna, ƙoramu na gudāna daga ƙarƙashinsu a rānar da Allah bā Ya kunyatar da Annabi³ da waƙanda suka yi īmāni tāre da shi. Haskensu yanā tafiya a gaba gare su da jihōhin dāmansu, sunā cēwa, "Yā Ubangijiumu! Ka cika mana haskenmu, kuma Ka yi mana gāfara. Lalle Kai, a kan

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا تَوْبُوْا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
اَنْ يَّكْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا
مَعَهُ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَاَيْمَنُهُمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا
اٰتِنَا لَنَا نُوْرًا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾
يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ جِهَدِ الْكُفْرَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَمَا وٰنُهُمْ جَهَنَّمُ وَاَسْفَلُ الْمَصِيْرِ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا
لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَمْرًا تُوَجُّ وَاَمْرًا لُّوْطٍ كَاِنَّا تَحْتِ
عَبْدِيْنَ مِنْ عِبَادٍ نَّاصِلِحِيْنَ فَخَاتَا هُمَا فَلَمْ يَغْنِيَا عَنْهُمَا
مِنْ اللّٰهِ شَيْئًا وَّقِيْلَ اَدْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِيْنَ ﴿١٠﴾
وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا اَمْرًا فِرْعَوْنَ اِذْ
قَالَتْ رَبِّ اٰتِنِيْ لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ وَنَجِّنِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنِيْ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ اِذْ
عَمَّرْنَا لَهَا الْاِحْصٰنَ فَرَجَهَا فَنفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا
وَصَدَقَتْ بِكَلِمٰتٍ رَبِّهَا وَكُتِبَ لَهَا مِنَ الْقَنِيْنِ ﴿١٢﴾

dukkar kōme, Yā kai Mai ikon yi ne."

9 Yā kai Annabi! Ka yāki kāfirai da munāfwkai. Kuma ka tsananta a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce, kuma tir da makoma, ita.

10 Allah Ya buga wani misāli dōmin waƙanda suka kāfirta⁴: mātar Nūhu da mātar Lūdu, sun kasance a ƙarƙashin wasu bāyi biyu daga bāyinMu sālihai, saisuka yaudare su, sabōda haka ba su waƙatar musu da kōme daga Allah ba. Kuma aka ce: "Ku shiga, kū biyu, wutā tāre da māsu shiga."

1 Tsare kai da iyāli daga wuta yanā sāmuwa da shiryar da su da karātu da nasiha a kan addini. Wannan yanā a cikin kyaun zamantakēwa wanda sūrar ke karantarwa.

2 Kāfirai a nan, kafircinsu sabōda ƙin bin umurnin Allah game da kyaun zamantakewa da iyūli yake. Laifinsu yā fi sauran laifuffuka dōmin yanā sabbaba yāmutsi a gida, har abinya shāfi zurriya da ƙasā gabā aya.

3 Allah Yā yi alkawarin bā zaikunyltar da AnnabinSa ba, haka kuma wa anda sukayi īmāni tāre da shi, watau sahabbansa a Rānar Kiyāma. Wannan shī ne dalilin da ya sa Allah Ya tsare Annabi da Sahabbansa daga bauta musu kamar yadda aka bautā wa wa ansu Annabāwa da Sālihai wa anda Allah zai tambaye su kō sū ne suka yi umurni da a yi musu bautar, sū kuma su fa i barrantarsu daga wa anda suka bauta musu.

4 Wa annan misālai biyu, mātar Nūhu da mātar Lū u sanā nūna kusanci ga sālihai bā ya isa ga addini sai kōwa ya yi abin da Allah Ya yi umurni da shi. Kuma anā kallafa wa mātā da su kiyāye kyaun zamantakēwa da mazansu. Kuma anā yi musu azāba sabōda sã a wa Allah ga barin haka kamar yadda ake ga mazansu.

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 تَبْرَكَ الَّذِي يَدِيرُ الْمُلْكَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝^١ الَّذِي خَلَقَ
 الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝^٢
 الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن
 تَفَوتٍ فَأَرْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِن فُطُورٍ ۝^٣ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ
 يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ۝^٤ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ
 الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ
 السَّعِيرِ ۝^٥ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وبَسَّ الْمَصِيرُ
 ۝^٦ إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورٌ ۝^٧ تَكَادُ تَمَيَّزُ
 مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلْتُمُ خَزَنَتَهَا أَلْيَسَ لَنَا كَرِيمٌ
 قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ
 إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۝^٨ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
 السَّعِيرِ ۝^٩ فَاعترفوا بذنوبهم فسحقا لأصحاب السَّعِيرِ ۝^{١٠}
 إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝^{١١}

Sūratul Mulk

Tanā karantar da tauhīdi da ka aitar Allah ga mulki da halittawa da ni'imtawa da cikakken iko wanda yake tāre da rahama da tausayi. ANA SON KARATUNTA DARE DUKA DA KUMA HARDACE TA DA KĀ.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 (Allah), Wanda gudānar da mulki yake ga hannunSa, Ya tsarkaka, kuma Shi Mai iko ne a kan kome.

2 Shi ne Wanda Ya halitta mutuwa da rāyuwa domin Ya jarraba ku, Ya nūna wāye daga cikinku ya fi kyāwon aiki, Shi ne Mabuwayi, Mai gafara.

3 Shi ne wanda Ya halitta sammai bakawi, dabaKōKi a kan jūna, bā za ka ga goggociya ba a cikin halittar (Allah) Mai rahama. Ka sāke dūbawa, ko za ka ga wata baraka?

4 Sa'an nan ka sake maimaita, dūbāwa, ganinka zai komo maka, gajiyayye, ba da ganin wata nakasa bā.

5 Kuma lalle Mun kawāta samar farko da fitilla, kuma Muka sanya su abin jifa ga shaidanu, kuma Muka yi musu tattalin azābar Sa'ir.

6 Kuma waɗanda suka kafirce wa Ubangjinsu na da azābar Jahannama, tā munana ga zamanta makōmarsu.

7 Idan an jēfa su a cikinta, sai su ji daga gare ta wata kāra, tana tafasa.

8 Tana kusa ta tsāge domin hushi, ko da yausha aka jēfa wani ɓangaren jama'a a cikinta, matsaranta na tambayar su da cewa, "Wani mai gargadi bai je muku ba?"

9 Sai su ce: "I, lalle wani mai gargadi ya je mana, sai muka karyata shi, muka ce, 'Allah bai saukar da kome ba, bā ku cikin kōme sai ɓata babba.'"

10 Kuma suka ce: "Dā mun zamo muna saurāre, kō muna da hankali, dā ba mu kasance a cikin 'yan sa'ir ba."

11 Wato su yi ikrāri da laifinsu. Allah Ya la'ani'yan sa'ir!

11 Kuma Allah Ya buga wani misali dōmin wa anda suka yi imāni; matar Fir'auna,¹ sa'ad da ta ce "Ya Ubangiji! Ka gina mini wani gida a wurinKa a cikin Aljanna. Kuma Ka tsirar da ni daga Fir'auna da aikinsa. Kuma Ka tsirar da ni daga mutānen nan azzālumai."

12 Da Maryama² diyar Imrāna wadda ta tsare farjinta, sai Muka hūra a cikinsa daga rūhinMu. Kuma ta gaskata game da āyōyin Ubangijinta da LittattafanSa alhāli kuwa ta kasance daga māsu tawāli'u.

1 Wannan yanā nūna cēwa kusantar kāfiri bā zai cūci mūminai ba. Sai dai Allah Yā hana aure a tsakānin Musulma da kāfiri.

2 Wannan yanā nūna cēwa rashin aure ga mātār da ke iya tsare farjinta daga alfāsha kuma ta tsare addininta da taKawa, bā zai cūce ta ba ga sāmūn rahamar Allah a dūniya da lāhira

12 Lalle waƙanda ke tsōron Ubangjinsu, a boye, suna da wata gāfara da wani sakamako mai girma.

13 Kuma ku asirta maganarku ko ku bayyana ta, lalle shi, (Allah), Masani ne ga abin da ke cikin Kirāza.

14 Ashe, wanda Ya yi halitta bā zai iya saninta ba, alhāli kuwa shi Mai tausasāwa ne, kuma Mai labartawa?

15 Shi, (Allah), Yā sanya muku kasa hōrariya, sai ku tafi cikin sāsanninta, kuma ku ci daga arzikinSa, kuma zuwa gare shi ne tāshin yake.

16 Shin kō kun amince cewa wanda ke cikin sama, bā zai iya shāfē kasa tāre da ku ba, sai ga ta tana mai girgiza?

17 Kō kun amincē cewa wanda ke cikin sama bā zai iya sako muku iskar gūguwa ba? To, zā ku san yadda (ākibar) gargadīNa take.

18 Lalle, waƙanda ke gabansu sun karyata (manzanni). To, yāya (ākibar) gargadīNa ta kasance?

19 Bā zā su yi dūbi ba zuwa ga tsuntsāye a kansu, māsu sanwā, kuma suna fiffikāwa, bābu mai riƙe da su sai (Allah), Mairahama? Lalle shi Mai gani ne ga dukan kōme.

20 Wāne ne wanda zai zame muku mayākin da zai taimake ku, wanda bā (Allah) ba, Mai rahama? Kāfirai ba su a cikin kōme fāce rūḍu.

21 Wāne ne wanda zai ciyar da ku, idan (Allah) Ya riƙe arzikinSa? A'aha, sun yi zurfi cikin girman kai da tāshin hankali.

22 Shin, wanda ke tafiya a kife a kan fuskarsa yā fi zama a kan shiryuwa, ko kuwa wanda ke tafiya miƙe a kan hanya madaidaiciya?

23 Ka ce: "(Allah) Shine Wanda Ya kaga halittarku, Ya sanya muku ji da gani da tunāni, amman kaɗan ce kwarai godiyarku!"

24 Kuma kace "Shi ne Ya halitta ku daga kasā, kuma zuwa gareShi ne ake tāshin ku."

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾ أَمْ أَنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفَيْتَ وَيَقْبِضَنَّ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكُفْرَ الْإِلَافِي عُرُورٌ ﴿٢٠﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَمْ أَنْ يَمْسِي مُكْبَأً عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمْ يَمْسِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

25 Kuma sunā cewa, "Yaushe ne wannan alkawarin zai tabbata in dai kun kasance māsu gaskiya ne kū?"

26 Ka ce: "Imin a wurin Allah kawai yake, kuma ni mai gargadī kawai ne, mai bayyana (gargadīn)."

27 To, lokacin da suka gan ta (azābar) a kusa, fuskokin waƙanda suka kāfirta suka mūnana, kuma aka ce (musu) wannan shi ne abin da kuka zamo kuna karyatāwa.

28 Ka ce musu "Idan Allah Ya halaka ni nī da wanda ke tāre da ni, ko kuma, Yā yi mana rahama, to, wāne ne zai tserar da kafirai daga wata azāba mai raɗaɗi?"

29 Ka ce: "Shī ne Mai rahama mun yi īmāni da Shi, gare Shi muka dogara, saboda haka zā ku san wanda yake a cikin bāta bayyananniya."

30 Ka ce: "Ko kun gani, idan ruwanku ya

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيَّتَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي
 كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكْنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ
 أَوْ رَحِمْنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ
 الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
 ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ
 بِرَبِّهِمْ
 بِرَبِّهِمْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ١ مَا أَنْتَ بِمَجْنُونٍ
 ٢ وَإِنْ لَكَ لَأَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ
 ٣ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ
 ٤ فَسَبِّحْهُ وَابْحُرْهُ بِبَيِّنَاتٍ
 ٥ بِآيَاتِكُمْ الْمُفْتُونِ
 ٦ إِنْ رَبُّكَ هُوَ
 ٧ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ
 ٨ وَالْمُكَذِّبِينَ
 ٩ وَدُوا لَوْ يُدْعُونَ فَيُدْهِمُونَ
 ١٠ هَمَّازٍ مَشَاءٍ بِنِعْمِهِ
 ١١ مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ
 ١٢ أَيْمٍ
 ١٣ عُنْتَلٍ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ
 ١٤ إِذْ أَتَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ
 ١٥

wāyi gari faƙaƙƙe, to, wāne ne zai zo muku da ruwa wani mai bubbuga?"¹

Sūratul Kalam

Tanā yi wa Annabi bushara da cēwa mutānensa na Makka zā su shiga Musulunci, su yi nadāma a kan aikinsu na kāfirci da cutar da suka yi masa, kuma Allah zai kar i tūbarsu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1. Na rantse da alƙalami da abin da (marubūta) suke rubūtāwa.

2 Kai, sabōda ni'imar Ubangijinka, bā mahaukaci kake ba.

3 Kuma, lalle, haƙiƙa kanā da lādar da bā ta yankewa.

4 Kuma, lalle haƙiƙa kana a kan hālāyen kirki, manya.

5 Don haka, zā ka gani, sū kuma zā su gani.

6 Ga wanenku haukā take.

7 Lalle Ubangijinka Shi ne Mafi sani ga wanda ya bace daga tafarkinSa. Kuma Shi ne Mafi sani ga māsu shiryuwa.

8 Saboda haka kada ka bi māsu ƙaryatāwa.

9 Sunā fatar ka sassauta, su kuma sū sassauta.

10 Kada ka bi dukkan mai yawan rantsuwa, walākantacce.

11 Mai zunde, mai yāwo da gulma.

12 Mai hana alhēri mai zālunci, mai zunubi.

13 Mai girman kai, bāyan haka kuma la'imi (bā ya son alhēri).

14 Sabōda yā kasance mai dūkiya da dīya.

15 Idan ana karanta masa āyōyinMu, sai ya ce: "Tatsūniyōyin mutānen farko ne."

16 Zā Mu yi masa alāma a kan hanci.

17 Lalle Mun jarrabe su kamar yadda Muka jarrabi māsu gonar lambu, a lokacin da suka yi rantsuwa, wai lalle zā su girbe amfāninta, suna māsu asubanci.

¹Ana so idan mai karatu ya kai ƙarshen wannan sūra ya ce: (الله رب العالمين) wato Allah Ubagijin halitta. An karanta wannan āya a gaban wani kāfiri, sai ya ce zā mu fito da ruwan game da amfāni da dundurūsai da farētani, sai ruwan idānunsu ya faƙe.

18 Kuma (suka yi niyya), bā su kō tōgēwa.

19 Wani mai kēwayāwa daga Ubangijinka ya kēwayā a kanta, (ya kone ta,) alhāli sunā barci.

20 Sai ta wāyi gari (baƙa kirin) kamar dare.

21 Sai suka kirāyi jūna, sunā māsu yin asubanci.

22 Cēwa ku yi sammakō ga amfānin gōnarku, idan kun kasance māsu girbewa.

23 Sai suka tafi sunā shāwara a bōye (sunā cēwa).

24 "Lalle kada wani miskīni ya shigar muku ita a yau!"

25 Kuma suka yi sammako akan (niyyar) rōwa, matuƙar iyāwarsu.

26 Lōkacin da suka gan ta, sai suka ce: "Lalle, mun saki hanya (mun baƙe)!"

27 "Ba haka ba, mū dai, an hana mu ne."

28 Mafificinsu (hankali) ya ce: "Ban gaya muku ba, yā kamata ku tsarkake Allah?"

29 Suka ce: "Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle, mu mun kasance azzālumai."

30 Sai suka fuskanci jūna, sunā zargin kansu.

31 Suka ce: "Kaitonmu! Lalle, mū ne muka kasance māsu kētare iyāka."

32 "Mai yiwuwa ne Ubangijinmu Ya musanya mana da wani abu da yā fi ta. Lalle, mū (ba mu yanke kauna ba) zuwa ga Ubangijinmu, māsu kwaɗayi ne."

33 Haka dai azābar¹ take, kuma lalle ne azābar Lāhira ta fi girma, in da sun kasance

سَمِيئَةً عَلَىٰ خُرُوطِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْبَمُوا
لِيَبْصُرُوا مِنْهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَنْوُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ
وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَفَنَادُوا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنْ
أَعِدُوا عَلَيْنَا فَرِحْنَا بِكُمُ الَّذِينَ كُفَرُوا فَوَيْلٌ لِّكُم مِّنْ يَوْمَئِذٍ ﴿٢٢﴾ فَانظُرُوا وَهُرَيْرًا خَفْنُونَ ﴿٢٣﴾
أَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَعَدُوا عَلَىٰ حَرٍِّ قَدِيرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلْرَأَقَل
لَكُمْ لَوْلَا آتَيْنَاكُمْ مِّن آتِنَا إِنَّكُم طَائِفِينَ ﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَ
بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا إِنَّا لَنَاطِقِينَ ﴿٣٠﴾ عَسَىٰ
رَبِّنَا أَنْ يَبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣١﴾ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ
الْآخِرَةُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنْدِلُ النَّعِيمِ
﴿٣٣﴾ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْجَرِيمِينَ ﴿٣٤﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ
لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٦﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهَا لَمَثَلًا لِّمَنْ تَخَفُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ لَكُمْ
عَلَيْتَنَا بَلَاغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لِمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٨﴾ سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ
بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٣٩﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾
يَوْمَ يَكْشَفُ عَن سَاقِي وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤١﴾

zā su iya gānēwā.

34 Lalle ne māsu taƙawa nā da a wurin Ubangijinsu, gidājen Aljanna na ni'ima.

35 Shin ko zā Mu sanya waɗanda ke bi da da'a kamar māsu laifi?

36 Me ya sāme ku, yāya kuke yin hukunci (da haka)?

37 Ko kuna da wani littafi, wanda a cikinsa, kuke karantāwa?

38 Cēwā kunā da, a cikinsa lalle (duk) abin da rāyukanku suka zāba?

39 Kō kunā (riƙe) da wasu rantsuwōyin alkawari a kanMu, har ya zuwa Rānar Kiyāma, cēwa lalle ne kunā da abin da kuke hukuntā wa kanku?

40 Ka tambaye su, wāne, a cikinsu, ke lāmuncewā ga sāmun wannan (hukuncin)?

41 Kō sunā da abōkan tārēwa (ga wannan

1 Irin wannan azāba ce za a yi wa Kuraishāwa, dangin Annabi, kamar yadda aka yi wa māsu gonar lambu, wāto da suka tūba aka musanya musu da abin da ya fi abin da suka sāba sāmu. Wato an gayā wa Annabi ne lōkacin da danginsa suka kangare, suka ƙi shiga Musulunci, aka yi musu azābar fari, da rashin ruwa shekara bakwai, Allah Ya gaya masa cēwa, zā su musulunta, alhēri ya kōma musu. Ya kuwa kōma, kamar yadda Allah Ya yi alkawari.

خَشِيَعَةً أَبْصَرَهُمْ تَرْهَقَهُمْ ذُلُّهُ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ ﴿٤٣﴾ فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾ وَأَمْ لِي لَهُمْ إِنْ كَذَبُوا مِنِّي ﴿٤٥﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مُمْثَلُونَ ﴿٤٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكِنِّ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾ تَوَلَّى أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لِنَيْدٍ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾ فَاجْتَنِبْ رَبَّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ ﴿٥١﴾ وَمَاهُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوا بِرِيحِ صَرْمٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَنِيَةً أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

ra'ayi)? To, sai su kāwo abōkan tārayyarsu, idan sun kasance māsu gaskiya.

42 Ranar da zā a kuranye Kwabri, kuma a kira su zuwa ga yin sujūda, sai bā zā su iyāwa ba.

43 Su fito da idānu kasƙantattu, wulākanci yana rufe su. Lalle ne a dā sun kasance anā kiran su zuwa, yin sujūdar, alhāli kuwa sunā lāfiya lau, (suka ƙi yi).

44 Sabōda haka ka bar Ni da mai ƙaryata wanna lābāri (Alƙur'āni). Zā Mu yi musu istidrāji daga inda ba su sani ba.

45 Ina jinkirtā musu, lalle kaidiNa mai ƙarfi ne.

46 Kō kana tambayar su wata la'ada ne, sabōda haka sū, daga wannan tārar, suke jin an nauyaya musu?

47 Ko kuma sunā da ilmin gaibu ne, wāto sunā yin rubūtun (abin da suke faɗa daga gare shi) ne?

48 Sabōda haka, ka yi haƙuri da hukuncin Ubangijinka, kada ka zama kamar Ma'abūcin ƙifi, alōkacin da ya yi kira, alhāli yana cike da hushi.

49 Ba dōmin ni'ima daga wajen Ubangijinsa tā riske shi ba, lalle ne da an jēfa shi a cikin wōfintacciyar ƙasa, alhāli yanā abin zargi.

50 Sai Ubangijinsa Ya zābe shi, sa'an nan Ya sanya shi a cikin mutānen kirki.

51 Kuma lalle, ne waɗanda suka ƙāfirta sunā yin kamar su kāyar da kai sabō da kallonsu (kallon māmāki), a lokacin da suke jin karātun Alƙur'āni, kuma sunā cēwa, "Lalle ne shi mahaukaci ne!"

52 Shi (Alƙur'āni) bai kasance ba, fāce abin tunātarwa ne ga duka dūniya.

Sūratul Hāƙƙa

Tanā bayanin kiran gaskiya zuwa ga Allah, Shi kaɗai ne ga sifofinSa da ikonSa, bābu mai tsōma bāki a cikin ikonSa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

1 Kiran gaskiya!

2 Mēne ne kiran gaskiya?

3 Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cēwa kiran gaskiya?

4 Samūdāwa da Ādāwa sun ƙaryatar da kiran gaskiya mai dūkar zūciya!

5 To, amma Samūdāwa to, an halakāsu da tsāwa mai tsanani.

6 Kuma amma Ādāwa to, an halaka su da wata iska mai tsananin sauti wadda ta ƙētare haddi.

7 (Allah) Ya hōre ta a kansu a cikin dare bakwai da yini takwas, biye da jūna, sabōda haka, kana ganin mutāne a cikinta kwance. Kamar sū ƙirāruwan dabīno ne, wa anda suka fā i.

8 To, kō kanā ganin abin da ya yi saurā daga cikinsu?

9 Kuma Fir'auna yā zo da waɗanda ke gabāninsa, da waɗannan da aka kife Kasarsu, sabōda laifi.

10 Dōmin sun sābā wa manzon Ubangijinsu, sabōda haka ya kāmā su da wani irin kāmū mai kārūwar (tsanani).

11 Lalle ne, Mū, a lōkacin da ruwa ya kētare haddi, Munɗauke aaku a cikin jirgin ruwan nan.

12 Dōmin Mu sanya shi, gare ku abin tunāwa kuma wani kunne mai kiyayewa ya kiyaye (shi).

13 To, idan an yi būsā a cikin kaho, būsā ɗaya.

14 Kuma aka ɗauki kasa da duwātsu, kuma aka niƙa su niƙāwa ɗaya.

15 A ran nan, mai aukuwa zā ta auku.

16 Kuma sama zā ta tsāge, dōmin ita a ran nan, mai rauni ce.

17 Kuma malā'iku (su bayyana) a kan sāsanninta, kuma wasu (malā'iku) takwas na ɗauke da Al'arshin Ubangijinka, a sama da su, a wannan rānar.

18 A rānar nan zā a bijirā ku (dōmin hisābi), bābu wani rai, mai boyewa, daga cikinku, wanda zai iya bōyēwa.

19 To, amma wanda aka bai wa littāfinsa a dāmansa, sai ya ce wa (makusantansa), "Ku karɓa, ku karanta littafina."

20 "Lalle ne ni, nā tabbata cewa ni mai haɗuwa da hisābina ne."

21 Sabōda haka, shi yana cikin wata rāyuwa yardadda.

22 A cikin Aljanna maɗaukakiya.

23 Nunannun 'yā'yan itācenta makusantā ne (ga mai son ɗība),

24 (Ana ce musu) "Ku ci, kuma ku sha a cikin ni'ima, sabōda abin da kuka gabātar a cikin kwānukan da suka shige."

25 Kuma wanda aka bai wa littāfinsa ga haɗunsa, sai ya ce: "Kaitona, ba a

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْحَاطِطَةِ ﴿٩﴾ فَصَوَّرَ رَسُولٌ

رَيْبِهِمْ فَآخَذَهُمْ آخِذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾ إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَا كُرْحًا فِي الْبَارِيَةِ

﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعْيِبًا أذُنًا وَعِيَةً ﴿١٢﴾ فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ

نَفْحَةً وَاحِدَةً ﴿١٣﴾ وَجُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

فِيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ

﴿١٦﴾ وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ مُّنْبِيئَةٌ

﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ

كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَٰؤُلَاءِ أقرءوا كِتَابِيَةَ ﴿١٩﴾ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْكٌ

حِسَابِيَةَ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ

الْحَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ بَلَيْتَنِي لَأُوْتِيَ كِتَابِيَةَ

﴿٢٥﴾ وَلَئِن أَدْرِمَاجِسَابِيَةَ ﴿٢٦﴾ بَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أَغْنَىٰ

عَنِّي مَالِيَةَ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةَ ﴿٢٩﴾ خَذُوهُ فَعْلُوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ لِيَجْزِمِ

صَلْوَهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ

كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣٤﴾

kāwo mini littāfina ba!"

26 "Kuma ban san abin da (ke sakamakon) hisābina ba!"

27 "In dā dai ita, tā kasance mai halakā ni gabā ɗaya ce!"

28 "Dukiyāta ba ta wadatar da ni ba!"

29 "Īkona ya face mini!"

30 (Sai a ce wa malā'iku) "Ku kāmā shi, sa'an nan ku sanyā shi a cikin kuƙumi."

31 "Sa'an nan, a cikin Jahīm, ku kōna shi."

32 "Sa'an nan, acikin sarƙa, tsawonta zirā'i saba'in, sai ku sanya shi."

33 "Lalle ne, shi ya kasance ba ya yin īmāni da Allah, Mai girma!"

34 "Kuma ba ya kwaɗaitarwa ga (bāyar da) abincin matalauci!"

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾ لَا يَأْكُلُهُ
 إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تَبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾
 إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُوْمَنُونَ ﴿٤١﴾
 وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدْكُرُونَ ﴿٤٢﴾ نَزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ
 نَفَقَلْنَا عَلَيْكَ بَعْضَ الْأَقْوَابِلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا
 مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُ لَلذِّكْرُ
 لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَتَعْلَمُونَ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُ لِحَسْرَةٍ عَلَى
 الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ لِحَقِّ الْبَقِيَّةِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِنَ
 اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي
 يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَأَصْبَحَ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾
 إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ
 ﴿٨﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْئَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

35 "Sabōda haka, a yau, a nan, bā ya da masōyi."

36 "Kuma bābu wani abinci, sai daga (itācen) gislīn."

37 "Bābu mai cin sa sai māsu ganganci."

38 To, ba sai Nā yi rantsuwa da abin da kuke iya gani ba,

39 Da abin da bā ku iya gani.

40 Lalle ne, shi (Alkur'ani) tabbas maganar wani manzo (Jibirilu) mai daraja ne.

41 Kuma shi ba maganar wani mawāki ba ne. Kaɗan kwarai zā ku gaskata.

42 Kuma bā maganar bōka ba ne. Kaɗan kwarai zā ku iya tunāwa.

43 Abin saukarwā ne daga Ubangijin halitta duka.

44 Kuma dā (Muhammadu) yā faɗi wata maganā, yā jingina ta garē Mu.

45 Dā Mun kāma shi da dāma.

46 sa'an nan, lalle ne, dā Mun kātse masa lakā.

47 Kuma daga cikinku bābu wasu māsu iya kāre (azābarMu) daga gare shi.

48 Kuma lalle ne shi (Alkur'āni) tanātarwa ce ga māsu taƙawa.

49 Kuma lalle, ne Mū, wallahi Munā sane da cēwa daga cikinku alwwai māsu karyatāwa.

50 Kuma lalle ne shi (Alkarāni) wallahi baƙin ciki ne ga kāfirai.

51 Kuma lalle, ne shi gaskiya ce ta yaƙshēni.

52 Sabōda haka, ka tsarkake sūnan Ubangjinka, mai girma.

Sūratul Ma'ārij

Tana bayānin saukar azāba ga kāfirai, bābu makawa, kuma tana bayanin cūtar rai da maganin cutar.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Wani mai tambaya yā yi tambaya game da azāba, mai aukuwa.

2 Ga kāfirai, bā ta da mai tunkudēwa.

3 Daga Allah Mai matākala.

4 Malā'iku da Ruhi (Jibrila) sunā tākāwa zuwa gare Shi, a cikin yini wanda gwargwadonsa, shēkara dubu hamsin ne.

5 Sabōda haka, ka yi haƙuri, haƙuri mai kyāwo.

6 Lalle ne su, sunā ganin ta mai nīsa.

7 Kuma Mu, Muna ganin ta a kusa.

8 Rānar da sama zā ta kasance kamar narkakkar azurfa.

9 Kuma duwātsu su zama kamar sabin sūfi.

10 Kuma abōki bā ya tambayar inda wani abōki yake.

11 Ana sanya su, su gajūna, mai laifi na gūrin dā zai iya yin fansa, daga azābar rānar nan, da ɗiyansa,

12 Da matarsa da ɗan'uwansa.

13 Da danginsa, māsu tattarā shi.

14 Da wanda ke a cikin dūniya duka gabā ɗaya, sa'an nan fansar, ta tsīrar da shi.

15 A'aha! Lalle ne fa, ita ce Lazā,

16 Mai twāle fātar goshi.

17 Tanā kiran wanda ya jūya bāya (daga addini) kuma ya kau da kai.

18 Ya tāra (dūkiya), kuma ya sanya ta a cikin jaka.

19 Lalle ne mutum an halitta shi mai ciwon kwaɗayi.

20 Idan sharri ya shāfe shi, ya kāsa haƙuri.

21 Kuma idan alhēri ya shāfe shi, ya yi rōwa.

22 Sai māsu yin salla,

23 Waɗanda suke, a kan sallarsu, su, māsu dawwama ne.

24 Kuma waɗanda a cikin dūkiyarsu, akwai wani haƙƙi sananne.

25 Ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hanā wa roƙon.

26 Da waɗannan da ke gaskata rānar sakamako.

27 Da waɗannan sabōda azābar Ubangijinsu, suna jin tsōro.

28 Lalle ne, azābar Ubangijinsu bā wadda ake iya amincēwaba ce.

29 Da waɗanda suke, ga farjojinsu, māsu tsarewa ne.

30 Sai fa a kan matan auresu da abin da hannayensu na dāma suka mallaka. To lalle ne sūkam ba waɗanda ake zargi ba ne.

31 To, duk wanda ya nēmi abin da yake a bayan wannan, to, waɗancan sū ne māsu ƙetare iyāka.

32 Kuma da wa annan da suke ga amānōninsu

يَصْرُوهُمْ يَوْمَ الْمَجْرِمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بَيْنِيهِ
 وَصَحْبَتِهِ وَأَخِيهِ ۚ وَفَصَّلَتِ أَلَّتِي تَتُوبِ ۚ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
 جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۚ كَلَّا إِنَّمَا الظَّنُّ ۚ نَزَاعَةٌ لِلشَّوَى ۚ تَدْعُوا
 مَنْ أَذْرَبْتُمْ وَتَوَلَّىٰ ۚ وَجَمْعٌ فَآوَعَىٰ ۚ ۞ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
 ۚ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جُرُوعًا ۚ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۚ إِلَّا
 الْمُصَلِّينَ ۚ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۚ وَالَّذِينَ فِي
 أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ۚ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۚ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
 بَيْرَ الَّذِينَ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۚ إِنَّ عَذَابَ
 رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۚ إِلَّا عَلَىٰ
 أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۚ فَمَنْ أِتَّغَىٰ وَرَاءَ
 ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ
 ۚ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۚ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
 ۚ أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ ۚ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ
 ۚ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ۚ يَطْمَعُ كُلُّ أُمَّرٍ مِنْهُمْ
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۚ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۚ

da alkawarinsu māsu tsarēwa ne.

33 Kuma da waɗanda suke, ga shaidarsu, māsu dāgēwa ne.

34 Kuma waɗanda suke, a kan sallarsu, māsu tsarēwa ne.

35 Waɗannan, a cikin gidājen Aljanna, waɗanda ake girmamāwa ne

36 Mē yā sāmi waɗanda suka kāfirta, a wajenka, sunā gaugāwar (gudu).

37 Daga jihar dāma, kuma daga jihar hagu, jama'a-jama'a!

38 Shin kōwane mutum daga cikinsu yana nēman a shigar da shi a Aljannar ni'ima ne (ba da wani aiki ba)?

39 A'aha! Lalle Mū, Mun halitta su, daga abin da suka sani.

Sūratu Nūh

Tana karantar da yadda Annabi Nuhu ya yi gargaɗi gamutānensa har suka kai ga ya yi addu'a, suka halaka.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

فَلَا أَقْسِمُ رَبِّ الْمَسْرُقِ وَالْمَعْرَبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلٰنَ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرَ لِمَنَّهُمْ
وَمَا مَحْنُ يَمَسُّوْنَ ﴿٤١﴾ فَلَذَرَّهُمْ يُخَوِّضُونَ وَيَلْعَبُونَ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَهُمْ إِلَىٰ نُصْبٍ يُؤْفَضُونَ
﴿٤٣﴾ خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهِفَهُمْ ذَلَّةٌ ذٰلِكَ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُوْرَةُ نُوحٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَتَقَوَّمُوا عَنِّي لَكُمْ بَرَكَةٌ مِّنِّي ﴿٢﴾ أَنْ أَعْبُدُوا
اللَّهَ وَأَتَّقُوهُ وَأَطِيعُوْنَ ﴿٣﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ مِن ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهُ إِذَا جَاءَ لَا يُوَخَّرُونَ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا
فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أُصْغُرَهُمْ
فِي آءَادَانِهِمْ وَأَسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا
﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ
لَهُمْ لِإِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

40 Sabōda haka ba sai Na yi rantsuwa da Ubangijin wurāren bullōwar rāna da wurāren fāɗuwarda ba, lalle Mū, Māsu iyāwa ne.

41 Ga Mu musanya waɗanda suke mafi alhēri, daga gare su. Kuma ba Mu kasance waɗanda ake rinjāya ba.

42 Sabōda haka ka bar su, su dulmuya, kuma su yi wāsā, har su haɗu da rānarsu wadda ake yi musu alkawari (da ita) .

43 Rānar da suke fitowa daga kaburbura da gaugāwa, kamar sū, zuwa ga wata kafaffiyar (tuta), suke yin gaugāwa.

44 Maƙaskanta ga idanunsu, wani walakanci yana rufe su. wannan shi ne yinin da suka kasance ana yi musa alkawari (a kansa.)

1 Lalle ne Mun aiki Nūhu zuwa ga mutānensa, cēwa ka yi gargaɗi ga mutānenka gabānin wata azāba mai raɗaɗi ta zo musu.

2 Ya ce: "Ya mutānena ni, a gare ku, mai gargaɗi ne, mai bayyanāwa."

3 "Cewa ku bauta wa Allah, ku ji tsōronSa, kuma ku bī ni."

4 "Allah zai gāfarta muku daga zunubanku kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajal in da aka ambata. Lalle ne ajal in Allah idan ya zo, ba za a jinkirta Shi ba, dā kun kasance masana (ga abin da nake faɗā dā, kun bar kāfirci)."

5 Nūhu) ya ce: "Ya Ubangijina! Lalle ne, na kirāyi mutānena, a cikin dare da yini."

6 "To, amma kirana bai kare su ba sai da, gudu (daga gare ni)."

7 "Kuma lalle ne ni, kō da yaushe na kirāye su dōmin Ka gāfarta musu, sai su sanya yatsunsu a cikin kunnuwansu, su lullube da tufāfinsu, su dōge ga yin laifi. Sun yi girman kai iyākar girman kai."

8 "Sa'an nan lalle ne ni, na kira su, a bayyane."

9 "Sa'an nan lalle ne, na yi yēkuwa sabōda su, kuma na gāna da su a cikin asiri."

10 "Shi na ce, 'Ku nēmi gāfara daga Ubangijinku, lalle ne shi Ya kasance Mai gāfara ne."

11 "Ya sako (girgijen) sama a kanku da ruwa mai buɓɓuga."

12 "Kuma ya yalwata muku game da dūkiya da ɗiya, Ya sanya muku (albarka) ga gōnaki, kuma Ya sanya muku koguna."

13 "Me ya sāme ku, bā ku fātar sāmūn natsuwa daga Allah,"

14 "Alhāli kuwa, lalle ne, Ya halitta. ku, a cikin hālāye?"

15 "Ba ku ga yadda Allah Ya halitta wasu sammai bakwai ɗaba kōkī a kan jūna ba?"

16 "Ya sanya watā a cikinsu, yana mai haske, Ya sanya rānā babbar fitila?"

17 "Kuma Allah Ya tsirar da ku daga Kasa (kamar ganye) tsirarwa."

18 "Sa'an nan Ya mayar da ku a cikinta, kuma Ya fitar da ku fitarwa."

19 "Kuma Allah Ya sanya muku Kasa shimfiɗa ɗiya."

20 "Dōmin ku shiga a cikinta, hanyōyi māsu fāɗi."

21 Nūhu ya ce: "Ya Ubangijina! Lalle ne sū sun saba mini sun bi wanda dukiyarsa da ɗiyansa ba su kāre shi da kōme ba sai da hasāra."

22 "Kuma sun yi wani mākirci, mākirci babba."

23 "Kuma suka ce: Faufau kada ku bar gumākanku, kuma faufau, kada ku bar wadda, kuma kada ku bar suwā kuma kada ku bar Yagūsa da Ya'ūka da Nasra."

24 "Kuma lalle ne sun ɓatar da (mutāne) māsu yawa, kuma kada Ka kārā wa azzālumai (kōme) sai ɓata."

25 Sabōda laifukansu na ganganci aka nutsar da su, sa'an nan aka sanya su a wuta. Saboda haka ba su sāmā wa kansu

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۖ وَيَمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَسِينُ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۚ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۗ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۚ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۗ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۗ وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۗ ثُمَّ يُعِيدْكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ إِخْرَاجًا ۗ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ۗ لَيْسَلْكُمْ مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۗ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّهْم عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خُسَارًا ۗ وَمَكْرًا أَمْكَرًا ۗ قَالُوا لَا نَنْدُرُكَ يَا إِلَهَ الْهَيْكَلِ وَلَا نَنْدُرُكَ وَلَا سَوْعَاءَ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ۗ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا نَزِدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا الضَّلَالَا ۗ مِمَّا حَطَبْتِ لَهُمْ أَنْعَرِفُوا فَادْخُلُوا نَارًا فَامْتَحِبُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ۗ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْدِرْ عَلَيَّ مِنَ الْكُفْرِينَ دِيَارًا ۗ إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوكَ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا أَفْجَارًا كَفَارًا ۗ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدِي وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ۗ

wani mataimaki wanin Allah ba.

26 Kuma Nūhu ya ce: "Ya Ubngijina! Kada Ka bari, a kan Kasa, daga cikin kāfirai, wanda ke zama a cikin gida."

27 "Lalle ne, Kai idan Ka bar su, zā su ɓatar da bāyinKa, kuma bā zā su haifi kowa ba fāce fājiri mai yawan kāfirci"

28 "Ya Ubanginjina! Ka yi mini gāfara (ni) da mahaifana biyu, da wanda ya shiga gidana, yana mai īmāni, da mūminai maza da mūminai mātā, kuma kada Ka kārā wa azzālumai kōme sai halaka."

سُورَةُ الْجِنِّ

آيَاتُهَا ٢٨

رُكُوعَاتُهَا ٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا
عَجَبًا ۝١ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا أَحَدًا ۝٢
وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدًّا رَبَّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۝٣ وَأَنَّهُ كَانَ
يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۝٤ وَأَنَا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَ
وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝٥ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ
مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ۝٦ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ
اللَّهُ أَحَدًا ۝٧ وَأَنَا لَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مِثْلَ ثَبَاتٍ حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝٨ وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمْعِ فَمَن
يَسْمَعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَّصَدًا ۝٩ وَأَنَا لَا نَدْرِي أَشْرَأُ رِيدَ
يَمَنٍ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝١٠ وَأَنَا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَعِجَزَ
وَمِنَادُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قَدَدًا ۝١١ وَأَنَا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَعِجَزَ
اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ۝١٢ وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَى
ءَامَنَّا بِهِ ۝١٣ فَمَن يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَحْزَأُ بِخَسَا وَلَا رَهَقًا ۝١٤

Sūratul Jinn

wa'azi ga māsu bauta wa aljannu da mutāne domin nēman tsari ko sāmu, da ladubban mai wa'azi da yadda ya kamata ya yi tawāli'u. son girman shugabanni da jahilcin mabiya ne ke sanya ana bautawa wanin Allah.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1 Ka ce: "An yi wahayi zuwa gare ni cewa wasu jama'a na aljannu sun saurūri (karatuna), sai suka ce: Lalle ne mū mun ji wani abin karantāwa (Alkui'āni), mai ban māmāki."

2 "Yana nūni zuwa ga hanyar kwarai, sabōda haka mun yi īmāni da shi bā zā mu kōma bautā wa Ubangijinmu tāre da kōwa ba."

3 "Kuma lalle ne shī girman Ubangijinmu,

Ya daukaka, bai riƙi mātā ba, kuma bai riƙi dā ba."

4 "Kuma lalle ne shi, wāwanmu ya kasance yana faɗar abin da ya ketare haddi ga Allah."

5 "Kuma lalle ne mū, mun yi zaton mutum da aljani bā zā su iya faɗar karya ba ga Allah."

6 "Kuma lalle ne shi wasu maza daga cikin mutāne, sun kasance sunā nēman tsari da wasu maza daga cikin aljannu, sabōda haka suka kara musu girman kai."

7 "Kuma lalle ne sū, sun yi zato, kamar yadda kuka yi zato, cewa Allah bā zai aiko kowa ba."

8 "Kuma lalle ne mū mun nēmi (hawan) sama, sai muka, sāme ta an cika ta da tsaro mai tsanani da kuma yūlāye."

9 "Kuma lalle ne mū, mun kasance muna zama daga garēta, a wurāren zama dōmin saurare. To wanda ya yi saurāre a yanzu, zai sāmi yūla, mai dāko dōminsa."

10 "Kuma lalle ne mū ba mu sani ba, shin, sharri ne aka yi nufi ga waɗanda ke cikin ƙasa, ko Ubangijinsu Yā yi nufin shiriya a gare su ne?"

11 "Kuma lalle ne mū, akwai sālaihāi a cikinmu, kuma akwai a cikinmu waɗanda ba haka bā mun kasance ƙungiyōyi dabam-dabam."

12 "Kuma lalle ne mū mun tabbatā bā zā mu buwāyi Allah ba, a cikin ƙasa, kuma bā zā mu buwāye Shi da gudu ba."

13 "Kuma lalle ne mū, a lōkacin da muka ji shiriya, mun yi īmāni da ita. To wanda ya yi īmāni da Uhangijinsa, bā zai ji tsōron nakkasa ba, kuma bā zai ji tsōron zālunci ba."

14 "Kuma lalle ne mū akwai a cikinmu, waɗanda suka mīka wuya, kuma akwai a cikinmu karkatattu. to, wanda ya mīka wuya waɗancan kam sun nufi shiryuwa."

15 "Kuma amma karkatattu sai suka kasance makāmashi ga Jahannama."

16 "Kuma dā sun tsayu¹ sōsai a kan hanya, dā lalle Mun shāyar da su ruwa mai yawa."

17 "Domin Mu jarraba su a ciki, kuma wanda ya kau da kai daga tuna Ubangijinsa, Ubangijinsa zai shigar da shi azāba mai hauhawa."

18 "Kuma lalle ne wurāren sujada na Allah ne, saboda haka kada ku kira kōwa tāre da Allah (da su, a cikinsu)."

19 "Kuma, lalle ne shi, a lōkacin da bāwan Allah² ke kiran Sa sun yi kusa su zama kamar shirgi a kansa."

20 Ka ce: "Ina kiran Ubangijina ne kawai, kuma bā zan tāra kowa da Shi ba."

21 Ka ce: "Lalle ne, nī bā ni mallakar wata cūta gare ku, kuma bā ni mallakar wani alhēri."

22 Ka ce: "Lalle ne, nī kōwa bā ya iya cētona daga Allah, kuma bā zan iya sāmum mafaka ba daga gare Shi."

23 "Fāce iyarwa, daga Allah, da manzancinsa. To, wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, to, lalle yana da wutar Jahannama suna māsu dawwama a cikinta, har abada."

24 Har idan sun ga abin da ake yi musu gargaɗi da shi, to, zā su san wanda ya zama mafī raunin mataimaki da mafī karancin adadi.

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِنَ الْفَاسِقِينَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ۝ وَأَمَّا الْفَاسِقُونَ فَكَانُوا أُولَئِكَ حَطَبًا ۝ وَالْوَالِدَاتُ يُرْغَبْنَ عَلَى الطَّرِيفَةِ لَأَسْقَيْنَهُنَّ مَاءً عَذْقًا ۝ لَنُفِئَنَّهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ۝ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝ وَأَنَّهُ مِمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۝ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝ قُلْ إِنِّي لَن مَّجْرِبٌ مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُتَسَدِّدًا ۝ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقْلَبَ عَدَدًا ۝ قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَقْرَبُ مَا تُوَعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ۝ عَلِيمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ۝ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝ لِيَعْلَمَ مَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

25 Ka ce: "Ban sani ba a kusa ne abin da ake yi muku gargaɗi da shi, ko Ubangijina Ya sanya maSa dōgon ajali!"

26 "Shi dai ne Masanin fake sabōda haka, bā Ya bayyana gaibinSa ga kowa."

27 "Fāce ga wanda Yā yarda da shi, wato wani manzo sa'an nan lalle ne, zai sanya³ gādi a gaba gare shi da bāya gare shi."

28 "Dōmin Ya san lalle, sun iyar da sākonnin Ubangijinsu, kuma (Shi Ubangijin) Yā kēwaye su da sani, kuma Yā lissafe dukan kōme da kididdiga."

1 Tsayuwa sosai wato su bautawa Allah kamar yadda Allah Ya umarce su, su yi Masa a'a saboda Yā waɗāta su.

2 Bawan Allah shi ne duk wani mai wa'azi yana kira zuwa ga Allah. Bā ya halatta a gare shi ya bar wa anda yake yi wa wa'azi su kai fagen bauta Masa shi kansa. Sai ya gaya musu gaskiyar matsayinsa, kamar yadda Allah Ya fa a wa AnnabinSa, kuma Ya umarce shi da ya gaya wa wa anda yake yi wa wa'azi.

3 Idan Allah Yā aiko wani manzonsa da wani umurni ko hani zuwa ga mutāne to zai sanya mala'iku gaba gare shi da bāya gare shi suna gādin sa dōmin kada wani Shai āni ya kusance shi har ya sanya shi mantuwa ko kuskure, har ya iyar da manzancin nan kamar yadda yake.

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَأْتِيهَا الْمُرْمِلُ ۝١ قُلِ اللَّيْلُ إِلَّا قَلِيلًا ۝٢ نَضْفَهُ أَوْ أَنْقَضَ مِنْهُ قَلِيلًا ۝٣ أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَبُّهُ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ۝٤ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا تَقِيلًا ۝٥ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ۝٦ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝٧ وَأَذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَبَنِّتْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ۝٨ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ۝٩ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَهْبِطْهُمْ هَبْرًا جَمِيلًا ۝١٠ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهَلْهُمُ قَلِيلًا ۝١١ إِنَّا لَدَيْنَا أَنْكَالٌ وَجَحِيمًا ۝١٢ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعْدَابًا أَلِيمًا ۝١٣ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا ۝١٤ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكَ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۝١٥ فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ۝١٦ فَكَيْفَ تَنْقُوتُ إِن كَفَرْتُمْ بِوَمَا يُجْعَلُ آلُ الْوَدَانَ شِيبًا ۝١٧ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ۝١٨ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝١٩ إِنَّ هَذِهِ تَذْكَرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝٢٠

Sūratul Muzzammil

Tana karantar da tarbiyya da juriya ga Musulmi, dōmin susāmi dāmar tsayuwa da umurnin Allah.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Yā wanda ya lullube!
- 2 Ka tsayu domin yin salla a cikin dare (duka) fāce kaɗan.
- 3 Rabinsa, ko ka rage abu kaɗan daga gare shi.
- 4 Ko ka kara kansa kuma ka kyautata karanta Alku'āni, daki daki.
- 5 Lalle ne, Mū, zā Mu jēfa maka magana mai nauyi.
- 6 Lalle ne, tashin dare shi ne mafi tsananin natsuwa, kuma mafi daidaituwa ga magana.

7 Lalle ne, kanā da, a cikin yini, wani tašhi mai tsawo.

8 Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, kuma ka yanke (kauna daga kowa ka koma) zuwa gare Shi, yankewa.

9 Shi ne Ubangijin mafitar rānā da mafāɗarta, bābu abin bautawa fāce Shi. Sabōda haka ka riƙe Shi wakili.

10 Kuma ka yi haƙuri ga abin da suke faɗā, kuma ka ƙaurace musu, ƙauracēwa mai kyāwo.

11 Kuma ka bar Ni da māsu ƙaryatāwa, mawadāta, kuma ka jinkirta musu kaɗan.

12 Lalle ne, a wurinMu, akwai wasu marūruwa māsu nauyi da Jahīm.

13 Da wani abinci mai māƙara da azāba mai raɗaɗi.

14 Rānar da ƙasa ke raurawa, da duwātsu kuma duwātsu su kasance tudun rairayi mai malālā.

15 Lalle ne, Mū. Mun aika zuwa gare ku, wani Manzo¹ mai shaida a kanku, kamar yadda Muka aika wani Manzo² zuwaga Fir'auna,

16 Sai Fir'auna ya saɓa wa Manzon, saboda haka Muka kāma shi kāmu mai tsanani.

17 To, yāya, idan kun kāfirta, zā ku kāre (azabar) wani yini mai mayar da yāra (tsofaffi) māsu hurhura.

18 Sama za ta tsāge a cikinsa, wa'adinsa yā kasance mai aukuwa.

19 Lalle ne, wannan wata tunātarwa ce, sai dai wanda ya so, ya kāma hanyar ƙwarai zuwa ga Ubangijinsa.

1 Wato Annabi Muhammad, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

2 Wato Annabi Mūsā, aminci ya tabbata a gare shi.

20 Lalle ne, Ubangijinka Yā sani cēwa, kai kana tsayuwa a kusan kashi biyu daga uku na dare, da rabinsa, da sulusinsa, tāre da wani ɓangare na waɗanda ke tāre da kai. Allah Yake iya ƙaddara dare da yini, Ya san bā zā ku iya lissafa shi ba, sabōda haka Ya karɓi tubarku sai, ku karanta abin da ya sauƙaƙa na Alkur'āni. Ya san wasu daga cikinku, zā su yi cīwo, kuma wasu zā su yi tafiya cikin ƙasa suna nēman falalar Allah da fatauci, kuma wasu zā su yi yāƙi a cikin banyar Allah. Sabōda haka ku karanta abin da ya sauƙaƙa daga gare shi, kuma ku tsai da salla kuma ku bāyar da zakka, kumaa ku bai wa Allah rance, rance mai kyāwo. Kuma abin da kuka gabatar dōmin kanku, na alhēri, zā ku sāme shi a wurin Allah zai kasance mafifici (daga wanda kuka ajiye) kuma zai fi girma ga sakamako, kuma ku rōƙi Allah gāfara; lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin Kai.

Sūratul Muddatthir

Tana karantar da fāra yin wa'azi ga dangi na kusa ga mai wa'azi kāmin ya fita zuwa ga wasu mutāne na nēsa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Yā wanda ya lulluɓa da mayāfi.
- 2 Ka tāshi dōmin ka yi gargafi
- 3 Kuma Ubangijinka, sai ka girmama Shi,
- 4 Kuma tutāfinka, sai ka tsarkake su,
- 5 Kuma gumāka, sai ka ƙaurace musu.
- 6 Kada ka yi kyauta kana nēman ƙāri
- 7 Kuma sabōda Ubangijinka? Sai ka yi haƙure
- 8 To, idan aka yi būsā a cikin ƙaho.
- 9 To, wannan, a rānar nan, yini ne mai wuya

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ، وَثُلُثَهُ، وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكَ فَاقْرَأْ وَآمِنْ مِنَ الْقُرْءَانِ عَلِيمٌ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ وَءآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَءآخَرُونَ يَقْنَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَقْرَأْهُ مَا تيسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ نَّحْدُوهُ عِندَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْمُؤْتَفِئَةِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَتَّيِبُهَا لَلمُؤْتَفِئَةِ ﴿١﴾ قُرْءَانِذِرٌ ﴿٢﴾ وَرَبِّكَ فَكَبِيرٌ ﴿٣﴾ وَيُنَابِئُكَ فَطَهِّرٌ ﴿٤﴾
 وَالرُّجْزَ فَاهْجِرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾
 فَاِذَا نَقَرْنَا فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذٰلِكَ يَوْمَ يَمِيْذُ يَوْمٍ عَسِيْرٍ ﴿٩﴾ عَلٰى الْكٰفِرِيْنَ
 عَسِيْرٍ ﴿١٠﴾ ذَرْنِيْ وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيْدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَا
 مَمْدُوْدًا ﴿١٢﴾ وَبَنِيْنَ شُهُوْدًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيْدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ
 اَنْ اَرْبِيْدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا اِنَّهٗ كَانَ لَا يَدِيْنَاعِيْدًا ﴿١٦﴾ سَأَرْهِفُهُ صَعُوْدًا ﴿١٧﴾

- 10 A kan kāfirai, bā mai sauƙi ba ne.
- 11 Ka bar Ni da wanda Na halitta, yana shi kaɗai,
- 12 Kuma Na sanya masa dūkiya shimfiɗaɗɗiya
- 13 Da ɗiyā halartattu,
- 14 Kuma Na shimfiɗa? masa kōme shimfiɗāwa.
- 15 Sa'an nan, yanā kwaɗayin in yi masa ƙāri!
- 16 Faufau! Lalle ne, shī yā kasance, ga āyōyinMu, mai tsaurin kai.
- 17 Zā Ni kallafa masa wahala mai hauhawa.

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۖ فَقِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۖ ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۖ ثُمَّ نَظَرَ ۖ
 ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۖ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۖ فَفَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
 يُؤْتَرُهُ ۖ إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۖ سَأَصْلِيهِ سَقَرٌ ۖ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا سَقَرٌ ۖ لَا يُبْقَى وَلَا يُدْرَى ۖ الْوَاحَةَ لِلْبَشَرِ ۖ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ
 ۖ وَمَا جَعَلْنَا أَحْسَبَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا ۖ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا
 وَلَا يَزْنَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
 وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۖ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي
 مَن يَشَاءُ ۖ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۖ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْبَشَرِ ۖ كَلَّا
 وَالْقَمَرِ ۖ وَاللَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ ۖ وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ۖ إِنَّهَا إِلَّا لِحَدَى
 الْكُبَرِ ۖ نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ۖ لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن يَتَّقُوا ۖ أَوْ يَسْتَكْبِرُوا ۖ كُلُّ
 نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ ۖ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۖ فِي جَنَّتٍ بِسَاءَ لُونَ
 ۖ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۖ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۖ قَالُوا لَوْ نَدْرَأُكَ مِن
 الْمَصْلِينَ ۖ وَلَمْ نَكُ نَطْعِمُ الْمَسْكِينِ ۖ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ
 الْفَاطِيضِينَ ۖ وَكُنَّا نَكُذِّبُ بَيُوتَ الَّذِينَ ۖ حَتَّىٰ آتَيْنَا الْيَقِينَ ۖ

18 Lalle ne, Shi, yā yi tunāni, kuma yā kaddara (abin da zai faɗā game da AlKur'āni)

19 Sabōda haka, aka la'ane shi, kamar yadda ya kaddara.

20 Sa'an nan, aka la'ane shi kamar yadda ya kaddara.

21 Sa'an nan, ya yi tunāni

22 Sa'an nan, ya gintse huska? kuma ya yi murtuk.

23 Sa'an nan, ya jūya bāya, kuma ya bunkāsa,

24 Sai ya ce: "Wannan abu dai bā kōme ba ne fāce wani sihiri, wanda aka ruwaito."

25 "Wannan maganar mutum dai ce."

26 Zā Ni kōna shi da Saƙar.

27 Kuma mē ya sanar da kai abin da akē cēwa Saƙar!

28 Bā ta ragēwa, kuma bā ta bari.

29 Mai nācēwa ga jiki ce (da (kūna).

30 A kanta akwai (matsara) gōma shā tara.

31 Kuma ba Mu sanya ma'abūta wutā (wāto matsaranta) ba, fāce malā'iku, kuma ba Mu sanya adadinsu (gōma sha tara) ba,

fāce dōmin fitina ga waɗanda suka kāfirta domin waɗanda aka bai wa littāfi su sāmi yaƙini kuma waɗanda suka yi īmāni su

kāra īmāni, kuma waɗanda aka bai wa littāfi da mūminai bā zā su yi shakka ba, kuma domin wa ɗanda a cikin zukatansu

akwai wata cuta da kāfirai su ce: "Mē Allah Yake nufi da wannan, ya kasance misāli?"

Haka dai Allah ke ɓatar da wanda Ya so, kuma Ya shiryar da wanda ya so. Kuma bābu wanda ya san mayāƙan Ubangijinka

fāce Shi, kuma ita (wutar) ba ta kasance ba fāce wata tunātarwa ce ga mutum.

32 A'aha! Ina rantsuwa da watā.

33 Da dare a lōkacin da ya jūyar da baya.

34 Da sāfiya idan ta wāye.

35 Ita (wutar) ɗayan manyan masīfū? ce.

36 Mai gargaɗi ce ga mutum.

37 Ga wanda ya so, daga cikinku, ya gabāta ko ya jinkirta.

38 Kōwane rai ga abin da ya aikata jingina ce.

39 Fāce mutānen dāma.

40 A cikin Aljanna suna tambayar jūna.

41 Game da māsu laifi.

42 (Su ce musu) "Me ya shigar da ku a cikin Saƙar?"

43 Suka ce: "Ba mu kasance munā a cikin māsu salla ba."

44 "Kuma ba mu kasance muna ciyar da matalautā ba."

45 "Kuma mun kasance muna kūtsāwa tāre da māsu kūtsāwa."

46 "Mun kasance munā ƙaryata rānar sākamako."

47 "Har gaskiya (wāto mutuwa) ta zo mana."

48 Sabōda haka cēton māsu cēto bā zai amfāne su ba.

49 Haba! Me ya same su, suka zama māsu bijirewa daga wa'azin gaskiya.

50 Kamar dai sū, jākuna firgittattu ne.

51 Sun gudu daga zāki.

52 A'aha! Kōwāne mutum daga cikinsu yanā son a zo masa da takardu (da sūnansa)ana wātsāwa

53 A'aha! Kai dai, bā su jin tsōron Lāhira.

54 A'aha! Lalle ne, shi (Alkur'āni) tunātarwa ce.

55 Dōmin wanda ya so, ya tuna.

56 Kuma bā zā su tuna ba fāce idan Allah Ya so, Shi ne Ya cancanta a bi Shi da taKawa kuma Ya cancanta ga Ya yi gāfara.

Sūratul Kiyāma

Tana karantar da bāyānin yiwuwar Tāshin Kiyāma, da sifar mūmini ga saurin kāma umurnin Allah, da sakamakon wanda ya bi hanyar Allah, ko kuwa ya ki bin ta.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1 Bā sai Nā yi rantsuwa¹ da Rānar Kiyāma ba.

2 Bā sai Nā yi rantsuwa da rai mai yawan zargin² kansa ba.

3 Sin, mutum yana zaton cēwa bā zā Mu tāra kasuwansa ba?

4 Na'am! Māsu ikon yi Muke a kan Mu daidaita gabōbin yātsunsa.

5 Ba haka ba! Mutum so yake, ya yi fājirci, ya karyata abin da yake a gabansa.

6 Yanā tambaya: "Yaushe ne Rānar Kiyāma?"

7 To, idan gani ya dīmauta (ya yi kyalli).

1 Wasu na fassarawa: Ina rantsuwa da Rānar Kiyama. A ganina, da tabbatar da rantsuwar da kuma kore ta duka daya ne, maƙasūdi dai jan hankalin mai karātu ga abin da yake a ciki, na hikimar Allah.

2 Kowane rai na zargin kansa idan bai yi aikin alheri ba, ko kuma bai yi fiye da wanda ya yi ba, ko kuma bai aikata wanda ya fi kyāwo ba a lokacin aikinsa.

فَمَا نَفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ

﴿٤٩﴾ كَانَهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يُرِيدُ

كُلُّ أَمْرٍ مِنْهُمْ أَنْ يُوَفَّى صُحُفًا مُّثْقَلَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ

الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٥﴾

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ النَّفْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ
أبوابها ٤٠
آياتها ٧٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أُقِيمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيْحَسَبُ

الْإِنْسَانُ أَنْ يَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلْ قَدَرِينٌ عَلَيَّ أَنْ تُسَوَّى بِنَانِهِ ﴿٤﴾ بَلْ

يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْتَلْ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا رَأَى الْبَصُرُ

﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ

أَيْنَ الْمَفْرُجِ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُدْبِقُوا الْإِنْسَانَ

يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلْ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ

مَعَادِيرَهُ ﴿١٥﴾ لَاتَّخَذَ بِهِنَّ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ

وَقَرءَ أَنَّهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَانْتَعِ قَرءَ أَنَّهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنْ عَلَيْنَا بَيَانُهُ ﴿١٩﴾

8 Kuma, watā ya yi husūfi (haskensa ya dushe).

9 Aka tāra rānā da watā

10 Mutum zai ce a rān nan "Ina wurin gudu?"

11 A'aha! bābu mafaka.

12 zuwa ga Ubangijinka wurin tabbata, a rānar nan, yake.

13 Ana gayā wa mutum, a rānar nan, abin da ya gabatar da wanda ya jinkirtar.

14 Ba haka ba! Mutum, ga abin da ya shafi kansa, masani ne.

15 Kuma ko da yā jēfa uzurorinsa (bā zā a saurāre shi ba).

16 Kada ka mōtsar³ da harshenka game da shi dōmin ka yi gaugāwar riƙe shi (Alkur'āni).

3 Dangantakar wannan āya da ta sama da ita ita ce bambancin Annabi mai gaugawar kar ar umurnin Allah da kyamar kāfiri ga kar arsa, da bayānin sauƙaƙēwar Allah ga mai bin umurninSa.

كَلَّابِلٌ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۚ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۚ (٣١) وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ۚ (٣٢)
 إِلَىٰ رَيْبِهَا نَاطِرَةٌ ۚ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ۚ تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۚ (٣٣)
 كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَافِيَ ۚ وَقِيلَ لَهَا يَا رَأِي ۚ وَطِنَ أَنْهُ الْفِرَاقُ ۚ وَاللَّفَّتِ
 السَّاقُ بِالسَّاقِ ۚ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۚ فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّىٰ (٣٤)
 وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۚ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ۚ أَوْلَىٰ لَكَ
 فَأَوْلَىٰ ۚ ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ۚ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانَ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ۚ (٣٥)
 أَلَمْ يَكُنْ نَظْمَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ ۚ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ فَحْلٍ قَسْوَىٰ ۚ جَعَلَ مِنْهُ
 الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۚ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدْرِ عَلِيِّ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۚ (٣٦)

سُورَةُ الْإِنشَانِ
 ٧٦ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ۚ (١)
 إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا
 بَصِيرًا ۚ (٢) إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ۚ (٣)
 إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ۚ (٤) إِنَّ
 الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۚ (٥)

17 Lalle ne, wājibi ne a gare Mu, Mu tāra shi. Mu (tsare maka) karātunsa.

18 To idan Muka karanta shi sai ka bi karatunsa.

19 sa'an nan, lalle wājibi ne a gare Mu, bayāninsa.

20 A'aha! Bā haka ba kunā son mai gaugawar nan (duniya) ne.

21 Kunā barin ta ƙarshen (Lāhira).

22 Wasu huskōki, a rānar nan, māsu annuri ne.

23 Zuwa ga Ubangijinsu māsu kallo ne.

24 Wasu huskōki, a rānar nan, māsu gintsēwa ne.

25 Sunā zaton a sako musu masīfa mai karya tsatso.

26 A'aha! Idan (rai) ya kai ga karankarmai.

27 kuma aka ce: "Wāne ne mai tawada?"

28 Kuma ya tabbata cēwa rabuwa dai ce.

29 Kuma ƙwabri ya lauye da wani ƙwabri.

30 Zuwa ga Ubangijinka, a rānar nan,

magargada¹ take.

31 To, bai gaskatā ba, kuma bai yi salla ba!

32 Amma dai ya ƙaryata, kuma ya jūya baya!

33 Sa'an nan, ya tafi zuwa ga mutānensa, yana tāƙama.

34 Halaka tā tabbata a gare ka, sa'an nan ita ce mafi dācewa.

35 Sa'an nan, wata halaka tā tabbata a gare ka dōmin tā fi dāce wa.

36 Shin, mutum nā zaton a bar shi sagaga (wāto bābu nufin kōme game da shi) ?

37 Bai kasance idgo na maniyi ba, wanda ake jefarwa(a cikin mahaifa)

38 Sa'an nan, ya zama gudan jini, sa'an nan Allah Ya halitta shi, sa'an nan Ya daidaita gabōbinsa;

39 Sa'an nan, Ya sanya daga gare shi, nau'i biyu: namiji damace?

40 Ashē wannan bai zama Mai iko ba bisa ga rāyar da matattu?²

Sūratul Insān

Tana karantar da asalin mutum da yadda zai ƙare, ko ya dōge idan yā bauta wa Allah.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

1 Lalle ne, wata mudda ta zamani tā zo a kan mutum, bai kasance kōme ba wanda ake ambata.

2 Lalle ne, Mū Mun halitta mutum daga dīgon ruwa garwayayye, Muna jarraba shi, sabōda haka Muka sanya shi mai ji mai gani,

3 Lalle ne, Mū, Mun shiryar da shi ga hanyar ƙwarai, ko ya zama mai gōdiya, kuma ko ya zama mai ƙāfirci.

4 Lalle ne, Mū, Mun yi tattali, dōmin ƙāfirai, sarƙoƙi da ƙuƙumma da sa'ir.

5 Lalle ne, mutānen kirki zā su sha daga finjālin giya abin gaurayarta yā ƙāsance ƙāfur ne.

1 Ranar kora mutane, kamar ana garga a tumāki, zuwa ga tsayi a gaba ga Allah, dōmin hisabi.

2 Ana son mai karātu a nan ya ce: a boye (بلى وأنا على ذلك من الشاهدين)

6 Wani marmaro ne, daga gare shi bayin Allah suke sha, suna buɓɓugar da shi buɓɓugarwa.

7 Suna cikāwa da alwāshin (da suka bākanta), kuma suna tsōron wani yini wanda sharrinsa ya kasance mai tartsatsi ne.

8 Kuma suna ciyar da abinci, a kan suna bukātarsa, ga matalauci da marāya da kāmamme.

9 (Suna cēwa): "Munā ciyar da ku ne dōmin nēman yardar Allah kawai, bā mu nufin sāmuni wani sakamako daga gare ku, kuma bā mu nufin gōdiya.

10 "Lalle ne, mū muna tsōro daga Ubangijinmu, wani yini mai gintsēwa, mai murtukēwa."

11 Sabōda haka Allah Ya tsare musu sharrin wannan yini, kuma Ya hlda su da annūrin huska da farin ciki,

12 Kuma Ya sāka musu sabōda haƙurin da suka yi, da Aljanna da tufāfin alharini.

13 Sunā māsu zaman ginciri,¹ a cikinta, a kan karagu, bā su ganin rānā a cikinta, kuma bā su ganin jaura.

14 Kuma, inuwōyinta suna kusa, a kansu, an hōre nunannun 'ya'yan itācenta, hōrēwa.

15 Kuma ana kēwayāwa a kansu da finjālai na azurfa da kofuna waɗanda suka kasance na ƙarau.

16 Karau na azurfa, sun ƙaddara su ƙaddarawa, daidai bukāta.

17 Ana shayarwa da su, a cikinta, finjalan giya, wadda abin gaurayarta ya kasance zanjabil ne.

18 Wani marmaro ne, a cikinta, ana kiran sa salsabil.

19 Kuma wasu yara samārin dindindin na kēwayāwa, a kansu, idan ka gan su, zā ka zaci sū lu'ulu'u ne wanda aka wātsa.

20 Kuma idan kā ga wannan wurin, to, kā ga wata irin ni'ima da mulki babba.

عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالْقَدَرِ وَمِخَافُونَ
يَوْمًا كَانَتْ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعَمُونَ فِيهَا بِطَعَامٍ عَلِيٍّ مِثْلَ مَسْكِينَتِنَا
وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نَطْعَمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا
﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَطَطِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ مُتَرَدِّدًا
أَلْيَوْمِ وَلَقَّعَهُمْ نَصْرَهُ وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَّيْنَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا
﴿١٢﴾ مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْيَاقِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾
وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذَلِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ ثَانِيَةً
مِنْ فَضَّةٍ وَأَنْكَبَاتٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾ قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾
وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِرْجَاهَا زَبْجِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنَا فِيهَا تُسْمَعُ سَلْسِيلًا
﴿١٨﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنُورًا
﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ نَجْمَ رَأَيْتَ نَجْمًا وَكَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ مِّنْ سُندُسٍ
خُضْرٍ وَأَسْتَرَفٍ وَطَلْحُوتٍ أُسَاوِرٍ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَمَهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا
طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾ إِنَّا
نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ
مِنْهُمْ إِنَّمَا أَوْفُرُوا ﴿٢٤﴾ وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

21 Tufāfinsu na sama na alharī ni ne, kōre da mai walƙiya, kuma an ƙawāce su da mundāye na wata curin azurfa kuma Ubangijinsu, Ya shāyar da su abin sha mai tsarkakēwar (ciki).

22 (A ce musu) "Lalle ne, wannan ya kasance, a gare ku sakamako, kuma aikink. ya kasance abin gōdewa."

23 Lalle, Mū ne Muka saukar da Alƙur'āni a gare ka, saukarwa.

24 Sabōda haka ka yi haƙuri ga hukuncin Ubangijinka, kuma kada ka bi, daga cikinsu, mai zunubi ko mai ƙāfirci.

25 Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, sāfe da maraice.

1 Kishingi a.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ، وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ
هَؤُلَاءِ لَمْ يُجِئُوا بِالْعَاجِلَةِ وَيَذُرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا قَلِيلًا ﴿٢٧﴾ تَحْنُ
خَلْفَهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا أَمْتَهُمْ بَدِيلًا
﴿٢٨﴾ إِنَّ هَذِهِ نَذِيرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾
وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾
يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ
رَبِّهَا ٧٧ آيَاتُهَا ٥٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَأَلْصَقْتَ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّشْرِ نَشْرًا ﴿٣﴾
فَالْفَرْقَتِ فَرَقًا ﴿٤﴾ فَأَلْمَقِيتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُدْرًا أَوْ نَدْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا
تُوعَدُونَ لَوَفِّعُ ﴿٧﴾ فَإِذَا التَّجُمُّ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾
وَإِذَا الْجِبَالُ سُفِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرَّسُلُ أُنْفِتَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾
لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمْ تَنْهَكِ أَلْأُولَىٰ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نَبَّعَهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾
كَذَلِكَ نَفْعُ الْمَجْرَمِينَ ﴿١٨﴾ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

26 Daga dare, sai ka yi sujūda gare Shi, kuma ka tsarkake Shi darē mai tsawo.

27 Lalle ne, waɗannan suna son mai gaugāwa (dūniya) kuma suna bari, a bāyansu, wani yini mai nauyi.

28 Mū ne Muka halitta su kuma Muka, ƙarfafa halittarsu, kuma idan Mun so, za Mu musanyā su da wasu mutane kwatankwacinsu, musanyawa.

29 Lalle ne, wannan wata tunātarwa ce, saboda wanda ya so ya riƙa hanyar kirki zuwa ga Ubangijinsa.

30 Kuma, bā zā ku so ba, sai Allah Ya so, lalle ne Allah Yā kasance Masani' Mai hikima.

31 Yana shigar da wanda Ya so a cikin rahamarsa, kuma azzālumai, Yā yi musu tattalin wata azāba mai raɗaɗi.

Sūratul Mursalāt

Tana garga i dōmin nēman a gaskata Alƙur'āni da abin da yake fa a game da Kiyāma.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

1 Ina rantsuwa da iskōkin da ake sakōwa jēre, sunā bin jūna.

2 Sa'an nan, su zamā iskōki māsu ƙarfi suna kaɗāwa da ƙarfi.

3 Kuma, māsu watsa rahama wātsāwa.

4 sa'an nan, da āyōyi¹ māsu rarrabe gaskiya da ƙarya rarrabēwa.

5 Sa'an nan da malā'iku māsu jēfa tunātarwa ga Manzanni.

6 Domin yanke hamzari ko dōmin gargadi.

7 Lalle ne, abin da ake yi muku wa'adi da shi tabbas mai aukuwa ne

8 To, idan taurāri aka shāfe haskensu.

9 Kuma, idan sama aka tsāge ta.

10 Kuma, idan duwātsu aka nika su.

11 Kuma, idan manzanni aka ƙayyade lōkacin tāra su.

12 Domin babbar rānar da aka yi wa ajali.

13 Domin rānar rarrabēwa².

14 Kuma, me ya sanar da kai rānar rarrabēwa?

15 Bone yā tabbata a rānar nan, ga māsu ƙaryatāwa!

16 Ashe, ba Mu halakar da (māsu ƙaryatāw) na farko ba.

17 Sa'an nan, kuma zā Mu biyar musu da na ƙarshe?

18 Haka nan, Muke aikatāwa da māsu yin laifi.

19 Bone yā tabbata a rānar nan ga māsu ƙaryatāwa!

1 Yā kamanta Manzanin Allah masu kāwo ayōyinsa da iskōki māsu kāwo ruwa dōmin rahamar da ke cikin kowannensu.

2 Yin hukunci a tsakanin tālikai.

20 Ashe, ba Mu halitta ku daga wani ruwa wulakantacce ba.

21 Sa'an nan Muka sanya shi a cikin wani wurin natsuwa amintacce.

22 Zuwa ga wani gwargwadon mudda sananna. 23 Sa'an nan, Muka nūna iyāwarMu? Madalla da Mu, Māsu nūna iyāwa.

24 Bone ya tabbata a rānar nan ga māsu Karyatāwa!

25 Ashe, ba Mu sanya Kasa matattarā ba.

26 Ga rāyayyu da matattu,

27 Kuma, Muka sanya, a cikinta, kafaffun duwātsu maɗaukaka, kuma Muka shayar da ku ruwa mai dāfi?

28 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

29 Ku tafi zuwa ga abin da kuka kasance kuna Karyatāwa game da shi!

30 Ku tafi zuwa ga wata inuwa mai rassa uku.

31 Ita ba inuwar ba, kuma ba ta waɗatarwa daga harshen wuta.

32 Lalle ne, ita, tanā jifā da tartatsi kamar sōraye.

33 Kamar dai su raƙumma ne baƙāke.

34 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

35 Wannan, yini ne da bā zā su iya yin magana ba.

36 Bā zā a yi musu izni ba, balle su kāwo hanzari.

37 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

38 Wannan rānar rarrabēwa ce, Mun tattara ku tare da mutānen farko.

39 To, idan akwai wata dabara gare ku, sai ku yi ma Ni ita.

40 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

41 Lalle ne, māsu taƙawa suna a cikin inuwōwi da marēmari.

42 Da wasu 'ya'yan itāce irin waɗanda suke marmari.

43 (A ce musu) "Ku ci ku sha cikin

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رُوسَىٰ شَمِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾ أَنْظِقُوا إِلَيْنَا مَا كُنتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿٢٩﴾ أَنْظِقُوا إِلَيْنَا ظِلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْأَلْهَبِ ﴿٣١﴾ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُ جِمْلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾ هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ﴿٣٨﴾ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ﴿٣٩﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي ظِلِّلٍ وَعِيُونَ ﴿٤١﴾ وَفَوَكَهَهُمْ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُّوْا وَأَسْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُّوْا وَتَمَنَّعُوا فَلِيَا إِنَّكُمْ تُجْرَمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

ni'ima sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa."

44 Lalle ne, Mū haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

45 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

46 (Ana ce musu) "Ku ci ku ji ɗan dādi kaɗan, lalle ne dai ku māsu laifi ne."

47 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

48 Kuma, idan an ce musu: "Ku yi rukū'i; bā zā su yi rukū'in (salla) ba."

49 Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu Karyatāwa!

50 To, da wane lābāri (Littāfi), waninsa (Alƙur'āni) zā su yi īmāni

سُورَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱ عَمَّ بَسَّاءٌ لَّوْنٌ ۱ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ۲ الَّذِي هُوَ فِيهِ يُخْتَلَفُونَ ۳
 ۴ كَلَّا سَيَعْمُونَ ۵ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْمُونَ ۶ اَلَمْ تَجْعَلِ لِّلْاَرْضِ مِهْدًا ۷
 ۸ وَالْجِبَالِ اَوْتَادًا ۹ وَخَلَقْتَ كُرًّا وَّرُجًا ۱۰ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۱۱
 ۱۲ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَاسًا ۱۳ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۱۴ وَبَنَيْنَا
 ۱۵ فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۱۶ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ۱۷ وَاَنْزَلْنَا
 ۱۸ مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۱۹ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۲۰ وَجَعَلْنَا
 ۲۱ اَلْفَاقًا ۲۲ اِنْ يَوْمَ اَلْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۲۳ يَوْمَ يُفْعَفُ فِي الصُّورِ
 ۲۴ فَنَاتُونَ اَفْوَاجًا ۲۵ وَفُيْحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ۲۶ وَسُيِّرَتِ
 ۲۷ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۲۸ اِنْ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۲۹ لِّلطَّغِيْنَ
 ۳۰ مَتَابًا ۳۱ لَيْثِيْنَ فِيهَا اَحْقَابًا ۳۲ لَا يَدْوُونَ فِيهَا بُرْدًا وَّلَا شَرَابًا
 ۳۳ اِلَّا اَلْحَمِيْمًا وَّغَسَّاقًا ۳۴ جَرَاءً وَّفِاقًا ۳۵ اِيْتِمُّهُمْ كِنُوءًا
 ۳۶ لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۳۷ وَكَذَّبُوْا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۳۸ وَكُلُّ شَيْءٍ
 ۳۹ اَحْصَيْنٰهُ كِتَابًا ۴۰ فَذُوقُوْا فَلَنْ نَّزِيْدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ۴۱

Sūratun Naba'

Tana nūna rikicēwar mutāne a farƙon addini
da yadda ake jāwo hankalinsu dōmin su
kōma ga hanya.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 A kan mē suke tambayar jūna?

2 A kan muhimmin lābāri mai girma
(Alƙur'āni)?

3 Wanda suke sāba wa jūna a cikinsa?

4 A'aha! Zā su sani.

5 Kuma, a'aha! Zā su sani.

6 Ashe, ba Mu sanya ƙasa shimfiɗa ba?

7 Da duwātsu turaku (ga riƙe ƙasa)?

8 Kuma, Mun halitta ku mazā da mātā?

9 Kuma, Muka sanya barcinku hūtāwa?

10 Kuma, Muka sanya dare (ya zama)
sutura?

11 Kuma, Muka sanya yini (yazama)
lōkacin nēman abinci?

12 Kuma, Muka gina, a samanku,
sammai bakwai māsu ƙarfi?

13 Kuma, Muka sanya fitila mai tsanin
haske (rānā)?

14 Kuma, Muka saukar daga cikakkun
girāgizai, ruwa mai yawan zuba?

15 Dōmin, Mu fitar da ƙwaya da tsiri
game da shi?

16 Da itācen lambuna māsu lillibniya?

17 Lalle ne, rānar rarrabēwa tā kasance
abin ƙayyadē wa lōkaci.

18 Rānar da zā a yi būsā a cikin ƙaho,
sai ku zo, jama'a jama'a.

19 Kuma, aka buɗe sama, sai ta
kasance ƙōfōfi.

20 Kuma, aka tafiyar da duwātsu, sai
suka kasance ƙūra.

21 Lalle ne, Jahannama tā kasance
madākata.

22 Ga māsu ƙētare iyākōki, tā zama
makōma.

23 Sunā, māsu zama a cikinta,
zāmunna

24 Bā su ɗanɗanāwar wani sanyi a
cikinta, kuma bā su ɗanɗana abin sha.

25 Fāce tafasasshen ruwa da rubabben jini.

26 Sakamako mai dācēwa.

27 Lalle ne, sū, sun kasance bā su fātar
sauƙin wani hisābi.

28 Kuma, suka ƙaryata game da
āyōyinMu, ƙaryatāwa!

29 Alhāli, kōwane abu Mun ƙididdigē
shi, a rubūce.

30 Sabōda haka, ku ɗanɗana domin
haka, bā zā Mu ƙara muku kōme ba fāce
azāba.

31 Lalle ne, māsu taƙawā nā da wani wurin sāmuni babban rabo.

32 Lambuna da inabōbi.

33 Da cikakkun 'yammata, tsārar jūna.

34 Da hinjālan giya cikakku.

35 Bā su jin yāsassar magana, a cikinta, kuma bā su jin ƙaryatāwa.

36 Dōmin sakamako daga Ubangijinka, kyautā mai yawa.

37 Ubangijin sammai da ƙasa da abin da yake a tsakāninsu, Mai rahama, bā su da ikon yin wata magana daga gare Shi.

38 Rānar da Rūhi da malā'iku zā su tsaya a cikin safu, bā su magana, sai wanda Allah Ya yi masa izni, kuma ya faɗi abin da ke daidai.

39 Wancan, shi ne yini na gaskiya; to wanda ya so, ya riƙa makōma zuwa ga Ubangijinsa.

40 Lalle ne, Mū, Mun yi muku gargadin azāba makusanciya, rānar da mutum ke dūbi zuwa ga abin da hannāyensa suka aikata, kuma kafiri ya ce: "Kaitona, dā dai nā zama turbāya!"

Sūratun Nāzi'āt

Tanā karantar da cewa jinkirin saukar azāba ga mai laifi bā ƙyāle shi ba ne, ga Allah, istidrāji ne.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

1 Ina rantsuwa da mala'iku māsu fisgar rāyuka (na kafirai) da ƙarfi.

2 Da māsu ɗibar rāyuka (na mūminai) da sauƙi a cikin nishāɗi.

3 Da māsu sauka daga sama da umurnin Allah kamar suna iyo.

4 Sa'an nan, su zama māsu gaugāwa (da umurnin Allah) kamar suna tsēre.

5 Sa'an nan, su kasance masu shirya

إِنَّ لِلْمَقِيْنَ مَقَارًا ۝۳۱ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ۝۳۲ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ۝۳۳ وَكَأْسًا
دِهَاقًا ۝۳۴ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا ۝۳۵ جَزَاءَ مَنْ رَزَقَهُ عَطَاءً
حِسَابًا ۝۳۶ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنِ لَا يَمْلِكُونَ
مِنَهُ خِطَابًا ۝۳۷ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ
إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ۝۳۸ ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَنْ
شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ۝۳۹ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا قَرِيبًا يَوْمَ
يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝۴۰

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ۝۱ وَالنَّشِيطَاتِ نَشْطًا ۝۲ وَالسَّيِّحَاتِ سَبْحًا
۝۳ فَالَسَّيِّغَاتِ سَبْقًا ۝۴ فَالْمُدْبِرَاتِ أَمْرًا ۝۵ يَوْمَ تُرْجَفُ الرَّاجِفَةُ
۝۶ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ۝۷ فُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝۸ أَبْصَرُهَا
خَشِيعَةٌ ۝۹ يَقُولُونَ أَيْنَا الْمُرْدُودُونَ فِي الْخَافِرَةِ ۝۱۰ أَيْنَا كُنَّا
عِظَمًا مَخْرَجَةً ۝۱۱ قَالُوا لَيْتَ لَنَا آكْرَةَ خَاسِرَةٍ ۝۱۲ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ
وَاحِدَةٌ ۝۱۳ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝۱۴ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ۝۱۵

gudanan da umurni.

6 Rānar da mai girgiza abūbuwa (būsar farko) zā ta kaɗa.

7 Mai biyar ta (būsa ta biyu) nā biye.

8 Wasu zukāta, a rānar nan, māsu jin tsōro ne.

9 Alhāli idānunsu na ƙasƙantattu.

10 Sunā cēwa "Ashe lalle zā a iya mayar da mu a kan sāwunmu?"

11 "Ashe, idan muka zama ƙasusuwa rududdugaggu?"

12 Suka ce: "Waccan kam kōmāwa ce, tābabbiya!"

13 To, ita kam, tsāwa guda kawai ce.

14 Sai kawai gā su a bāyan ƙasa.

15 Shin, lābārin Mūsā ya zo maka?

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِاللَّوْلِ الْمَقْدِسِ طُوًى ﴿١٦﴾ أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿١٧﴾
 فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَن تَزَكَّى ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشَى ﴿١٩﴾ فَأَرْسَلَهُ
 آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَذْبَرَ سَعْيَهُ ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ
 فَنَادَى ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿٢٥﴾
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَى ﴿٢٦﴾ مَا أَنتُمْ أَشَدُّ حَقْلًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ﴿٢٧﴾
 رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٨﴾ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾
 وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾
 وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾ مَنَّاعًا لِّكُمُوعًا وَأَلْتَمِئْكُمْ ﴿٣٣﴾ فَإِذَا جَاءَتْ طَائِفَةٌ
 الْكُبْرَى ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ
 لِمَن يَرَى ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَنْ طَغَى ﴿٣٧﴾ وَءَاثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ
 هِيَ الْمَأْوَى ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾
 فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٤١﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾
 فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِنَهَا ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْهَاهَا ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ
 مَّن يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ رَوَّاهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ﴿٤٦﴾

سُورَةُ عَبَسَ ﴿٨٠﴾
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- 16 A lõkacin da Ubangijinsa Ya kirāye shi, a cikin kwari mai tsarki, wato Duwā?
 17 Ka tafi zuwa ga Fir'auna, lalle ne shi, ya kētare haddi.
 18 "Sai ka ce masa, Kō zā ka so ka tsarkaka.
 19 "Kuma in shiryar da kai zuwa ga Ubangijinka domin ka ji tsoronSa?"
 20 Sai ya nūna masa āyar¹ nan mafi girma.
 21 Sai ya karyata, kuma ya sāba (umurni),
 22 Sa'an nan ya jūya bāya, yanā tafiya da sauri.
 23 Sai ya yi gayya, sa'an nan ya yi kira.

- 24 Sai ya ce: "Nī ne Ubangijinku mafi daudaka."
 25 Sabōda haka Allah Ya kama shi, dōmin azābar maganar Karshe da ta farko.
 26 Lalle ne, a cikin wannan haƙiƙa akwai abin kula ga wanda yake tsōron Allah.
 27 Shin, kū ne mafi wuyar halitta ko sama? Allah Ya gina ta.
 28 Ya daukaka rufinta, sa'an nan Ya daidaita ta.
 29 Kuma Ya duhantar da darenta, kuma Ya fitar da hantsinta.
 30 Kuma, kasa a bayan haka Ya mulmula ta.
 31 Ya fitar da ruwanta daga gare ta da makiyāyarta.
 32 Da duwatsu, Yā kafe ta.
 33 Domin jiyarwa dāci a gare ku, kuma ga dabbōbinku.
 34 To, idan uwar masifu, mafi girma, ta zo.
 35 Rānar da mutum zai yi tunānin abin da ya aikata.
 36 Kuma, a bayyana Jahīm ga mai gani.
 37 To, amma wanda ya yi girman kai.
 38 Kuma, ya zābi rāyuwa ta kusa, (wato dūniya).
 39 To, lalle ne Jahīm, ita ce makōma.
 40 Kuma, amma wanda ya ji tsōron tsayi a gaba ga Ubangijinsa, kuma ya kange kansa daga son rai.
 41 To, lalle ne Aljanna ita ce makōma.
 42 Sunā tambayar ka game da sa'a, wai yaushe ne matabbatarta?
 43 Me ya haɗā ka da ambatonta?
 44 Zuwa ga Ubangijinka karshen al'amarinta yake.
 45 Kai mai gargaɗi kawai ne ga mai tsōron ta.
 46 Kamar sū a rānar da zā su gan ta, ba su zauna ba fāce a lõkacin marēce ko hantsinsa.

1 Āyar Mūsā da ta fi girma ita ce sandarsa mai zama maciji ko hannunsa mai haske kamar tōcila idan yā sanya cikin hammata yā fitar.

Sūratu 'Abasa

Tana karantar da rashin bambanci a cikin Musulunci; riƙon addini da gaskiya shi ne ɗaukaka, bā samu ba.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

- 1 Yā game huska¹ kuma ya jūya bāya.
- 2 Sabōda makāho yā je masa.
- 3 To, me ya sanar da kai cēwa watakila shi ne zai tsarkaka.
- 4 Ko ya tuna, dōmin tunāwar ta amfane shi?
- 5 Amma wanda ya wadātu da dūkiya.
- 6 Sa'an nan kai kuma ka ora bijira zuwa gare shi!
- 7 To, me zai cūce ka idan bai tsarkaka ba?
- 8 Kuma, amma wanda ya zomaka yana gaugāwa.
- 9 Alhāli shī yanā jin tsōrōn Allah.
- 10 Kai kuma kā shagala ga barinsa!
- 11 A'aha! Lalle ne, wannan tunātarwa ce.
- 12 Sabōda wanda ya so ya tunaShi (Allah).
- 13 (Tunātarwa ce) ta cikin littafai abāban girmamāwa,
- 14 Abāban aukakāwa, abāban tsarkakēwa.
- 15 A cikin hannāyen mala'iku marubūta.
- 16 Māsu daraja, māsu ɗā'a ga Allah.
- 17 An la'ani mutum (kafiri). Mē yā yi kāfircinsa!
- 18 Daga wane abu, (Allah) Ya halitta shi?
- 19 Daga ɗigon maniyyi, Ya halitta shi

1 Wani makāho, Abdullahi bin Ummi Maktūm ya je wurin Annabi dōmin ya musulunta, sai ya iske a lōkacin nan Annabi na kōkarin shiryar da wasu manyan mutāne na Kuraishāwa, sai wannan makāhon ya yanke maganar Annabi da su, bā da saninsa ba, alhāli Annabi na gūrin su musulunta dōmin darajarsu ga idon mutānensu. Saboda haka Annabi, (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi), ya ata huska, ya tafi dōmin acin ransa, saboda rashin musuluntarsu. Bāyan haka Annabi nā girmama Abdullahi Kwarai, idan ya je wurinsa sai ya ce masa "Maraba da wanda Ubangijina Ya zarge ni sabōda shi." Kuma ya shimfi a masa mayafinsa, idan ya fita tafiya, yakan sanya shi riƙon garin Madina, Kissar tana nūna girmamawar Allah ga Annabi da Ya ce: "Ya game huska." Bai ce masa: "Domin ka game huska" ba, sai ya fa a cikin hali mai sauƙi."

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝١ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝٢ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّى ۝٣ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ۝٤ أَمَأَمَنَ اسْتَعْنَى ۝٥ فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝٦ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّى ۝٧ وَأَمَأَمَنَ جَاءَهُ نِسْعَى ۝٨ وَهُوَ يَحْشَى ۝٩ فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَى ۝١٠ كَلَّا إِنَّهَا لَذِكْرَةٌ ۝١١ لِمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ۝١٢ فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ ۝١٣ مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ ۝١٤ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝١٥ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦ قِيلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ ۝١٧ مِنْ أَي شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝١٨ مِنْ نَظْمَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝١٩ ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۝٢٠ ثُمَّ أَمَانَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝٢١ ثُمَّ إِذْ شَاءَ أَنْشَرَهُ ۝٢٢ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ۝٢٣ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝٢٤ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبَابًا ۝٢٥ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقَاقًا ۝٢٦ فَأَلْبَسْنَا فِيهَا حَبًّا ۝٢٧ وَعَسْبًا وَقَضْبًا ۝٢٨ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝٢٩ وَحَدَائِقَ غُلْبًا ۝٣٠ وَفَلَكْهَمًا وَأَنَابًا ۝٣١ مَتَّعْنَاكَ أَجْلًا ۝٣٢ فَأِذَا جَاءَتْ الْأَصَاخَةُ ۝٣٣ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝٣٤ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝٣٥ وَصَجِينِهِ وَوَبْنِهِ ۝٣٦ لِكُلِّ أُمْرِي مَتَّعْتُهُمْ يَوْمَئِذٍ سَبًّا ۝٣٧ يُغْنِيهِ ۝٣٧ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفَرَةٌ ۝٣٨ ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ۝٣٩ وَوُجُوهٌ ۝٤٠ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝٤٠ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ۝٤١ أُولَئِكَ هُمُ الْكُفْرَةُ الْفَجْرَةُ ۝٤٢

sa'an nan Ya Kaddarā shi (ga halaye).

- 20 Sa'an nan, hanyarsa ta fita Ya sauƙaƙe masa.
- 21 Sa'an nan, Ya matar da shi sai Ya sanya shi a cikin kabari.
- 22 Sa'an nan, idan Ya so lalle ne zai tayar da shi.
- 23 Haƙiƙa bai i da aikata abin da Allah Ya umurce shi ba (lōkacin sanya shi a cikin kabari).
- 24 To, mutum ya dūba zuwa ga abincinsa.
- 25 Lalle ne Mū, Mun zuo ruwa, zubōwa.
- 26 Sa'an nan, Muka tsattsāge ƙasa tsattsagewa.
- 27 Sa'an nan, Muka tsirar da ƙwaya, a cikinta.
- 28 Da inabi da ciyāwa.
- 29 Da zaitūni da itācen dabīno.
- 30 Da lambuna, māsu yawan itāce.
- 31 Da 'yā'yan itācen marmari, da makiyāyā ta dabbōbi.
- 32 Domin jin ɗāɗi a gare ku, ku da dabbobinku.
- 33 To, idan mai tsāwa (busa ta biyu) ta zo.

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝١ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝٢ وَإِذَا الْجِبَالُ
 سُيِّرَتْ ۝٣ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝٤ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
 ۝٥ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝٦ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝٧ وَإِذَا
 الْاَمْوَةُ دَدَتْ سِيْلَتْ ۝٨ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝٩ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ
 ۝١٠ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝١١ وَإِذَا الْجَحِيْمُ سُعِرَتْ ۝١٢ وَإِذَا الْبِحَاتُ
 انزُلِقَتْ ۝١٣ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝١٤ فَلَا أُقِيمُ بِالْحُجَيْسِ ۝١٥
 الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝١٦ وَاللَّيْلُ إِذَا عَسَعَسَ ۝١٧ وَالصُّبْحُ إِذَا نَنَفَسَ ۝١٨
 إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيْمٍ ۝١٩ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِيْنٍ ۝٢٠ مُطَاعٍ
 تَمَّ اَمِيْنٍ ۝٢١ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُوْنٍ ۝٢٢ وَلَقَدْ رَءَاهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِيْنِ
 ۝٢٣ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ ۝٢٤ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ۝٢٥
 فَاَنْ تَذٰهَبُوْنَ ۝٢٦ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝٢٧ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ
 يَّسْتَقِيْمَ ۝٢٨ وَمَا تَشَاءُوْنَ اِلَّا اَنْ يَّشَاءَ اللهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۝٢٩

سُورَةُ الْاِنْفِطٰرِ

- 34 Rānar da mutum yake gudu daga dan'uwansa.
 35 Da uwarsa da ubansa.
 36 Da mātarsa da dīyansa.
 37 Ga kōwane mutum daga cikinsu, a rānar nan akwai wani sha'ani da ya ishe shi.
 38 Wasu huskōki, a rānar nan, māsu haske ne.
 39 Māsu dāriya ne, māsu bushāra.
 40 Wasu huskōki, a rānar nan, akwai kūra a kansu.
 41 Baki zai rufe su.
 42 Waɗannan sū ne kāfirai fājirai (ga ayyukansu).

Sūratut Takwīr

Tana karantar da Tāshin Kiyāma gaskiya ne, kuma Alkur'āni gaskiya ne, daga Allah yake, bābu ragi bābu kārī, yā taho ta hannun aminci, daga Allah zuwa ga Annabi.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

- 1 Idan rāna aka shafe haskenta
 2 Kuma idan taurāri suka gurbāce (wani ya shiga a cikin wani).
 3 Kuma idan duwātsu aka tafiyar da su.
 4 Kuma idan rākuma māsu cikunna¹ aka sakē su wāwai, bā ga kōwa ba.
 5 Kuma idan dabbōbin dāji aka tattara su.
 6 Kuma idan tēkuna aka mayar da su wuta.
 7 Kuma idan rāyuka aka haɗa² su da jikunkunansu.
 8 Kuma idan wadda aka turbuɗe³ ta da rai aka tambaye ta.
 9 "Sabōda wane laifi ne aka kashe ta?"
 10 Idan takardun ayyuka aka wātsa su (ga māsu su).
 11 Kuma idan sama aka fēɗe ta.
 12 Kuma idan Jahīm aka hūra ta
 13 Kuma idan Aljanna aka kusantar da ita.
 14 Rai ya san abin da ya halartar (a rānar nan).
 15 To, ba sai Na yi rantsuwa da taurāri matafa⁴ ba.
 16 Māsu gudu suna bōya.
 17 Da dare idan ya bāyar da bāya.
 18 Da sāfiya idan ta yi lumfashi.
 19 Lalle ne shi (Alkur'āni) haƙƙan, maganar wani manzon (Allah) ne mai girma ga Allah.
 20 Mai kārfi, mai daraja a wurin Mai Al'arshi.
 21 Wanda ake yi wa dā'a (wato shugaban malā'iku) ne a can, amintacce.
 22 Kuma abokinku ba mahaukaci ba ne.
 23 Kuma lalle ne, yā gan shi⁵ a cikin sararin sama mabayyani.

1 Rākuma māsu ciki anwata gōma.

2 Ko kuma, aka ha a kōwane mutum da irin mutānensa a Aljanna ko a wuta.

3 A cikin zāmanin jahiliyya Lārabāwa bā su son a haifa musu 'ya'ya māta dōmin haka har sukan turbu e 'ya'yansu dōmin kada su yi abin kunya ko kuma su talaucen wajen yi musu aure.

4 Masu tafiya suna kōmawa bāya.

5 Annabi ya ga Mala'ika Jibirilu ya san shi. Sabōda haka wani aljani bā zai yi kama da shi ba balle ya kāwo masa karyā.

- 24 Kuma shi, ga gaibi¹ bã mai rowa ba ne.
 25 Kuma shi (Alkur'ani) bã maganar shaidani, wanda aka la'ana, ba ce.
 26 Shin, a inã zã ku tafi?
 27 Lalle ne shi (Alkur'ani), bã kõme ba ne face gargaɗi ga talikai.
 28 Ga wanda ya so, daga cikinku, ya shiryu.
 29 Kuma bã zã ku so ba sai idan Allah Ubangijin halitta Yã yarda.

Sūratul Infiḍār

Tana karantar da gaskiyar Tashin Kiyāma, kuma ayyukan mutum na dūniya ana tsare da su dōmin hisābi da sakamako. Akwai malā'iku matsara na musumman.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Idan sama ta tsāge.
 2 Kuma idan taurāri suka wātse.
 3 Kuma idan tēkuna aka facce su.
 4 Kuma idan kaburbura aka tōne su.
 5 Rai yã san abin da ya gabatar, da abin da yã jinkirtar.
 6 Yã kai mutum! Mē ya rūɗe ka game da Ubangijinka, Mai karimci.
 7 Wanda Ya halitta ka sa'an nan ya daidaitã ka, Ya kuma tsakaitã ka.
 8 A cikin kōwace irin sūra Ya so Ya ginã ka a kanta.
 9 A'aha, bã haka ba, kuna karyatāwa game da sakamako!
 10 Lalle ne, a kanku, haƙiƙa akwai matsara.
 11 Māsu daraja, marubūta.
 12 Sunã sanin abin da kuke aikatāwa.
 13 Lalle ne, māsu ɗã'ã ga Allah, dāhir, suna cikin ni'ima.
 14 Kuma lalle ne, fajirai, dāhir, sunã cikin Jahīm.

¹ Ma'anar gaibi a nan, ilmin da Allah Ya aiko Jibirilu da shi zuwa ga Annabi Annabi ba ya oye shi daga mutāne. Ga wata kira'a, wanda ake tuhuma, wāto ba a tuhumar Annabi, ga gaibin da ya fa i cēwa daga Allah yage, wato Alkur'ani duka gaskiya ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا السَّمَاءُ انفطرت ^١ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انشترت ^٢ وَإِذَا الْبِحَارُ
 فجرت ^٣ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثرت ^٤ عَلِمت نفس ما قدمت
 وأخرت ^٥ يتأيتها إلا نسن ما عرك ربك ألكريم ^٦ الذي
 خلقك فسوئك فعدلك ^٧ في أي صور ما شاء ركبك ^٨
 كلاب تكذبون بالدين ^٩ وإن عليكم لحفظين ^{١٠} كراما
 كنين ^{١١} يعلمون ما فعلون ^{١٢} إن الأبرار لفي نعيم ^{١٣} وإن
 الفجار لفي عليم ^{١٤} يصلونها يوم الدين ^{١٥} وما هم عنها بغائبين
^{١٦} وما أدرنك ما يوم الدين ^{١٧} ثم ما أدرنك ما يوم الدين
^{١٨} يوم لا تملك نفس لنفس شيئا والأمر يومئذ لله ^{١٩}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَيَل للمطففين ^١ الذين إذا أكلوا على الناس يستوفون ^٢
 وإذا كآلهم أو وزؤهم محسرون ^٣ ألا بطن أولئك أنهم
 مبعوثون ^٤ ليوم عظيم ^٥ يوم يقوم الناس لرب العالمين ^٦

- 15 Zã su shigē ta a rānar sakamako.
 16 Bã zã su faku daga gare ta ba.
 17 Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cē wa rēnar sakamako?
 18 Sa'an nan, mē ya sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?
 19 Rānã ce da wani rai ba ya iya mallakar kõme dōmin wani rai al'amari, a rānar nan, ga Allah (ɗai) yake.

Sūatul Mudaffifīn

Tana karantar da wajabcin tsare haƙƙōkin mutāne tsakaninsu a ciniki da wasu mu'āmalolin zamantakēwa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Bone ya tabbata ga māsu naƙƙasāwa.
 2 Waɗanda suke idan suka auna daga mutāne suna cika mūdu.

٨ كَلَّا إِنَّ كُتُبَ الْفَجَارِ لَفِي سِجِّينَ ۗ وَمَا أَذْرَكَ مَا سِعِينَ ۗ ٨
 مَرْفُومٌ ۙ ٩ وَيَلُوكُ يَوْمَئِذٍ الْمُكْدِبِينَ ۙ ١٠ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ۙ ١١
 وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۙ ١٢ إِذَا نُتِلُّ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ
 الْأَوَّلِينَ ۙ ١٣ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۙ ١٤ كَلَّا إِنَّهُمْ
 عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ۙ ١٥ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۙ ١٦ ثُمَّ يُقَالُ
 هَذَا الَّذِي كُتِبَ بِهِ يَكْذِبُونَ ۙ ١٧ كَلَّا إِنَّ كُتُبَ الْأَنْبِرِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۙ ١٨
 وَمَا أَذْرَكَ مَا عَلِيُّونَ ۙ ١٩ كُتِبَ مَرْفُومٌ ۙ ٢٠ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ۙ ٢١
 إِنَّ الْأَنْبِرَ لَفِي نَعِيمٍ ۙ ٢٢ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۙ ٢٣ تَعْرِفُ فِي
 وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ۙ ٢٤ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ۙ ٢٥
 خِتْمُهُ مِسْكَ ۙ ٢٦ فِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُنْتَفِسُونَ ۙ ٢٧ وَمِرَاجُهُ
 مِنْ تَسْلِيمٍ ۙ ٢٨ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۙ ٢٩ إِنَّ الَّذِينَ
 أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ۙ ٣٠ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ
 يَتَّبِعُهُمْ ۙ ٣١ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۙ ٣٢
 وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ۙ ٣٣ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ
 حَافِظِينَ ۙ ٣٤ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۙ ٣٥

- 3 Kuma idan sun auna musu da zakka¹ ko da sikeli, suna ragewa
 4 Ashe! Waɗancan ba su tabbata cewa lalle su, ana tayar da su ba?
 5 Domin yini mai girma.
 6 Yinin da mutane ke tashi zuwa ga Ubangijin halitta?
 7 Haƙiƙa lalle ne littafin fajirai dahir, yana a cikin Sijjin.
 8 Kuma, me ya sanar da kai abin da ake ce wa Sijjin?
 9 Wani littafi ne rubutacce.
 10 Bone ya tabbata a ranar nan ga masu Karyatawa.
 11 Waɗanda suke Karyatawa game da ranar sakamako.

- 12 Babu mai Karyatawa gare shi face dukan mai ketare haddi mai yawan zunubi.
 13 Idan ana karatun ayoyinmu, a kansa, sai ya ce: tatsuniyoyin mutanen farko ne.
 14 A'aha! Ba haka ba, abin da suka kasance suna aikatawa dai, ya yi tsatsa a cikin zukatansu.
 15 A'aha! Haƙiƙa, lalle ne su daga Ubangijinsu, ranar nan, wa anda ake shamakancewa ne.
 16 Sa'an nan, lalle ne, su masu shiga cikin Jahim ne.
 17 Sa'an nan a ce: "Wannan shi ne abin da kuka kasance kuna Karyatawa game da shi."
 18 A'aha! Haƙiƙa lalle ne littafin masu da'a yana a cikin Illiyyina?
 19 Kuma mene ne ya sanar da kai abin da ake cewa Illiyyuna?
 20 Wani littafi ne rubutacce.
 21 Muƙarrabai² suke halarta shi.
 22 Lalle ne, masu da'a ga Allah tabbas suna cikin ni'ima.
 23 A kan karagu, suna ta kallo.
 24 Kana sani a cikin huskokinmu, akwai kwarjinin ni'ima.
 25 Ana shayar da su daga wata giya wadda aka yunke a kan rufinta.
 26 Karshen kurbinta miski ne. To, a cikin wannan, masu gwagwarmaya su yi ta gwagwarmayar nema.
 27 Kuma abin da ake gauraya ta da shi, daga tasnim yake.
 28 (Wato) wani marmaro ne wanda muƙarrabai ke sha daga gare shi.
 29 Lalle ne, waɗanda suka kafirta sun kasance (a duniya) suna yi wa waɗanda suka yi imani dariya.
 30 Kuma idan sun shuƙe su sai su dinga yin zundɛ.
 31 Kuma idan suka juya zuwa ga iyalansu, sai su tafi suna kakaɗi.
 32 Kuma idan sun gan su sai su ce: "Lalle waɗannan batattu ne."
 33 Alhali kuwa, ba a aike su ba domin su

1 Mūdu.

2 Malā'iku masu daraja.

zama māsu tsaro a kansu.

34 To, yau fa (a Lāhira) waɗanda suka yi
īmāni, sū ke yi wa kāfirai dāriya.

35 A kan karagu, suna ta kallo.

36 Shin an sāka ma kāfirai abin da suka
kasance suna aikatawa?¹

Sūratul Inshikāk

Tana karantar da tabbatar Tāshin Kiyāma,
kuma duka abin da ake aikatāwa idan ba na
tattalin Kiyāmar ba ne, to, yā zama wahal da
kai, maras amfāni, da bāta lōkaci.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Idan sama ta kēce,

2 Ta saurari Ubangijinta, kuma aka
wajabta mata yin saurāron,

3 Kuma idan kasā aka mīke ta,

4 Kuma ta jēfar da abin da yake a cikinta,
tā wōfinta daga kōme.

5 Kuma ta saurāri Ubangijinta, aka
wajabta mata yin saurāren,

6 Ya kai mutum! Lalle ne kai mai aikin
wahal da kai ne zuwa ga Ubangijinka,
wahala mai tsanani, To, kai mai haɗuwa da
Shi ne.

7 To, amma wanda aka bai wa littāfinsa
da damansa.

8 To, za a yi masa hisābi, hisābi mai
sauki.

9 Kuma ya jūya zuwa ga iyālinsa (a cikin
Aljanna), yanā mai raha.

10 Kuma amma wanda aka bai wa
littāfinsa, daga wajen bāyansa.

11 To, zā shi dinga kiran halaka!

12 Kuma ya shiga sa'ir.

13 Lalle ne shi, yā kasance (a dūniya)
cikin iyālinsa yanā mai raha.

14 Lalle ne yā yi zaton bā zai kōmo ba.

15 Na'am! Lalle ne, Ubangijinsa Ya

عَلَى الْأَرْيَافِكِ يَظُنُّونَ ۚ هَلْ تُوِبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۚ

سُورَةُ الْاِنْشِكَاكِ
ترتیب ۸۴
آیاتها ۲۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱ اِذَا السَّمَاءُ اَنْشَقَّتْ ۙ وَاذُنْتَ لِرَبِّهَا وُحِّتَتْ ۙ ۲ وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ

۳ وَاَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۙ ۴ وَاذُنْتَ لِرَبِّهَا وَحِّتَتْ ۙ ۵ يَتَّخِذُهَا

الْاِنْسَانُ اِنْكَ كَادِحٍ اِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ۙ ۶ فَاَمَّا مَنْ اَوْفَىٰ

كِتَابَهُ بِمِيزَانٍ ۙ ۷ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۙ ۸ وَيَنْقَلِبُ

اِلَىٰ اَهْلِهِ مُسْرُورًا ۙ ۹ وَاَمَّا مَنْ اَوْفَىٰ كِتَابَهُ وُزُوًا ظَهْرِهِ ۙ ۱۰ فَسَوْفَ

يَدْعُو اُتُورًا ۙ ۱۱ وَيَصِلُ سَعِيرًا ۙ ۱۲ اِنَّهٗ كَانَ فِيْ اَهْلِهِ مُسْرُورًا ۙ ۱۳

اِنَّهٗ ظَنَّ اَنْ لَّنْ يُّحَوَّرَ ۙ ۱۴ بَلَىٰ اِنْ رَّبِّهٖ كَانَ بِهٖ بَصِيْرًا ۙ ۱۵ فَلَا اَقْسِمُ

بِالسَّفِّقِ ۙ ۱۶ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۙ ۱۷ وَالْقَمَرِ اِذَا اَنَسَقَ ۙ ۱۸

لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ۙ ۱۹ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۙ ۲۰ وَاِذَا قُرِئَ

عَلَيْهِمُ الْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُوْنَ ۙ ۲۱ بَلِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُكَذِّبُوْنَ

۲۲ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُوْنَ ۙ ۲۳ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۙ ۲۴

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ عَزِيْزٌ ۙ ۲۵

kasance Mai gani gare shi.

16 To, ba sai Nā rantse da shafaƙi ba.

17 Da dare, da abin da ya kunsu.

18 Da watā idan (haskensa) ya cika.

19 Lalle ne kunā hawan wani hāli daga
wani hāli.

20 To, mē ya sāme su, ba su yin īmāni?

21 Kuma idan an karanta Alkur'āni a
kansu, bā su yin tawāli'u?

22 Ba haka ba! waɗanda suka kāfirta, sai
Ƙaryatāwa suke yi.

23 Alhāli Allah Shī ne Mafi sani ga abin a
suke tārāwa.

24 Saboda haka, ka yi musu bushāra da
azāba mai raɗaɗi.

25 Fāce waɗanda suka yi īmāni, suka
aikata ayyukan ƙwarai, sunā da wani
sakamako wanda bā ya yankēwa.

¹ Amsar tambaya "na'am."

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝١ وَالْيَوْمِ الْوَعُودِ ۝٢ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ۝٣ قِيلَ أَصْحَابُ الْأَعْدُدِ ۝٤ النَّارِ ذَاتِ الْوُجُودِ ۝٥ إِذْ هُرِّعَتْ عَلَيْهَا قُوعودٌ ۝٦ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝٧ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝٨ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝٩ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمَّا تَبَيَّنُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ ۚ وَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۝١٠ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝١١ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝١٢ إِنَّهُ هُوَ يُدْعَىٰ وَيُعْبَدُ ۝١٣ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ۝١٤ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝١٥ فَعَالٌ لِّمَآ يُرِيدُ ۝١٦ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝١٧ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝١٨ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝١٩ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝٢٠ بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَّجِيدٌ ۝٢١ فِي لَوْحٍ مَّحْضُوطٍ ۝٢٢

سُورَةُ الطَّٰوِقِ

Sūratul Burūj

Tana bayānin mugunyar āKibar māsu wahal da mūminai a kan addin̄nsu, bā da wata hujja ba ta shari'ā.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Inā rantsuwa da sama mai taurārin lissafin shekara.

2 Da yinin da aka yi alkawarin zuwansa,¹

3 Da yini mai shaidu, da yini da ake halarta² a cikinsa

4 An la'ani mutānen rāmi.³

1 Rānar Kiyāma.

2 Rānar Arafa.

3 Mutānen Najiran ne suka yi rāmi suka hūra wuta a ciki, dōmin su kōne wanda yā yi īmāni da addinin Masīh Īsa dōmin su hana yā uwarsa.

5 Wato wuta wadda aka hura.

6 A lōkacin da suke a kan (gefena) ta a zazzaune.

7 Alhāli sū, bisa ga abin da suke aikatāwa ga mūminai, sunā halarce.

8 Kuma ba su tuhumce su ba, fāce kawai domin sun yi īmāni da Allah Mabuwayi, wanda ake gōdewa.

9 Wanda Yake shi ne da mulkin sammai da Kasa, kuma Allah a kan kōme halarce Yake.

10 Lalle ne waƙanda suka fitini mūminai maza da mūminai māta, sa'an nan ba su tūba ba to, sunā da azābar Jahannama, kuma sunā da azābar gōbara.

11 Lalle ne waƙanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunā da gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashin gidājen. Wancan abu fa shi ne rabo babba.

12 Lalle ne damkar Ubangijinka mai tsanani ce kwarai.

13 Lalle ne Shī, Shi ne Mai kāga halitta, kuma Ya mayar da ita (bāyan mutuwa).

14 Kuma Shi ne Mai gāfara, Mai bayyana sōyayya.

15 Mai Al'arshi mai girma

16 Mai aikatāwa ga abin da Yake nufi.

17 Ko lābārin rundanōni yā zo maka.

18 Fir'auna da samūdāwa?

19 Ā'aha! waƙanda suka kāfirta sunā cikin Karyatāwa.

20 Alhāli, Allah daga bāyansu, Mai kēwaye su ne (da saninSa).

21 Ā'aha! Shi Alkur'āni ne mai girma.

22 A cikin Allo tsararre.

Suka umurci kōwane Musulmi ya jēfa kansa a ciki, su kuma suna zazzaune suna kallo.

Sūratut Dārik

Tana karantar da tsaron Allah ga kome bisa ga tsari, kuma kome asīrinsa ne, Alkur'āni gaskiya ne da asirī, Allah Yā tsare Shi daga mai son ya bāta shi.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Inā rantsuwa da sama da mai aukōwa da dare.
- 2 To, mē yā sanar da kai abin da ake cēwa mai aukōwa da dare?
- 3 Shi ne taurāron nan mai tsananin haske.¹
- 4 Bābu wani rai fāce a kansa akwai wani mai tsaro.
- 5 To, mutum ya dūba, daga mē aka halittā shi?
- 6 An halittā shi daga wani ruwa mai tunkuɗar jūna.
- 7 Yanā fita daga tsakanin tsatso da karankarman kirji.
- 8 Lalle ne Shi (Allah), ga mayar da shi (mutum), tabbas Mai iyāwa ne.
- 9 Rānar da ake jarrabawar asirai.
- 10 Saboda haka, bā shi da wani karfi, kuma bā shi da wani mai taimako (da zai iya kāre shi daga azābar Allah).

- 11 Ina rantsuwa da sama ma'abūciyar ruwa mai kōmāwa yana yankēwa.
- 12 Da kasa ma'abūciyar tsāgēwa,²
- 13 Lalle ne shī (Alkur'āni), haKīka magana ce daki-daki³
- 14 Kuma shī bā bananci⁴ bane
- 15 Lalle ne sū, suna kulla kaidi na sōsai.
- 16 Kuma Ni, Ina mayar da kaidi (gare su) kamar yadda suke kulla kaidi.
- 17 Saboda haka, ka yi wa kafirai jinkiri, ka dakata musu, sannu-sannu.

1 Wannan ya yi kama da zuwan Annabi a cikin jahiliyya don ya haskaka duniya da ilimi kamar yadda girgije ke ba da ruwa saboda tsiron kasa, hantsar uwa ta ba da nono saboda jariri kuma maniyi ya zo lokacin Jima'i.

2 Dōmin fitar tsiro.

3 Mai rabewa tsakanin karyar da gaskiya.

4 Kākāci.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝٢ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۝٣ إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝٤ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝٥ خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ۝٦ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝٧ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝٨ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝٩ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝١٠ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝١١ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝١٢ إِنَّهُ لَقَوْلُ فَضْلٍ ۝١٣ وَمَا هُوَ بِالْمُهْزَلِ ۝١٤ لِيَأْتِيَهُمْ بِكَيْدُوكِمْ ۝١٥ وَأَكِيدُ كَيْدَكُمْ ۝١٦ فَيَهْلِكُ الْكَافِرِينَ أَهْمَهُمْ رُوَيْدًا ۝١٧

سُورَةُ الدَّارِكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ اسْمُ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝١ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ۝٢ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝٣ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝٤ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝٥ سَتَقْرِئُكَ فَلَا تُنْسَى ۝٦ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝٧ وَيُخَوِّدُ الْيَسْرَى ۝٨ فَذَكَرْ لِنَافِعَتِ الذِّكْرِ ۝٩ سَيَذَكَّرُكَ مِنْ يَخْفَى ۝١٠ وَيُنَجِّنَهَا الْأَشْفَى ۝١١ الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَى ۝١٢ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝١٣ فَمَا أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝١٤ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝١٥

Sūratul A'ala

Tana karantar da cewa rāyarwa da matarwa ga hannun Allahsuke, sū kuma nau'i-nau'i ne.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Ka tsarkake sūnan Ubangijinka Mafi ɗaukaka.
- 2 Wanda Yā yi halitta sa'an nan Ya daidaita abin halittar.
- 3 Kuma Wanda Ya kaddara (abin da Ya so) sannan Ya shiryar,(da mutum ga hanyar alhēri da ta sharri).
- 4 Kuma Wanda Ya fitar da makiyāyā.
- 5 Sa'an nan Ya mayar da ita kekasassa, baKa.
- 6 Za mu karantar da kai (Alkur'āni) sabōda haka bā zā ka mantā (shi) ba.
- 7 Fāce abin da Allah Ya so, lalle ne Shi (Allah) Ya san bayyane da abin da yake bōye.
- 8 Kuma za Mu sauKaKe maka (al'amari) zuwa ga (Shari'a) mai sauKi.
- 9 Sabōda baka, ka tunātar, idan tunatarwa zā ta yi amfāni.

بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۗ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝ ۱۸ ۝ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝ ۱۹

سُورَةُ الْعَاشِيَةِ ۝ ۸۸ آيَاتُهَا ۲۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْعَدَسِيَّةِ ۝ ۱ ۝ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ۝ ۲ ۝
 عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۝ ۳ ۝ تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ۝ ۴ ۝ شَتَقَى مِنْ عَيْنِ أُنْبِيَةٍ ۝ ۵ ۝
 لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ ۝ ۶ ۝ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۝ ۷ ۝
 وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۝ ۸ ۝ لِسَعِيرٍ أَرْضِيَةٌ ۝ ۹ ۝ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝ ۱۰ ۝
 لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ۝ ۱۱ ۝ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝ ۱۲ ۝ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۝ ۱۳ ۝
 وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝ ۱۴ ۝ وَمَنَارِقٌ مَصْفُوفَةٌ ۝ ۱۵ ۝ وَزُرَابٍ مَبْنُوتَةٌ ۝ ۱۶ ۝
 أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝ ۱۷ ۝ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝ ۱۸ ۝
 وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝ ۱۹ ۝ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝ ۲۰ ۝
 فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝ ۲۱ ۝ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ۝ ۲۲ ۝
 إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝ ۲۳ ۝ فَعَذَابُ اللَّهِ الْعَذَابُ الْأَكْبَرُ ۝ ۲۴ ۝
 إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝ ۲۵ ۝ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۝ ۲۶

- 10 Wanda yake tsoron (Allah) Zai tuna.
 11 Kuma shaƙiyyi, zai nisanceta,
 12 Wanda zai shiga wutar da tā fi girma.
 13 Sa'an nan bā zai mutu ba a cikinta, kuma bā zai rāyu ba.
 14 Lalle ne wanda ya tsarkaka (da ĩmāni) yā sāmu babban rabo.
 15 Kuma ya ambaci sūnan¹ Ubangijinsa, sa'an nan yā yi salla.
 16 Ba haka ba! Kunā zā in rāyuwa ta kusa dūniya.²
 17 Alhāli Lāhira ita ce mafi alheri kuma mafi wanzuwa.
 18 Lalle ne, wannan³ yanā a cikin littafan farko.
 19 Littaffan Ibrāhīm da Mūsā.

Sūratul Ghāshiyā

Tana karantar da yin hujja da abin da ake iya gani da ido dōmin a fahimci abin da ake gani da hankali, gwargwadon tunanin abokin magana.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Lalle ne labarin (Kiyāma) mai rufe mutāne da tsoronta yā zo maka?
 2 Wasu huskōki a rānar nan ƙasƙantattu ne.
 3 Māsu aikin wahala ne, māsu gajiya.
 4 Zā su shiga wata wuta mai zāfi.
 5 Ana shāyar da su daga wani marmaro mai zāfin ruwa.
 6 Ba su da wani abinci fāce dai daga danyi.
 7 Bā ya sanya ƙiba, kuma bā zai wadātar daga yunwa ba.
 8 Wasu huskōki a rānar nan māsu ni'ima ne.
 9 Game da aikinsu, masu yarda ne.
 10 (Suna) a cikin Aljanna maƙaukakiya.
 11 Bā zā su ji yāsassar magana ba, a cikinta.
 12 A cikinta akwai marmaro mai gudāna.
 13 A cikinta akwai gadāje maƙaukaka.
 14 Da kōfuna ar'aje.
 15 Da filōli⁴ jere,
 16 Da katifu shimfiɗe.
 17 Ashe to bā zā su dūbāwa ba ga rāƙumā yadda aka halitta su?
 18 Da zuwa ga sama yadda aka ɗaukaka ta?
 19 Da zuwa ga duwātsu yadda aka kafa su?
 20 Da zuwa ga ƙasa yadda aka shimfiɗa ta?
 21 sabōda haka, ka yi wa'azi, kai mai yin wa'azi ne kawai.
 22 Ba ka zama mai ĩkon tanƙwasāwa a kansu ba.
 23 Fāce dai duk wanda ya jūya bāya, kuma ya ƙāfirta.
 24 To, Allah zai yi masa azāba, azābar nan da take mafi girma.
 25 Lalle ne, zuwa gare Mu kōmōwarsu take.
 26 Sa'an nan lalle ne aikinMu ne Mu yi musu hisābi.

- 1 Ya ambaci sūnan Allah ga ayyukansa duka, ya yi sallolin nan biyar da sauran.
 2 Rayuwa iri biyu ce, ta dūniya da ta Lāhira.
 3 Kamanta rāyuwar ciyāwa da rāyar da ummiyyi da ilmi bābu mantuwa, da rāyar da mātattu cikin sa'āda ko cikin shaƙāwa yana cikin littaffan farko.

- 4 Matāsan kai.

Sūratul Fajr

Tana karantar da cēwa girmamawa da īmāni da taƙawa take bā da sāmūn dūkiya ko kyāwon halitta ko mulki ba.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

- 1 Inā rantsuwa da alfijiri.
- 2 Da darūruwa gōma.
- 3 Da (adadi na) cikā da (na) mārā.
- 4 Da dare idan yana shūɗewa.
- 5 Ko a cikin waɗannan akwai abin rantsuwa ga mai hankali (da yake kange shi daga zunubi)?
- 6 Ba ka ga yadda Ubangijinka Ya aikata da Ādāwa ba?
- 7 Iramawa māsu sakon¹ kīrar jiki.
- 8 Waɗanda ba a halitta kwatankwacinsu ba a cikin garūruwa (na dūniya).
- 9 Da samūdāwa waɗanda suka fasa dūwātsu a cikin Wadi² suka yi gidāje)?
- 10 Da Fir'auna mai turāku.
- 11 Waɗanda suka kētare iyākarsu, a cikin garūruwa?
- 12 Sabōda haka, suka yawaita yin barna a cikinsu.
- 13 Sabōda haka Ubangijinka Ya zuba musu bŭlālār azāba.
- 14 Lalle ne, Ubangijinka Yana nan a mafaka.
- 15 To, amma fa mutum idan Ubangijinsa Ya jarraba shi, wāto Yā girmama shi kuma Ya yi masa ni'ima, sai ya ce: "Ubangijina Ya girmama ni."
- 16 Kuma idan Ya jarraba shi, wāto Ya kuntata masa abincinsa, sai ya ce: "Ubangijina Ya walākanta ni."
- 17 A'aha! Bari wannan, ai bā ku girmama marāya!

1 Tsawo mai ma'ana.

2 Wādil-kura, sunan wuri ne kusa da Madina wajen Syria, wato Sham.

سُورَةُ الْفَجْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالْفَجْرِ ١
 وَلَيْلٍ عَشْرِ ٢
 وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ٣
 وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ٤
 هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حَجْرِ ٥
 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ٦
 إِرَامَ ذَاتِ الْعِمَادِ ٧
 الَّتِي لَمْ يُخَلِّقْ مِثْلَهَا فِي الْعَالَمِ ٨
 وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخِرَ بِالْوَادِ ٩
 الْوَعْرِيِّ ذِي الْأَوْتَارِ ١٠
 الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْعَالَمِ ١١
 فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ١٢
 فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ١٣
 إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ١٤
 فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْنَلَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ
 وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ١٥
 وَأَمَّا إِذَا مَا ابْنَلَهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ١٦
 كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ١٧
 وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعَامِهِ
 الْمَسْكِينِ ١٨
 وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا ١٩
 وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ٢٠
 كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا
 دَكًّا ٢١
 وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ٢٢
 وَجِئْنَا بِتُوبَةٍ يُومِدُونَ
 بِحَنَنٍ يُومِدُونَ يَنْدَكُرُوا الْإِنْسَانَ وَإِنِّي لَهُ الْذَكْرَى ٢٣

- 18 Bā ku kwaɗaitā wa jūnanku ga (tattalin) abincin matalauci!
- 19 Kuma kuna cin dūkiyar gādo, ci na tārāwa.
- 20 Kuma kuna son dūkiya, so mai yawa.
- 21 A'aha! Idan aka niƙa kasa niƙewa sosai.
- 22 Kuma Ubangijinka Ya zo, alhāli malā'iku na jēre, safū- safu.
- 23 Kuma a ranar nan aka zo da Jahannama. A ranar nan mutum zai yi tunāni. To, inā fa tunāni yake a gare shi!
- 24 Yana dinga cēwa, "Kaitona, dā na gabatar (da aikin kwarai) domin rāyuwata!"
- 25 To, a rānar nan bābu wani mai yin azāba irin azābar Allah.
- 26 Kuma bābu wani mai ɗauri irin ɗaurinSa.
- 27 Yā kai rai mai natsuwa!

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٢٥﴾
وَلَا يُؤْتِيهِمْ نَفَقًا مِنْ أَحَدٍ ﴿٢٦﴾ يَتَأَيَّمْنَ النَّفْسَ الْمُطْمَئِنَّةَ ﴿٢٧﴾ أَرْجِعِي
إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مَُرْضِيَةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخِلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ أَلَيْسَ لَكَ بِعَدْرِ عَالِيَةٍ ﴿٥﴾
أَحَدٍ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأَ ﴿٦﴾ أَلَيْسَ لَكَ بِمَرْءٍ مَرَّةٍ أَحَدٍ ﴿٧﴾
أَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾ وَهَدَيْنَاهُ
السَّبِيلَ ﴿١٠﴾ فَلَا تَنْفَحِمُ الْعُقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُقَبَةُ ﴿١٢﴾
فَكُرْبَةٌ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ بَيْنَمَا ذَامرَةٌ مِثْلُ
﴿١٥﴾ أَوْ مَسْكِينًا ذَامرَةً ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا أَتَيْنَانَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

28 Ka koma zuwa ga Ubangijinka, alhāli kana mai yarda (da abin da Ya Kaddara maka a dūniya) abar yardarwa (da sakamakon da zā a ba ka a Lāhira).

29 Sabōbda haka, ka shiga cikin bāyiNa (māsu bin umurui a dūniya).

30 Kuma ka shiga AljannaTa (a Lāhira).

Sūratul Balad

Tana karantar da cewa mutum an halitta shi cikin wahala, komai amfanin sa idan ya bi umurnin Allah ko kuwa mai cūtar sa idan ya saɓa wa umurnin Allah.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1 Bā sai Na yi rantsuwa da wannan gari¹ ba.

2 Alhāli kai kanā mai sauka a cikin wannan gari.

3 Da mahaifi da abin da ya haifa.

4 Lalle ne, Mun halitta mutum cikin wahala.

5 Kō yanā zaton bābu wani mai iya sāmuni iko, a kansa?

6 Yana cewa "Na² halakarda dūkiya mai yawa,"

7 Shin, yana zaton cewa wani bai gan shi ba?

8 Shin, ba Mu sanya masa idānu biyu ba?

9 Da harshe, da leɓɓa biyu.

10 Kuma ba Mu shiryar da shi ga hanyōyi³ biyu ba?

11 To, don mene ne bai shiga Akabā ba?

12 Kuma mene ne ya sanar da kai abin da ake cē wa Akabā?

13 Ita ce fansar wuyan bāwa.

14 Ko kuwa ciyarwa, a cikin yini ma'abūcin yunwa.

15 Ga marāya ma'abūcin zumunta.

16 Ko kuwa wani matalauci ma'abūcin turbāya.

17 Sa'an nan kuma ya kasance daga waɗanda suka yi īmāni, kuma suka yi wa jūna wasiyya da yin haƙuri, kuma suka yi wa jūna wasiyya da tausayi.

18 Waɗannan ne ma'abūta albarka⁴

19 Kuma waɗanda suka kāfirta da āyōyinMu, sū ne ma'abūta shu'umci⁵

20 A kansu akwai wata wuta abar kullewa.

yake a cikinta, kuma shi yana da haƙƙin zama a cikinta mahaifansa da zurriyarsa duka, ko da yake zai yi hijira sabōda fitinar kāfirai māsu halaka dūkiyarsu kanadāwa da shi. Dā sun yi amfāni da dukiyar ga ayyukan alhēri, dā yā fi musu.

2 Na halaka dukiya mai yawa dōmin faɗā da addīni.

3 Hanyar alhēri da ta sharri.

4 Ko kuwa wa anda ake bai wa takardunsu ga dāma, a Lāhira.

5 Ko kuwa wa anda ake bai wa takardunsu ga hagu, a Lāhira.

1 Allah Ya ce ba sai Ya yi rantsuwa da Makka ba, sa'an nan zā a san darajarta a lōkacinda Annabi

SūratuṣṢhams

Tana karantar da cewa idan azāba ta Sauka a kan mutāne takan shāfi mai laifi da wanda bā shi da laifi daga cikinsu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Ina rantsuwa da rānā da hantsinta.
- 2 Kuma da wata idan ya bi ta.
- 3 Da yini a lōkacin da ya bayyana ta.
- 4 Da dare a lōkacin da ya ke rufe ta.
- 5 Da sama da abin da ya gina ta.
- 6 Da kaṣā da abin da ya shimfiɗa ta.
- 7 Da rai da abin da ya daidaita shi.
- 8 Sa'an nan ya sanar da shi fājircinsa da shiryuwar sa.
- 9 Lalle ne wanda ya tsarkake¹ shi (rai) ya sāmi babban rabo.
- 10 Kuma lalle ne wanda ya turbuɗe² shi (da laifi) ya tābe.
- 11 Samūdāwa sun kaƙyata (Annabinsu), dōmin girman kansu.
- 12 A lōkacin da mafi shaƙāwarsu ya tafi (wurin sōke rākumar sālihu).
- 13 Sai Manzon Allah ya gaya musu cewa: "Ina tsōratar da ku ga rākumar Allah da ruwan shanta!"
- 14 Sai suka kaƙyata shi, sa'an nan suka sōke ta. Sabōda haka Ubangijinsu Ya darkāke su, sabōda zunubinsu. Sa'an nan Ya daidaita ta (azābar ga mai laifi da maras laifi).
- 15 Kuma bā ya tsōron āƙibarta (ita halakāwar).

Sūratul Lail

Tana karantar da dangantaka tsakanin abi'a da halitta da āƙibar mutum bisa aikinsa da kuma kasuwar abubuwa tsakanin alheri da sharri.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Inā rantsuwa da dare a lōkacin da yake rufēwa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝ ١ وَالْقَمَرِ إِذَا تَجَلَّى ۝ ٢ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ۝ ٣
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝ ٤ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝ ٥ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَهَا ۝ ٦
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝ ٧ فَأَنهَآ فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝ ٨ قَدْ
أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ۝ ٩ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ۝ ١٠ كَذَبَتْ تَمُودُ
بِطَعُونَهَا ۝ ١١ إِذْ أُنبِعتْ أَشَقَقَهَا ۝ ١٢ فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ
نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝ ١٣ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
عَلَيْهِمُ رَبُّهُمُ بِذُنُوبِهِمُ فَسَوَّاهَا ۝ ١٤ وَلَا يَخَافُ عَقْبَاهَا ۝ ١٥

سُورَةُ اللَّيْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ۝ ١ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ۝ ٢ وَمَا خَلَقَ الذُّكُورَ وَالْأُنثَىٰ ۝ ٣
إِن سَعَىٰ كَاشِفٌ ۝ ٤ فَأَمَّا مَن أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ۝ ٥ وَصَدَقَ بِالْحُسْنَىٰ ۝ ٦
فَسَنِيسِرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ۝ ٧ وَأَمَّا مَن يُجَلْ وَأَسْتَعَىٰ ۝ ٨ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ۝ ٩
فَسَنِيسِرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ۝ ١٠ وَمَا يَغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ۝ ١١ إِنَّ عَلَيْنَا
لَلْهُدَىٰ ۝ ١٢ وَإِن لَّنَا الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۝ ١٣ فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ۝ ١٤

- 2 Da yini a lōkacin da yake kuranyēwa.
- 3 Da abin da ya halitta namiji da mace.
- 4 Lalle ne ayyukanku, dabam-dabam suke.
- 5 To, amma wanda ya yi kyauta, kuma ya yi taƙawa.
- 6 Kuma ya gaskata kalma³ mai kyāwo.
- 7 To, zā Mu sauƙaƙe masa har ya kai ga sauƙi.
- 8 Kuma amma wanda ya yi rōwa, kuma ya wadātu da kansa.
- 9 Kuma ya kaƙyatar da kalma mai kyāwo.
- 10 To, zā Mu sauƙaƙe masa har ya kai ga tsanani.
- 11 Kuma dūkiyarsa ba ta wadātar masa da kōme ba, a lōkacin da ya gangara (a wuta).

1 Kar ar imāni da aiki da abinda ya kunsu tsarkake rai ne.

2 Kāfirci turbu e rai ne da zunubi.

3 Kalma mai kyāwo ita ce Kalmar shahāda da abin da ta kunsu na addinin Musulunci, wanda yake yinsa kamar yadda Allah Ya ce, ta hanyan ManzonSa, shi ne taƙawa.

لَا يَصْلُحُهَا إِلَّا الْآسَفَى ۝۱۵ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝۱۶ وَسَيُجَنَّبُهَا
الْأُنْفَى ۝۱۷ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَرَكَّى ۝۱۸ وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ
نِعْمَةٍ تُجْرَى ۝۱۹ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِهِ الْأَعْلَى ۝۲۰ وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝۲۱

سُورَةُ الضُّحَى
أبَاتِيهَا ۱۱ رُبُوعِيهَا ۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالضُّحَى ۝۱ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ۝۲ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَافَى ۝۳
وَلِالْآخِرَةِ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى ۝۴ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرْضَى ۝۵ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ۝۶ وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهَدَى ۝۷ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ۝۸ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ
۝۹ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝۱۰ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝۱۱

سُورَةُ الشُّرُوحِ
أَبَاتِيهَا ۸ رُبُوعِيهَا ۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝۱ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝۲ الَّذِي
أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝۳ وَوَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝۴ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝۵ إِنَّ
مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝۶ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝۷ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝۸

- 12 Lalle aikinMu ne, Mu bayyana shiriya.
- 13 Kuma lalle ne Lāhira da duniya Namu ne.
- 14 Sabōda haka, Na yi maku gargafi da wuta mai babbaka.
- 15 Bābu mai shigarta sai mafi shaKāwa.
- 16 Wanda ya Karyata, kuma ya jūya bāya.
- 17 Kuma mafi taKawa¹ zai nisan ce ta.
- 18 Wanda yake bāyar da dūkiyarsa ,alhāli yana tsarkaka.
- 19 Alhāli bābu wani mai wata ni'ima wurinsa wadda ake nēman sakamakonta.
- 20 Fāce dai nēman yardar Ubangijinsa Mafi daukaka.
- 21 To, lalle ne zai yarda (da sakamakon da zā a bā shi) .

Sūratuḍ Ḍuḥā

Tana karantar da ni'imōmin da Allah Yā yi wa Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, a game da zātinSa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Inā rantsuwa da hantsi.
- 2 Da dare a lōkacin da ya rufe (da duhunsa).
- 3 Ubangijinka bai yi maka bankwana ba, kuma bai Kī kaba.
- 4 Kuma lalle ta Karshe² ce mafi alheri a gare ka daga ta farko.
- 5 Kuma lalle ne, Ubangijinka zai yi ta bā ka kyauta sai ka yarda.
- 6 Ashe, bai sāme ka marāya ba, sa'an nan Ya yi maka makōma?
- 7 Kuma Ya sāme ka bā ka da shari'ā, sai Ya shiryar da kai?
- 8 Kuma Ya sāme ka matalauci, sai Ya wadātā ka?
- 9 Sabōda haka, amma marāya, to, kada ka rinjāye shi.
- 10 Kuma amma mai tambaya, kada ka yi masa tsāwa.
- 11 Kuma amma ni'imar Ubangijinka, sai ka fafa (dōmin gōdiya).

Sūratuḥ Sharḥ

Tana karantar da ni'imōmin da Allah Ya yi wa Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, game da sifōfinsa, dōmin Ya gina wasu hukunce- hukunce a kansu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Ba Mu būda maka zūciyarka ba (dōmin daukar haKuri da fahimta)?
- 2 Kuma Muka saryar maka da nauyinka, Ashe.
- 3 Wanda ya nauyayi bāyanka?
- 4 Kuma Muka daukaka maka ambatonka?
- 5 To, lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauKi.
- 6 Lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauKi.

¹ Mafi taKawa da Mafi shaKāwa suna ma'anar mai taKawa da shaKiyyi.

² Ta Karshe, wāto, Lāhira; kuma ta farko, wato, dūniya.

7 Sabōda haka idan ka Kāre (ibāda) sai ka kafu (kana rōƙon Allah).

8 Kuma zuwa ga Ubangijinka ka yi kwaɗayi.

Sūratut Tīn

Tana karantar da cēwa duka abin da ya shāfi addini bā ya halaka, sauran abubuwa suna halaka da shuɗewar zāmaninsu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Inā rantsuwa da Attinu da Azzaitūn.¹

2 Da Dūr Sīnīna².

3 Da wannan gari³ amintacce.

4 Lalle ne, Mun halitta mutum a cikin mafi kyawon tsayuwa.

5 Sa'an nan, Muka mayar da shi mafi ƙasƙantar masu rauni

6 Face waɗanda suka yi imani, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, saboda haka suna da sakamako wanda bā ya yankewa.

7 To, bāyan haka mē ya sanya ka ka ƙaryata sakamako (wanda za a yi a bāyan Tāshin Kiyāma)?

8 Ashe Allah bā Shi ne Mafi māsu hukunci kyāwon hukunci ba?⁴

Sūratul ‘Alak

Tana karantar da cēwa karātu shi ne gaba da kōme, amma a gama shi da sūnan Allah, kuma a yi aiki da shi domin a sāmi kiyāyewar Allah daga dukan maƙiyin addīni.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Ka yi karatu da sunan Ubangijinka, wanda Ya yi halitta.

1 Ibn Abbas ya ce: 'Attinu shi ne masallacin Nuhu a kan Judiyyi, Azzaitun Masallacin Baitil Muƙaddas.'

2 Dutsen da Allah Ya yi magana da Musa a kansa. Ma'anarsa dutse mai albarka sabōda itacen da ke kansa.

3 Gari amintacce shi ne Makkah.

4 Ana son wanda ya karanta sūrār har ƙarshe ya ce (لى) ,wato na'am, Allah Ya fi kowa kyāwon hukunci.

سُورَةُ التِّينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَاللّٰتِ وَاللّٰتِیْنِ ۝۱ وَطُوْرِ سِیْنِیْنَ ۝۲ وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمِیْنِ ۝۳
 لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِیْ اَحْسَنِ تَقْوِیْمٍ ۝۴ ثُمَّ رَدَدْنٰهُ اَسْفَلَ سَافِلِیْنَ ۝۵
 اِلَّا الْاَلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ عِزٌّ مُّتُوْنٌ ۝۶
 فَمَا یُكْذِبُكَ بَعْدَ بِالْدِیْنِ ۝۷ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحٰكِمِیْنَ ۝۸

سُورَةُ الْعَجَلِیْنَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ۝۱ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝۲ اَقْرَأْ وَرَبُّكَ
 الْاَكْرَمُ ۝۳ الَّذِیْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝۴ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ یَعْلَمْ ۝۵ كَلَّا اِنَّ
 الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَیْطَعِی ۝۶ اَنْ رَّاهُ اسْتَعْتَضَ ۝۷ اِلَّا اِلَى رَبِّكَ الرَّجْعِی ۝۸ اَرءَیْتَ
 الَّذِیْ یَنْهٰی ۝۹ عَبْدًا اِذَا صَلَّی ۝۱۰ اَرءَیْتَ اِنْ كَانَ عَلٰی الْهُدٰی ۝۱۱ اَوْ اَمَرَ
 بِالْقَوٰی ۝۱۲ اَرءَیْتَ اِنْ كَذَبَ وَتَوَلٰی ۝۱۳ اَلرَّعِیْمَ اِذَا نَادٰی ۝۱۴ كَلَّا لَیْنِ
 لَّرَبِّنَهٗ لَسَفْعًا اِلَّا تَنٰصَبَ ۝۱۵ نَاصِبًا ۝۱۶ فَلیَدْعُ نَادِیَهٗ ۝۱۷
 سَنَدْعُ الزّٰبَانِیَةَ ۝۱۸ كَلَّا لَا نُطِعهُ وَاَسْجَدَ وَاَقْرَبَ ۝۱۹

2 Ya hahitta mutum daga gudan jini.

3 Ka yi karatu, kuma Ubangijinka shi ne Mafi karimci.

4 Wanda Ya sanar (da mutum) game da alƙalami.

5 Ya sanar da mutum abin da bai sani ba.

6 A'aha! Lalle, ne mutum haƙiƙa, yana girman kai (ya ƙi karatu).

7 Dōmin yā ga kansa, yā waɗata.

8 Lalle ne zuwa ga Ubangijinka makoma take.

9 Shin, kā ga wanda ke hana.

10 Bāwā idan yā yi salla?

11 Ashe, kā gani, idan (shi bāwan) ya ƙasance a kan shiriya?

12 Ko ya yi umurni da taƙawa?

13 Ashe, kā gani, idan (shi mai hanin) ya ƙaryata, kuma ya jūya bāya?

14 Ashe, bai sani ba cewa Allah Yanā gani?

15 A'aha! Lalle ne, idan bai hanu ba, lalle ne zā Mu ja gāshin makwarkwaɗa.

16 Makwarkwaɗa maƙaryaciya, mai laifi.

سُورَةُ الْقَدْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۚ
 لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۚ نَزَّلْنَا الْمَلَائِكَةَ وَالرُّوحَ
 فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۚ سَلَّمَ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ ۝

سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفِكِينَ
 حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۚ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۚ
 فِيهَا كُتِبَ فِيهَا قِيمَةٌ ۚ وَمَا نَفَرَقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ
 بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۚ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ
 الْقِيمَةِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ
 فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۚ إِنَّ
 الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۚ

17 Sai ya kirayi kungiyarsa.

18 Zā Mu kirayi zabaniyāwa (mala'iku māsu girma).

19 A'aha kada ka bī shi. Kuma ka yi tawali'u,¹ kuma ka nemi kusanta (zuwa ga Ubangijinka).

Sūratul Kadr

Tana karantar da son Allah ga wannan al'umma ta Musulmi da Ya ba su Lailatul Kadari dōmin Ya yawaita ladar ayyukansu ko da yake rāyukansu bā su da tsawo kamar na al'ummomin farko.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Lalle ne Mū, Mun saukar da shi (AlKur'āni) a cikin Lailatul Kadari (daren daraja)

2 To, me ya sanar da kai abin da ake cewa Lailatul Kadari?

3 Lailatul Kadari mafi alheri ne daga wasu watanni dubu.

4 Mala'iku da Rūhi suna sauka a cikinsa da iznin Ubangijinsu sabōda kowane umurni.

5 Sallama ne shi daren, har fitar alfijiri.

Sūratul Bayyina

Tana karantar da hālāyen kāfirai da mutānen Littāfi, wāto Yahudu da Nasāra game da Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, a gabanin da bayan bayyanarsa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Wa anda suka kāfirta daga mutānen Littafi, da mushirikai, ba su kasance masu gushewa daga gaskiya ba har hujja ta je musu.

2 Wani Manzo² daga Allah, yana karatun wasu takardu masu tsarki.

3 A cikinsu akwai wasu littafai māsu Kīma da daraja.

4 Kuma waƙanda aka bai wa Littafi ba su sāba wa juna ba face bayan hujjar ta je musu.

5 Kuma ba a umarce su da kome ba fāce bauta wa Allah suna māsu tsarkake addinin

gare Shi, māsu karkata zuwa ga addinin gaskiya, kuma su tsai da salla kuma su bāyar da zakka, kuma wannan shi ne addinin waƙanda suke a kan hanyar kwarai.

6 Lalle ne waƙanda suka kafirta daga mutanen Littafi da mushirikai sana cikin wutar Jahannama suna madawwama a cikinta. Waƙannan su ne mafi asharancin tālikai.

7 Lalle ne waƙanda suka yi īmani, kuma suka aikata ayyukan kwarai, waƙannan su ne mafifita alherin halitta.

8 Sakamakonsu, a wurin Ubangijinsu, shi ne gidajen Aljannar zama, koramu na gudāna daga karƙashinsu sunā madawwama a cikinta har abada. Allah Ya yarda da su, kuma su, sun yarda da Shi. wannan sakamako ne ga wanda ya ji tsōron Ubangijinsa.

2 Shi ne Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin bābu wanda ya dāce da abin da ke cikin littafansu sai shi.

1 Wato salla da sauran ibādodi.

Sūratuz Zalzalah

Tana karantar da yadda mōtsin Tāshin Kiyāma yake, da bai wa mutāne sakamakon ayyukansu.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

- 1 Idan aka girgiza kasa, girgizawarta.
- 2 Kuma kasa ta fitar da kayanta, masu nauyi.
- 3 Kuma mutum ya ce "Mē neya same ta?"
- 4 A rānar nan, zā ta faɗi lābārinta.
- 5 cewa Ubangijinka Ya yi umurni zuwa gare ta.
- 6 A rānar nan mutane za su fito dabam-dabam domin a nuna musu ayyukansu.
- 7 To, wanda ya aikata (wani aiki) gwargwadon nauyin zarra, na alheri, zai gan shi.
- 8 Kuma wanda ya aikata gwargwadon nauyin zarra na sharri, zai gan shi.

جَزَاءُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ حَسِبَ رَبَّهُ ۗ

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ
أبوابها ٨ آياتها ٩٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۙ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۙ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۗ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۗ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَلَهُمْ ۗ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۗ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۗ

سُورَةُ الْعَادَاتِ
أبوابها ١١ آياتها ١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ۙ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ۙ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۙ فَأَنْزِلُنَّ بِهِ نَفْعًا ۙ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۗ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۗ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ۗ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۙ

Sūratul ‘Ādiyāt

Tana karantar da yadda ake yin hari da lōkacin da ake yaƙin kāfirai, dā dalilin da ya sa a yāƙe su.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

- 1 Ina rantsuwa da dawāki māsu gudu suna fitar da kūkan ciki.
 - 2 Māsu kyasta wuta (da kōfatansu a kan duwatsu) kyastawa.
 - 3 Sa'an nan māsu yin hari a lokacin asuba.
 - 4 Sai su motsar da kūra game da shi.
 - 5 Sai su shiga, game da ita (kūrar), a tsakānin jama'ar maƙiya.
 - 6 Lalle ne mutum mai tsananin butulci
- ne ga Ubangijinsa.
- 7 Lalle ne shi mai shaida ne a kan laifinsa dl haka.
 - 8 Kuma lalle ne ga dūkiya shi mai tsananin so ne.
 - 9 Shin, bā ya da sanin lōkacin da aka tōne abin da yake cikin kaburbura.
 - 10 Aka bayyana abin da ke cikin zukata.
 - 11 Lalle ne Ubangijinsu, game da su a ranar nan Mai ƙididdigewa ne?

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝۱۰ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝۱۱

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ۝۱ مَا الْقَارِعَةُ ۝۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ

۝۳ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝۴

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝۵ فَأَمَّا

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝۶ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ

۝۷ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝۸ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ

۝۹ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝۱۰ نَارُ حَامِيَةٍ ۝۱۱

سُورَةُ التَّكْوِينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْهَيْكُمُ التَّكْوِينُ ۝۱ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝۲ كَلَّا سَوْفَ

تَعْلَمُونَ ۝۳ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝۴ كَلَّا لَوْ نَعْلَمُونَ

عِلْمَ الْيَقِينِ ۝۵ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝۶ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا

عَيْنَ الْيَقِينِ ۝۷ ثُمَّ لَتَسْتَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝۸

Sūratul Kāri'ah

Tana bayānin Rānar Kiyāma wajen hālin fitar mutāne daga kaburbura da hālāyen kasa da rabuwar mutāne bāyan hisābi wasu zuwa Aljanna wasu zuwa wuta, a bāyan būsar

kaho ta biyu

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Mai kwanƙwasar (zukata da tsōro)!

2 Mēnē ne mai kwanƙwasa?

3 Kuma me ya sanar da kai abin da

ake ce wa mai kwanƙwasa?

4 Rānar da mutāne za su kasance kamar 'ya'yan fari māsu wātsuwa.

5 Kuma duwātsu su kasance kamar

gāshin sūfin da aka saɓe.

6 To, amma wanda ma'aunansa suka yi nauyi.

7 To, shi yana a cikin wata rayuwa yardadda.

8 Kuma amma wanda ma'aunansa suka yi sauƙi (bābu nauyi).

9 To, uwarsa Hāwiya ce.

10 Kuma me ya sanar da kai mece ce ita?

11 Wata wuta ce mai zafi.

Sūratut Takāthur

Tana bayānin hana alfahari, sabōda dūkiya ko dangi.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

1 Alfahari da yawan dūkiya da dangi ya shagaltar da ku (dagaibada mai amfaninku).

2 Har kuka ziyarci kaburbura.

3 A'aha! (Nan gaba) zā ku sani.

4 Sa'an nan, tabbas, zā ku sani.

5 Haƙīka, da kuna da sani sani na yaƙīni.

6 Lalle ne da kuna ganin Jahīm.

7 Sa'an nan lalle ne za ku gan ta, da idanu, bayyane.

8 Sa'an nan lalle ne za a tambaye ku, a rānar nan lābārin ni'imar (da aka yi muku).

⑤ Sa'an nan Ya sanya su kamar karmami wanda aka cinye?

Sūratu Kuraish

Tana bayyana darajar Kuraishawa da taimakon da Allah Yake yi musu. Hae take da surar Gīwa amma aka raba su da Basmala dōmin a bambanta darajar Hurumin garin Makkah da kuma ta Kuraishawa Kabilar Annabi tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- ① Sabōda sābon Kuraishawa.
- ② Sābonsu na tafiyar hunturu da ta bazara.
- ③ Sabōda haka sai su bauta wa Ubangijin wannan Gida (Ka'abah).
- ④ wanda Ya ciyar da su (Ya hana su) daga yunwa, kuma Ya amintar da su daga wani tsōro.

Sūratul Mā'ūn

Tana bayānin yadda zā a iya gāne munafuki da halāyensa atsakānin Musulmi.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- ① Shin, ka ga wanda ke karyatāwa game da sakamako?
- ② To, wannan shi ne ke tunkue marāya (daga haƙƙinsa).
- ③ Kuma bā ya kwaaitarwa bisa bāyar da abinci ga matalauci.
- ④ To, bone yā tabbata ga masallata.
- ⑤ Waƙanda suke masu shagala daga sallarsu.
- ⑥ Waƙanda suke yin riya (ga ayyukansu)
- ⑦ Kuma suna hana taimako.

Sūratul Kauthar

Tana nūna darajar Annabi zuwa ga Allah, yadda Yake yi masa kyauta kuma Ya yi masa faa da maƙiyinsa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- ① Lalle ne Mu, Mun yi maka kyauta mai yawa.
- ② Saboda haka, ka yi salla dōmin Ubangijinka, kuma ka sōke (baiko, wato sukar raƙumi).
- ③ Lalle mai aibanta ka shi ne mai yankakkiyar albarka.

Sūratul Kāfirūn

Tana bayānin cēwa ba a sassautawa ga gaskiya game da addini, dōmin nēman yardar wasu mutāne ko wani mutum.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Ka ce: "Ya kū kāfirai!"
- 2 "Bā zan bautā wa abin da kuke bautā wa ba."
- 3 "Kuma kū, ba ku zama masu bauta wa abin da nake bautā wa ba."
- 4 "Kuma nī ban zama mai bautā wa abin da kuka bautā wa ba."
- 5 "Kuma kū, ba ku zama māsu bautā wa abin da nake¹ bautā wa ba."
- 6 "Addininku na garē ku, kuma addinina yanā gare ni."

Sūratun Naṣr

Tana nūna kārēwar aikin Annabi na Manzanci kuma tananūna abin da tsōho zai kāma yi idan aikin Karfi ya buwāye shi.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Idan taimakon Allah ya zo da cin nasara.
- 2 Kuma ka ga mutane suna shiga addinin Allah, kungiya-kungiya.
- 3 To, ka yi tasbihi game da gōde wa Ubangijinka, kuma ka nēme Shi gafara, lalle Shi (Ubangijinka) Ya kasance Mai karɓar tūba ne.

Sūratul Masad

Tana nūna hushin Allah ga maƙiyin Annabi. Kuma ita da sūrarin da suke bāyanta sunā nūna dogēwar

1 Āya ta 4 da ta 5 sun nūna addinin ƙarya yakan canza amma na gaskiya bā ya canzawa.

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (1) لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (2)
 وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (3) وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ (4)
 وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (5) لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (6)

سُورَةُ النَّصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (1) وَرَأَيْتَ النَّاسَ
 يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا (2) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (3)

سُورَةُ الْمَسَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ (1) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
 كَسَبَ (2) سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (3) وَامْرَأَتُهُ
 حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (4) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ (5)

Kiyayyar kāfirai gaaddini bāyan ƙaurar Annabi, da dōgēwar addini na gaskiya, kuma Allah zai tsare Musulmin ƙwarai daga dukan sharrin māsu camfe-camfe da māsu sanya dasiṣa a cikinsa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin Kai.

- 1 Hannāye biyu na Abūlahabi sun halaka, kuma ya halaka.
- 2 Dūkiyarsa ba ta tsare masa kōme ba, da abin da ya tāra.
- 3 Zā ya shiga wuta mai hūruwa.
- 4 Tāre da matarsa mai ɗaukar itacen (wuta).²
- 5 A cikin kyakkyāwan wuyanta akwai igiya ta kaba (Rānar Kiyāma).

2 Anā fassara shi da mai tsēgumi, wātau annamīmanci; da Lārabci anā ce wā mai annamīmanci "mai aukar itacen wuta."

سُورَةُ الْاٰخِلَاقِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۙ (۱) اللّٰهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ
 وَلَمْ يُولَدْ (۳) وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ كُفُوًا اَحَدٌ (۴)

سُورَةُ الْفٰتِحَةِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلٰقِ (۱) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (۲) وَمِنْ
 شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ (۳) وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِثِ فِي
 الْعُقَدِ (۴) وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ (۵)

سُورَةُ الْاِنشٰنِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (۱) مَلِكِ النَّاسِ (۲) اِلٰهِ
 النَّاسِ (۳) مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (۴) الَّذِیْ
 یُوسَّوْسُ فِیْ صُدُوْرِ النَّاسِ (۵)
 مِنْ الْغِیْثَةِ وَالنَّاسِ (۶)

Sūratul Ikhlāṣ

Tana karantar da tauhidi, watau kaɗaita
 Allah wanda ke areaddininSa daga
 maƙiyansa.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

- 1 Ka ce: "Shi ne Allah Makaɗaɗci."
- 2 "Allah wanda ake nufin Sa da buƙata."
- 3 "Bai haifa ba, kuma ba a haife Shi ba."
- 4 "Kuma babu ɗaya da ya kasance tamka
 a gare Shi."

Sūratul Falak

Tana karantar da yadda ake nēman tsarin Allah
 daga sharri duka, daga maƙiyi na bayyane.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

- 1 Ka ce "Ina neman tsari ga Ubangijin safiya"
- 2 "Daga sharrin abin da Ya halitta."
- 3 "Da sharrin dare, idan ya yi duhu."
- 4 "Da sharrin mātā māsū tōfi a cikin
 Kulle-Kulle."
- 5 "Da sharrin mai hāsada idan ya yi
 hasada."

Sūratun Nās

Tana karantar da yadda ake nēman tsari daga
 sharrin shaiɗan na mutum da na aljani.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin ƙai.

- 1 Ka ce "Ina nēman tsari ga Ubangijin
 mutāne."
- 2 "Mamallakin mutane."
- 3 "Abin bautāwar mutāne."
- 4 "Daga sharrin mai sanya wasuwāsi,
 mai boyewa." ¹
- 5 "Wanda ke sanya wasuwāsi a cikin
 Kirāzan mutane."
- 6 "Daga aljannu da mutane."

¹ Shaiɗan yakan bōye idan ya ji an ambaci sunan Allah, dōmin haka aka yi masa suna mai bōyewa, wāto bā ya zama wurin da ake karatu dawa'azi, kamar yadda bā ya zama cikin zūciyar mutum mai ibāda da gaskiya. Ibāda ta gaskiya ita ce wadda aka yi ta kamar yadda Allah Ya ce a yi ta. Banda ibādar bidi'a, ba ta korar Shaiɗan. Kuma da sharaɗin a yi ibādar da kyakkyawar niyya, dōmin aikin da bābu niyya mai kyāwo game da shi bātacce ne.

1 Daga wane wuri ne Musulmi ya kamata ya dauko akidar sa? Musulmi ya kamata ya samo ta ne daga Littafin Allah Madaukaki da kuma sunnonin Manzon Allah (S.A.W) wadanda aka samu ta hanyoyi ingantattu, abin da babu son rai a cikin sa. Dalili akan haka shi ne, fadin Allah Madaukaki : ﴿ **إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ** ﴾ “Ba ya magana da son rai face wahayi a ke yi masa”

wannan shi ne ya dace da fadin Sahaban Manzon Allah(S.A.W) da magabata na kwarai. Allah Ya yarda da su amin.

2 NAWA NE MATAKAN ADDININ MUSULUNCI? Matakan addinin Musulunci uku ne: **A) MUSULUNCI. B) IMANI. C) AL-IHSAN.**

3 MENE NE MUSULUNCI KUMA RUKUNNANSA NAWA NE ? MULUNCI:- Shi ne miƙa wuya ga Allah ta hanyar kaƙaita Shi cikin komai, da jawuwa gare Shi da da'a da nisanta ga duk wata shirka da ma su yin ta.

Rukunnansa biyar ne (5) ne kamar yadda Manzon Allah (S.A.W) ya ambace su: “An gina Musulunci a kan ginshikai guda biyar:- **A.** Shaidawa babu wanda ya cancanta a bauta masa sai Allah kuma lallai Annabi Muhammadu manzonSa ne. **B.** Tsayar da Salla. **C.** Bayar da Zakka. **D.** Ziyartar dakin Allah Mai Alfarma. **E.** Azumtar watan Ramadan.

4 MENE NE IMANI, KUMA RUKUNANSA GUDA NAWA NE? IMANI:- Shi ne kudirin zuciya, faɗa da baki, aiki da gabbai. Yana kuma karuwa da karuwar ayyukan biyayya, kuma yana raguwa da sabo. Allah Madaukaki Ya ce: ﴿ **لِيَزِدَنَّكُمْ إِيْمَانَكُمْ** ﴾ " Domin su kara imani an imanin da suke da shi "

Kuma Manzon Allah (S.A.W) ya ce: “Imani yanki saba'in da wani abu ne, babban (shi ne) furuci da kalmar Shahada karamin (kuwa shi ne) kawar da abu mai cutarwa daga hanya, kuma kunya wata yanki ce ta imani.”

Ba mamaki za ka iya lura da kan ka, nishadin da ake samu cikin aikin biyayya bayan wucewar lokutan alheri, da rashin nishadi bayan an aikata sabo. Ba komai ke jawo haka ba face karuwar imani da raguwar sa.

Allah Madaukaki ya ce: ﴿ **إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ** ﴾ “Lallai ayyuka masu kyau ana share munana da su”.

Amma rukunnansa shida ne, Manzon Allah(S.A.W) ya ambace su cikin batutuwanSa: “*Shi ne ka yi imani da Allah , da Mala'ikunSa, da LittattafanSa, da ManzaninSa, kuma da ranar karshe (kiyama) da kuma imani dakaddara alheri ko na sharri*”.

5 MENE NE MA'ANAN LA'ILAHA ILLALLAHU? Shi ne korar cancantuwar bauta ga wanin Allah Madaukaki da kuma tabbatar da ita ga Allah Ta'ala Shi kadai.

6 WANE BANGARE NE ZAI TSIRA RANAR KIYAMA? Manzon Allah (S.A.W) ya ce: “ *Kuma al'umma ta za ta kasu har kashi saba'in da uku (73) dukkansu suna cikin wuta sai kungiya daya kadai (akida). Sai suka ce: ya Manzon Allah wacce ce wannan? Sai ya ce: Wadda take kan abin da nake kai ni da sahabbai na ”.*

Abin gaskiya shi ne inda manzon Allah ya kasance shi da sahabbansa, dan'uwa ina umurnin ka da bin hanyarsa, da barin kirkiro bidi'a cikin addini, idan kana son tsira sannan da kuma aikinka ya zama karbabbe.

7 SHIN ALLAH TA'ALA YA NA TARE DA MU? Eh, Allah Madaukakin Sarki ya na tare da mu da iliminSa da jinSa da ganinSa da tsaronSa, yana kewaye da dukkan bayi da ikonSa da ganin damarSa.

8 SHIN ZA A GA ALLAH DA IDANU? Duk ma'abotan kallon Alkibla daga Musulmai sun dace a kan cewa Allah ba a ganin Sa a duniya, sai dai mumina za su gan Shi a filin kiyama da cikin Aljanna. Allah Madaukakin Sarki Yana cewa:

﴿وَجُودٌ بِوَمِيذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٣﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ “Wasu fuskoki a wannan rana masu walwala ne, domin ma su dubi ne zuwa ga UbangijinSu”

9 MENE NE AMFANIN SANIN SUNAYEN ALLAH DA SIFFOFINSA? Farko abin da Allah Ya wajabta a kan halittu sanin Sa, idan bawa ya san Shi zai bauta maSa mafi cancantar bauta.

Kamar yadda Allah (S.W.T) Ya ke cewa: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ “To ka sani! Yadda sha'anin ya ke, ba abin bauta wanda ya cancanta a san shi sai Allah”.

Ka ga ambaton yalwar Rahmar Allah yana wajabta wa bawa kwadayin ta. Kamar yadda ambaton azabar Allah ke wajabta wa bawa tsoron saba ma Sa. Kuma haka sanin Shi kadai ke samar da ni'ima ya ke wajabtar da godiya gare shi. Abin da ake nufi da bautar Allah da sunayen Sa, shi ne cikkaken saninsu, da fa himtar ma'anarsu da aiki da su. Daga cikin sunaye da Siffofin Allah da a ke godewa bawa idan ya siffantu da shi misali: AL-ILMU, ARRAHMAN, AL'ADALU. Akwai abin za a zargi bawa idan ya siffantu da su, kamar: AL-ILAHIYA (ya zama abin bauta) ko ATTAJABBUR (kama-karya) ko ATTAKABBUR (girma da ganin isa). Bawa ya samu damar siffantuwa kuma ma ana gode masa a kan su. A na umurtarsa da su. Wanda haramun ne siffanta Allah da shi kamar bauta, bukata ga wani da bukata da kankanta da roko da sauransu. To lallai, mafi soyuwan halitta zuwa ga Allah wanda ya siffantu da suffofin da ya ke so, mafi kyau a gare shi wanda ya siffantu da siffofin da ya ke kiyama.

Allah Ta'ala Ya na cewa: ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ “Lalle Allah madaukakin Sarki ya na da sunaye tsarkaka a roke shi da su”

Hakika ya tabbata daga manzon Allah (S.A.W) ya ce: “Lalle Allah yana da suna dari ba daya duk wanda ya kiyaye su, wajen hadda da aiki da su zai shiga Aljanna”.

Ga su nan kamar haka: Ga karatunsu a cikin hawsa: (Huwa Al-laahu lazi la' ila'ha illa' Huwa

Ar-rahma'ni, (me yawan rahama) **Ar-rahimi**, (mai jin kan mumina a lahira) **Al-maliku**, (mamallaki) **Al-quddusu**, (tsarkakke) **As-sala'mu**, (Amintacce) **Al-mu min**, (mai amintarwa) **Al-muhaiminu**, (mai shaidawa da ayyukan bayi) **Al-Azizu**, (mabuwayi) **Al-jabba'ru**, (mai tilastawa) **Al-mutakabbir**, (mai nuna isa) **Al-kha'liq**, (mahallicci) **Al-ba'ri**, (mai gina halitta) **Al-musawwiru**, (me surantawa) **Al-awwalu**, (na farko) **Al-a'khiru**, (na karshe) **Az-zha'hiru**, (bayananne) **Al-ba'thinu**, (boyayye) **As-sami u**, (me cikakken ji) **Albassiru**, (me cikakken gani) **Al-maula**, (majibincin lamura) **An-naçir** (mai taimako) **Al-ãfwu**, (me afuwa) **Al-qadiru**, (mai cikakken iko) **Allathifu**, (me tausasawa) **Al-khabiru**, (mai labartawa bayi ayyukansu) **Al-witru**, (tilo) **Al-jamilu**, (mai kyawu) **Al-hayiyu** (maikunya) **As-sittiru** (mai sitirta bayinsa) **Al-kabiru**, (me girma) **Al-muta ã'lu**, (me nuna isa) **Al-wa'hidu**, (makadaici) **Al-qahha'ru**, (me rinjaye) **Al-haqu**,

(gaskiya) **Al-mubinu**, (mai bayyanar da gaskiya) **Al-qawiiyyu**, (me karfi) **Al-matinu**, (Me cikakken karfi) **Al-hayyu**, (rayayye) **Al-qayyum**, (me tsayuwa da komai) **Al-Āliyyu**, (madaukaki) **Al-Āzhimu**, (me girma) **Ashakuru**, (Godadde) **Al-halimu**, (me hakuri) **Al-wa'siū**, (me yalwatawa) **Al-Alimu**, (masani) **At-tawwa'bu**, (me karbar tuba) **Al-hakimu**, (gwani) **Al-ganiyu**, (mawadaci) **Al-karimu**, (me karamci) **Al-ahdu**, (makadaici) **Aç-çamdu**, (abin nufi da bukata) **Al-qaribu**, (makusanci) **Al-mujibu**, (me amsar addu'a) **Al-gafuru**, (me ghafara) **Al-wadudu**, (me nuna so ga bayinsa) **Al-waliyyu**, (Majibinci) **Al-hamidu**, (abin godewa) **Alhafizhu**, (me kiyayewa) **Almajidu**, (me girma) **Al-fatta' hu**, (me budawa) **Ash-shahidu**, (me tsanani) **Al-muqaddimu**, (me gabatarwa) **Al-muakhiru**, (me jinkirtarwa) **Al-maliku**, (mamallaki) **Al-muqtadiru**, (me damar zartarwa) **Al-musa'iru**, (mai sanya farashi) **Al-qa'bidu**, (me damke arzuki) **Al-ba'situ**, (me shimfida arzuki) **Ar-raza'qu**, (me arzurtawa) **Al-qahiru** (mai rinjaye) **Ad-dayyan**, (mai sakamako) **Asshakiru**, (mai godiya) **Al-mannan**, (mai yin baiwa) **Al-qa'diru**, (me iko) **Al-khallaqu** (mai yawan baiwa) **Al-maaliku**, (mai fadin mulki) **Ar-razzaqu**, (mai arzurtawa) **Al-wahhabu**, (me yawan baiwa) **Al-wakilu**, (wakili) **Ar-raqibu**, (me kulawa da bayinsa) **Al-muhsinu**, (mai kyautatawa) **Al-hasibu**, (me sakayya) **As-shafiu**, (mai warkarwa) **Ar-rafiqiu**, (mai tausasawa) **Al-mu'tiu**, (mai bayarwa) **Almuqitu**, (me rikon azaba) **As-sayyidu**, (shugaba) **At-tayyibu**, (tsarkakakke) **Al-hakamu**, (Me hukunci) **Al-akramu**, (mafi karamci) **Al-barru**, (me yawan alheri) **Al-gaffa'ru**, (me yawan gafara) **Ar-ra ufu**, (me rangwame) **Al-wahhabu**, (mai baiwa) **Al-jawadu**, (mai kyauta) **As-subbuhu**, (tsarkakke) **Al-wa'rišu**, (me gadon duniya) **Ar-rabbu**, (uban giji) **Al-a'lau**, (mafi daukaka) **Al-ilahu**, (abin bautawa bisa cancanta).

Kiyaye su yana nufin: **1)** Kididdige lafuzzansu da kuma kiyaye su. **2)** Fahimtar ma'anoninsu da sanin abinda suke nufi Misali; idan mtum ya ce : **Alhakimu** (Ma'ana gwani a cikin ayyukansa) to sai mutum ya sallama Imuransa gabadaya ga Allah, saboda ka san dukkan al'amurran ubangiji sun yi daidai da hikimarsa da kwarewarsa., idan kuma ka ce: **Al kuddusu** (Ma'ana tsarkakakke) to sai mutum ya ji a jikinsa cewa Allah ya tsarkaka daga dukkan tawaya. **3)** Rokar Allah (yin addu'a) da wadannan sunayen, wanda wannan nau'I yana da martabobi biyu: **a)** Addu'ar ibada ta yaon Allah da yi masa kirari. **b)** Addu'ar rook da neman biyan bukату.

10 MENE NE BAMBANCI TSAKANIN SUNAYEN ALLAH DA SIFFOFINSA?

Sunaye da siffofin Allah suna tarayya wajen halatta neman tsari da rantsuwa da su. **A)** Sai dai suna da bambanci wurin jingina suna da wurin addu'a. Ana jingina suna da sunayen Allah amma ba a jingina wa da siffofinSa. Misali Abdulkarim (bawan mai Karamci) ba ya halatta a ce Abdulkaram (bawan karamci). Kamar yadda ake kiran Allah wurin addu'a da sunayensa, misali “Ya Karim” amma ba ya halatta a kira Shi da siffofinSa kamar “Ya Karamullahi”.

B) Lallai ana fitar da siffofin Allah ne daga sunayenSa kamar الرَّحْمَنُ muna tsago siffar (Rahman) daga gare shi amma siffofinSa ba a ciro sunayen Allah daga cikin su don haka ba a ruwaito ba. Amma siffan (الاستواء) ba a tsago sunan (MUSTAWIY) daga cikinsa.

C) Haka kuma ayyukan Allah ba a tsago sunayen Allah cikinsa kuma ba a ruwaito ba. Daga ayyukan Allah kamar haka (الغضب) don haka ba a kiran sunan Allah da

الغاضب amma cikin siffofin Allah ana tsamo shi daga cikin ayyukansa kuma mu muna tabbatar da siffar (الغضب) ga Allah . Saboda fushi yana daga ayyukanSa.

11 MENE NE MA'ANAR IMANI DA MALA'IKA? IMANI DA MALA'IKA:- Shi ne tabbatar wa na kaitsaye cewa akwai Mala'ika (ko da ya ke Turawa da Yahudawa suna cewa babu su domin kafirci). Kuma Allah Madaukaki Ya halicce su ne don su yi bauta gare shi da kuma gudanar da umarninSa. Allah Yana cewa: *“Bayi ne masu girma, ba sa gabatarsa da zance(magana) kuma da umurninsa su ke yin aiki”*.

a) Imani da samuwar Mala'iku. **b)** Imani da wadanda muka san sunayen su daga cikinsu kamar (جبريل). **c)** Imani da abin da muka sani daga siffofinsu (kamar girman halittar su). **d)** Imani da abin da muka sani na ayyukan su wanda suka kebantu da su kamar Mala'ikan mutuwa.

12 MENE NE ALKUR'ANI? ALKUR'ANI: Shi ne maganar Allah Madaukaki wanda a ke bauta da karanta shi, daga Allah ya faru kuma zuwa gare shi zai koma, ya yi furuci da shi, haƙiƙa da harafi da sauti, Jibril (A.S) ya ji daga Allah sannan ya isar ga manzon (S.A.W) kuma dukkan Littattafan sama maganar Allah ce.

13 SHIN MUNA IYA WADATUWA DA ALKUR'ANI DA BARIN SUNNA? Ba ya halatta, domin Allah Ya yi umarni da aiki da sunnar Manzon Allah (S.A.W) inda Allah (S.W.T) Ya ce: *“Abin da manzon Allah (S.A.W) ya zo muku da shi ku yi aiki da shi, abin da ya hane ku ku hanu da barinsa”*.

Sunna ta sauka ne domin fassara ga Alkur'ani, ba a fahimtar addini a bayyane kamar salla sai da ita(sunna) . Manzon (S.A.W) Allah Ya ce: *“Ku saurara: Ni an ba ni littafi da kwatankwancinsa tare da shi. Ku saurara an kusa samun mutum Kosasshe a kan kujera ya na cewa: “Ina umurtan ku da wannan Alkur'anin abin da ku ka samu na halal ku halatta shi, abin da ku ka samu na haram ku haramta shi”*.

Ma'ana ku bi hadisan Manzon Allah (S.A.W).

14 MENE NE MA'ANAR IMANI DA MANZANIN ALLAH ? Shi ne gasgatawa kai tsaye cewa Allah Ya aika cikin kowace al'umma da manzo daga cikin su, yana kiransu zuwa ga bautar Allah shi kadai, da kafirce wa duk abin bauta wanda ba Shi ba. Kuma cewa dukkansu tabbas ma su gaskiya ne, wadanda a ke gasgatawa, ma su shiryar wa ne, ma su daraja, kubutattu, masu bin abin da Allah Ya yi umurni da shi, amintattu, shiryayyu ma su shiryarwa. Kuma sun isar da sakonsu, su ne mafifitan halittu, kuma sun tsarkaka daga hada Allah da wani tun haihuwar su, har mutuwar su.

15 MENE NE MA'ANAR IMANI DA RANAR KARSHE? Shi ne gasgata wa ta kaitsaye da aukuwar ta. Imani da mutuwa da abin da yake bayansa na fitinar kabari da azabar kabari ko ni'imarsa. Yana shiga cikin imani da Ranar Lahira da imani da busa faho da tsayuwar mutane ga mahaliccinsu da bayar da takardu da kafa ma'auni da siradi da tabkin Alkausar da ceto daga nan sai Aljanna ko wuta ga wanda ya cancanci daya daga ciki.

16 KASHI NAWA CETON RANAR TASHIN KIYAMA YA KASU? Ceto kashi-kashi ne, mafi girman su: **1) ASSHAFATUL UZMA** (Ceto Mafi Girma) shi ne wanda za a yi a filin kiyama bayan an tsaya shekara dubu hamsin, mutane suna jira a yanke hukunci tsakaninsu, sai Annabi Muhammad (S.A.W) ya nemi ceton

bayi zuwa ga mahaliccinSu Allah , ya roke Shi a kan ya yanke hukunci tsakanin mutane, wannan ceto ya kebanta ne ga Manzon Allah (S.A.W) kuma shi ne matsayin abin godiya wacce aka alƙawarta masa (المقام المحمود). **2) CETO WAJEN NEMAN A BUDE KOFAR ALJANNA.** Farkon wanda ya ke neman buƙe kofarta shi ne Manzon Allah (S.A.W), kuma farkon waƙanda za su shige ta daga al'ummomi su ne al'ummarsa. **3) Ceto ga wasu mutane waƙanda aka umurta su shiga wuta, ba za su shige ta ba domin za a cece su.** **4) Ceto ga waƙanda suka shiga wuta daga masu sabo sai dai suna kaƙaita Allah, sai a fitar da su daga wutar.** **5) Ceto bangaren daga darajan mutanen da suke Aljanna, waƙannan ukun ƙarshen bakwai da aka ambata, ba su kebanta ga shi Manzon Allah (S.A.W) shi kaƙai ba. Sai dai a na gabatar da shi a cikin su. Sannan sai sauran annabawa da mala'iku da salihan bayi da shahidai.** **6) Ceton wasu mutane da za su shiga Aljanna ba tare da hisabi ba. Sannan Allah (S.W.T) ya fitar da wasu mutane daga wuta da RahamarSa don sun mutu a kan Tauhidi (kaƙaita Shi wajen bauta) ba da ceton wani ba, ba wanda ya ke sanin yawansu sai Allah, sai ya sa su a gidan Aljanna da RahamarSa.** **7) Ceto wajen saukaƙa azaba ga wasu kafirai, wannan ga manzon Allah (S.A.W) ne, na Baffansa Abu-Dalib, wajen rangwanta ma sa daga azabarsa.**

17 SHIN YA HALATTA A NEMI TAIMAKO KO CETO DAGA RAYAYYU?

Ya halatta a cikin abin da suke da iko a kai na daga cikin al'amuran duniya. Haka shari'a tana kwaƙaitar wa a kan taimakon juna. Allah (S.W.T) Ya ce: *"Ku yi taimakekeniya a kan kyautatawa da bin Allah"*

Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *"Allah Yana taimakon bawa matuƙar bawa yana taimakon ɗan-uwansa"*

Duk yanda al'amari ya ke ceto yana da falala mai yawa. Ma'anarsa hawa wani tsani don taimakawa wani, kamar yadda Allah Ya ce: *"Duk wanda ya yi,taimako mai kyau, lada na kasancewa gare shi daga abin da ya taimaka"*

Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *"Ku taimaka za a ba ku lada"* (Bukhari)

Amma dukkanin waƙannan suna da sharuƙƙa kamar haka: a) A nemi ceton daga rayayye, domin matacce ba shi da ikon amfanar da kansa ballanta waninsa. b) A fahimci abin da ya ke magana da shi. c) Abin da ya nema ya zama a halarce. d) Ya na da iko a kan abin. e) Ya kasance cikin al'amuran rayuwa. f) Ya kasance cikin abin da ya halatta, ba cutarwa a cikinsa.

18 KASHI NAWA TAWASSULI (SAMUN TSANI) YA KASU? Ya kasu kashi biyu: 1) Wanda ya halatta: shi ne nau'i uku: a) Samun tsani da Allah (S.W.T) ta hanyar sunayenSa da siffonSa. b) Samun tsani da Allah ta sashen ayyukan ƙwarai. Kamar kissar mutane uku ma'abota kogo. c) Samun tsani da Allah ta hanyar addu'ar musulmin na ƙwarai, rayayye, halartacce wanda ake tsammanin karban addu'arsa.

2) Samun tsani da Allah na Haram: Nau'i biyu ne: a) Shi ne mutum ya roki Allah (S.W.T) da alfammar annabi ko waliyi (daraja), kamar ya ce: *"Ya Allah ina rokonka da darajar annabinKa, ko kuma da darajar Husaini"*.

Gaskiya lallai alƙamar Manzon Allah (S.A.W) tana da girma sosai a wurin Allah , haka ma ta mutanen kirki, sai dai sahabbai duk da sun fi mutane son alheri, yayin da fari ya

samu kasa a zamaninsu, ba su yi tawassuli da alfarfar Manzon Allah ba, duk da kuwa ga kabarinsa a tsakaninsu, sai suka yi tawassuli da addu'ar kawunsa Abbas (R.A).

b) Bawa ya tambayi Allah bukatarsa yana mai rantsuwa da Annabi (S.A.W) ko waliyansa, kamar ya ce: *“Ya Allah ina rokonka wani abu domin waliyinka wane ko domin hakkin manzonka wane”*.

Domin an hana rantsuwa da abin halitta a kan abin halitta. Kuma shi ga Allah shi ne mafi tsananin haramci, sannan dan-uwa ka sani cewa bawa ba shi da hakki a kan Allah domin kawai ya yi biyayya gare shi.

19 MENE NE HUKUNCIN ROKO DAGA MATATTU KO WADANDA BA SA NAN? Tambayar ko rokon matattu ko wadanda ba sa nan shirka ne, domin roko ibada ne, ba wanda ya cancanci wannan sai Allah, domin faɗin Allah (S.W.T): *“Wadanda ku ke kira (roko) koma bayan Allah, ba sa iya mallaka muku (fatar cikin kwallon dabino), ko da kun kiraye su ba za su ji kiran ba, da ma za su ji, ba za su iya amsawa ba, ranar kiyama suna kafircewa wadanda suka yi shirka da su”*.

Da faɗin Manzon Allah (S.A.W): *“Duk wanda ya mutu alhali yana kiran koma bayan Allah (kishiya ga Allah) ya shiga wuta”*.

Saboda Allah ya ya za a nemi taimako daga matacce, bayan shi ne ya ke neman addu'ar rayayyu, domin shi ayyukansa sun yanke bayan mutuwar, sai dai abin da ya ke isa wajensa na lada ta hanyar addu'a da sauransu. A sa'ilin da shi rayayye bai gushe ba yana cikin zamanin aiki, shi kuwa matacce yana farin ciki idan aka yi masa addu'a. To ya ya za a roke shi alhali yana mai bukata ga mai rai? Amma ba ya nan, ba ya ji ko da nisa aka yi daga gare shi, to ya ya zai amsa?

20 SHIN WUTA DA ALJANNA AN HALITTA SU? A haƙifa Allah ya halicce su kafin halittar dan-Adam, kuma ba sa karewa har abada, ba sa tsufa, kuma domin falala irin ta Allah ya halicci ma su shiga Aljanna da falalar Sa, haka kuma wuta ma tana da ma'abotanta da adalcin Sa. Dukkan kowa an saukaƙe masa abin da aka halicce shi domin sa.

21 MENE NE MA'ANAR IMANI DA KADDARA? Shi ne gasgatawa kai-tsaye da abin da Allah Ya kaddara, domin shi Allah mai aikata abin da Ya so ne kuma Ya yi nufi. Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Da Allah zai azabtar da halittun sammai da na kasa da ya azabtar da su ba yana mai zaluntar su ba, haka kuma da zai rahamshe su da rahamar Sa da ta kasance mafi alheri a bisa ayyukan da suka yi. Da za ka ciyar da kwatankwacin dutsen uhudu na zinari cikin daukaka addinin Allah ba zai karɓa daga gare ka ba sai ka yi imani da kaddara tukuna, kuma ka san dukkan abin da ya same ka bai zamo mai kuskure maka ba, abin da ya kuskure maka kuma da ma can bai zamo zai saman ka ba. Da za ka mutu ba a kan wannan ba, da ka shiga wuta”*.

Imani da kaddara ya kunshi al'amura guda huɗu: **a)** Imani da cewa Allah Ya san dukkan komai a dunnule ko kuma filla-illa. **b)** Imani da cewa Allah Ya rubuta wannan cikin Lauhul Mahfuz. Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Allah ya rubuta gwargwadon kowane halitta kafin ya halicci sammai da kasa da shekara dubu hamsin”*. **c)** Imani da abin da Allah Ya so mai zartuwa, wanda yake ba a abin da ya ke mayar da shi, da ikonsa wanda wani abu bai gajiyar da ita, duk abin da Allah ya so shi yake kasancewa, abin da bai so ba ba ya kasancewa. **d)** Imanin da tabbatarwa lallai Allah Shi ne mai samar da abubuwa dukkansu, kuma duk abin da ba shi ba, yana cikin halittunsa.

22 SHIN HALITTU SUNA DA IKO DA SO DA NUFI NA HAKIKA? A'a, mutum yana da ganin dama da nufi da zaɓi a kan abu, sai dai ba ya fita daga mashi'ar Allah (S.W.T). Allah (S.W.T) ya ce: *“Ba duk abin da kuke so za ku samu ba, sai dai abin da Allah Ya so”*

Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Ku yi aiki domin kowa a na saukake masa abinda aka khalita saboa shi”*.

Allah Ya ba mu hankali da ji da gani domin mu bambance mai kyau da mara kyau. Shin akwai wani mai hankali da zai yi sata sai ya ce hakika Allah ne ya rubuta masa shi? Da mutum zai faɗi haka, mutane ba za su yarda ba. Za su ladartabda shi su ce hakika Allah ya wajabtar da ukuba a kan ka, kuma ba za ka faɗi dalili ko yankan hanzari da kaddara ba, kuma bai halatta ka karyata cewa kaddara ce ba, Allah (S.W.T) Ya ce: *“Wadanda suka yi shirka za su rika cewa, da Allah Ya so da ba mu yi shirka ba, haka ma iyayenmu, da ba a haramta mana wani abu ba, haka na kafinsu su ma suka karyata”*.

23 MENE NE IHSANI (KYAUTATAWA)? Manzon Allah (S.A.W) yana faɗa domin bayar da amsa ga wanda ya tambaye shi game da kyautatawa: *“Ka bauta wa Allah kamar kana ganinSa, idan kai ba ka ganinSa to Shi Ya na ganinka”*.

Kyautatawa ita ce mafi girman martabobin addini guda uku.

24 WADANNE NE SHARUDDAN KARBAR AIKIN KWARAI? Sharuddansa:

1. Imani da Allah da kaɗaita shi, domin ba a karbar aiki daga mai haɗa Allah da wani. **2.** IKHLAS: Shi ne ya rika neman yardar Allah da aikin (wato yin aikin don Allah). **3.** Koyi da Manzon Allah a cikin dukkan aikin: Ya rika dacewa da abin da manzon Allah (S.A.W) ya zo da shi, ta yadda ba zai bauta wa Allah ba sai da abin da Ya shar'anta. To idan aka rasa ɗaya daga waɗannan sharuɗɗa a cikin aikin, Allah ba zai karba ba. Allah maɗaukakin sarki ya ce: *“Kuma muka zo zuwa ga abin da suka aikata na aiki, sai mu mayar da shi kura abin daɗaita wa”*.

25 IDAN MUKA SAMU SABANI, ZUWA GA ME ZA MU KOMA? Za mu koma zuwa ga Shari'a daidaitacciya, kuma a yi hukunci da abin da ke cikin Alkur'ani mai girma da Hidisan Manzon Allah (S.A.W). Kamar yadda Allah (S.W.T) Ya ke cewa: *“Idan ku ka samu sabani cikin wani abu to sai ku mayar da shi ga Allah da Manzonsa”*.

Manzon Allah Tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: *“Na bar abubuwa biyu a cikinku, ba za ku bata ba matukar kun yi riko da su, su ne littafin Allah da Sunnonin Manzon Allah”*.

26 KASHI NAWA TAUHIDI YA KASU? Tauhidi ya kasu kashi uku: **1)TAUHIDIN KADAITA ALLAH** (Rububiyah) ɓangaren aikace-aikacenSa, kamar halitta, azurtawa, rayawa da sauransu. Wanda kafirai ma suna tabbatar da wannan kashi kafin a aiko da manzon Allah(S.A.W) **2) TAUHIDIN ULUHIYA:** Shi ne kaɗaita Allah ɓangaren Ibada. Kamar salla, alwashu, sadaka, da sauransu. Domin kaɗaita Allah da bauta aka aiko annabawa kuma aka saukar da littattafai. **3)TAUHIDIN ASMA'U WASIFFAT:** Shi ne tabbatar da abin da Allah da manzonSa suka tabbatar daga sunaye masu kyau da siffofi maɗaukaka ga Allah (S.W.T) ba tare da an canza ba ko an kore ba ko kuma siffanta shi da halittu ko misaltawa.

27 WANENE WALIYYI? Shi ne mumini na kwarai mai tsoron Allah (S.W.T). Allah Ta'ala Yana cewa: “*Ku saurara! Lallai masoya Allah ba su da tsoro ko bakin ciki, su ne waƙanda suka yi imani kuma su kasance suna tsoron Allah*”.

Manzon (S.A.W) yana cewa: “*Lallai abin sani majinbinci na shi ne Allah da kuma muminaɪ na kwarai*”

28 MENE NE YA ZAMA WAJIBI A KAN MU GA SAHABBAN MANZON ALLAH ? Abin da ya zama dole a kan mu ga sahabban manzon Allah (S.A.W) shi ne son su da yarda da su, da kubutar da zuciyar mu da bakunan mu daga cutar da su, kuma mu rika yadda falalar su, da kamewa daga mummunan abin da ya faru a tsakaninsu. Domin su ba ma'asumai (mara sa laifi) ba ne daga laifi, sai dai su masu kokari ne (binciken ilimi). Duk wanda ya dace daga cikinsu yana da lada biyu, amma idan ya yi kuskure ya na da lada ɗaya a kan kokarinsa (Ijtihadinsa). Kuskuren shi an gafarta ma sa, kuma ya na da kyawawan ayyuka waƙanda za su tafiyar ma sa da munanan da suka auku daga gare shi, in ya auku. Manzon Allah (S.A.W) ya ce: “*Kar ku zagi sahabbai na, na rantse da wanda raina ke hannunsa,, da a ce ɗayanku zai ciyar da kwatankwacin dutsen Uhudu na zinari, ba zai kai ciyarwar da ɗayansu ya yi ba na mudun ko rabinsa*”.

29 SHIN ZA MU WUCE IYAKA CIKIN YABON MANZON ALLAH DAGA DARAJAR SA WADDA ALLAH YA BA SHI? Ba shakka lallai Manzon Allah shi ne mafifici a cikin halittun Allah , kuma ya fi su falala dukkaninsu, sai dai bai halatta mu fara cikin yabon sa kamar yadda Nasara suka fara wajen yabon Annabi Isa dan Maryam ba. Manzon Allah ya yi hani a kan haka, cikin faɗinsa: “*Kar ku zake a kai na kamar yadda Nasa'ra suka wuce iyaka a kan (Isa) ɗan Maryama. Ni bawan Allah ne, ku ce: bawan Allah kuma manzon Allah*”. (الإطراء) shi ne zaƙe wa da wuce iyaka wajen yabo.

30 KASHI NAWA TSORO YA KASU? Tsoro ya kasu kashi huɗu: **a) AKWAI NA WAJIBI:** shi ne tsoron Allah , ta yadda imani na tsayuwa ne a kan tushe biyu; cikakkiyar soyayya da cikaken tsoro. **b) WANDA YA KE ZAMA BABBAR SHIRKA:** Shi ne tsoro daga abin bautar mushirikai, tsoron kar su cutar da shi. **c)WANDA YA KE HARAMUN NE:** Shi ne barin wajibi ko aikata haram domin tsoron mutane. **d) WANDA YA KE NA HALAL:** Kamar tsoro irin na dabi'a, kamar tsoron kyarkeci ko zaki .

31 KASHI NAWA TAWAKKALI (DOGARO) YA KASU? Ya kasu kashi uku: **1)NA WAJIBI:** shi ne dogaro ga Allah cikin dukkanin al'amura ma su jawo amfani ko cutarwa. **2) HARAMTACCE:** Ya kasu kashi biyu: **a) Wanda ya ke babbar shirka:** Shi ne cikakken dogaro kacakan ga Sabubba , kuma da riyawa wai yana tasiri kai-tsaye wajen kawo amfani ko cutarwa. **b)WANDA YAKE KARAMAR SHIRKA:** Kamar dogaro a kan wani mutum wajen arziki, ba tare da an kudurci cewa shi ke da ikon kansa ba wajen azurtawa, sai dai ɗanfaruwa da ya fi kudurcewa kawai tsurar dalili ne kaɗai. **3) DOGARON DA YA HALATTA:** Shi ne mutum ya wakilta waninsa, kuma ya dogara a kan sa wajen aikata abin da yake da iko a kai kamar saye ko sayarwa.

32 KASHI NAWA SOYAYYA TA KASU? Soyayya ta kasu kashi huɗu: **1)** Son Allah wanda shi ne asalin imani. **2)** So Don Allah : Shi ne goyon bayan Musulmi, mumini da son su a dunkule. Amma son daidaiku, kowa ana son sa gwargwadon kusantuwar sa da Allah da biyayyarsa gare shi, wannan wajibi ne. **3)** So Tare da Allah : Shi ne tara wani wanda ba Allah ba ne da Allah a cikin so na wajibi. Kamar soyayyar mushirikai ga abin bautarsu, shi ne asalin shirka. **4)** So na Dabi'a: Kamar son iyaye ga 'ya'yansu ko son yara ga iyayensu, son abinci da dai sauran su. Wannan ya halatta.

33 KASHI NAWA MUTANE SUKA KASU WAJEN WALA'U WAL BARA'U (SOYAYYA DOMIN ALLAH DA KUMA KIYAYYA DOMIN ALLAH)? Mutane sun kasu kashi uku: **1)** Wanda ake jibanta tsantsar jibinta ba gaba a tare da su, su ne muminai tsantsa. Kamar annabawa da siddikakai musamman manzon Allah da matansa da yaransa da sahabbansa. **2)** Wanda ba a jibinta kai tsaye sai dai a yi gaba da su. Su ne kafirai kamar Ahlul-kitab (Kirstoci) da mushirikai da munafikai. **3)** Wanda ake jibinta ta wata fuska a ki shi ta wata fuska. Su ne masu sabo daga muminai, sai ya jibance shi domin abin da yake tare da shi na imani kuma yaki shi domin abin da ya ke tare da shi na sabo. Barranta daga kafirai tana kasancewa ne da kiyayya da su da kin fara yi musu sallama idan an gamu da su, da rashin kaskantar da kai gare su, da yin hijira daga gare su. Jibintar muminai kuwa, tana kasancewa ne da yin hijira zuwa kasar musulunci yayin da aka samu dama, da taimakonsu, da agaza musu da karfi (na iko) ko kuɗi, da jin zafi ko murna a kan abin da ya same su, da son alheri gare su, da sauransu.

Jibintar Kafirai (Muwalatul Kufr): 1) Wannan ya kasu kashi biyu: Wanda yake fitar da mutum daga Musulunci, kamar agaza wa kafirai da taimaka musu a kan musulmai, ko rashin kafirta su, ko kuma mutum ya dage wajen kin kafirta su, ko kuma ya yi shakkar kafircinsu. **2)** Wanda bai kai kafirci ba na daga cikin manyan laifuffuka ko haramun ko makaruhi, kamar shiga cikin idi irin na su ko taya su murna ko kamanceceniya da su, yamutsuwa ko rikituwa a tsakanin kyawawan mu'amalan kafirai (wadanda ba abokan yaƙi ba) da kin kafirai da guje masu. Yana zama dole banbantawa a tsakaninsu, kyakkywan mu'amala gare su ba tare da son su ba a boye, kamar tausaya wa mai rauninsu, da tausasa magana gare su ta hanya rangwantawa gare su, da rahama ba don tsoro ba ko kankanta al'amarin su. Allah ya na cewa a ckin Alkur'ani: *“Allah bai hana ku kyautatawa da yin adalci ga wadanda ba su yaƙe ku a kan addininku ba kuma ba su fitar da ku daga gidajenku ba.”*

Kuma amma kin su da gaba da su wani al'amari ne wanda Allah ya yi umarni da shi, cikin fadinSa: *“Ya ku wadanda su ka yi imani kar ku riki makiya na makiyanku mosoya, ku rika nuna musu so”*.

Yana yiwuwa a yi adalci wajen mu'amala da su tare da kin su da rashin kaunar su kamar yadda manzon Allah ya yi da Yahudawan Madina.

34 SHIN AHLUL KITABI MUMINAI NE? Yahudu da Nasara da masu bin sauran addinai, kafirai ne, ko da sun yi imani da addinin da asalin sa ingantacce ne. Duk wanda bai bar addininsa ba bayan an aiko manzon Allah (S.A.W) kuma ya musulunta, Allah bai karɓa daga gare shi ba, kuma shi a lahira yana cikin ma su asara. *“Ba za a karɓa ma sa ba, a Lahira ya na daga cikin ma su hasara”*.

To idan Musulmi bai kudurce kafircin su ba, ko kuma ya na tantamar lalacewar addininsu, to ya kafirta, domin ya sabawa hukuncin Allah da Manzon sa wajen kafirta su. Allah Ya ce: *“Duk wanda ya kafirce da shi daga cikin kungiyoyi wuta ce alkawarinsa (daga ma’abota addinai)”*.

Manzon (S.A.W) ya ce: *“Na rantse da wanda raina yake hannun Sa, ba wanda zai ji sakon annabtaka daga cikin wannan al’ummar Yahudu ne ko Nasara, sannan ya ki yin imani face ya shiga wuta”*.

35 SHIN YANA HALATTA CIN ZALIN KAFIRI? Zalunci haramun ne, domin fadin Allah: *“Lallai Ni na haramta wa kaiNa zalunci, Na sanya shi ya za ma haramun a tsakaninku, kar ku yi zalunci”*.

Kafirai wajen mu’amala da su, sun kasu kashi biyu: a) Ma’abota Alkwari (**Ahlul Ahdu**): su sun kasu kashi uku: **1)** Kafiran amana: su ne ma su bayar da haraji (jiziya). Wadannan suna da amana ta har abada. Domin sun yi alkawari da musulmai a kan hukuncin Allah da Manzonsa kamar yadda wadanda su ke zaune a cikin kasar Musulmi. **2)** Wadanda suka yi sulhu (Ahlul Hadana): su ne waanda su ka yi sulhu da musulmai a kan ci gaba da zama cikinsu. Wadannan hukunce-hukuncen musulunci bai gudana a kansu, kamar na amana, sai dai suna kamewa daga kai hari daga musulmai kamar yadda Yahudawa su ka yi zamani da manzon Allah (S.A.W). **3)** Ahlul Aman ko Musta’aman: su ne wadanda suka iso garin Musulunci domin wata bukata ba don zama cikinsa ba. kamar ‘yan aike, ‘yan kasuwa, ma’aikata, ma su ziyara da sauransu. Hukuncinsu ba a kashe su, ba a karbar jiziya daga gare su, ma’aikata ana iya yi musu tallan musulunci, idan suka shiga cikinsa to shi ke nan.

b) Ahlulharbi (wadanda suka cancanci a yake su) Su ne ba su kulla wani alkawari da musulmai ba ba kuma sa cin gajiyar tsaro na musulmai , suna iri-iri ne. Masu yakar musulmi a sukace , suke kula musu makirci . wadanda suke yin fito - na – fito da musulmci ko kuma suka taimakawa makiyan makiya musulmci wadannan duka su ya halarta a yakesu kuma akarkashesu .

36 MENE NE MA’ANAR BIDI’A? Hamshakin malamin nan Ibn Rajb Allah Ya rahamshe shi ya ce: abin da ake cewa bidi’a shi ne abin da aka kirkiro wanda babu dalili a cikin shari’ar Musulunci wanda yake nuni zuwa gare shi. Amma duk abin da yake da dalili a cikin shari’ar Musulunci, wanda yake nuni zuwa gare shi, to wannan ba bidi’a ba ce wajen malaman shari’a, ko da kuwa baidi’a ce a yaren Larabci.

37 SHIN KO A CIKIN ADDINI AKWAI BIDI’A MAI KYAU DA MARA KYAU? Akwai dalilai daga ayoyi da hadisai wadanda suke nuna aibin bidi’a da matsayinta a shari’a. Bidi’a ita ce duk abin da aka kirkiro wanda ba shi da asali a shari’a. Saboda Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Duk wanda ya aikata wani aiki wanda ba bu umurninmu a cikin sa, to an mayar masa”* (Bukhari)

Ya kara da cewa: *“Lallai duk wani abin da aka kirkiro shi, to bidi’a ne, kuma kowace irin bidi’a bata ce”*. (Muslim)

Bisa wannan ma’anar ce Umar dan Khaddabi ya ke cewa: *“Madalla da wannan bidi’ar”*. Abin da ya ke nufi a nan sallar Asham. Lallai ita wannan sallar ta zo cikin shari’a kuma manzon Allah (S.A.W) ya kwadaitar a kanta, kuma ya sallace ta har daruruwa uku, sannan ya bar yin ta cikin jama’a tsoron kar ta zama farilla a kansu. Amma a lokacin Umar

(R.A) sai ya yi ta cikin jama'a ya hada mutane domin yin ta a karkashin limami daya.

38 KASHI NAWA MUNAFURCI YA KASU? Munafurci ya kasu gida biyu watau:

A) Munafunci babba: shi ne mutum ya bayyana imaninsa a fili, kuma yana mai boye kafircin sa a zuciya. To wannan yana fitar da mutum daga tafarkin Musulunci baki daya. Idan har mutum ya mutu yana mai dogewa a kan hakan, to babu shakka ya mutu kafiri. Allah Madaukakin Sarki yana cewa: *“Lallai munafukai suna cikin karkashin kasan wuta”*.

Kuma daga cikin siffofinsu za ka samu cewa suna ha'ntar Allah da kuma waɗanda suka yi imani, kuma suna wulakanta masu imani, kuma suna taimaka wa kafirai a kan musulunci a boye ko a fili) kuma suna aikata ayyukan kwari domin su samu abin duniya kawai.

B) Munafinci a aikace wato karami: Wannan shi ne na biyu a karkasuwar munafinci. Irin wannan munafincin ba ya fitar da mai yin sa daga cikin Musulunci, sai dai mai aikata shi yana cikin hadari, domin hakan yana iya kai shi zuwa ga shiga cikin munafunci babba, matuƙar dai bai tuba ba. Kuma wanda yake aikata irin wannan munafincin, to yana da siffofi kamar haka: **1)** Idan yana magana sai ya rika yin karya a ciki. **2)** Kuma idan ya yi alkawari sai ya karya shi. Wato ya rika saba alkawarin. **3)** Kuma idan suka kulla amana da wani, to sai ya ha'inci abokin amanarsa. **4)** Kuma idan aka ba shi amanar wani abu (kudɪ, ko mulki, ko magana) to sai ya ha'inci waɗanda suka ba shi amanar. Ya ɗan'uwana ka yi hankali kar ka kuskura a samu daya daga cikin irin waɗannan siffofin a kan ka kuma ka binciki kan ka.

39 SHIN KO DOLE NE MUSULMI YA TSORACI MUNAFINCI? Na'am, babu shakka sahabban Manzon Allah (S.A.W) sun kasanace suna jin tsoron aikata munafunci a aikace. Dan abi Mulaikatu Allah ya jikan sa ya ce: *“Na riski mutum talatin daga cikin sahabban Manzon Allah (S.A.W) dukkansu, sun kasance suna jin tsoron munafunci a kansu”*.

Malam Ibrahim Attaimi Allah Ya yi ma sa rahama ya ce: *“Kullum na gwada aikina da magana ta sai na ji tsoron cewa ni maƙaryaci ne”*.

Kuma Malam Hassan Albasari Allah ya jikansa ya ce: *“Babu wanda ya ke tsoron munafurci karami sai mai imani, babu wanda ya amince wa munafurci sai munafuki, watau bai damu da shi ba”*.

Kuma Umar Ibn Khaḍḍab yana cewa Huzaifatul Yamani (R.A): “Ina haɗa ka da Allah , ko Annabi (S.A.W) ya taɓa ambato ni daga cikin munafukai? Sai Huzaifa ya ce ma sa: “A'a amma ba zan kara tsarkake wani ba bayan kai”.

40 WANNE NE LAIFI MAFI GIRMA A WURIN ALLAH? Laifin da ya fi kowanne girma a wurin Allah shi ne shirka, wato haɗa Allah da wani a wurin bauta. Kamar yadda Allah Madaukaki ya ce: *“Lallai shirka (haɗa Allah da wani a wurin bauta) babu shakka zalunci ne mai girma”*.

A lokacin da aka tambayi Manzon Allah (S.A.W) a kan cewa wanne irin laifi ne ya fi girma? Sai Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Ka sanya wa Allah kishiya, alhali kuwa shi ne ya halicce ka”*.

41 SHIRKA KALA NAWA CE? Shirka nau'i biyu ce: **1) SHIRKA BABBA,** wacce take fitar da mutum daga Musulunci, kuma Allah ba zai gaɗarta masa ba (mai aikata shirkar), saboda faɗin Allah Madaukaki: *“Lallai Allah (S.W.T) ba ya*

yin gafara ga duk wanda ya yi shirka da shi (ya hada shi da wani a wurin bauta) amma yana yin gafara ga wani laifi wanda bai kai shirka ba ga wanda ya so”.

Karkasuwar shirka babba zuwa gida huɗu ne kamar haka: **a)** yin shirka a cikin addu'a da roko. **b)** yin shirka cikin yin niyya da kuma nufi. **c)** Shirka cikin biyayya, watau yi wa malamai biyayya a kan haramtar da abin da Allah ya halatta, ko kuma a kan halattar da abin da Allah ya haramta. **d)** Yin shirka a cikin soyayya, watau ka so wani mutum kamar yadda ka ke son Allah Maɗaukaki.

2) Sai kuma shirka karama, wacce ba ta fitar da mai yin ta daga cikin Musulunci, kuma ta kasu kaso biyu, **a)** bayananniya, sawa'un ta shafi maganganu kamar irinsu rantsuwa da wanin Allah, ko fadar "in Allah yaso kaima kuma kaso" ko fadin "ba don Allah da wane ba" ko kuma ta shafi ayyuka, kamar sanya guru ko kambi ko laya domin kare wani bala'i ko don tsoron kambin baka (maita) ko kuma camfew-camfe da wasu sunaye ko lafuzza ko wurare, da sauransu. **b)** boyayyiyar shirka, kamar shirka acikin niyya da yin riya da ji da jiyarwa.

42 MENE NE BAMBANCI TSAKANIN BABBAR SHIRKA DA KARAMA?

Bambance-bambancen da ke tsakaninsu su ne kamar haka: **a)** Lallai yin shirka babba yana fitar da mai yin ta daga cikin Musulunci a duniya, kuma zai dauwama a gidan wuta har abada. Amma yin shirka karama, ba ya fitar da mai yin ta daga cikin Musulunci a duniya kuma ba zai dauwama ba a gidan wuta a lahira.

b) Kuma yin shirka babba ya na bata aikin mutum baki ɗaya. Ita kuwa shirka karama tana bata aikin da aka yi shi ne a cikin shi kaɗai, ba dukkan ayyukan mutum ta ke batawa ba. Abin da ya rage shi ne magana a kan sabani shin wai ita ma shirka barama Allah ba ya yin gafara ga wanda ya ke aikata ta har sai ya tuba kamar shirka babba? Ko kuwa ita shirka karama tana matsayin kaba'ira ce watau laifi babba amma bai kai matsayin shirka ba, wanda irin su suna karkashin hukuncin Allah yadda ya so ya ke yi da mutum. Duk yadda abin ya kasance, abin dai yana da hadari a rayuwar musulmi.

43 SHIN KO WADANNAN ABUBUWA SUNA DA MAKARAI KAFIN SU FARU, KO KUMA WATA KAFFARA BAYAN FARAUWARSU?

Na'am, lallai makari daga aikata riya shi ne ya kasance duk abin da mutum zai nema da ilimin sa, to ya zama don Allah ya ke yi, to amma mafi kankantar ta, to makarin ta addu'a. Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Ya ku mutane ku ji tsoron wannan shirka, lallai ita ta fi boyuwa (ga mutum) fiye da tafiyar tururuwa. Sai a ka tambayi Annabi cewa : ya ya za mu ji tsoron abin da ya ke boye (ga mutum) fiye da tafiyar tururuwa, ya Manzon Allah ? Sai Manzon Allah ya ce: **"Allahumma inna na'uzu bika an nushrika bika shai'an na'lamuh, wa nastagfiruka lima la na'lamuh"** ma'na: ku ce ya Allah muna neman tsari da kai, kar mu yi tarayya da kai cikin abin da muka sani, kuma mu yi tarayya da kai cikin abin da ba mu sani ba.* (Imamu Ahmad)

Amma kaffarar rantsuwa, wacce a ka yi da wanin Allah ita ce fadin Manzon Allah: *“Duk wanda ya yi rantsuwa da Lata ko da Uzza, to ya ce: **La'ilaha Illallahu Lallai babu abin bautawa da gaskiya sai Allah**”.* (Bukhari)

Amma kaffarar shu'umci shi ne fadar Manzon Allah (S.A.W): *“Dukkan wanda shu'umci ya hana shi aikata bukatar sa, to lallai ya yi shirka. Sai sahabbai su ka ce: to me ne kaffara a kan hakan? Sai Manzon Allah (S.A.W) ya ce mutum ya ce:*

Allahumma la khaira illa khairuka, wala दौरa illa dairuka wala ilaha gairuka. Ya Allah babu wani alheri sai alherinka, kuma babu wani shu'umci sai shu'umcinka, kuma babu abin bauta wa da gasakiya koma-bayanka". (Ahmad)

44 GIDA NAWA RIYA TA KARKASU? Riya ta karkasu gida hudu ne kamar haka: **a)** Ya zama riya ce ta sanya ka, ka yi wani aiki, kamar yadda halin munafukai yake (Munafinci babba). **B)** Ya kasanace an yi aikin domin Allah, amma kuma an gwama shi da riya. Irin wannan aiki da ya gabace shi (watau na daya) mai shi ana yi ma shi uzuri, amma aikin shi babu lada, kuma an mayar ma sa da shi. **C)** Ya kasance an yi aikin domin Allah, amma a wurin niyya sai aka sanya riya. Yanzu abin da ya sanya aka yi aikin shi ne riya, to da mai aikin ya kawar da kai daga riyar, da harkar ba ta bata masa aiki ba. Idan kuwa har riyar ta shiga cikin zuciyar shi lallai wannan ta na bata aiki. **D)** Ko kuma riya ta shiga bayan ya gama aikin to wannan, wasuwasi ne, ba ya tasiri akan aiki ko mai aikin. Kuma akwai wafansu hanyoyi da riya ka iya shiga cikin zuciyar mutum domin bata masa aiki, ya kamata mutum ya yi hankali da su baki daya.

45 GIDA NAWA KAFIRCI YA KASU? Kafirci ya kasu gida biyu. Su ne kamar haka: **1) BABBAN KAFIRCI,** shi ne wanda ya ke fitar da mai yin sa daga cikin Musulunci. Shi irin wannan Kafircin (Babba) ya kasu gida biyar. Su ne kamar haka: **a)** Kafirci ta hanyar karyata wa (karyata Annabi da abin da ya zo da shi). **b)** Kafirci na girman kai tare da gasgatawa (ya san abin gaskiya ne amma ya ki bi saboda girman kai). **c)** Kafirci na shakka (mutum ya rika yin shakka cikin abin da Allah ya aiko). **d)** Kafirci na kawar da kai (ya tabbatar da abin gaskiya ne amma ya kawar da kai daga bin abun, kuma ba ya bayar da gaskiya da shi). **e)** Kafirci na munafurci (a cikin zuciyarsa yana kafiri amma a fili yana Masulmi).

2) Kaso na biyu shi ne KARAMIN KAFIRCI. Ana kiran sa kafirce wa ni'imar Allah, kuma shi ne a ke kira kafircin laifi watau Sabo. Shi irin wannan kafircin (ba ya fitar da mai aikata shi daga cikin Musulunci) misalinsa shi ne kamar Musulmi ya kashe Musulmi.

46 MENE NE HUKUNCIN ALWASHI (BAKANCE)? Manzon Allah (S.A.W) ya yi hani daga yin alwashi (bakance) inda ya ce: *"Lallai shi alwashi (bakance) ba ya kawo alheri"*.

Wannan idan ma alwashin ya kasance domin Allah kadai aka aikata shi. Amma idan ya zama an yi shi ne domin wanin Allah, kamar aikata alwashi da kabarruka ko waliyai, to wannan haramun ne kuma ba ya halatta a zartar da shi, ko da an dauka cewa za a yi.

47 MENE NE HUKUNCIN SIHIRI? Sihiri akwai shi, amma haƙifaninsa sura ce kawai. Saboda faɗin Allah Maɗaukakin sarki: *"Sai a suranta su a gare shi daga sihirin su, lallai su na tafiya da sauri"*

Kuma lallai yana yin tasiri kamar yadda Alkur'ani da Sunna suka tabbatar da hakan. Hukuncinsa kuwa haramun ne, kuma laifi ne babba, kuma mai girma. Saboda faɗin Annabi (S.A.W) inda ya ce: *"Ku nisanci abubuwa masu halakarwa guda bakwai, sai suka ce (sahabbai): mene ne su ya Manzon Allah? Sai Manzon Allah ya ce: hada Allah da wani wajen bauta masa (shirka) kuma da sihiri.."* (Bukhari da Muslim)

Kuma Allah Maɗaukaki ya ce: *"Lallai mu fitina ne, saboda haka kar ku kafurta"*.

48 MENE NE HUKUNCIN ZUWA WURIN MALAMIN DUBA KO BOKA?

Wannan haramun ne, to idan ya je wurin su yana mai neman amfaninsu sai dai kuma bai gasgata maganar su ba, to ba za a karbi sallar shi ba ta kwanaki arba'in (40). Domin faɗin Manzon Allah (S.A.W): *“Duk wanda ya je wurin ɗan duba ya tambaye shi a kan wani abu ba za a karbi sallar sa ta tsawon kwanaki arba'in ba”* (Muslim)

Idan kuma ya je wurinsu kuma ya gasgatasu ta iƙirarinsu na sanin abin da ya ke boye (gaibu) to haƙiƙa ya kaƙirce ma addinin Muhammadu tsira da amincin Allah su tabbata a a gare shi, saboda faɗarsa: *“Duk wanda ya je wurin ɗan duba ko boka kuma ya gasgata abin da ya ke faɗa haƙiƙa ya kaƙirce wa abin da aka saukar wa Muhammadu”* (Abu Dawud).

49 YAUSHE NE ROKON RUWA DA TAURARI YAKE ZAMA BABBAR SHIRKA?

Duk wanda ya kuɗurci cewa lallai taurari suna da wani gurbi ba tare da yadda Allah Ya so ba, sai ya dangan ta ruwan sa zuwa ga taurari, dangantakar samar wa ko kirkirowa, to wannan shirka ce babba. Amma kuma wanda ya kuɗurta lallai taurari suna da wani tasiri da yadda Allah Ya so kuma lallai Allah Ya sanya shi sanadi ne na saukar da ruwan sama, kuma lallai Allah Maɗaukakin sarki Ya tafiyar da hanyar samuwar ruwan sama a yayin bullar taurari, to wannan haramtacce ne kuma karamar shirka ce, domin shi lallai ya sanya wannan sanadi sabanin dalilin shari'a ko riska ko na ingantaccen hankali. Amma kafa dalilai da ita (taurarin) a kan bangarorin shekara da kuma lokuta da suke tafiyar da saukar ruwan sama, to wanan ya halatta.

50 NAWA SABON ALLAH YA KASU? Ya kasu gida biyu: **a)** Akwai manya-manyan zunubai, su ne: wanda aka saukar da haddi a duniya a kan su, ko kuma alƙawarin azaba a lahira, ko kuma fushi ko tsinuwa ko rasa imani. **b)** Akwai kanana, waɗan da su ne sabanin waɗancan.

51 SHIN AKWAI WASU DALILAI DA SUKAN JUYAR DA KANANAN ZUNUBAI ZUWA MANYA? E, akwai dalilai masu yawa, muhimman cikinsu su ne: Kutsawa cikin kananan laifuka, ko maimaita su, ko kuma raina su, ko yin alfahari da cin nasara da su, ko bayyanar da aikata su.

52 MENE NE HUKUNCIN TUBA? KUMA TA YAYA YAKE KARBUWA?

Yin tuba wajibi ne da gaggawa, kuma mutum ba kangagge ba ne daga kurakurai.

Manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a a gare shi ya ce: *“Ko wane Dan Adam yana kuskure, amma mafi alherin ma su kuskure su ne ma su tuba”*. (Tirmizi)

sai kuma ya ce: *“Da a ace ba ku yin zunubi, da lallai Allah zai tafiyar da ku, kuma lallai zai kawo wasu mutane da za su yi zunubi, sai su nemi gafarar Allah, to sai ya gafarta masu”*. (Muslim)

Amma kuma kuskuren shi ne kutsawa cikin aikata zunubi da kuma jinkirta tuba. Allah mai girma da Buwaya Ya ce: *“Lallai ita tuba a kan Ubangiji Allah ga waɗanda suka aikata munanan ayyuka bisa jahilci sannan suka tuba a kurkusa”*.

Kuma game da karbar tuba akwai sharudda, su ne: **1.** Yin nadama a kan abin da ya wuce daga gare shi. **2.** Daura niyya a kan ba zai sake aikaka zunubin ba. **3.** Tuɓuwa daga zunubin a lokacin da ake yin sa

Idan zunubi ya kasance ya ratayu ne akan haƙkin halittu, babu makawa sai an mayar da abin da aka zalunta ga ma'abotansa.

53 SHIN TUBA YANA INGANTA DAGA DUKKAN ZUNUBAI? KUMA YAUSHE LOKACINSA YAKE KAREWA? KUMA MENE NE SAKAMAKON WANDA YA TUBA? E! tuba yana inganta ga dukkan zunubai, kuma yana nan har sai rana ta fito daga mafadanta, ko kuma lokacin da rai ya ke lilo a cikin magagin mutuwa, kuma sakamakon mai tuba idan ya gasgata a wurin tuban sa, shi ne a mayar da munanan ayyukan sa su zamo kyawawa ko da yawansu ya kai cikin sammai.

54 MENE NE YA ZAMA DOLE A KAN WANDA YA JIBINCI AL'AMARIN MUSULMAI? Ya wajaba a kan musulmi su ji kuma su yi masa biyayya a cikin abin da suke so ko kyama, kuma bai halatta a yi masa bore ba. Ko da sun saɓa, to ba za mu haɗe musu kai ba, kuma ba za mu cire hannu wurin yi masu da'a ba, za mu yi kira a gare su da zaman lafiya da daidaituwar al'umma. Kuma za mu riƙa yi musu biyayya bayan biyayya ga Allah Fiyayye Mai Girma Mai Buwaya, matuƙar ba su yi umurni da saɓo ba. Idan kuwa suka umarci Musulmi da saɓo, to ba zai aikata ba sai ya aikata wani abu daga cikin kyawawan ayyuka da aka yi umarni a kan su. Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“ Za ka ji kuma za ka yi biyayya ga shugaba, ko da ya doki bayanka ko ya karbe dukiyarka, to ka ji kuma ka yi biyayya ”* (Muslim)

55 SHIN YA HALATTA A YI TAMABAYA A KAN HIKIMAR ALLAH CIKIN UMARNI DA KYAWAWA DA KUMA HANI DAGA MUNANAN AYYUKA? E! Amma da sharadin ba za a jingina imani da aiki a kan hikima da wadatuwa da ita ba, sai dai idan sanin haka zai zamo farin tabbatar mumuni a kan gaskiya, amma miƙa wuya kai tsaye da rashin tambaye-tambayen dalili ne a kan cikas ibada da imani da Allah da kuma cikakkiyar hikimar sa kamar yadda sahabbai suke, Allah Ya kara musu yarda.

56 ME AKE NUFI DA FADAR SA MADAUKAKI: “ Duk wani abu mai kyau idan ya same ka to daga Allah ne, kuma idan wani abu mummuna ya sameka to daga kanka ya ke ”! Abin nufi da kyakkyawa a nan shi ne jin dafi, mummuna kuma bala'i, kuma dukkansu daga Allah mai girma da buwaya su ke. To shi kyakkyawa ana danganta shi ne zuwa ga Allah, domin shi ne wanda ya ke kyautatawa bayi da shi. Amma shi mummuna hakika Allah Ya halicce shi saboda wata hikima. Saboda ita ce abar dubawa wurin hikimar sa ta kyautatawa, domin shi bai taba aikata mummuna ba gaba daya, sai dai duk abin da ya aikata mai kyau ne, sai Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Kuma dukkan alheri yana wurinKa, shi kuma sharri ba ya komawa zuwa gare Ka”* (Muslim)

To su ayyukan bayi su ne halittun Allah, kuma it ce samar da bayi a cikin lokaci guda. Allah Madaukakin Sarki Ya ce: *“ To duk wanda ya bayar kuma ya ji tsoron Allah kuma ya gasgata da kyakkyawa, to za mu saukaƙa masa zuwa mafi sauki. Kuma wanda ya yi rowa kuma ya wadata kan sa kuma ya karyata kyakkyawa, to za mu saukaƙka masa zuwa tasanani ”*

57 SHIN KO YA HALATTA IN CE WANE SHAHIDI NE? Yin hukunci ga keɓance wani da yin shahada kamar hukunci ne a kan sa da aljanna, kuma Ahlus-sunna sun tafi a kan kar a keɓance wani daga cikin Musulmi da cewa lallai shi yana daga cikin ‘yan Aljanna ko kuma yana daga cikin ‘yan wuta, sai dai wanda Manzon Allah (S.A.W) ya bayar da labarin shi lallai yana daga cikin ‘yan Aljanna

ko ‘yan wuta. Domin asalin abin a boye ya ke, kuma ba za mu gama sanin abin da mutum ya mutu a kan sa ba, kuma ayyuka da karshensu ake hukunci, kuma sanin niyyar mutum yana wurin Allah, sai dai fatan samun lada ga wanda ya kyautata, da tsoron azaba ga wanda ya munana.

58 SHIN YA HALATTA YIN HUKUNCI GA WANI MUSULMI DA KAFIRICI? Ba ya halatta mu yi hukunci a kan wani Musulmi da kafirici ko kuma shirka ko munafurci, idan wani abu da zai yi nuni zuwa ga hakan bai bayyana ba, wannan ya isa hanawar, sauran hukuncinsa kuma yana wurin Allah mai girma da dāukaka.

59 WADANNE NE MANYAN ALAMOMIN TASHIN KIYAMA? Mamzon Allah(S.A.W) ya ce: “ *Lallai kiyama ba za ta tsayu ba har sai alamomi goma sun gabace ta, sai ya ambaci hayaki da Dujal da dabba da fitar rana daga mafadarta da saukar Annabi Isa (A.S) dan Maryam da Yajuju da Majuju da Kisifewar rana guda uku, dāya a gabas, dāya a yamma, dāya a jazirar Larabawa. Kuma na karshen su shi ne wata wuta da za ta fito daga (yamma) wadda za ta kora mutane zuwa wurin da za a tashe su*”. (Muslim)

60 WACCE CE MAFI GIRMAN FITINAR DA TAKE YAWO A KAN MUTANE? Manzon Allah (S.A.W) ya ce: “ *Babu wani al’amari mafi girma daga halittar Adam zuwa tashin kiyama kamar Dujal*” (Muslim)

Wani mutum ne daga ‘yan Adam, zai zo a karshen zamani wanda za a rubuta (كفر) a tsakanin idanunsa, mumini ne kawai zai iya karanta su, kuma makaho ne ta idon dama, idon sa kamar fwallon dinya.

Kuma farkon abin da zai fito da shi, shi ne kiran zaman lafiya sannan annabta, sannan Allantaka. Zai je wa wasu mutane ya kira su, sai su karyata shi kuma su mayar masa da zancen sa, sai ya tafi daga gare su sai dukiyoyinsu su bi shi, sai su wayi gari ba su da komai a hannunsu, sannan sai ya je wa wasu mutane ya kira su, sai su amsa masa kuma su gasgata shi, sai ya yi wa sama umarni, sai ta saukar da ruwa, kasa kuma ya yi mata umurnin fitar da shuka, sai ta fitar. Kuma zai zo wa mutane tare da shi akwai ruwa da wuta. Wutar sa kuwa ruwa ne mai sanyi, ruwan sa kuma wuta ce. Dole ne kowane mumini ya nemi tsari daga fitinarsa. Ya karanta ma sa farkon Suratul Kahfi, kuma a nisanci musu da shi saboda tsoron fitina. Manzon Allah ya ce: “*Wanda ya ji Dujal to ya kyamace shi, na rantse da Allah lallai mutum zai je masa yana dāukar sa mumini ne sai ya bi shi saboda abin da yake zuwa da shi na daga rikice-rikice*” (Ahmad da Abu Dawud)

Zai zauna bayan kasa na kwanaki arba’in, kwana na farko kamar shekara, kwana na biyu kamar wata, kawana na uku kamar Sati, sauran kwanakin shi kuma kamar wadannan kwanakinmu na duniya, kuma ba zai bar wani gari ba ko wata kasa sai ya shige ta sai dai Makka da Madina. Sannan sai Annabi Isa (S.A) ya sauko ya kashe shi.

Wani mutum Bawan Allah ya haɗu da wani mai suna Bawan Annabi, sai Bawan Allah ya kiyamaci wannan suna a ransa. Sai ya ce: ya ya za a yi wani ya rika bautar wanin Allah? Sannan ya yi wa Bawan Annabi magana yana cewa: shin kana bautar wanin Allah ne?

Bawan Annabi ya ce: A'a, ni ba na bautar wanin Allah, ni Musulmi ne, ina bautar Allah shi kaɗai ne.

Bawan Allah: To wannan sunan fa ta yaya ya ke kama da sunayen Nasara wurin sa sunayensu: Bawan Masihu, babu baƙunci, domin su Nasara suna bautar Isa (A.S), kuma duk wanda ya ji sunanka ƙwaƙwalwar sa za ta ba shi cewar lallai kai kana bautar Annabi (S.A.W) ne, kuma wannan ba shi ne ƙudurin Musulmi ba a kan annabin sa, sai dai abin da ya wajaba a gare shi ya ƙudurci cewar lallai Muhammadu Bawan Allah ne kuma Manzon sa ne.

Bawan Annabi: Sai dai kuma Annabi Muhammadu (S.A.W) shi ne mafi alherin mutane, kuma shugaban annabawa, mu muna sanya wannan suna ne domin neman albarka da neman kusanci zuwa ga Allah da matsayin annabi gare shi. Kuma muna neman ceto da dagafa gare shi da wannan. Kar ka baƙunci abin; domin ɗan uwana sunan sa: Bawawan Husaini, kuma akwai ma babana gabannin sa sunan sa Bawan Manzon Allah. Kuma an dade ana sanya wadannan sunaye kuma suna da yawa a cikin mutane, kuma hakika mun samu iyayenmu a kan haka, kar ka tsananta a kan matsalar, domin al'amarin mai sauki ne kuma addini saukakakke ne.

Bawan Allah: Amma wannan abu ne mafi kyama na ƙarshe daga abin da aka ƙyamata daga farko, shi ne ka nemi taimako wajen wanin Allah a kan abin da ba shi da iko a kan sa sai dai Allah, wannan da ka ke tambayan Annabi Muhammadu (S.A.W) ne da kan shi, ko wanin shi daga mutanen ƙwarai, kamar Husaini (R.A) ko wanin shi, to wannan yana kawo korewar tauhidin da aka umurce mu da shi, da kuma wurin ma'anar Babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah (**LAILAHA ILLALLAHU**) Da sannu zan bijiro maka da wasu tambayoyi, domin ka gane girman al'amarin, da kuma sakamakon yin suna da wannan sunan da makamantan sa. Kuma ba ni da wata manufa ko wata niyya sai dai gaskiya da bin ta, da kuma bayani a kan batacce da nisantar sa, da kuma umurni da kyakkyawa da hani daga mummuna. Ga Allah neman taimako ya ke kuma da shi ake dogara, kuma babu tsumi babu dabara sai abin da Allah maɗaukakin Sarki mai girma Ya yi. Amma kafin wannan ina tuna maka da faɗin Allah mai girma da buwaya: “*Lallai ya kasance zancen waɗanda suka yi imani, idan aka kira su zuwa ga Allah da Manzon sa domin ya yi hukunci a tsakanin su, sai su ce mun ji kuma mun bi*”.

Da kuma faɗar sa: “*Idan ku ka yi musu cikin wani abu, to ku mayar da shi zuwa ga Allah da Manzonsa in kun kasance kun yi imani da Allah da ranar karshe*”.

Bawan Allah: Kai ne ka ce ka kaɗaita Allah, kuma ka shaida cewa lallai babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, shin ko za ka iya bayyana min ma'anarta?

Bawan Annabi: Tauhidi shi ne ka yi imani lallai Allah samamme ne, kuma shi ne ya halicci sammai da ƙasa. Kuma lallai shi ne ya ke halitta matacce kuma mai jujjuya halittu, kuma shi ne mai azurtawa kuma masani, wanda ya fi kowa sani kuma mai iko.

Bawan Allah: Da wannan shi ne kawai ya kasance Tauhidi, da Fir'auna da mutanen sa da Abu-Jahal da waninsu ma sun zamo masu kadaita Allah, domin su ba su jahilci wanann al'amarin ba, kamar mafi yawa daga cikin Mushirikai. To shi Fir'aunan nan da ya yi iƙirarin Allantaka, ya kasance yana cewa lallai akwai Allah, kuma shi ne mai jujjuyawar halittu. Kuma dalili a kan haka faɗar Sa maɗaukaki: *“Kuma suka yi musunsu, alhalin zukan su sun nutsu da su domin zalaunci da girman kai”*.

Kuma hakika wannan tabbatarwar ta bayyana arara yayin da halaka ta riske shi. Sai dai abin da ya ke haƙiƙa lallai Tauhidin da aka aiko manzanni saboda shi kuma aka saukar da littattafai da shi kuma aka yaƙi kuraishawa saboda shi, shi ne: Kadaita Allah da bauta. Ibada kuwa ita ce : Wani suna ne da ya tattara duk wani abin da Allah ya ke so kuma ya yarda da shi na daga zance ko aiki, a fili da boye, kuma shi abin bauta shi ne babu abin bautawa da gaskiya sai Allah. Ma'anarsa abin bautar da ibada ba ta inganta sai wacce aka yi domin Sa.

Bawan Allah: Shin kuma ka san me ya sa aka aiko da manzanni cikin kasa, kuma farkon su Nuhu ne (A.S)?

Bawan Annabi: Sai dai saboda su kira mushirikai zuwa bautar Allah shi kaɗai, kuma su bar duk wani wanda ya yi tarayya da Shi Mai Girma da daukaka.

Bawan Allah: To mene ne dalilin yin shirkar mutanen Annabi Nuhu (A.S)?

Bawan Annabi: Ban Sani ba.

Bawan Allah: Allah Ya aiko Annabi Nuhu zuwa ga mutanen sa ne yayin da suka wuce iyaka wurin mutanen ƙwarai. Su ne *Wadda da Siwa'a da Yagusa, da Ya'uka da Nasra*.

Bawan Annabi: Ka na nufin shi *Wadda da Siwa'a* da sauransu sunaye ne na mutane salihai ba sunayen manyan kafirai ba ne?

Bawan Allah: E! waɗannan sunaye ne na mazajen ƙwarai, mutanen Nuhu suka dauke su abubuwan bauta, kuma Larabawa suka bi su akan haka, kuma dalili a kan haka kuwa shi ne abin da ya zo daga ɗan Abbas, yardar Allah ta tabbata a gare su, lallai shi ya ce: *“Gumakan nan da suka kasance a cikin mutanen Nuhu sun zamo wa Larabawa abin bauta daga baya. Shi Wadda ya kasance na Kalbi ne a Daumati Jandal, shi kuma Siwa'a ya kasance na Huzail ne. To amma shi Yagusa ya kasance na Murad ne sannan da 'ya'yan Gudaif'a wani yanki na Saba'i, amma shi Ya'uka ya kasance na Hamdan ne, shi kuma Nasru ya kasance ga Humair na iyalan Zil-kila'a. Sunayen wasu mazajen ƙwarai ne daga mutanen annabi Nuhu, yayin da suka mutu sai shaidan ya yi wahayi ga mutanen su da su yi wani gini a mazauninsu da suke zama da wasu gumaka kuma su kira su da sunayensu, sai suka yi amma ba su bauta musu ba, har sai da suka wuce kuma ilimi ya share sai aka fara bautar su”*. (Bukhari)

Bawan Annabi: Wannan magana ce mai ban mamaki!

Bawan Allah: Ka na son in gaya maka wani abu da ya fi wannan ban mamaki? Shi ne ka sani lallai cikamakon Annabawa, shugabanmu, annabi Muhammad (S.A.W) haƙiƙa Allah ya aiko shi ne zuwa ga mutanen da suke neman gafara kuma suke bauta kuma suke dawafi su yi sa'ayi su yi hajji kuma su yi sadaka. Sai dai kuma su ne suka sanya wani sashen halittu su zamo tsani tsakaninsu da Allah, suna cewa: Muna neman kusanci zuwa ga Allah daga gare su, kuma muna neman cetonsu daga gare shi, kamar mala'iku, da annanbi Isa (A.S), da kuma wasu mutane na gari

bayansu, sai Allah ya aiko Annabi Muhammad (S.A.W) ya jaddada mu su addinin babansu Annabi Ibrahim (A.S) da kuma ya gaya musu cewa lallai wannan kusanci da kudurta hakki ne wanda ya kebantu ga Allah, wani abu daga cikin sa ba ya inganta ga wani ba shi ba. Shi ne mahalicci shi kadai ba shi da abokan tarayya, babu mai azurtawa sai shi, da sammai bakwai da abin da yake cikin su da kuma kassai bakwai da abin da yake cikin su dukkan su bayin sa ne, kuma suna karkashin mulkinsa da tafiyarwar sa.

Bawan Annabi: Wannan magana ce mai hadari kuma mai ban mamaki. Shin ko akwai dalili a kan haka?

Bawan Allah: Akwai dalilai masu yawa. Daga ciki akwai fadar sa mai Girma da Daukaka: “ *Ka ce musu, wa yake azurta ku daga sama da kasa, kuma waye ya mallaki ji da gani kuma wa ya ke fitar da rayayye daga matacce kuma ya fitar da matacce daga rayayye, kuma wa yake jujjuya al’amura, da sannu za su ce Allah ne, to, ka ce ba za ku ji tsoro ba*”. “ *Ka ce kasa da abin da ke cikinta na waye in kun kasance kun sani. Da sannu za su ce na Allah ne, ka ce ba za ku yi tunani ba. Ka ce wane ne ubangijin sammai bakwai kuma ubangijin al’arshi mai girma. Da sannu za su ce na Allah ne, to ba za ku ji tsoro ba. Kuma wane ne mulkin dukkan komai ya ke hannun sa, kuma shi ya ke makwabtaka ba a yi masa makwabtaka, in kun kasance kun sani. To da sannu za su ce na Allah ne, to ka ce ta yaya a ke karkatar da ku*”.

Kuma masu shirka sun kasance suna kira a hajji da fadarsu: Na amsa maka ya ubangiji na amsa maka, na amsa maka babu wani abokin tarayya a gare ka. Sai dai wannan abokin tarayya da ya ke naka ne, ka mallake shi da abin da ya mallaka. To sanin mushrikan Kuraishawa da cewa lallai Allah shi ne mai jujjuya ga dukkan halittu, ko abin da ake kira (Tauhidi kadaita Allah da halitta, da mulki da jujjuyawar al’amura) bai shigar da su Musulunci ba, kuma lallai manufarsu cewa mala’iku ko annabawa ko waliyyai da suke neman cetonsu, da neman kusancinsu zuwa ga Allah da wannan shi ne ya halatta jinin su da dukiyoyinsu. To da wannan ya ke wajaba juya addu’oi duk zuwa ga Allah, kuma dukkan alwashi ga Allah, da yanka dukkan sa zuwa ga Allah, da kuma neman taimako duka zuwa ga Allah, da kuma dukkan bangarorin ibada dukkan su zuwa ga Allah.

Bawan Annabi: Idan Tauhidi bai zamo cewa shi ne tabbatar da samuwar Allah da ikon Sa ga halittu kamar yadda ka ke dauka ba, to yaya abin ya ke?

Bawan Allah: Wannan tauhidi da aka aiko Manzanni saboda shi, kuma Mushirikai suka ki yin furuci da shi, wato shi ne: Kadaita Allah da bauta, ba za a juyar da wani daga cikin nau’in ibada ga wanin sa ba, kamar addu’a da alwashi da yanka da neman agaji da neman taimako da sauransu. To wannan tauhidin shi ne ma’anar fadarka: Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, domin abin bauta a wurin mushirikan kuraishawa shi ne wannan da suke nufi da wadannan bautar, ya kasance mala’ika ne ko annabi, ko waliyi, ko wata bishiya ko wani kabari, ko wani aljani, kuma su ba su nufin cewa lallai abin bauta shi ne mahalicci, mai azurtawa mai juya al’amura domin su sun san cewa lallai dukkan wannan yana ga Allah shi kadai kamar yadda ya gabata. To sai Annabi (S.A.W) ya zo musu yana kiransu zuwa

ga kalmar tauhidi “ Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, da kuma aiwatar da ma’anarta ba furuci da ita kawai ba”.

Bawan Annabi: Kamar kai kana so ka nuna mana cewa, lallai mushirikan Kuraishawa sun fi da yawa daga cikin Musulmin zamanin mu sanin ma’anar La’ila ha Illallahu?

Bawan Allah: E! Kuma wannan abu ne wanda ya ke faruwa mai ciwo, domin lallai kafirai jahilai sun san cewa lallai manufar Annabi (S.A.W) da waƙannan kalmomi shi ne kadaita Allah wurin bauta, da kuma kafirce wa wani abin bauta ba shi ba da gujewa daga gare shi, domin lallai lokacin da aka ce musu, su ce: Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, sai suka ce: “ *Shin za ka sanya Allolinmu su zamo Allah ɗaya, lallai wannan wani abu ne mai ban mamaki*”.

Tare da imanin su cewa lallai Allah shi ne mai jujjuya al’amuran halittu, to idan ya kasance jahilan kafirai sun san wannan, to abin mamaki ga wanda ya ke iƙirarin Musulunci kuma shi bai san abin da wannan kalmar ta ke nufi ba daga abin da jahilan kafirai suka sani. Sai dai ma ya riƙa zaton lallai wannan shi ne yin furuci da haruffan ta ba tare da ƙudurtawar zuciya da wani abu na daga ma’anarta ba, kuma mai hazaka daga cikinsu ne yake zaton lallai ma’anarta shi ne : Ba wanda ya ke yin halitta kuma ba wanda ya ke azurtawa kuma ba wanda ya ke jujjuya al’amura sai Allah. Babu wani alheri a wurin mutanen da suke iƙirarin Musulunci amma kuma jahilan kafiran Kuraishawa ma sun fi su sanin ma’anar La’ila ha Illallahu.

Bawan Annabi: Sai dai ni kuma ba na shirka da Allah, sai dai na shaida ba mai yin halitta kuma babu mai azurtawa kuma babu mai amfanarwa ko cutarwa sai Allah, Shi kadai ba shi da abokin tarayya, kuma lallai Annabi Muhammadu (S.A.W) ba ya mallakar wa kansa amfani ko cutarwa, saboda falalar Aliyu da Huasaini da Abdulkadiri da wasunsu. Sai dai ni mai laifi ne, su kuma salihan bayi ne suna da kusanci a wurin Allah, ina neman su ceceni da kusancin su a wurin sa.

Bawan Allah: Ina amsa maka da abin da ya wuce, shi ne lallai waƙanda Annabi ya yake su sun yi iƙirari ne da abin da ka ambata kuma sun tabbatar da cewa gumakan su ba sa iya aiwatar da komai, kuma suma suna nufin kusanci ne da ceto, kuma an gabatar da dalilai a kan haka daga Alkur’ani.

Bawan Annabi: Amma waƙancan ayoyin an saukar da su ne a kan masu bautar gumaka, to, ta yaya za ka sanya annabawa da mutanen ƙwarai kamar gumaka?

Bawan Allah: Mun yi bayani mun kuma gane cewa wasu sashen gumakan an sa musu sunayen mutanen ƙwarai ne, kamar lokacin Annabi Nuhu (A.S). Kuma lallai kafirai ba sa nufin komai daga gare su sai neman ceto a wurin Allah, domin lallai suna da wani matsayi a wurin sa. Dalili a kan haka shi ne, Mai Girma da Buwaya Ya ce: “*Waƙanda suke rikar wasu ba shi ba su zama majibintar al’amuransu, sai su ce: ba mu bauta musu ba sai don su kusantar da mu zuwa ga Allah kusantar daraja*”.

Amma kuma faɗar ka: Ta yaya za ka sanya annabawa da waliyai gumaka? Sai mu ce: lallai su kafiran da aka aiko masu annabi (S.A.W) daga cikin su akwai ma su kiran waliyai, waƙanda Allah Yake cewa a kan su: “*Su ne waƙanda suke kira, suna neman tsani zuwa ga ubangijinsu, wane ne ya fi kusanci da fatan rahamar Sa kuma suna tsoron azabar Sa, lallai azabar ubangijin ka ta kasance abar gujewa ce*”.

Daga cikin su kuma akwai masu kiran annabi Isa (A.S) da mahaifiyar sa, haƙiƙa Allah Maɗaukaki Ya ce: “*Kuma lokacin da Allah Ya ce ya Isa dan Maryama: shin kai ne ka ce da mutane, 'Ku rike ni, ni da mahaifiya ta abubuwan bauta, koma bayan Allah?'*”

Kuma daga cikinsu akwai masu kiran mala'iku, haƙiƙa Allah maɗaukaki Ya ce: “*Kuma ranar da zai tattara su baki ɗaya, sannan ya ce da mala'iku, shin waɗannan ku suka kasance suke bauta wa*”.

To ka yi la'akari da waɗannan ayoyi, haƙiƙa a cikin su Allah ya kafirta waɗanda suka yi nufin gumaka, ya kuma kafirta waɗanda suka nufi mutanen kwarai daga annabawa da mala'iku da waliyai akan matsayi ɗaya. Kuma Manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya yaƙe su a kan haka, kuma bai bambanta tsakaninsu ba a kan haka.

Bawan Annabi: Sai dai kuma su kafiran suna neman wani amfani daga gare su, amma ni na shaida lallai Allah shi ne mai amfanarwa ko cutarwa mai iko akan komai, kuma ni ba na neman komai sai daga gare shi Mai Girma da Buwaya, su kuma salihai ba su da wani iko a cikin al'amarin, sai dai nufi na da su ina fatan cetonsu ne daga wurin Allah.

Bawan Allah: Wannan maganar taka ita ce irin maganar kafirai dai-dai da dai-dai, kuma dalili a kan haka faɗar Allah Mai Girma da Buwaya: “*Kuma suna bauta wa wasu koma bayan Allah waɗanda ba za su cutar da su ba kuma ba za su amfane su ba suna cewa waɗannan su ne masu ceton mu a wurin Allah*”

Bawan Annabi: Amma ni ba na bautar kowa sai Allah, da fakewa a gare su da kiran su ba bauta ba ne!

Bawan Allah: Sai dai kuma ni zan tambaye ka: Shin za ka tabbatar da cewa lallai Allah ya wajabta maka keɓe bauta a gare shi kuma haƙƙin shi ne a kan ka, kamar yadda ya ke cikin faɗar Sa Maɗaukaki: “*Ba a umurce su da komai ba, sai domin su bauta wa Allah, suna ma su tsarkake addnini gare shi, suna masu karkata zuwa ga addinin gaskiya*”.

Bawan Annabi: E! na wajabta haka a kaina.

Bawan Allah: To ni kuma ina nema daga gare ka, ka bayyana mun abin da Allah Ya wajabta a kan ka, da kuma abin da ya ke shi ne tsarkake bauta?

Bawan Annabi: Ban fahimci abin da ka ke nufi da wannan tambayar ba, sai ka yi min bayani.

Bawan Allah: Saurare ni in yi maka bayani. Allah maɗaukakin Sarki Ya ce: “*Ku roki ubangijinku kuna masu kankan da kai kuma a boye, lallai Shi ba ya son ma su ketare iyaka*”.

Shin addu'a bauta ce ga Allah Mai Girma da Buwaya ko kuwa a'a?

Bawan Annabi: Haka ne, shi ne tushen ibada, kamar yadda ya zo a hadisi: “*Addu'a ita ce Ibada*” (Ahmad da Abu Dawud).

Bawan Allah: Tun da dai ka tabbatar cewa bauta ce ga Allah kuma ka kira Allah dare da rana saboda tsoro ko kwaɗayin rahamarsa a kan wata bukata, sannan kuma sai ka kira wani annabi ko mala'ika ko wani Salihi da ke kabarin sa a kan wannan buƙatar, to shin ka yi shirka a cikin wannan bauta?

Bawan Annabi: E! na yi shirka, kuma wanan zance ne na gaskiya kuma a bayyane.

Bawan Allah: Bari in yi maka wani misali daban: shi ne idan ka san zancen Allah Mai Girma da Buwaya: “*Kuma ka yi salla game da godewa ubangijinka, kuma ka soke abin layyanka*”.

Kuma idan ka yi biyayya ga wannan umarni daga Allah kuma ka yi yanka ka soke(dabba) domin Sa. Shin yankan ka da sokewar ka bauta ce ga Mai Girma da daukaka ko a’ a?

Bawan Annabi: E! shi ma ibada ce.

Bawan Allah: to, idan ka soke dabba saboda wani abin halitta - Annabi ko aljani ko waninsu tare da Allah, shin ka yi shirka a cikin wannan bautar ?

Bawan Annabi: E! Wannan shirka ce ba tare da wata shakka ba.

Bawan Allah: Kuma ni na yi maka misali da addu’a da yanka, domin addau’a ita ce mafi karfin nau’oin ibada na magana. Yanka kuma mafi karfin nau’o’in ibada na aiki, ba wai ladar ta tsayu a kansu ba ne, sai dai ita ce ta game dukkan waƙƙannan, kuma alwashu ya shiga cikin rantsuwa da neman tsari da neman taimako da wasunsu. Sai dai su mushirikai waƙƙanda aka saukar da Alkur’ani a cikin su, shin sun kasance suna bautar mala’iku ko mutanen kwarai ko Lata da wasun waƙƙannan?

Bawan Annabi: E! su sun kasance suna aikata haka.

Bawan Allah: to shin ibadarsu a wurinsu a cikin addu’a ne da yanka da neman tsari da neman taimako ne na fakewa. Idan ba haka ba sun tabbatar cewa su bayin Allah ne a karkashin karfin Sa, kuma Allah Shi ne wanda Ya ke jujjuya al’amura, sai dai kuma addu’ar su da fakewar su zuwa gare su don neman alfarma ne ko ceto, wannan kuma a bayyane ya ke karara.

Bawan Annabi: Shin kana musu - ya Bawan Allah kan neman ceton Manzon Allah (S.A.W) kuma kana guje masa?

Bawan Allah: A’ a ba na musu akan sa, kuma ba na guje masa sai dai ma fansar sa uwata da ubana. Mai ceto, mai cetarwa (S.A.W) kuma ina fatan samun ceton sa. Sai dai ceto dukkan sa na Allah ne, kamar yadda Allah Maƙaukaki Ya ce: “*Ka ce dukkan ceto na Allah ne baki ɗaya*”

Kuma ba zai yiwu ba har sai bayan Allah Ya yi izini, kamar yadda Allah Ya ce: “*Wane ne wanda yake yin ceto a wurinSa, face da izinin Sa*”.

Kuma wani ba ya samun ceto har sai bayan Ya yi izini a gare shi. Kamar yadda Allah Ya ce: “*Ba za su yi ceto ba face ga wanda Ya yarda*”.

Kuma shi ba ya yarda da komai sai dai kaƙaita Allah. Kamar yadda Allah maƙaukaki Ya ce: “*Duk wanda ya nemi wani addini wanda ba Musulunci ba, to ba za a karba daga gare shi ba, kuma ranar Lahira yana cikin ma su asara*”

Idan ceto dukkan sa ya kasance na Allah ne, kuma ba zai kasance ba sai da izinin Sa, kuma Annabi (S.A.W) ba zai ceci wani ko wanin sa ba har sai Allah Ya yi izini, kuma ba zai yi izini ba sai ga ma’abota kaƙaita Allah, hakika ya bayyana cewa lallai ceto dukkaninsa na Allah ne, to ni ina neman sa daga gare Shi, sai nake cewa: Ya Ubangiji kar Ka haramta min ceton sa, Allah Ka sanya ceton sa a kaina, da makamancin haka”.

Bawan Annabi: Mun hadu a kan cewa bai halatta mutum ya nemi wani abu daga wurin wani da bai mallake shi ba, shi kuma Annabi (S.A.W) haƙiƙa Allah Ya ba shi

ceto, kuma saboda an ba shi, hakika ya mallake shi, to da wannan ne ya halatta in nemi abin da ya mallaka daga gare shi, wannan ba zai kasance shirka ba.

Bawan Allah: E! wannan magana ce ingantacciya, ko da a ce Allah Mai Girma da Buwaya bai hana ka aikata haka ba, sai dai ga yadda Allah adaukaki Ya ce: “*Kar ku kira wani tare da Allah*”.

Kuma neman ceto addu'a ce, kuma Allah ne Ya ba wa Annabi (S.A.W) damar ceto, kuma Allah Shi ne Ya hana ka neman ko wane irin ceto daga wajen wani in ba Shi ba. Bayan haka kuma lallai Allah Ya ba wa wasu daga cikin halittunsa damar yin ceto. Y a inganta lallai Mala'iku suna yin ceto da 'yan yara – ma'ana, yaran da suka rasu kafin su balaga, kuma waliyyai ma suna yin ceto. Shin kana cewa: Lallai Allah Ya ba su ceto, saboda haka in nema daga gare su? To idan ka ce haka, ka koma wa bautar salihai wadda Allah Ya ambata a cikin Littafinsa ke nan, idan kuma ka ce a'a, to maganar ka cewa "Allah Ya ba shi ceto, kuma ni ina neman abin da Allah Ya ba shi daga wajensa", ta baci.

Bawan Annabi: Sai dai ni, ba na hada bautar Allah da ta wani, kuma neman alfarman salihai ba shirka ba ce.

Bawan Allah: Shin kana tabbatar da cewa lallai Allah Ya haramta shirka fiye da yadda Ya haramta zina, kuma lallai Allah ba Ya gafarta wa wanda Ya yi shirka?

Bawan Annabi: E! na tabbatar da haka, kuma wannan a bayyane ya ke a cikin zancen Allah Madaukakin Sarki.

Bawan Allah: Kai yanzu ka kore wa kanka shirkar nan da Allah Ya haramta, shin za ka iya – ina hada ka da Allah- ka bayyana min me ce ce shirka da Allah wadda kai ba ka afka ciki ba kuma ka kore ta a kanka?

Bawan Annabi: Shirka ita ce bautar gumaka, da fuskanta zuwa gare su, da neman su da kuma jin tsoron su.

Bawan Allah: Mene ne ma'anar bautar gumaka? Shin kana zaton kafiran kuraishawa sun tabbatar cewa lallai waɗannan itatuwan da duwatsun suna halittawa ne ko azurtawa ko jujjuya al'amuran waɗanda suka kera su?....Su ba sa tabbatar da wannan kamar yadda na ambata maka.

Bawan Annabi: Ni kuma ba na tabbatar da haka, sai dai duk wanda ya nufi wani sassake ko ya yi addu'a ya yi yanka domin sa, sai ya ce :lallai shi yana kusanto da mu zuwa ga Allah kusanci na alfarma, kuma Allah Yana kange mu daga albarkacinsu, to wannan ita ce bautar gumaka da nake nufi.

Bawan Allah: Ka yi gaskiya, amma kuma wannan shi ne aikinku a wurin duwatsu ko gine-gine, ko kuwa wasu katangu da suke kan kabarinsu da wasunsu, da kuma fadarka: Shirka ita ce bautar gumaka! Shin kana nufin lallai shirka ta kebantu ne ga wanda ya aikata wannan kawai? Kuma lallai dogaro a kan mutanen kwarai da kiransu ba ya shiga cikin abin da ake kira shirka?

Bawan Annabi: E! wannan ita ce manufa ta.

Bawan Allah: To kuma ina ka ke game da ayoyi masu yawa waɗanda a cikin su Allah Ya ambaci haramcin dogaro da annabawa ko mutanen kwarai da kuma fakewa da mala'iku da wasunsu, kuma Ya kafirta wanda ya aikata haka, kamar yadda na yi maka bayani a baya kuma na ba ka dalili a kai?

Bawan Annabi: Sai dai waƙanda su ke kiran mala'iku da annabawa ba a kafirta su da wannan, sai dai ana kafirta su da abin da suke fada cewa: "lallai mala'iku 'ya'yan Allah ne, kuma annabi Isa dan Allah ne". To mu kuma ba mu ce Abdulkadir dan Allah ne, ko kuma Zainab 'yar Allah ce ba.

Bawan Allah: Amma kuma danganta da zuwa ga Allah wannan kafirci ne cikakke. Allah Maƙaukakin Sarki Ya ce: *"Ka ce shi ne Allah Maƙaƙi. Allah wanda ake nufinSa da bukata. Bai haifa ba kuma ba a haife shi ba. Kuma babu ɗaya da ya kansance tamka a gare Shi"*

To duk wanda ya yi jayayya a kan wannan haƙiƙa ya kafirta ko da bai ja da ƙarshen surar ba. Kuma Allah maƙaukaki ya ce: *"Allah bai riƙi wani da ba, kuma ba wani ubangiji a tare da shi, da haka ne da kowane ubangiji ya tafi da abin da ya halittta da kuma sashen su ya yi dagawa a kan sashe"*.

Sai ya bambance tsakanin kafirai, kuma dalili a kan haka, lallai waƙanda suka kafirta da kiran Lata tare da kasancewar sa mutum ne na kwarai ba su sanya shi ɗan Allah ba, kuma waƙanda suka kafirta da bautar aljannu su ma ba su sa su hakan ba. Bayan haka kuma shugabannin mazhabobin Musulunci guda huɗu sun ambata a fagen (hukuncin mai ridda) cewa lallai idan musulmi ya yi iƙirarin cewa lallai Allah Yana da da, to ya yi ridda, kuma idan ya yi shirka da Allah ma, ya yi ridda. Suna bambancewa tsakanin nau'oin biyu.

Bawan Annabi: Sai dai Allah Yana cewa: *"Ku saurara! Lallai masoyan Allah babu tsoro a gare su kuma ba za su yi bakin ciki ba"*.

Bawan Allah: Kuma mu mun yi imani lallai shi gaskiya ne kuma muna cewa da shi, sai dai kuma ba a bautar su, kuma mu ba ma kyama sai dai bautar su tare da Allah, da yin tarayyarsu tare da shi, idan ba haka ba, dole ne a gare ka son su da bin su, da tabbatar da girmansu, kuma ba jayayya da girman waliyai sai dai ma'abota bidi'a. Kuma addinin Allah shaida ce tsakanin hanyoyin biyu, kuma shiriya ce tsakanin bata, kuma gaskiya ne tsakanin bata.

Bawan Annabi: Waƙanda aka saukar da Alkur'ani a cikin su basu shaida babu abin bautawa da gaskiya sai Allah ba, kuma sun karyata Manzon Allah (S.A.W) kuma suna karya ta tashin kiyama, kuma sun karya ta Alkur'ani kuma suna sanya shi sihiri, kuma mu mun shaida babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, kuma lallai annabi Muhammadu (S.A.W) manzon Allah ne, kuma mun gasgata Alkur'ani, kuma mun yi imani da tashin kiyama, kuma muna salla, kuma muna azumi, to ta yaya za ku sanya mu, mu zamo kamar su?

Bawan Allah: sai dai kuma babu sabani a tsakanin malamai dukkansu lallai mutum idan ya gasgata Manzon Allah a cikin wani abu ya kuma karya shi a wani abu, to lallai shi kafiri ne ba za asanya shi cikin Musulmai ba, haka kuma idan ya yi imani da wani sashe na Alkur'ani ya yi jayayya da wani sashen shi, kamar wanda ya tabbatar da Tauhidi ya musanta salla, ko ya tabbatar da tauhidi da salla ya musanta wajibcin zakka, ko ya musanta azumi, ko ya tabbatar da duka ya musanta azumi, ko ya tabbatar da dukkansu ya musanta wajibcin Hajji, kuma lokacin da wasu mutane ba su yi shirin Hajji a zamanin Annabi (S.A.W) sai Allah ya saukar a kansu: *"Lallai*

Allah ya sanya a kan mutane su ziyarci dakin Allah ga wanda ya sami ikow zuwa a gare shi, duk wanda ya kafirce lallai Allah mawadaci ne ga dukkan talikai”.

Kuma idan ya musanta tashin kiyama hakika ya kafirta a haduwar malamai. Saboda haka ne Allah ya bayyana a cikin littattafanSa, lallai duk wanda ya yi imani da wani sashe kuma ya kafircewa wani sashe to shi kafiri ne na gaskiya, an yi umurni da daukar Musulunci baki daya duk wanda ya dauki wani abu ya bar wani abu to hakika ya kafirta, to shin kai ka tabbatar da lallai duk wanda ya yi imani da wani sashe ya bar wani ya kafirta?

Bawan Annabi: E! na tabbatar da haka kuma hakan a bayyane ya ke cikin Alkur’ani Mai Girma.

Bawan Allah: Idan kai ka tabbatar lallai wanda ya gasgata Manzon Allah (S.A.W) a cikin wani abu kuma ya yi musu a wajibcin salla, ko kuma ya tabbatar da komai sai dai tashin kiyama to shi kafiri ne. Jininsa da dukiyar sa sun halatta a haduwar malamai dukkansu. Kuma hakika Alkur’ani ya yi furuci da shi kamar yadda ya gabata, sai ka sani lallai tauhidi shi ne mafi girman wajibin dole da Annabi (S.A.W) ya zo da shi kuma ya fi girman salla da zakka da hajji, to ta yaya idan mutum ya yi musun wani abu daga wadannan al’amura zai kafirta ko da ya yi aiki ada dukkan abin da Manzon Allah (S.A.W) ya zo da shi, idan ya musanta tauhidin nan da shi ne addinin Manzanni dukkansu, ba zai kafirta ba? Tsarki ya tabbata ga Allah. Mene ne ya fi wannan jahilcin ban mamaki?

Kuma ka yi la’akari da sahabban Manzon Allah (S.A.W) ya yin da suka yaki ‘ya’yan Hanifa a garin yaman, kuma hakika sun musulunta tare da Manzon Allah (S.A.W) kuma sun shaida babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah, kuma Muhammadu Manzon Allah ne, kuma suna salla suna kuma kira zuwa yin ta.

Bawan Annabi: Sai dai kuma su sun shaida cewa lallai musailama annabi ne, mu kuma muna cewa: Babu wani annabi bayan Muhammad (S.A.W).

Bawan Allah: To sai dai kuma ku kuna daukar Aliyu (R.A) ko Aabdulkadir ko wasu ba su ba daga annabawa ko mala’iku zuwa martabar mai ikon a kan sammai da kassai, to idan ya kasance daga wani mutum zuwa martabar annabi kafirci ne, kuma ya halatta dukiyar shi da jinin shi, kuma furuci da shahada ba zai yi mi shi amfani ba ko kuma salla, to ai wanda ya daga martabar shi zuwa matsayin Allah shi ya fi cancanta da wannan hukuncin. Haka ma waƙanda Aliyu (R.A) ya fona su da wuta, duk kansu suna iƙirarin musulunci, kuma su mutanan Aliyu ne (R.A) kuma sun koyi karatu a wurin sahabbai amma sun dorawa Aliyu (R.A) abin da suka kudurta a kan Abdulkadir da wasu ba shi ba, to ta yaya sahabbai suka haƙu a kan kisansu da kafirta su? Shin kana zaton lallai sahabbai suna kafirta Musulmai?! Ko kuwa kana zaton yin wannan kudurin ga wani shugaba ko makamantansa ba zai cutar ba, kuma yin kuduri a kan Aliyu (R.A) yana kafirtarwa?

Kuma ana cewa: Idan mutanen farko sun kasance ba a kafirta su ba, sai dai kawai don su sun haƙa tsakanin shirka da kuma karyata Manzon (S.A.W) da Alkur’ani da kuma kin tashin kiyama, da wasun waƙannan, to mene ne ma’anar wannan babin da malamai suka ambata kowace hanya “ Babi a kan hukuncin mai ridda” kuma shi ne Musulmi na da ya kafirta bayan Musuluncin shi, sannan suka ambato abubuwa masu

yawa, wadanda ko wane nau'i daga ciki yana kafirtarwa, kuma yana halarta jinin mutum da dukiyar shi, har ma dai da suka ambaci wasu kananan abubuwa masu sauki a wurin wanda ya aikata su, kamar wata kalma wurin zagin Allah wanda zai ambace ta ta fauskar ba'a ko wasa. Kamar wadanda Allah Madaukaki ya ce a kansu: *“Ka ce: shin da Allah ne da ayoyin Sa da manzon Sa ku ka kasance ku ke yi wa izgili, kar ku nemi uzuri, hakika kun kafirta bayan imaninku”*.

Wadannan su ne wadanda Allah Ya bayyana karara cewa su sun kafirta bayan imanin su, kuma suna tare da Manzon Allah (S.A.W) a yakin (Tabuka) sun fadi wata magana da suke fadin ta ta fuskar ba'a. Kuma ana cewa: Abin da Allah ya ba da labari a kan Banu-Isra'ila tare da Musuluncinsu da iliminsu da gyaruwar su lallai su suka ce wa Annabi Musa: *“Ka samar mana da wani abin bauta”*

Da kuma fadin wasu mutane daga sahabban Annabi (S.A.W) ka sanya mana lokacin sai Manzon Allah ya yi rantsuwa lallai wannan shi ne irin zancen Banu Isra'ila: *“Ka sanya mana abin bauta kamar yadda suke da abin bauta”*.

Bawan Annabi: Amma su Banu Isra'ila, da wadanda suka nemi Annabi (S.A.W) ya sanya ma su wani lokaci sun yi shirka ne?

Bawan Allah: Amsar ka ita ce lallai 'ya'yan Isra'ila da wadanda suka tambayi Annabi (S.A.W) ba su aikata ba, da kuwa sun aikata haka da sun kafirta, kuma lallai wadanda Manzon Allah ya hana su da ba su yi ma sa biyayya ba, kuma sun dauki ma'abociyar “ANWAD“ bayan ya hane su da sun kafirta.

Bawan Annabi: Sai dai kuma wani abu da ban gane ba shi ne, a cikin labarin Usama dan Zaid (R.A) lokacin da ya kashe wanda ya ce “Lailaha Illallahu” da kuma kyamar da Annabi (S.A.W) ya yi a kan shi da fadar shi: *“An umurce ni da in ya'ki mutane, har sai sun ce babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah”*

To ta yaya zan gwama tsakanin abin da ka fadi da wadannan hadisai guda biyu? Ka shiryar da ni Allah ya shiryar da kai.

Bawan Allah: Yana daga abin da aka sani lallai Annabi (S.A.W) ya yaki Yahudawa ya same su kuma suna cewa: Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, kuma lallai sahabban sa sun yaki (Banu Hanifa) kuma suna shaidawa babu abin bautawa da gasakiya sai Allah, kuma lallai Muhammadu Manzon Allah ne, kuma suna salla, hakika ma wadanda Aliyu ya kona su. Kuma kai ka tabbatar cewa duk wanda ya ki tashin kiyama ya kafirta kuma ya halatta a kashe shi, ko da kuwa ya ce “**LAILAHA ILLALLAHU**”, kuma lallai duk wanda ya yi musun wani abu daga cikin rukunnan Musulunci ya kafirta kuma za a kashe shi ko ya fadeta, to ta yaya ba za ta yi ma shi amfani ba idan ya musanta wani daga bangarori, kuma ta yi ma shi amfani idan ya musanta kadaita Allah wanda shi ne tushen addinin Manzanni kuma shi ne a saman shi? Kuma kila kai ba za ka gane ma'anar wadannan hadisai ba: Amma hadisai Usama: to shi ya kashe mutumin da ya yi ikirarin Musulunci domin shi yana zaton bai fada ba sai don tsoron jinin sa da dukiyar sa, kuma shi mutumin da ya bayyana Musulunci ya wajaba a kiyaye masa (jininsa da dukiyarsa da kuma mutuncinsa) har sai wani abu sabanin hakan ya bayyana daga gare shi. Allah Madaukaki Ya ce: *“Ya ku wadanda ku ka yi imani, idan kuna duka cikin tafarkin Allah, to ku tabbata”*.

Wannan ayar tana nuna cewa lallai ya wajaba a dauke ma sa kuma da tabbata, idan wani abu da ya sabawa musulunci ya bayyana bayan haka, sai a kashe shi. Saboda fadar Allah:

“To ku tabbatu”. To koda ya kasance ba a kashe shi ba, idan ya fadɗe ta tabbatuwar ba za ta samu wata fa’ida ba. Haka kuma shi dayan hadisin: ma’anarsa abin da mu ka ambata ne, kuma lallai duk wanda ya bayyana tauhidi da Musulunci ya wajaba a dauke ma sa, sai dai idan wani abu da ya ke tauye hakan ya bayyana daga gare shi. Kuma dalili a kan wannan shi ne lallai Manzon Allah (S.A.W) ya ce: “Shin ka kashe shi bayan ya ce “Babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah?”. Kuma Manzon Allah (S.A.W) ya ce “An umurce ni da in yaki mutane har sai sun ce babu abin bauta wa da gasakiya sai Allah”. Shi ne kuma ya ce game da Kawarijawa: “*Duk inda ku ka same su, to ku yake su*”

Tare da kasancewar su sun fi mutane yawan ibada da hailala, har sai da sahabbai suke raina kansu yayin da suka ga irin ibadar wadancan, kuma su sun koyi karatu a wurin sahabbai, kuma La’ilaha illallahu, ko yawan ibada ko iƙirarin musulunci bai hana musu kisa ba, yayin da saba wa shari’a ya bayyana daga gare su.

Bawan Annabi: Me za ka ce da abin da ya tabbata daga Annabi (S.A.W): Lallai mutane ranar tashin kiyama za su nemi agajin annabi Adam, sannan Nuhu sannan Ibrahim sannan Musa sannan Isa. Dukkan wadannan annabawan za su ba da uzurorinsu, har sai an isa wajen Annabi Muhammad (S.A.W). To wannan yana nuna cewa neman agaji daga wanin Allah ba shirka ba ce.

Bawan Allah: Wannan wani yamutsi ne daga gare ka, hakikanin abin da ake magana, to neman agaji da abin halitta rayayye a lokacin, a kan abin da ya ke da ikon sa, ai ba ma kin sa. Kamar yadda Allah Ma’aukakin Sarki Ya ce: “*Wanda ya ke bangaren sa ya nemi taimakon sa a kan wanda yake daga makiyan sa*”.

Kuma kamar yadda mutum ya kan nemi taimakon jama’arsa a wurin yai ko wani abu daban a cikin irin abubuwan da yake da iko a kan su, kuma mu mun kyamaci neman agajin bautar nan ne da su ke yi a kaburban waliyyai, kuma bayan ba su, a cikin abubuwan da ba su da iko a kai sai dai Allah Mabuwayi, Mai daukaka, kuma mutane suna neman agajin annabawa ranar kiyama, suna neman su rokar musu Allah domin ya yi wa mutane hisabi domin ‘yan Aljanna su huta da wahalar tsayuwa, wanann ya halatta a duniya da lahira ka zo ma wani salihin mutum ya zauna ya saurari zancen ka, har ma ka ce masa: Ka rokar mini Allah, kamar yadda sahabban Manzon Allah (S.A.W) su ke tambayar sa a lokacin rayuwar sa, amma bayan mutuwar sa sai suka ji tsoro kuma ba su aikata ba, kuma su ba su roke shi wannan ba a kabarin sa, sai dai magabata sun kyamaci wanda ya yi nufin roƙon Allah a kabari.

Bawan Annabi: Me za ka ce game da labarin Annabi Ibrahim (A.S) yayin da aka jefa shi a cikin wuta, sai Mala’ika Jibrilu ya tarbe shi cikin iska, sai ya ce: Shin kana da wata bukata? Sai Ibrahim (A.S) ya ce “In dai a wurinka ne to babu”. To da a ce neman agaji da Jibrilu shirka ce da bai bijiro da ita ga Annabi Ibrahim ba.

Bawan Allah: Wannan rikicin yana daya daga jinsin rikicin farko, da kuma gurbin ba mai inganci ba ne, ko da mun wajabata ingancin sa to lallai Jibrilu (A.S) ya bijiro masa da ya amfane shi da al’amarin da yake da iko a kai, to shi ne kamar yadda Allah Mai Girma

da Buwaya Ya fada a kan sa: *“Matsanancin karfi ya sanar da shi (Mala’ika)”*

To da Allah Ya ba shi izinin d’aukar wutar Annabi Ibrahim (A.S) da abin da ya ke kewaye da ita na daga fasa da duwatsu ya wurga ta gabas ko yamma, da bai gaza a kan haka ba. Wannan kamar mutum ne mai wadata ya bijiro wa mabukaci a kan zai ba shi bashin kudi don ya biya bukatar sa, sai mabukacin ya ki, ya yi hakuri har sai ran da Allah ya turo masa da wani arziki ba sai wani ya shiga ciki ba. To ya ya matsayin wannan da neman agajin bauta da shirkar nan da ka aikata yanzu?

Kuma ka sani dan uwana lallai mutanen farko da aka aiko musu da Shugabanmu Muhammadu (S.A.W) sun fi saukin shirka a kan mutanen zamanin mu da al’amura guda uku:

Na daya: Lallai mutanen farko ba sa hada Allah da wani sai a cikin jin dadi, amma a cikin tsanani suna tsarkake addini ga Allah, kamar yadda Mai Girma da Buwaya Ya fada a cikin littafinSa: *“ To idan suka hau teku a cikin (jirgi) sai su kirayi Allah suna masu tsarkake addini gare shi, yayin da ya tserar da su kan tudu to sannan su ke yin shirka”.*

Da kuma fadar Shi Mai Girma da Buwaya: *“Kuma idan taguwar ruwa, kamar duwatsu ta rufe su, sai su kira Allah suna masu tsarkake addini a gare Shi, to a lokacin da ya tserar da su zuwa ga tudu, sai daga cikinsu akwai mai takaitawa, kuma babu mai musun ayoyin mu face dukkan mayaudari mai yawan kafirci”.*

To su mushirikan da Annabi (S.A.W) ya yake su, suna kiran Allah suna kuma kiran wanin sa a cikin jin dadi, amma kuma a cikin tsanani ba sa kiran wani sai dai Allah Shi kadai, suna mantawa da shugabanninsu. To amma mushirikan zamanin mu, su suna kiran wanin Allah ya yi wa dayansu tsani, sai ya ce: Ya manzon Allah, ya Husaini da wasunsu. Amma sai dai ina wanda ya fahimci hakan?

Na Biyu: Lallai mutanen farko suna kira tare da Allah wadansu mutane makusantansu a wurin Sa, annabi ne ko waliyi ko mala’ika ko kuma mafi karanci wani dutse ko wata bishiya suna yi wa Allah biyayya ba sa saba masa, amma mutanen zamanin mu suna hada Allah da wasu mutane wadanda suke mafi munin hali a cikin mutane. Kuma abin da suke kudurta ga mutumin kwarai da wanda ba ya sabo kamar dutse ko bishiya shi ya fi rauni daga wanda ya kudurce akan wanda ya tabbatar da laifin sa da barnar sa.

Na Uku: Lallai dukkan mushirikan zamanin annabi (S.A.W) su shirkar su ta kasance ne a cikin kadaita Allah da bauta, ba sa shirka wurin kadaita Allah da halitta ko mulki ko juya al’amura, sabanin shirkar mutanen baya, domin yanzu shirkar tana afkuwa da yawa a kadaita Allah da halitta da mulki, kamar yadda ya ke lallai yana afkuwa a cikin kadaita Allah da bauta kamar haka, su suna sanya dabi’a ga misali ita ce ta ke sarrafa halittu daga rayuwa ko mutuwa, zuwa karshe. Watakila in cika magana ta da ambato wata magana mai girma da za ka fahimta daga abin da ya gabata. Shi ne lallai babu sabani lallai tauhidi babu makawa sai ya kasance da kudurtar zuciya da furucin harshe da kuma aikata sanadin aikin gabobi, idan wani abu daga cikin wadannan ya gurbata, to mutum bai zama musulmi ba. Idan ya san tauhidi bai yi aiki da shi ba, to shi kafiri ne, kamar Fir’auna da Iblis.

Wannan shi ne mutane da yawa su kan fada ciki, sai su rika cewa: Wannan gaskiya ne amma ba mu da ikon aikata shi. Kuma ba ya halatta a wurin mutanen garinmu ‘ya’yan mutanenmu, kuma dole ne mu yarda da su kuma ku cude su saboda tsoron sharrinsu. Shi kuma wawa bai san cewa lallai mafi yawan jama’ar kafirai sun san gaskiya, suna barinta ne kawai domin wani uzuri, kamar yadda Allah Mai Girma da Buwaya Ya ce: “*Sun sayar da ayoyin Allah da kudade ‘yan kadan, kuma sun kange daga tafarkin Sa, lallai abin da suka kasance suna aikatawa ya yi muni*”.

Kuma wanda ya yi aiki da tauhidi a bayyane, kuma shi bai fahimce shi ba, kuma bai kudurta a zuciyar sa ba, to shi munafuki ne, kuma shi sharri ne daga kafiri kebantacce, kamar yadda Allah Mai Girma Ya fada: “*Lallai munafukai suna wani kwari a karkashin gidan wuta, kuma ba za su taba samun mai tserar da su ba*”.

Ita wannan magana tana bayyana maka karara idan ka dauke ta a harsunan mutane za ka ga wanda ya san gaskiya amma sai ya bar aiki da ita saboda tsoron raunin duniyar sa kamar karuna, ko girmansa kamar Hamana ko kuma mulkinsa kamar Fir’auna.

Kuma za ka ga wanda ya ke aiki da shi a fili ba aboye ba kamar munafukai, idan ka tambaye shi a kan abin da ya kudurce da zuciyarsa, to sai ka ga bai san shi ba. Sai dai ka fahimci wadannan ayoyin biyu daga littafin Allah mai girma:

Aya ta farko: Kamar yadda ya gabata ita ce fadar Allah Madaukaki: “*Kar ku nemi uzuri, kun kafirta bayan imaninku*”.

Idan ka sani lallai sashen wadanda suka yaki Rumawa tare da Manzon Allah (S.A.W) sun kafirta ta sanadin wata kalma da suka fada ta ta fuskar wasa da ba’a, za ka gane lallai wanda ya ke magana da kafirci ko aiki da shi saboda tsoron tawayar dukiya ko girma ko karkata ga wani ya fi girma da wanda zai yi magana da wata kalma ta ba’a, domin shi mai yin ba’a mafi yawanci ba ya kudurta abin da ya ke fada da harshensa a cikin zuciyarsa saboda ba mutane dariya. Amma wanda ya ke maganar kafirci, ko aikata shi, hakika ya gasgata shedan da alkawarinsa: “*Shedan ya yi muku alkawarin talauci kuma yana umurtar ku da alfasha*”.

Kuma ya ji tsoron alkawarin azabar sa:

“*Lallai shedan ne wancan ya ke tsoratar da majiaintan sa*”

Kuma bai gasgata mai rahama ba da alkawarin sa: “*Kuma Allah Shi ne Ya keyi muku alkawarin wata gafara daga gare Shi da wata falala*”.

Kuma bai ji tsoron alkawari mai karfi ba: “*To kar ku ji tsoron su, kuma ku ji tsoro Na*”.

Shin ko ya cancanta daga wadannan ya kasance daga masoyan mai rahama ko daga masoyan shedan

Aya ta Biyu: Fadar Allah Madaukaki: “*Duk wanda ya kafirce wa Allah bayan ya yi imani sai dai wanda aka tilastawa amma zuciyarsa ta nutsu da imani. Sai dai kuma wanda zuciyar sa ta bude da kafirci, to wani fushin a kansu daga Allah kuma suna da wata azaba mai girma*”.

To Allah bai yi wa wadancan uzuri ba, sai dai wanda aka tilasta tare da kasancewar zuciyar sa akwai nutsuwar imani. Amma wanin sa hakika ya kafirta, kamar wanda ya kasance aikin sa don tsoro ne ko kwadanyi ko karkata domin wani

ko ratayuwu da kasar sa ko iyalan sa, ko dangin sa, ko dukiyar sa, ko aikata wani abu ta fuskar ba'a ko makamancin haka, sai dai wanda aka tilasta, domin ita ayar tana nuni a kan lallai mutum ba a tilasta masa sai dai a magana da aiki, to amma kudurtar zuciya ba wanda ake tilastawa da ita. Da kuma fadar Allah Madaukaki: “*Wannan shi ne lallai su sun so rayuwar duniya a kan ta lahira, kuma lallai Allah ba Ya shiryar da mutane kafirai*”.

Ya bayyana karara lallai azaba ba za ta zama ta sanadin kuduri ba, da jahilci da fushi saboda addini ko son kafirci, sai dai sanadin sa lallai shi yana da wani rabo daga rabon duniya, sai ya yi masa gurbi a kan addini. Allah Shi ne masani.

Bayan wannan duka ba za ka yi nufi a kan ka ba- Allah ya shirye ka- da ka tuba zuwa ga Ubangijinka, ka koma gare shi, ka bar abin da ka ke kai, domin al'amarin kamar yadda ka ji babba ne kuma mai haɗari, kuma tambayar mai girma ce, kuma babbar magana ce.

Bawan Annabi: Ina neman gafarar Ubangiji, kuma ina komawa gare Shi, kuma na shaida babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, kuma lallai Muhammadu manzon Allah ne, kuma hakika na kafirce wa duk wani abu da na ke bauta wa koma bayan Allah, kuma ina rokon Allah Ya yi min uzuri daga abin da ya wuce, kuma Ya yi min sauki, Ya yi mu'amala da ni da tausayin Sa da gafarar Sa, da rahamar Sa, kuma Ya tabbatar da ni a kan tauhidi da akida ingantacciya har in hadu da Shi. Kuma ina rokon Sa da ya saka maka ya dan-uwa na Abdullahi da alheri a kan waɗannan nasihohi, domin shi addini nasaha ne, da kuma kyamar ka da abin da na ke kai, shi ne na suna na **Bawan Annabi**, kuma ina mai ba ka labarin lallai na canza shi zuwa sunan Abdurrahman (**Bawan mai rahama**), da kuma kan kyamar abin kyama bataccen nan da na kasance a kai kuma shi kuduri ne na bata wanda da zan hadu da Allah alhali ina kan sa, to da ba zan taba rabauta ba har abada.

Sai dai kuma a barshe ina so in nemi wani abu daga gare ka, shi ne ka ambato min wasu sashen abubuwan kyama da mutane suke yawaita faɗawa cikinsu.

Bawan Allah: To ka ba ni aron sauraranka (kunnuwanka) :

★ Kashedinka da alamar ka ta kasance cikin abin da ya sabawa littafin Allah ko sunna, bin abin da a ka yi sabani a ciki saboda neman fitina ko neman wata ma'ana daban. Amma hakika ba wanda ya san ma'anar shi sai Allah. Alamarka ta kasanace alamar waɗanda su ka yi zurfi cikin ilimi, waɗanda su ke cewa a cikin rikitattun abubuwa: mun yi imani da shi duka daga ubangijin mu ya ke a cikin kuma abin da aka yi sabani, zancen Manzon Allah (S.A.W) : “*Ka bar abin da ka ke kokwanto zuwa abin da ba ka kokwanton sa*” (Ahmad da Tirmizi)

★ Da kuma fadar Anabi (S.A.W): “*Duk wanda ya ji tsoron rikitattun al'amura, to hakika ya tserar da addinin sa da mutuncin sa. Wanda kuwa ya afka cikin rikitattun al'amura, to hakika ya afka cikin haram*” (Bukhari da Muslim)

★ Da kuma fadar Annabi (S.A.W): “*Zunubi shi ne abin da ya ke yi maka kaikayi a cikin ranka, kuma ka ke kyamar mutane su gan shi*” (Muslim)

★ Da kuma fadar Annabi (S.A.W): “*Ka tambayi zuciya, kuma ka tambayi ranka sau uku. Biyayya ita ce abin da rai ya nutsu da shi, zunubi kuma shi ne abin da ya*

ke kaikayi a cikin rai kuma ka ke shakkar sa, kuma idan mutane sun yi maka fatawa, kuma suka yi maka bayani”.

★ Ka kiyayi bin son zuciyarka saboda lallai Allah Ya yi gargadi a kan haka, cikin fadar Sa, Mai Gairma: *“Shin ko ka ga wanda ya riki son zuciyarsa Ubangijinsa”*

★ Ka guji karkata ga wasu mutane ko ra’ayoyi ko kuma abin da iyaye suke a kan sa, domin shi yana raba tsakanin mutum da gaskiya, domin lallai ai ita gaskiya tana shiryarwa zuwa ga da’a.

★ Kuma an ce: *“Hikima, tsuntuwar mu’umini ce. Duk inda ya gan ta, to shi ya fi cancanta da ita”*

★ Allah Mai Girma da daukaka Ya ce: *“Kuma idan aka ce musu ku bi abin da Allah Ya saukar, sai su ce: a’a za mu bi abin da muka samu iyayen mu a kai. Shin iyayen su ba su kasance ba sa sanin komai ba kuma ba sa iya shiryar da kansu”*

★ Ka kiyayi kan ka da yin kama da kafirai, domin yin haka shi ne asalin dukkan mujarrabi. Manzon Allah tsira da aminicin Allah su tabbata a gare shi ya ce: *“Duk wanda ya yi koyi da wasu to yana cikinsu”* (Abu-Dauda ya ruwaito).

Ka guji dogaro a kan wanin Allah, domin Allah Ya ce: *“Duk wanda ya dogara ga Allah, to Allah ya isar masa”*

“Kar kayi biyayya ga wani abin halitta cikin saba wa Allah.”

★ Ka kiyayi kan ka daga mummunan zato, domin Allah Mai Girma da Daukaka Ya fada a cikin hadisul Kudusi: *“Ni ina nan inda bawa Na ya ke zato Na”* (Bukhari da Muslim)

★ Kuma ka kiyayi kan ka daga rataya guru ko igiya da makamantan su domin kautar da bala’i kafin ya faru, ko kuma kawar da shi bayan ya faru.

★ Ka kiyayi kan ka da rataya laya domin neman tsari daga kambun baka, domin yin haka shirka ne.

Manzon Allah tsira da aminicin Allah su tabbata a gare shi ya ce: *“Duk wanda ya rataya wani abu za a dogarar da shi a kan sa”*

★ Ka guji neman albarka daga duwatsu da bishiyoyi da gurabu da gine-gine, domin yin haka shirka ne.

★ Ka nesanci rashin tawakkali da kuma kowane irin camfi, domin shirka ne. Manzon Allah tsira da aminicin Allah su tabbata a gare shi ya ce: *“Lallai camfi shirka ne, lallai camfi shirka ne, sau uku”* (Abu-Dauda da Ahmad suka ruwaito shi)

★ Ka kiyayi gasgata ma su duba wadanda suke ikirarin sanin gaibi, kuma suna bayyana masaukan taurari a cikin takardu, da kuma bayyana hayewar wasu ko kuma rashin sa’ar wasu, kuma gasgata su a kan haka shirka ne, domin ba wanda ya san gaibu sai Allah.

★ Ka kiyayi kan ka daga danganta ruwan sama ga taurari da yanayi, domin haka shirka ne, hakan a na danganta shi ga Allah ne kadai.

★ Ka guji yin rantsuwa da wanin Allah, komai girman sa, domin hakan shirkane, hakika yazo a cikin hadisi: *“Duk wanda ya yi rantsuwa da wanin Allah hakika ya kafirta ko ya yi shirka”*

★ Kamar yin rantsuwa da annabi ko amana ko mutuwa ko alkawari ko rayuwa.

- ★ Ka guji zagin zamani, da kuma zagin iska ko rana ko sanyi ko zafi, domin yin haka zagin Allah ne da Ya halicce su.
- ★ Ka guji yin amfani da kalmar (da-na-sani) idan wani abin ki ya sameka, domin tana bude aikin shedan kuma akwai bijire wa ikon Allah a ciki, sai dai ka ce: Allah ne Ya kaddara, kuma abin da ya so Ya aikata.
- ★ Kuma ka guji daukan kaburbura a matsayin masallatai domin ba a yin salla a masallacin da yake da kabari a cikinsa. Hakika ya zo a cikin Bukhari da Muslim, daga Aisha, Allah Ya yarda da ita, ta ce: “Lallai a lokacin da Manzon Allah (S.A.W) ya ke cikin mayen mutuwa ya ce: *“Allah Ya tsine wa Yahudawa da Nasara, sun riki kaburban Annabawan su masallatai, kuma Yana tsoratar wa a kan abin da suka aikaita. Sannan Aisha ta kara da cewa: Da ba don haka ba, da an bayyana kabarinsa”*
- ★ Kuma manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: *“Lallai wadanda suka kasance gabanin ku sun kasance suna daukan kaburban annabawan su da mutanen kwaransu su zamo masallatai. Kar ku riki kaburbura su zamo masallatai domin lallai ni ina hana ku daga haka”* (Abu Awana ya ruwaito)
- ★ Ku guji danganta maganganun da madaryata suke danganta su da manzon Allah (S.A.W) na kwaidaitarwa a kan neman tsani da zatin sa ko da na mutanen kwarai daga cikin al’ummar sa, alhalin kirkiro ta aka yi kuma karya ake yi masa. Daga cikinsu akwai: *“Ku yi tawassuli da darajata domin darajata a wajen Allah mai girma ce”*.
- ★ Kuma daga cikin su akwai: *“Idan abubuwa suka cunkushe muku (ko suka ba ku wahala) to na hore ku da mutanen kaburbura”*.
- ★ Kuma daga cikinsu: *“Lallai Allah Yana wakilta wani mala’ika a kan kabarin kowane waliyi yana biya wa mutane bukatun su”*
- ★ Kuma daga cikinsu: *“Da dayanku zai kyautata zaton sa ga duste da ya amfane shi”*. *Da dai sauran irin wadannan da yawa.*
- ★ Ka guji yin tarukan da ake kiran su da sabgogin addini kamar maulidi; da taron Isra’i da Mi’iraji da na rabin watan Sha’aban da ma wadansunsu; domin bidi’o’i ne, babu dalili a kansu daga manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Ko kuma sahabansa wadanda su ke son manzon Allah fiye da mu kuma suna kwafayi akan alheri fiye da mu da hakan ya kasance alheri ne da sun riga mu zuwa gare shi.

SHAIWA BABU ABIN BAUTAWA DA GASKIYA SAI ALLAH

99

An ruwaito a cikin asari (lallai mukullin aljanna shi ne babu abin bautawa da gaskiya sai Allah). Ance wa Wahabu dan Munnaba, Allah ya jifansa: Shin La'ilaha Illallahu ba ita ba ce mabuɗin aljanna? Sai ya ce tabbas, amma sai dai babu wani mukulli face yana da haƙora. Lallai idan ka zo da mukulli yana da haƙora sai a buɗe maka, amma in ba haka ba, ba za a buɗe ba. Hadisai da yawa sun zo daga annabi (SAW) wadanda suke yin bayani a kan haƙoran wannan mukullin, kamar inda annabi (S.AW) yake cewa: *“Ma'ana duk wanda ya ce La'ila ha Illallahu, yana mai tsarkake niyya kuma yana mai yakini da ita a cikin zuciyar sa,.... Ko kuma yana faɗinta da gaskiya a cikin zuciyar sa”* da sauransu. To, waɗannan hadisan shiga aljanna sun rataya ne a kan ilimi da ita (kalmar) Lailaha Illallahu; da kuma tabbata a kan ta har mutuwa, da kuma yarda da ma'anonin ta, da sauransu. Daga cikin kuma tarin hujjoji malamai sun fitar da wasu sharudda wadanda babu makawa sai sun cika tare da koruwar abubuwan da za suyi hani, sannan LA ILA HA ILLAHU ta kasance mukullin shiga aljanna, kuma ta amfani mai ita. Waɗannan sharuɗɗa su ne haƙoran makulin sune kamar haka :

① **SANIN AINIHN KALMAR LA ILAHA ILLAL LAHU:** Domin kowace kalma tana da ma'anarta saboda haka ya zamo wajibi ka san ma'anar **LA ILAHA ILLAL LAHU** sani na hakika, domin ita tana kore bauta ga wani wanda ba Allah ba, ta tabbatar da ita gare Shi Maɗaukakin Sarki. Ma'ana: babu abin bautawa da gaskiya sai Allah. Allah Mai Girma da Daukaka Ya ce: *“Wanda ya shaida da gaskiya yana mai ilimi akan cewa babu abin bautawa da gaskiya sai Allah ya shiga Aljanna”*

② Tabbatarwa shi ne kana mai tabbatar da abin da ta ke nuni da shi domin ba ta karɓar shakka, ko zato, ko kokwanto. Ya wajaba ta tsayu a kan yakini yankakke kuma tabbatacce, domin Allah Mai Girma da Daukaka Ya fada, a lokacin da yake siffanta muminaɗi: *“Lallai muminaɗi su ne wadanda suka yi imani da Allah da manzon Sa sannan ba su yi tababa ba (shakka) kuma suka yi jihadi da dukiyoyinsu da kawunan su saboda Allah. Waɗannan su ne masu gaskiya”*.

Shi ya sa fadin lafazin ta ba ya isa, dole ne sai zuciyar ta sakankance da ita (yarda da ita) Kamar yadda manzon Allah S.A.W ya ce: *“Shaidawa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah kuma lallai ni manzon Allah ne, bawa mumini ba zai taba haduwa da Allah ba da su, ba ya shakka a cikin su face ya shiga aljanna”*

③ **Karbanta:** Idan ka santa kuma ka yi yakini da ita to yana da kyau ya kasance akwai tasirin wannan ilimin na yakini, hakan kuma yana kasance wa da yadda abin da wannan kalmar ta ke hukunta wa da su zuciyar ka da harshenka. Duk wanda ya mayar da kiran tauhidi bai karɓe shi ba, ya kasance kafiri, ya kasance wannan mayar wa da ya yi ta dalilin girman kai ne ko doge wa kan abu ko hassada, lallai Allah Mai Girma da daukaka ya ce wa kafirai waɗanda suka mayar da ita (Lailaha Illallahu): *“Lallai su sun kasance idan aka ce ma su LA ILAHA ILLAL LA HU sai su yi girman kai”*

④ Mika wuya ga tauhidi mika wuya cikakke, wannan shi ne madogari na hakika da kuma aiki na hakika na imani, kuma hakan ya na tabbatuwa ne da aiki da abin da Allah Ya shardanta da kuma barin abin da ya hana. Kamar kuma yadda Allah Mai Girma da daukaka ya ce.

“Duk wanda ya mika fuskarsa zuwa ga Allah alhalin yana mai kyautatawa, to hakika ya yi riƙo da igiya mai karfi kuma makomar al'amura suna wajen Allah ne”. Wannan shine cikakken mika wuya.

5 Gaskiya wajen fadinta:- Gaskiya wacce ta ke kore karya domin wanda duk ya fade ta da harshensa kawai alhalin zuciyar sa tana karya ta, to shi munafuki ne. Dalili a kan haka shi ne fadin Allah, Mai Girma da daukaka a lokacin da Ya ke zargin munafukai: *“Suna fadi da harsunan su abin da ba ya cikin zuciyarsu”*

6 Soyayya:- Ya na wajaba ga mumuni ya so wannan kalmar kuma ya so aiki da abin da take hukuntawa, kuma ya so ma’abotanta masu aiki da ita. Kuma alamar son bawa ga Ubangijisa shi ne kaddamar da abin da Allah Ya ke so ko da ya saba ma son zuciyarsa, kuma ya jibinci duk wanda ya jibinci Allah da manzonSa, kuma ya yi kiyayya da duk wanda ya ki shi, kuma ya bi manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi kuma ya bi gurabunsa, kuma ya karbi shiriyarsa.

7 Tsarkake niyya:- Ya kasance ba ya nufi da fadinta ya zuwa komai face Allah madaukakin sarki. Kamar yadda Mai Grima da daukaka ya ce: *“Kuma ba a umurce su ba face su bauta wa Allah suna masu tsarkake ma Shi addini”*

Kuma manzon Allah S.A.W ya ce: *“Lallai Allah Ya haramta wa wuta duk wanda ya ce LA ILAHA ILLALLAHU yana neman yardar Allah da hakan”*

Kuma tare da wadannan sharuɗɗan a hade babu makawa wajen a tsayu akan wannan kalmar kuma a tabbata a kanta har mutuwa .

(SHAIDAWA LALLAI ANNABI MUHAMMAD MANZON ALLAH NE)

Ana jarraba mamaci wajen yi masa tambayoyi a kan abubuwa uku. Idan ya amsa su ya tsira kuma idan bai amsa su ba, to ya halaka. Daga cikin tambayoyin akwai: **WANENE ANNABINKA?**

Ba wanda zai iya amsa ta sai wanda Allah Ya tabbatar da shi a duniya wajen cika sharuɗɗanta, kuma ya tabbata da shi ya kuma yi masa *gam- da- katar* cikin kabarinsa, sai ta amfane shi a Lahirar sa, ranar da dukiya ko yara ba sa amfani.

Waddannan sharuɗɗa su ne:-

1 [a’a ga annabi muhammad (S.A.W) cikin abinda ya yi umarni da shi. Domin Allah ya umarce mu da muyi masa [a’a inda ya ce:- *“Duk wanda ya yi wa manzon Allah biyayya to haji}a ya yi wa Allah biyayya”* Ka ce (Manzon Allah) musu: Idan kuna son Allah to ku bi Ni (Manzon Allah) ku kuma Allah zai so ku”.

Kuma duk wanda ya juya baya to lallai mu ba mu aiko ka ba a matsayin mai sa ido a gare su ba. Shiga Aljanna kai-tsaye ya na rataye da yi wa annabi biyyaya (da’a) don haƙiƙa manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Duk al’umma ta za su shiga al-janna sai wanda ya ki. Sai suka ce ya manzon Allah : wane ne zai ki? Sai ya ce: duk wanda ya yi min da’a ya shiga aljanna wanda ya saba min haƙiƙa ya ki”*(Buhari)

Duk wanda ya kasance mai son annabi (S.A.W) to dole ne ya yi masa da’a, domin da’a ita ce sakamakon soyayya, kuma duk wanda ya riya soyayyar sa ga monzon Allah (S.A.W) ba tare da ya yi koyi da shi ba, to maƙaryaci ne a cikin da’arsa.

2 Gaskata shi a kan abin da ya ba da labari: Duk wanda ya karya wani abin da ya inganta daga annabi (S.A.W) saboda wata sha’awa, ko son zuciyar haƙiƙa ya karya Allah da manzon sa, domin annabi (S.A.W) tsarkakakke ne daga yin

kuskure ko karya: “ (Annabi) ba ya yin furuci a kan son zuciyar”

③ Nisantar abin da Annabi (S.A.W) ya hana kuma ya tsawatar a kai: fara wa da manya-manyan zunubai zuwa ga laifuffuka ma su halakarwa, zuwa ga kanana da makarukai kuma gwargwadon soyayyar da musulmi yake yi wa Annabinsa, gwargwadon karuwar imaninsa. Kuma idan imanin sa ya karu sai Allah Ya sa masa kyamar abubuwa na haram.

④ Kar a bauta wa Allah sai da abin da Allah Ya shar'anta a kan harshen AnnabinSa: Asali ga bauta shi ne tsayuwa (shi ya sa ba ya halatta a bauta wa Allah sai da abin da ya zo daga manzonSa. Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Duk wanda ya yi wani aiki wanda ba ya kan al'amarinmu, to an mayar masa”*.

Watau:An mayar ma sa da aikin da ya yi.

FA'IDA:

Ka sani son manzon Allah da son abinda yazo da shi wajibi ne, duk wanda ya kyamaci wani abu da annabi yazo da shi, to ya klafirta koda yayi aiki da shi. Kuma soyayya kadai ba ta wadatarwa, dole ne sai ya zamo an fi sonsa fiye da komai, hatta ranka, dama kuma duk wanda yake son abu zai fifita shi kuma zai zabi ya dace da shi. Son annabi na gaskiya shi ne wanda ya ya bayyana ta hanyar biyayya da kwaikwayo da bin umarninsa da kuma nisantar abinda ya hana, da kuma ladabtuwa da ladubbansa cikin jin dadi da kunci. Domin biyayya da da'a s ne sakamakon soyayya, kuma ba ta yiwuwa sai da su.

Kuma son Annabi (s.aw) yana da alamomi da yawa, daga ciki akwai: Yawan yi masa salati. Da yawan ambatonsa, saboda dama an ce duk weanda yake son abu zai yawqaita ambatonsa . Da kuma shaukin saduwa da shi, domin kowanne masoyi yana shaukin saduwa da masoyinsa. Da kuma girmama shi da mutumta shi yayin da aka ambace shi. Mallam Ishak yana cewa : sahabbai sun kasance duk sa'adda aka ambaci Annabi (s.aw) sai kaga sun nutsu kuma jikinsu ya nuna alama kuma suyi kuka. Daga cikin alamun akwai kin duk wanda yake kin Annabi (s.a.w) da kuma gaba da duk wanda yake gaba da shi, da nisantar duk wanda ya sabawa sunnarsa ko kuma ya kago wani abu acikin addini wanda ba shi a cikin addini. Sawa'unb cikin 'yan bidi'a ko munafukai. Daga ciki akwai son duk wanda annabi (s.aw) yake so, kamar iyalan gidansa (ahlul baiti) da matayensa da sahabbansa na makka da na madina (muhajirun da Ansar) da kuma kin duk wanda yake kin su. Dko yake gaba da su.. Daga ciki akwai koyi da halayensa kyawawa, dama kuma shi ne yafi kowa kyawun halaye yafi

kuma yafi kyauta, musamman ma idan watan ramalana ya kama. kamar yadda nana Aisha ta ce: "halyensa gabadayansu Alkur'ani ne" ma'ana ya lazimci aikata duk abinda Alkur'ani yayi umarni da shi.

SIFOFIN MANZON ALLAH (S.A.W)

Manzon Allah (s.a.w) ya kasance yafi kowa jarumta musammanma idan an fita filin daga. Yafi kowa karamci, yafi kowa kyauta, yafi kowa yafi kowa nasiha, yafi kowa hakuri, baya rama abinda akayi masa, amma idan an sabawa Allah to anan yafi kowa zafi, yafi kowa tawali'u, yafi kowa nutsuwa, yafi amaryar da ake kaita gidanta kunya, kuma yafi kowa kyautatawa iyalinsa, yafi kowa jinkai da tausayi. Da sauransu.

ABUBUWAN DA SUKE WARWARE MUSULUNCI

Wadannan su ne wasu bangarorin abubuwan da suke warware musulunci, ga duk wanda ya fada cikin su ko kuma cikin daya daga cikin su. Su ne kamar haka:

- ★ Shirka a cikin bautar Allah Madaukaki, domin fadarsa Mai Tsarki da daukaka: *“Lallai Allah ba ya gafarta wa wanda ya yi shirka da Shi (watau ya hada Shi da wani a wajen bauta) kuma yana gafarta abin da ya ke koma-bayan haka ga wanda Ya so”*
- ★ Duk wanda ya sanya wasu tsakanin Allah da shi, yana kiran su kuma yana tambayar su ceto, kuma yana dogaro a kansu, to ya kafirta.
- ★ Duk wanda ba ya kafirta mushirikai, ko kuma ya yi shakka a kan kafircinsu, ko kuma ya inganta mazhabarsu, hakika ya kafirta.
- ★ Duk wanda ya kudurta cewa shiriyar wanin Annabi (S.A.W) ta fi shiriyar (Annabi) cika, ko kuma hakuncin wanin annabi (S.A.W) ya fi na annabi (S.A.W.) kyau, hakika ya kafirta.
- ★ Duk wanda yaki wani abu da Annabi ya zo da shi ko da ya yi aiki da shi ya kafirta, domin fadar Allah Mai Girma da daukaka: *“Wan cananka ya faru ne saboda sun fi abin da Allah ya saukar, sai Allah ya bata ayyukansu”*.
- ★ Duk wanda ya yi izgili da wani abu na addinin manzon Allah (S.A.W) sakamakonsa, ko kuma ukubar sa hakika ya kafirta bisa ijma'in(haduwar) malamai, saboda fadin Allah Madaukakin Sarki: *“Ka ce shin da Allah da manzon Sa da ayoyin Sa ku ke yin izgili, kar ku kawo wani hanzari kun kafirta bayan imanin ku”*.
- ★ Tsafi, duk wanda ya aikata shi ko ya yarda da shi, ya kafirta domin fadar Allah Mai Girma da Daukaka: *“Kuma ba su kasance suna koyawa wani ba (sihiri) sai sun ce masa lallai mu fitina ne, kada ka kafirta”*
- ★ Daukaka kafirai da taimakonsu a kan musulmai shi ma kafirci ne. Dalili a kan haka shi ne fadin Allah Madaukakin Sarki: *“Duk wanda ya jibin ce su daga cikin ku, to shi ya na cikin su”*.
- ★ Duk wanda ya kudurta cewa: wasu mutane za su wadatar da shi daga barin shari'ar Annabi (S.A.W) to shi kafiri ne, domin Allah Mai Girma da daukaka Ya ce: *“Duk wanda ya riki wanin Musulunci a matsayin addini, to ba za a karba masa ba, kuma a Lahira yana daga cikin ma su asara”*.
- ★ Wanda ya bijire wa addinin Allah ba ya koyon sa, kuma ba ya aiki da shi to ya kafirta. Dalili a kan haka shi ne, Allah Mai Girma da daukaka Ya ce: *“Wane ne ya fi zalunci irin wanda a ka yi ma shi wa'azi da ayoyin Ubangijin sa, sannan ya bijire musu. Lallai mu ma su yin azabar ramuwa ne ga ma su laifi”* (Suratus Sajdah – Aya ta 22)

Sallah ita ce ta biyu a cikin rukunan addinin Musulunci kuma ba ta inganta sai da tsarki, kuma tsarki ba ya kasancewa sai da ruwa ko kasa.

NAU'O'IN RUWA: 1. MAI TSARKI: Shi ne mai tsarki a karan kansa, kuma mai tsarkakewa ga wanin sa, kuma shi ya na dauke hadasi, kuma yana kawar da najasa. **2. MAI NAJASA:** Shi ne wanda ya hadu da najasa idan ya kasance kaɗan ko kuma dandanonsa ya canza ko launinsa ko kamshinsa saboda najasa in ya kasance yana da yawa.

FADAKARWA:- Ruwa mai yawa ba ya zama mai najasa, sai dai idan najasa ta canza daya daga cikin siffofin sa (launinsa, ko dandanonsa ko kanshinsa), kuma ruwa kaɗan yana zama mai najasa idan ya haɗu da najasa, kuma ana kiran ruwa mai yawa idan ya kai yawan “kulla” guda biyu (Duro biyu) kuma duk “kulla” daya ta yi daidai da lita (dari biyu da goma) 210 a kimance.

Abin zuba Ruwa:- Shi ne duk abin ɗiban ruwa mai tsarki wanda a ka hallata ɗaukan sa ko amfani da shi, sai dai in ya kasance na zinare ne ko na azurfa, kuma ya hallata a yi tsarki da su amma tare da zunubi, kuma an hallata abin zuba ruwa na kafirai da tufafinsu sai dai idan mun san suna da najasa.

FATAR DABBA MATACCIYA:- Najasa ce ba togiya. Kuma matacciyar dabba dayan nau'i biyu ne. **1.** Wacce ba a cin namanta gaba daya. **2.** Wacce ake cin namanta amma wacce ba a yanka ba.

To wacce ake cin namanta amma ba a yanka ta ba idan aka sami fatar ta ya halatta a yi amfani da ita a cikin abin da suka shafi kasa ba tare da abin da suka shafi ruwa ba sai dai idan an jeme ta.

TSARKI NA FITSARI KO NA BAYAN GIDA: Shi ne mutum ya kewaye don abin da ya ke fitowa daga gaba ko dubura, idan ya kasance da ruwa ne ana kiran sa (Istinja'i) idan kuma ya kasance da duste ne ko ganye ko wasunsu ana kiran sa (Istijimari). An shardaɗanta wajen halaccin istijimari shi kaɗai ya kasance mai tsarki kuma abin da aka halatta amfani da shi kuma mai tsarkake najasa ne. Amma kuma wanda ba a ci kuma ya kasance da duwatsu uku ne zuwa sama. Kuma (Istinja'i) wajibi ne ga duk wani abin da ya fito.

Haramun ne ga duk mai biyan bukatarsa da ya zauna a kan irin halin da ya ke ciki fiye da gwargwadon bukatarsa, kuma haramun yin bayan gida ko fitsari a magudanan ruwa, ko a kan hanyar da ake bi ko a kasan inuwa mai amfani, ko a karkashin bishiya wacce akwai 'ya'ya a bisanta, ko fuskantar alkibla a fili (domin bayan gida).

Kuma makaruhi ne ga mutumin da yake biyan bukatarsa ya shiga bayan gida da abin da yake akwai sunan Allah a jikinsa, kuma makaruhi ne ya yi magana a lokacin da yake biyan bukatarsa. Bayan haka kuma makaruhi ne mutum ya yi fitsari a cikin rami ko makamancin sa, ko kuma ya shafa gabansa da hannun damansa ko kuma ya fuskanci alkibla a cikin gini, amma ya hallata a yi abin da ya gabata idan akwai bukata.

ASWAKI:- An sunnanta yin asuwaki da ice mai laushi kamar icen arak, kuma an karfafa yin asuwakin a wajen salla, karatun Alkur'ani da alwala kafin kurkure baki, da tashi daga barci, da shiga cikin massallaci, ko gida ko canjin kamshin baki ko

makamancin sa. Kuma an sunnanta fara wa da bangaren dama a wajen yin asuwaki da kuma yin tsarki da amfani da hannun hagu a wajen gusar da abin da ba a so.

ALWALA: Rukunanta:- **1.** Wanke fuska, daga cikin sa akwai kuskure baki da shaka ruwa. **2.** Wanke hannu daga wuyan hannaye zuwa gwiwar hannaye. **3.** Shafar kai dukkan sa tare da kunnuwa. **4.** Wanke kafafuwa tare da idan sahu. **5.** Jerantawa. **6.** Gaggautawa

SUNNONIN TA:- Yin asuwaki, wanke tafukan hannaye da farko, gabatar da kurkure baki da shaka ruwa kafin wanke fuska, da kaiwa matuka wajen kurkure baki da shaka ruwa daidai gwargwado (amma ban da mai azumi), da tsefe gemu mai kauri, da tsefe yatsun hannu da farawa daga dama a bangaren gabobi, da wanke gabobi sau biyu da sau uku, da shaka ruwa da hannun dama da fyacewa da hannun hagu, da cuccuda gabobi da kyautata alwala, da yin addu'a ga abin da ya zo bayan alwala.

WAJIBAN ALWALA:- Ambaton Allah kafin alwala wanke tafukan hannaye ga wanda ya farka daga barcin dare sau uku kafin ya tsoma su a cikin ruwa.

ABUBUWAN DA AKE KI A ALWALA: Alwala da ruwa mai sanyi ko mai zafi, kari akan wanki uku ga gaba guda daya, da share ruwa daga gabobi, da wanke cikin ido. Amma tsane gabobi bayan alwala to shi babu karfi wajen kiyyaya.

FADAKARWA:- Kurkure baki babu makawa da sai an motsa ruwa a cikin baki, kuma shaka ruwa sai an shigar da ruwa zuwa hanci ta hanyar numfashi ba da hannu ba kwarai, kuma haka nan fyacewa ba sa hallata sai da wannan siffar.

SIFFOFIN ALWALA:- Su ne mutum ya yi niyya a cikin zuciyar shi sannan sai ya yi Bismillah, ya wanke tafin hannyen sa sau uku sai kukuran baki, ya shaka ruwa da kamfata daya, shi ma sau uku. ya wanke fuska (daga mafarin mafitar gashi ta al'ada har zuwa karshen haba ga tsawo kenan, sannan kuma daga kunne zuwa kunne wajen fadin fuska kenan). Sai hannayensa daga tafuka har zuwa gwiwan hannayen sa. Sai shafan kai daga farkon goshi zuwa keyen sa dan wani farin fage da ke sashen kunne shi ma daga cikin kai ya ke. Sai ya sanya 'yan yatsun sa manuniya cikin kunnuwan sa sai ya shafi kunnuwan sa da manya 'yan yatsunsa kuma sai ya wanke kafafuwan sa zuwa idon sawunsa.

TAMBIHI:- Gemu idan mara kauri ne to dole ne a wanke shi da fatar jiki amma in mai kauri ne to kawai sai a shafa masa ruwa.

SHAF A KAN HUFFI:- Watau abin sawa ne a kafa da makamantan sa kamar (sifar kafa). In ya kasance daga fata ne da makamantansa to larabawa suna kiran shi ne (huruban) to shafa a kansa ya halatta cikin "hadasil Asgar" kadai, shafan ya halatta ne da sharadi: **1)** A sanya huffin alhali mutum ya na da tsarki da cikakkiyar alwala. **2)** Ya zama kuma alwalar da ruwa ya yi. **3)** Ya zama sun rufe daidai gabar farilla ta alwala. **4)** Ya zama kuma lokacin da za a sanya su sun halatta a sanya su a lokacin. **5)** Kuma ya kasance su huffin suna da tsarki.

RAWANI:- Ya hallata yin shafa akan rawani amma fa da sharadi kamar haka: **1)** Ya zama rawanin na namiji ne ba mace ba. **2)** Kuma ya zama ya rufe kai ne da aka sani na al'ada. **3)** Ya zama shafar da hadasi ne karami kamar fitsari, kashi ko tusa. **4)** Kuma ya kasance tsarkin nan an yi shi ne da ruwa.

MAYAFIN MATA:- Shi ma ya halatta a yi shafa a kansa bisa sharadi kamar haka: **1)** Ya kasance mayafin mata ne. **2)** Ya zama dar'i (kewaye har karkashin makoshinta) kamar hijabinsu a yanzu da ake ganinsu da shi. **3)** Kuma ya zama daga hadasi ne karami. **4)** Kuma tsarkin ya zama da ruwa aka yi. **5)** Kuma ya zama shi ma ya sitirce kanta gaba daya na al'ada.

TSAWON LOKACIN DA YA KAMATA A KAI TARE DA SHAFAR:- Watau ga wanda ya sanya huffi ke nan. Ga dai mazaunin gida yini ne da kuma darenso. Amma ga matafiyi kuma yini uku ne da darenso matukar dai tafiya ta kai nisan da za a yi mata kasaru.

FARKO/MASOMMIN SHAFI AKA HUFFI :- Daga farko shafa a kan huffi ba ya hana hadasi bayan mutum ya sanya su, sannan har zuwa rabin yini na gobe ga ma zaunin gida (watau sa'a 24) zai lissafa kenan daga lokacin da ya yi shafan.

FAIDA:- Ga wanda ya yi shafa ya na halin tafiya sannan kuma ya fasa, ko kuma ya na mazaunin gida sai kuma tafiya ta kama shi, ko kuma ya yi shakka wajen masomin shafar ta sa to hukuncin sa shi ne ya yi shafar kamar dai ta mazaunin gida ne shi (ta dalilin dayan waƙƙannan dalilai in har sun faru.

KARAYA KO RAUNI A TSINTSIYAR HANNU TA GABA:- Shi ne mayar da kashi ko tsokar nama daga inda ya fito a jikin dan adam saboda wani dalili da makamantan haka din, ya isa ma ya yi shafa a kai amma bisa sharudda kamar haka: **1)** ya zama akwai bukatar haka din watau shafan akan raunin. **2)** tilas ne a shafi gabar ba ma kawai sai wurin ba. **3)** kuma ya zama yana tsakanin in da za a shafa da sauran bangaren da za a wanke akwai inda za a zuba ruwan al'walar; in har kuwa ya zarta gabar alwala to tilas ne a janye wannan abin da aka sa kamar tsumma ko bandejin da aka daure ciwon nan ko karayar nan da shi don shafan ko wankewa, amma kuma in har larura ta kai ga ba dama sai dai an yi shafar, to shike nan sai ya yi shafar akan wannan bandejin.

GWARGWADON ABIN DA AKE SHAFI DA GA HUFFI: Watau ana fara shafan huffi ne daga yatsun kafa har zuwa gwiwa shi ne matuka ga shafa kuma zai shafi huffin ne da yatsun hannayensa a wauwau (watau bai haƙe su gu guda ba)

FAI'DODI :- Watau abin da ya fi wajen shafar huffi shi ne a shafe su gaba kaya ba tare da an gabatar da kafar dama ba. Ba sunna ba ne don ka shafi kasar huffi haka nan ma can duduƙen sa, haka kuma da zai takaita ga cikakken shafar ta asali (ke nan da ba a yi sunna ba). An kyamaci wanke huffi a inda ya kamata a shafe shi, haka nan ma maimaita shafar makaruhi ne. amma rawani da mayafi na mata shi wajibi ne a shafi mafi yawa daga garesu. Watau ke nan kar ka shafi dan wuri kakan.)

ABUBUWAN DA KE WARWARE ALWALA SU NE KAMAR HAKA:-
1) Abin da ke fita daga mafitar fitsari da bayan gida mai tsarki kamar tusa da kuma maniyyi ko kuma najasa kamar fitsari da maziyyi. **2)** Gushe war hankali ta hanyar barci ko suma sai dai barci mai sauki mara nauyi a zaune ko tsaye ba ya warware alwala. **3)** fitar fitsari ko kashi ta hanyar da ba ta su ba. **4)** fitar wani abu (najasa shi ba fitsari ba kuma kashi ba daga jikin sa in ya yi rauni kamar fitar jini da yawa. **5)** cin naman tsohon rakumi. **6)** shafan zakari ko farji da tafin hannu. **7)** mace ta shafi zakarin mijinta ko shi ya shafi farjin matarsa da sha'awar juna ba tare da an

saduba, ko fitar wani abu shima yawarware alwala. **8)** yin ridda daga barin addinin musulunci; haka kuma duk wanda ya yi shakka game da alwalar sa, to sai ya yi hukunci a kan asali yana da tsarki ko ba shi da shi?

WANKA DA WAJIBANSA:- **1)** fitar maniya ta hanyar jin dadi da mace kenan, ko ta barci da jin dadi ko babu. **2)** Bacewar kan kaciya namiji cikin farjin mace koda bai yi maniya ba **3)** shiga musulunci ga sabon musulunta ko wanda ya koma daga ridda da ya yi **4)** fitar jinin haila **5)** fitar jinin haihuwa **6)** gawa ta musulmi.

FALALAN WANKA:- Ya gama jikinsa gaba daya da ruwa da cikin bakinsa da hanci. Kuma wanka ya na kammala ne ta samuwar waɗannan abubuwan.

1) niyya. **2)** zai wanke hannayen sa kafin ya shigar da su cikin kwarya ko kwatanniyar wankan sa. **3)** sai ya wanke farjin sa da kuma sasannin da maniya ya taɓa. **4)** sai ya yi alwala. **5)** sai zuba ruwa sau uku daban-daban don wanke kan sa. **6)** ya zuba ruwa a jikin sa. **7)** ya cudanya jikinsa da hannayen sa. **8)** zai fara wankan sa ne ta ɓangaren dama.

Haramun ne ga mara tsarki, rashin tsarkin nan kuma karami: **1)** Ya sha-fi Alkur'ani mai girma. **2)** Yin Sallah. **3)** Yin Dawafi. Kuma haramun ne ga mara tsarki, rashin tsarkin nan kuma babba da kuma rashin tsarki karami. **4)** Karatun Alkurani mai girma. **5)** Yin bincike na ilimi ko wani abu a cikin masallaci. Kuma makaruhi ne ga mai janaba ya yi barci ba tare da ya yi alwala ba, da kuma ɓar nan ruwa da yawa wajen wankan janabar sa.

TAIMAMA DA SHARUDDANTA: **1)** Rashin ruwa. **2)** Tilas ne ya zama na turbaya ne mai tsarki, wanda ya hallata a yi da shi, kuma mai kura, ba wanda aka kona ba.

RUKUNAN TA: Shafar dukkan fuska, sannan kuma hannaye zuwa wuyan hannun da kuma jerantawa da kuma game duk wuraren taimama da shafar.

ABUBUWAN DA KE BATA TA: **1)** Duk abin da ke bata alwala ya na bata taimama. **2)** Samuwar ruwa in har rashin sa ne ya sa aka yi taimamar. **3)** gushewar abin da ya halatta yin taimamar kamar dai wanda ya yi ta ne domin rashin lafiya, kuma ya warke.

SUNNONIN TA: **1)** Jerantawa da kuma gamewar gabɓai ga mai taimama da rashin tsarki babba. **2)** Jinkirta ta har zuwa karshen lokacin yin salla (dab da tayar da Ikamar Salla). **3)** Yin alwala a karshe.

MAKARUHAN TA: Mai maita bugun kasa sau biyu lokaci guda

SIFFAR TAIMAMA: Shi ne mutum zai yi niyya sannan ya yi Bismillah, sai ya bugi kasa da hannayen sa bugu daya sannan ya shafi fuskan sa da farko ta hanyar biyar da tafin hannunsa akan fuskar sa da gemun sa, kuma sai ya sanya bayan tafin hannunsa na dama cikin tafin hannun sa na hagu sai kuma bayan tafin hannu sa na hagu cikin tafin hannunsa na dama.

GUSAR DA KAZANTA (NAJASA): Abubuwa uku ne su ke bayyanannu:-
DABBOBI: sun kasu kashi biyu:

1) Su ne Kare, da Alade, da kuma abin da ke fitowa daga garesu, kuma duk abin da ba a cin naman sa daga cikin tsuntsaye da kuma dabbobin da ke tudu, wanda aka halicce su a can, wannan shi ma najasa ne. Fitsarin sa, kashin sa, hawayen sa, guminsa, maniyin sa, nonon sa, majinar sa, da mansa duk najasa ne.

2) Masu tsarki su ma sun kasu kashi uku: **A)** Dan adam, maniyinsa, gumin sa, hawayensa, nonon sa majinan sa ta hanci, kakinsa da kuma danshin farjin matar sa abu ne mai tsarki, haka nan ma duk abincin sa da kuma ragowar sa abu ne mai tsarki ban da fitsari da kashi da wadiyyi da kuma jini. Wadannan duk najasa ne. **D)** duk dabbar da ake cin namanta, fitsarinta, maniyin ta, nonon ta gumin ta, hawaye ko miyon ta, majinan ta, aman ta, maziyyin ta da wadiyyin ta duk masu tsarki ne. **C)** Amma abin da ke da wuyar rarrabewa kamar jaki da kyaunwa ko mage da bera da makamantan su, hawayen su ko miyon su da gumin su abu ne mai tsarki ka dai.

DUK MATACCIYAR DABBA: Duk dabbar da ta mutu najasa ce ban da dan adam Musulmi da kifi da fari, dabbar da ba ta da jini ajikinta kamar kunama, tururuwa, da sauro su kama wadannan ba najasa ba ne.

SANDARARRUN ABUBUWA: Duk abin da ya ke sandararre ne to mai tsarki ne kamar Doron kasa, da kuma Duwatsu ko tsaunuka da makamantansu (amma kuma an yi togiya ga duk sandararrun abu daga abin da aka ambata can baya).

FA'IDA: Jini, amai da ruwan maruru najasa ne, amma an yi sauki ga wanda yake cikin Salla da makamancin wannan din, amma fa dan kadan ya faru ga mutun ko ya zubo daga wata dabba mai tsarki.

Jini mai tsarki iri biyu ne: 1) Jinin kifi 2) Abin da ya yi saura na daga jikin dabba na namanta da guminta wacce ta tsarkaka daga yanka irin na Musulunci; sannan duk abin da aka ciro daga dabba wacce ta hallatta, kuma a cikin halin rayuwa to wannan abin najasa ne kamar dunkulen jini, ko tsoka duk najasa ne.

Kuma gusar da najasa ba ya bukatar yi ma sa niyya, kuma da ruwan sama zai wanke shi, shi ke nan ya tsarkaka; ta ba najasa da hannu ko mutum ya bi ta kai ya wuce bai karya alwala, amma dole ne ya wanke hannunsa ko tufafinsa ko kuma in da najasar ta ta ba.

SHARUDDAN GUSAR DA NAJASA: 1) A wanke ta da ruwa mai tsarki. 2) Mai wanke najasar ya takaitu daga barin ruwan in har ruwan ba shi da yawa. 3) Ana iya gusar da najasa da kankara ko makamancin haka, matukar wankin bai wadatar ba. 4) A kan wanke sau bakwai, takwas da turbaya ko da sabulu in najasar kare ce.

TANBIHI KO FADAKARWA: * Najasa ta doron kasa matukar dai ruwa ne ko ruwa-ruwa kamar fitsari a nan abin yi sai a watsa ruwa har ta gusar da launinsa da warinsa idan ya kasance zawo ne ba makawa sai an gusar da shi da kuma gurbin shi, in kuma gusar da najasar ya faskara tilas dai sai da ruwa, to fa dole ne a wanke da ruwan. * In kuma ba a gano wurin da najasar ta ke ba sai a wanke wurin dai, har sai an samu yakinin ko natsuwar cewar yanzu kam najasar nan ta fita babu ita. * Wanda ya yi alwala don yin Sallar nafila, ya halatta ya yi Sallar farilla da ita. * Kuma wanda alwalar sa ta karye don ya yi barci ko tusa shi kam ba sai ya sake tsarki ba domin tusa aba ce mai tsarki ba najasa ba ce abin yi sai ya sake alwala zai yi domin yin Salla in ya so haka din ko makamancinta.

MATSALOLI DA HUKUNCINSU

A shekara nawa ne mace ke fara Haila? Amsar ita ce mace ta kan fara haila ne daga shekara tara daidai, idan har jini ya fita daga farjinta kafin wannan shekarun to jinin istihala ne (wato jinin cuta), sannan kuma babu iyakancewa ga yawan shekarun haila dɓin.¹

Kwana nawa ne mafi karanci ga mai haila kafin ya dauke? Tsawan yini da dare wato (sa'a 24) in har ya kasa haka to istihala ne ba haila ba.

To kuma kwana nawa ne mafi yawa ga mai haila kafin ya dauke? Kwana goma sha biyu shi ne mafi tsawo ga mai haila sannan ya dauke, to idan jinin ya wuce haka, ya zama jinin ciwo (istihala).

Kwana nawa ne ake samun tazara tsakanin haila zuwa haila? To akan samu kwana goma sha uku tsakanin su, kuma har in wani jini ya zo kafin cikas kwanukan to ya zama jinin ciwo (istihala).

Kuma mafi yawancin kwanakin tsarki ga mata shi ne? kwana Ashirin da uku ko da Huɗu (23-24).

Shin mace mai ciki in jini ya zomata, haila ne? Jinin da ke fita ga mai ciki, baki, ja da kauri ko babu kauri duk dai ba haila bane, jinin ciwo ne (istihala).

To kuma yaushe ne mace ke gane cewar jinin ya dauke daga gare ta? A nan mata sun kasu kashi biyu : **1)** Ta na ganewane da fitar farin ruwa daga farjinta. **2)** Daga bushewar farjinta idan jinin ya kusa tsayawa.

Menene hukuncin abin da yake fita daga farjin mace - shi ba jini ba kuma ba lokacin tsarkin ta ba ne? Shin wannan abin fari ne ko kuwa matuƙar dai ba jini ba ne ba komai, amma in jini ne ko ja ko fatsi-fatsi to wannan najasa ne, kuma dukkan su suna warware alwala in kuma ya ci gaba da fita ya zama jinin ciwo (istihala). Jinin da ke yawan zuba baki ko fatsi-fatsi daga farjin mace in har ya sadu da jinin haila kafin hailsar ce ko bayan sa to wannan haila ne, amma in akwai tazarar kwana daya ko biyu to wannan jinin ciwo ne (istihala).

Mene ne hukuncin wacce ta san yawan kwanakin al'adar ta kuma sai ya dauke kafin cikar kwanakin? Idan jinin haila ya dauke ko da bai kai yawan kwanakin da ta saba ba duk da haka dai sai ta yi tsarki (hukuncinta hukuncin tsarki ne).

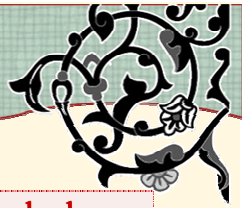
1 Haila: wani jinni ne na dabi'a wanda yake zuba ba domin haihuwa ba.

Istihadha: jinni ne da yake zuba a lokacin dab a nasa, sanadiyyar rashin lafiya ko cuta. Bambamcinsa da haila shi ne; shi na haila ja ne mai dan baki-baki, sabanin na istihadha, wanda shi ja jawur ne, kamar jinin habo.

Jinin haila yana dad an kauri, da kuma gudaji, amma na istihadha tsararo neb a shi da kauri yana zuba kamar jinin ciwo.

Jinin haila galibi yana da wari, amma jinin istihadha kamar ragowar jina ne.

Bai halatta a sadu da mace a farjinta ba lokacin haila, ko kuma saki, ko salla, ko azumi, ko dawafi ko karatun alkur'ani ko kuma zama a masallaci.

Kuma menene hukuncin wacce kwana biyu kafin hailarta da ta saba ko kuma kwana biyu bayan shigar kwanakin hailar sai ya zo ko ya yi jinkiri? To duk abin da ya bayyana na daga siffar hails, hails ne a cikin kowanne irin hali ne matuƙar dai ya wuce kwana goma sha uku (13) a tsakanin jini guda biyu (watau bayan daukewar ne da farko da kuma zuwan na biyu). (Ƙarancin tsarkin ke nan). Amma fa in bai zama haka ba to jinin ciwo ne (istihala).

Idan jinin hails ya wuce ko ya rage daga yawan kwanakin da mai al'ada ta saba, mene ne hukunci? Wannan hails ce amma da sharadın bai wuce kwana goma sha biyar ba (15).

Kuma idan jini ya sauko ga mace cikin tsawon kwanaki kamar wata daya cur ko fiye, menene hukuncin sa a nan? To nan ta na da halaye har iri huɗu: **1)** Wacce ta san lokacin hailar ta cikin kwanakin wata, da kuma adadin kwanakin hailar, kuma tana iya rarrabewa tsakanin jinin hails da wanda ba shi ba; to a nan aiki za ta yi da kirgen kwanakin hailar da lokacin sa ga asalin al'adarta ba da siffar jinin ba. **2)** Wacce ko ta san lokacin hailar ta cikin kwanakin wata da kuma yawan kwanukan sa amma kuma jinin kullum shi dai cikin siffa ɗaya ya ke zuwa ma ta, to ita a nan za ta zauna ne gwargwadon kwanakin na lokacin tsawon wata guda. **3)** Wacce kuwa ta san lokuttan hailar ta cikin kwanakin wata amma ba ta san yawan kwanakin hailar ba; to nan ita zama za ta yi na kwana shida ko bakwai (6-7) (har a kai ga mafi rinjayen kwanakin hails) ga yadda za ta gano iyakar sa. **4)** To kuma wacce ta san yawan kwanakin ta cikin wata, amma ba ta san lokacin zuwan sa ba; to ita zama za ta yi gwargwadon yawan kwanakin ta daga farkon kowanne watan musulunci.

To kuma mene ne abin yi idan mace ta haihu kuma ba jinin haihuwa? To nan wurin ba a yi mata hukunci da hukuncin masu jego kuma ba wajibi ba ne yin kwanakin tsarki kuma ma in ta na azumi bai karye ba.

Kuma mene ne hukuncin wacce ke ganin ko jin alamun haihuwa na daga jini ko ruwa tare da zogi kafin haihuwar da sa'a guda? Ba a iya yi mata hukuncin masu jego sai dai hukuncin masu jinin ciwo (istihala).

Jinin da ke fita ga mace a lokacin haihuwa, shi mene ne hukuncinsa? Wannan jinin haihuwa ke nan ko da ko ɗan bai faɗo ba, ko kuma bayan ya faɗo ne, kuma a nan ba za ta rama salla wacce ta same ta cikin wannan halin ba.

Wane lokaci ne ya kamata a fara kirga kwanakin jinin haihuwa? Ana fara kirga kwanakin ne da zarar abin haihuwa ya faɗo, watau ta haihu .

To kuma nawa ne ƙarancin kwanakin haihuwa? Watau bai da iyaka ga karancin sa, da dai mace za ta haihu sannan kuma jinin ya ɗauke bayan haihuwa nan take, to wajibi ne ta yi wanka kuma ta ci gaba da salla ba tare da ta jiran kwana arba'in ba.

To nawa ne mafi yawan kwanakin jinin haihuwa ga mace kafin ya dauke? Kwana arba'in ne in kuma ya wuce haka to dai ba a la'akari da sauran, nan fa wanka ya wajaba kuma haka nan ma salla, sai dai in lokacin hailar ta ya haɗu da wancan jinin kafin ta yi ciki, to wannan ana ganin cewa haila ce ko kuma a kan dauka jinin haila ne.

Matar da ta haifi yara biyu ko fiye da biyu, to ana fara kirga kwanakin jinin haihuwar ta ne daga lokacin da ta haifi abin haihuwarta na farko.

To kuma idan mace ta yi ɓari, mene ne hukuncin jinin? Matar da ta yi ɓarin cikin kwana tamanin (80) ko abin da ya gaza hakan wannan jinin, jinin ciwo ne (istihala). In kuma bayan kwana casa'in (90) ne wannan jini, jinin haihuwa ne, in kuma ya kasance tsakanin kwana (80) zuwa (90) to hukunci a nan ya na damfare ne da kaga halitta, to abin da ya kasance cikin sa na halitta ɗan adam to jinin da ya zo bayan sa jinin haihuwa ne, in kuwa babu halittar ɗan adam to wannan jinin na ciwo ne (istihala).

Idan mace ta yi tsarki cikin tsakiyar kwana arba'in to duk abin da ta ga ni cikin kwana arba'in ɗin na haihuwar ta matuƙar dai ba jini ba ne to mai tsarki ne sai ta yi wanka kuma ta ci gaba da sallah , to kuma a wannan ranar sai jinin ya dawo ma ta kafin cikin kwana arba'in ɗin, to wannan hukuncin shi hukuncin jinin haihuwa ne . Haka nan dai za ta yi ta lissafi har a cika kwana arba'in din.

FADAKARWA:

- ★ Ya na haramta ga mai haila da mai jinin haihuwa abin da ke zama haramun ga mara tsarki, rashin tsarki babba (watau kamar janaba ke nan). Kuma duk mai jinin ciwo (istihala) za ta yi salla , sai dai za ta yi alwala ga kowace salla . Kuma idan mai haila ko ga mai jinin haihuwa watau jego ta yi tsarki watau jinin ya dauke kafin faɗuwar rana to ya lizimce ta yin sallar azuhur da la'asar na wannan yinin.
- ★ Idan kuma ta yi tsarki ne kafin fitowar alfijir to nan ma za ta yi sallar magriba da Isha'in wannan daren.
- ★ Kuma idan lokacin salla ya yi sai haila ko jinin haihuwa ya zo mata bayan haihuwar kuma kafin ta yi sallah ɗin ne idan haka ya faru to nan ba ramuwa akan ta. Dole ne ga mace ta warware gashin kanta domin yin wankan tsarki na haila ko haihuwa, amma ba dole ba ne ga mai wankan janaba.
- ★ Haramun ne saduwa da mace mai haila ko jinin haihuwa ta farjin ta, amma kuma ya hallatta mutum yaji daɗi da ita ta rungumemeniya amma fa ban da saduwa. Kuma an kyamaci saduwa da mai jinin ciwo (istihala) ta farjinta, amma kuma matuƙar mijinta yana buƙatuwa haka ɗin to ya hallatta a gareshi. An so ga mai jinin ciwo (istihala) ta riƙa yin wanka ga kowacce salla, in har ta gaza haka ɗin to an so ta haɗa sallar azuhur da la'asar sai ta yi wanka don sallar asuba, sai ya zama ta yi wanka sau uku kenan a yini da daren. In haka kuma ya faskara to ta yi wanka sau ɗaya a yini amma kuma ga duk salla sai ta yi sabuwar alwala, shi ma in ya faskara to sai ta riƙa yin alwala ga kowacce salla bayan ta yi wankan haila in ya zo mata.
- ★ Ya kuma hallata ga mace mai haila shan maganin da zai tsayar ma ta da jinin haila na wani lokaci don yin aikin hajji da ummra ko kuma don cikawar azumi Watan Ramadan, amma fa duk wannan da sharafin in har ta amince wa maganin bazai cutar da ita ba.

Kiran salla da kuma yin ikama ga maza mazauna gida wani yana dauke ma wani kuma sunna ce ga mutun daya ko matafiyi amma kuma an Kyamace shi ga mata, kuma kiran salla bai inganta har sai lokaci ya yi sai dai sallar asuba. Ita kam ya inganta a kira farko bayan rabin dare ya wuce.

SHARUDDAN SALLA: 1) Musuluci 2) Hankali 3) Balaga 4) Tsarki da samun dama 5) Shigar lokaci. Lokacin sallar azuhur daga gushewar rana daga tsakiyar duniya zuwa har inda inuwar abu za ta yi dai-dai da tsawon shi, sannan kuma lokacin sallar la'asar zababbe shi ne inda duk wani abu zai yi dai-dai da tsawon shi sau biyu. Sai kuma lokacin larurar sa shi ne zuwa faɗuwar rana. Sannan lokacin magriba ya na biye har sai ja na rana ko fatsi-fatsin ta ya face. Sai kuma lokacin sallar isha'i shi ne zababben lokacin ta har rabin dare daga nan kuma har zuwa alfijir ya fito lokacin ta ne na larura sannan kuma a lokacin sallar asuba har zuwa fitowar rana.

6) Sutura ta fara da samun ikon yin haka ɗin da wani abu wanda bai nuna fatar jikin mutum; amma al'amuran mutum namiji balagagge ga nuni da a ka yi shi ne daga cibiyar sa zuwa gwiwar sawun sa, amma mace 'ya cikakiya ba (baiwa ba ita duk jikin ta al'aura ce a cikin salla amma ban da fuskar ta). 7) Nisantar kazanta da jikinsa, tufafin sa, wurin zaman sa da kuma samun ikon yin haka ɗin. 8) Fuskantar alKibla tare da samun ikon yin haka ɗin. 9) Niyya.

RUKUNNAN SALLA: Rukunnan salla guda goma sha huɗu ne (14): 1) Tsayuwa tare da ikon haka ɗin a cikin farilla. 2) Kabbarar harama. 3) Karatun fatiha. 4) Yin ruku'i cikin dukkan raka'a. 5) Dagowa daga ruku'i. 6) Daidaituwa a tsaye bayandagowa daga ruku'i. 7) Yin sujada a kan gabbai bakwai. 8) Zama tsakananin sujaddai biyu. 9) Karatun tahiya ta karshe. 10) Zama don tahiya. 11) Yin salati ga annabi tsira da amincin Allah su tabbata agare shi ga tahiyyar karshe. 12) Sallama ta farko. 13) Nutsuwa a cikin rukunan aikin sallar. 14) Jerantawar waɗannan rukunnan.

Ka ga waɗannan rukunan salla ba ta inganta sai da su, kuma ta na baci da barin dayan waɗannan rukunnan da mantuwa aka bari ko kuwa da gangan ne (aka bari)

WAJIBAN SALLA GUDA TAKWAS NE (8): 1) Dukkan kabbarorihar da kabbarar harama wajibi ne. 2) Faɗar sami Allahu liman hamida hu (Allah ya na jin mai gode masa). 3) Da kuma (rabbana wa lakal hamdu) Ubangijinmu gareka godiya take, lokacin dagowa daga ruku'i. 4) Faɗar (subhana rabbiyal azim) tsarki ya tabbata ga Ubangiji mai girma, a cikin ruku'i sau ɗaya. 5) Faɗar (subhana rabbiyal a'ala) (tsarki ya tabbata ga Ubangijina mafi daukaka) sau ɗaya cikin sujadda. 6) Faɗar (rabbig firli) Ya Allah Ka gafarta mun, tsakanin sujada biyu. 7) Karatun tahiya ta farko. 8) Zama domin wannan tahiyyar. Waɗannan wajiban in mutum ya bar su da gangan sallar sa ta baci; in kuwa da mantuwa ne to sai ya yi sujuda ta rafkanuwa don gyaran sallar.

AMMA SUNNONIN SALLA: Su ne zantutuka da kuma ayyuka, salla bata baci don barin wani abu daga cikin su koda da gangan ne.

To sunnonin zantuka:- addu'ar buɗewar ko faruwar salla, neman tsari da yin basmala da faɗar amin da bayyanata wurin bayyanawar, da karatun abin da ya sauka daga ayoyyin Alkur'ani amma shi mamu (watau mabiyi an hana shi ya

bayyana na shi karatun amma wanda ke yi shi kadai am bashi zaɓi) da faɗin hamdan kasiran ɗayban mubarakan fihi mil us samawati wal ardi.... (godiya mai yawa kyakyawa masu albarka cikin shi cike da sammai da kuma cikin kasa.. (da sauransu) godiya da kuma duk abin da aka yi tasbihi na ruku'i da sujada da kuma ya Allah ya gafarta mana da yin addu'a kafin sallama (duk sunna ne na magana cikin salla)

SUNNONIN AYYUKA A SALLA: Daukaka hannaye biyu tare da kabbarar harama lokacin ruku'i da kuma lokacin dagowa daga ruku'in da kuma lokacin dagowa daga tahiya ta farko da kuma dora hannun dama akan na hagu lokacin da yake tsaye, da kuma kallon inda zai sa goshin sa, da buɗe kafafuwan sa ko duga-dugin shi lokacin tsayuwar sa, da fara aza gwiwowin sa sannan tafukan sa sai goshi sai hancin sa lokacin sujada; da kuma nesantar da da matsa-matsansa daga sassannin hakkarkarinsa; da kuma buɗe cinyoyinsa daga barin junan su (waton kar ya haɗa su). Ya kuma mike duga-dugin sa kuma a rabe kar ya haɗe su wuri daya; kuma ya dora cikin 'yan yatsunsa akan kasa kuma ya dan daidai ta hannayensa daura da kafadunsa yana haɗe 'yan yatsun hannayen akan doron kasa; kuma da tsayuwar sa akan kafafuwansa ya kuma dogara da hannayensa kan gwiwowin sa; da kuma kan duwawunsa tsakankanin sujada biyu da kuma wajan tahiyyar farko. Amma a tahiya ta biyu zaman durkushe ne zai yi sai kuma ya dora hannayensa a kan cinyoyin sa ya na mai shinfida su kuma yana mai motsawar 'yan-yatsun sa tsakanin sujada biyu, haka nan ma zai yi cikin tahiya. Sai dai zai nadedan yatsansa kamar dai ta biyu da kuma ta tsakiya sai ya matse ta da babbandan yatsan kuma manuniya ya rika nunuwa ko miketa tana fuskantar kibla lokacin ambaton Allah da yin dua'in sa; wannan nuni ya na nufin Allah shi kadai ne. Sannan kuma juyawar shi dama da hagu domin yin sallama kuma ya fara ta wajen dama.

SUJJADAR RAFKANNUWA: An sunnanta idan mutum ya zo da magana ta shari'a a inda ba wurinta ba da mantuwa kamar karatun Alkur'ani lokacin sujada; kuma ba komai a kan sa. idan ya bar sunna, a nan fa wajibi ne. Idan ka yi karin ruku'i, sujjada, tsayuwa, zama yayin sallama, ko kuma ya yi wani kuskure wanda ya ke bata ma'anar kalma, ko yabar wajibi, shakka (kokwanto) game da kari. Idan lokacin aikata ta (ke nan sannan ya yi sujjadar rafkannuwa).

Salla ta na faɗi in aka bar sujjada ta rafkannuwa wacce take ta wajibi. In mutum ya yi shakka cikin sallam sa; to sai ya yi sujjadai biyu kafin sallama ko bayan sallamar. In ko har ya manta da sujjadar har lokaci ya yi tsawo, to sujjadar ta faɗi.

YADDA AKE YIN SALLA A AIKACE: Idan mutum ya tashi don yin salla zai fuskanci al-kibla ne sai ya ce (**ALLAHU AKBAR** (Allah mai girma), liman zai yi ta ne a bayyane da duk sauran kabbarorin domin ya jiyar da wadanda ke bayan sa. Amma mamu dai-dai ta kafadunsa, sai kuma ya sauke su ya dora tafin dama a kan na hagu kuma ya dora su akan kirjinsa ko karfashin kirjinsa kuma idanun sa su rika kallon inda zai sa goshinsa, sannan kuma sai ya fara da abin da ya zo cikin sunna kamar:- (*subhanakallahumma wabi hamdik wata barakas muka wata ala jadduka wala ilaha gairuka*) tsarki ya tabbata agareka ya Allah game da gode maka kuma sunnan Ka ya yi albarka kuma buwayarka ta daukaka, kuma babu wani abin bauta wa baicin kai: sannan ya nemi tsari daga Allah daga sharrin shaidan. Sai

kuma ya ce ‘Bismilla’. Amma fa duk wadannan addu’oi’n a asirce ne ake yinsu” sai ya karanta fatiha: mustahabi ne ga mamu karatun fatiha a in da liman ya ke yi asirce ko kuma ya yi shiru. Wajibi ne mamu su karanta fatiha a inda ake karatun ta a asirce mutum zai karanta abin da ya saukaka ne gare shi daga Alkur’ ani. An so ya karanta a sallar asuba surori masu tsawo amma a magrib surori taƙaitattu kuma sauran sallolin surori matsakaita.

Surori masu tsawo sune daga suratu (kahf) zuwa suratul (Naba’i) matsakaita kuma zuwa suratu (Duha) kuma matakaita kuwa zuwa suratu (Nas) liman zai bayyana karatun sa a sallar asuba, da kuma raka’oi biyu na farkon sallar magrib da isha’i amma wanda bai san nan ba to zai yi su ne a asirce, san na kuma sai ya yi kabbara kuma yayi ruku’i zai daga hannayen sa kamar dai yadda ya daga su lokacin kabbarar harama sai ya aza hannaye sa akan gwiwowin sa kuma sai ya rarrabe ‘yan yatsunsa watau ya buɗe su sai ya mife bayan sa kuma dai-dai da bayan sa ɗin a halin ruku’in nan, sai ya ce (*subhana rabbiyal azhim*) sau uku watau (tsarki ya tabbata ga Allah Ubangiji (mai raya ni) mai girma kuma. Sai yadago kan sa yana mai cewa (*sami Allahu liman hamidahu*) Allah yana jin mai gode masa, kuma sai ya daga hannayensa kamar yanda ya daga lokacin kabbarar harama. To idan ya daidaitu a tsaye sai ya ce (*rabbana wala kal hamdu, hamdan kathiran mubarakan fih*). Ya Ubangijinmu gareka godiya ta ke, godiya mai yawa mai albarka a ciki sai kuma ya sunkuyo don sujjada ya na mai kabbara ya na mai nisantar da damatsansa daga ɓarin sa, sannan haƙarƙarin sa da kuma cikin sa da kuma cinyoyinsa ya kuma sanya hannayen sa daura da kafafunsa da kuma ‘yan yatsunsa duga dugan sa wato gefen su ya zama suna fuskantar kibla har da na hannun sa sai kuma ya ce (*subhana rabiyal a’ala*) watau sau uku (tsarki ya tabbatar wa Ubangijina mafi ɗaukaka) kuma nan ya halatta gare shi ya yi addua da abin da ya zo cikin sunna ko abin da ya so yi na cikin addu’o’i.

Kuma sai ya dago kan sa ya na mai kabbara, sai ya shinfida kafar sa ta hagu ya zauna akanta kuma ya kafe ta dama kuma ‘yan yatsunsa ya fuskantar da su kibla, ko kuma ya kafe dugagugan sa da yatsunsa suna fuskantar alƙibla sai ya zauna akan su sai ya ce (*rabbifirli*) sau biyu (2) (ya Allah ka gafarta mun). Ya samu kuma ya kara da cewa (war hamni wa ajirni wa afu anni warzuka ni wan surni wahdini wa afini wa af anni) Ka yi mun rahama, Ka ji tausayi na, Ka yi mun arziki, Ka taimake ni Ka shiryar da ni, Ka ba ni lafiya, kuma Ka tausaya mun.

Sai kuma ya yi sujjada ta biyu kamar dai yadda ya yi ta farko kuma sai ya dago kan sa ya na mai kabbara sai ya yunkura bisa duga duginsa sai ya sallaci raka’a ta biyu kamar yadda ya yi ta farkon, in ya kare daga gare su sai ya zauna don tahiya bisa duwawunsa, ya dora hannun hagnunsa akan cinyar sa ta hagu da kuma hannun dama akan cinyar sa ta dama sai ya lankwashe karamin ‘yan yatsunsa na dama dai-dai bayanta da ta tsakiya sai ya dora babban yatsansa bisa ta tsakiyar kuma manuniya yana mife ta, yana nuni da ita sai ya ce: **ATTAHIYATU LILLAHI WAS-SALAWATU TAIYYIBATU LILLAHI, ASSALAMU ALAIKA AYYUHAN NABIYU WARAHMATULLAHI WABARAKATUHU, ASSALAMU ALAINA WA’ALA IBADULLAHIS SALIHINA, ASH-HADU AN**

LA ILA HA ILLALLAHU, WAHADAHU LA' HSARIKA LAHU WA ASH-HADU ANNA MUHAMMADAN ABDULLAHI WARASULUHU. “*Dukkan gaisuwa da sallatai sun tabbata ga Allah, da wasu abubuwa dadada gare ka ya wannan annabi tare da rahamar Allah da albarkar Sa, Allah ka yi tsira a gare mu da kuma bayinka na gari, na shaida babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah, kuma ina mai shaida wa lallai Muhammadu bawan Sa ne kuma manzon Sa ne.*”

Sai kuma ya yunkura zuwa ga raka'a ta uku da ta huɗu yana mai kabbara kuma yana ɗaga hannayen sa, kamar haka dai ne zai sallaci sauran raka'oin, sai dai ba zai bayyana karatu ba a cikin su, nan fatiha ne kawai zai karanta.

Sai kuma ya zauna kan kafafuwansa ya shinfida ta hagu ya kafe ta dama bayan ya fitar da ita, kuma ɗuwawunsa yana kan doron kasa (wato zaman da ake cewa da shi tawarruk cikin zaman karshe ake yin sa ga salla mai karatun taɗiya biyu) san nan sai ya ce: **ALLAHUMMA SALLI ALA MUHAMMADIN WA ALA ALI MUHAMMAD, KAMA SALLAITA ALA IBRAHIM WA ALA ALI IBRAHIM INNAKA HAMIDUN MAJIDUN, ALLAHUMMA BARIK ALA MUHAMMAD WA ALA ALI MUHAMMAD KAMA BARAKTA ALA IBRAHIM WA ALA ALI IBRAHIM INNAKA HAMIDUN MAJID.** Kuma sunna ne ya ce:- ya Allah ka yi dadin tsira ga Muhammadu da kuma iyalan (gidan sa) Muhammadu kamar yadda Ka yi tsira ga Ibrahim da kuma iyalan gidan Ibrahim lallai Kai Mai Godiya ne, Mai Girma. Ya Allah ka yi albarka ga Muhammadu da kuma iyalan gidan Muhammadu kamar yadda Ka yi albarka ga Ibrahim da kuma mutanen gidan Ibrahim lallai Kai Godadde ne Mai Girma.

Kuma sunna ce mutum ya ce: **A'UZU BILLAHI MIN AZABIN NAR WA AZABIL KABR WA FITINATUL MAHYA WAL MAMATI WA FITINATIL MASIKHIDDAJJAL**” Ina neman tsarin Allah daga azabar wuta da kuma azabar kabari da kuma fitina ta rayuwa da ta mutuwa da kuma fitinar sharrin Dujal, duk ka tsare ni daga waɗannan abubuwan da wanin wannan. Addu'ar nan abin da ya zo daga sunna sai mutum ya yi sallama ɓangaren dama yana mai cewa (**ASSALAMU ALAIKUM WARAH MATULLAHI**), sannan kuma hagunsa hakan nan zai yi watau (amincin Allah ya tabbata a gare ku da rahamar Sa).¹

1 **Astagfirullah** sau uku ma'ana ina neman gafararka Allah

Allahumma antas salam wa minkas salam tabarakta ya zaljalali wal ikram. Ma'ana Allah kai ne aminci kuma aminci daga gareka yake, ka bunkasa ya ma'abocin girma da girmamawa.

La'ilaha illallah wahdahu la sharikalah lahul mulku wa lahul hamdu wa huw ala kulli shai'in kadir. Ma'ana babu abin bautawa bisa cancanta sai Allah, shi ne mai mulki, kuma gareshi ake godiya kuma mai kio ne abisa dukkan komai.

La haula wala kuwwata illa billah ma'ana: babu dabara babu karfi (da zai kare mutum daga hukuncin Allah) sai dai(komawa zuwa) Allah

La'ilaha illallah wala na'budu illa iyyah lahun ni'imatul walahul fadhlu wa lahus sana'ul hasan. ma'ana: babu abin bautawa da gaskiya sai Allah kuma ba wanda muke bautawa sai shi,yabo da godiya kyawawa sun tabbata a gare shi.

Kuma an sunnan ta yin addu'a kamar dai yadda ya zo cikin sunnar annabi tsira da aminicin Allah su tabbata a gare shi.

SALLAR MATAFIYA: Idan fagen tazaran tafiyar ya fi (80km) kuma tafiyar ta sa ta hallata, to nan zai mayar da salla mai raka'a hudu ta koma biyu. Kuma idan ya yi niyyar daƙewa can wurin tafiyar ta shi kuma cikin tsakiyar tafiyar fiye da kwana hudu (kenan sallar farilla 20) to a nan zai cike sallar da zarar ya isa wurin dayake nufi din.

Idan kuma matafiyi ya bi mazaunin gida salla ko kuma ya manta sallar sa ta halin zaman gida sai ya tuna ta cikin halin tafiyar sa din nan ko kuma akasin haka din, to dai zai rama kowacce cikin halin da ta kubuce masa ne. Shi dai matafiyi ya hallata ya cika sallar sa, amma fa yin kasarunsa shi ya fi lada.

SALLAR JUMA'A: Sallar Jumma'a ta fi sallar azahar girman lada a wajen Allah, gata dai sallar wacce ta kebanta babu wani tawaya daga gareta, kuma bata halatta ayi mata raka'a hudu ba, kuma ba ayi mata niyyar azahar, kuma bai halatta a haƙa ta da la'asar wuri guda. Ko da kuwa an sami dalilan haƙa su ƙin ba dai za a haƙa ba yanke.

SALLAR WUTURI, SUNNA CE LOKACINTA SHI NE KAMAR HAKA: Daga bayan sallar Isha'i har zuwa fitar alfijir, kuma ƙarancinta raka'a ƙaya kuma mafi yawanta raka'a goma sha ƙaya (11) Zai yi sallama cikin kowace raka'a biyu (2) wannan shi ya fi ko kuma ka yi sallar raka'a hudu (4) ko kuma shida (6) ko takwas (8) haƙe sannan kuma ka yi wuturin ƙarshen shafa'i ƙin, ko kuma ka sallace su raka'a uku (3) ko biyar (5) ko bakwai (7) ko kuma tara (9) amma dai mafi ƙarancin ta a wannan sifar shi ne raka'a uku (3) da kuma sallama biyu (2), kuma an hallata maka cewa bayan ka gama su ka yi sallama a zaune raka'a ta biyu (2).

JANA'IZA (SUTURCE GAWA):- Musulmai ne suke yi wa mamacin su wanka, kuma su yi masa likkafani su yi masa salla, su ƙauke shi, kuma su rufe shi duk wannan wani musulmin yana ƙauke ma wani (wato misali shi ne idan aka sami mutum ashirin (20) kuma ga gawa idan biyar (5) suka ƙaura niyyar suturce wannan

La'lah illal lahu mukhlisina lahud dinu walau karihal kafirun. Ma'ana: babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, muna tsarkake ibadarmu gare shi koda kafirai sun ki.

Allahumma la mani'a lima a'daita, wala mu'diya lima mana'ta, wala yamfa'u zal jaddi minkal jad. Ma'ana: ya ubangiji babu mai hana abinda ka bayar, kuma babu mai bayarda abinda ka hana, kuma babu wani mai girma baya iya amfanar da kai da wani girma.

Duk wannan za a yisu ne bayan sallar Asuba da sallar magriba, tare da fadin: "la ilaha illal lahu wahdahu la sharikalahu, lahul mulku wa lahul hamdu, yuhyi wa yumitu, wa huwa ala kulli shay'in kadir" sau goma. Ma'ana: babu wani abin bautawa bisa cancanta sai dai Allah, a hannunsa dukkan mulki yake, shi ne mai kashewa da rayawa kuma me iko ne akan dukkan komai.

Sannan bayan wannan ya karanta: *subhanallah* (33) *walhamdulillah* (33) *wallahu akbar* (33) Ma'ana Allah ya tsarkaka, kuma dukkan godiya ta tabbata ga Allah, kuma Allah shi ne mafi girma. Kowanne sau talatin da uku (33).

Sannan ya cikasa na darin da "*la ilaha illal lahu wahdahu la sharikalahu, lahul mulku wa lahul hamdu, wa huwa ala kulli shay'in kadir*" Ma'ana: babu wani abin bautawa bisa cancanta sai dai Allah, a hannunsa dukkan mulki yake, kuma me iko ne akan dukkan komai. Sannan sai ya karanta *Ayatul kursiyyu* da *Kul huwallahu Ahad* da *Falaki da nasi* amma za a maimaita *Kul huwallahu Ahad* da *Falaki da nasi* bayan sallar magriba da isha sa uku.

gawar shi ke nan saura mutum sha biyar (15) din can ko ba su tsaya wurin ba ya yi, wato babu laifi a kansu).

Sai dai wanda ya yi shahada a fagen fama (yaki), shi kam ba a yi masa wanka kuma ba a yi masa likkafani, kuma ya halatta a yi masa salla a rufe shi a cikin halin da ya mutu.

Ana ma mutm namiji sutura da likkafani uku farare, amma, mace ita sai an sa tufafi biyar (5) akwai gyauto, mayafi, da kuma riga da kuma lafafa guda biyu (2). Wajen yin sallar nan ya zo cikin sunna cewa liman ko mutumin da zai ma gawa sallah in gawar ta namiji ce to sai yatsaya dai-dai kirjin sa, in kuwa mace ce to sai ya tsaya dai-dai tsakiyarta. Zai yi kabbara da zai fara da basmala, sai kuma ya karanta fatiha a asirce ka dai sannan kuma ya yi kabbara ta biyu (2) sai ya yi sallati ga Annbi (S.A.W) sannan kuma ya yi kabbara ta uku (3) sai yayi wa mamacin nan addu'ar Allah ya yafe masa kura kuran sa sai kuma ya yi kabbara ta huɗu (4) nan wurin zai dan tsaya kaɗan sai kuma ya yi sallama daya bangaren daman sa.

Haramun ne a kumbura tudun kabari har ya yi bisan shibri (wato kamu daya na fadin tafin hannun dan adam). Kuma ba a yi wa kabarin ado, ko sumbatar sa, ko yin alfahari da shi, ko yin rubutu a kan sa, ko zama ko tafiya a kan sa. Kuma haramun ne sanya fitilu ko haskaka kabarurruka. Haka nan ma yin dawafi garesu, gina masallatai a kan kabari haramun ne, ko rufe gawa cikin filin masallaci haramun ne shi ma.

Kuma wajibi ne rushe kubbobin da ke cikin masallataiya (kubba) shi ne dakin da ake ginawa a kan kabari.

Ba shi daga cikin lafuzzah na ta'aziyya a ce (kaura) wane ya kaura.

Amma yadda a ke yin ta'aziyyah shi ne ka ce: (**AZZAKUMULLAHU AJRAKUM WA AHSANA ASRA UKA WA GAFARA LIMAYYITIKA**). “Allah ya gwababa ma girman ladan ka kuma ya kyautata maka gurabun juriyanka kuma ya gafarta ma mamacinka haka nan ma da kafiri zai zo wurin musulmi yin ta'aziyya, to shi ma ga yadda zai ce (**AAZHAMALLAHU AJRAKA WA AHSANA ASRA UKA WA GAFARA LIMANYITIKA**) “Allah ya gwababa maka girman ladanka kuma ya kyautata maka buwayar juriyanka kuma ya gafar ta ma mamacinka”.

Kuma haramun ne musulmi ya yi wa kafiri ta'aziyya (irin wannan ta musulunci, amma ba laifi kace sannu sannu shi ke nan).

★ Wajibi ne ga wanda ya san cewa har in ya mutu iyalansa za su yi masa kukan mutuwa, ya yi masu wasiyya cewa (har in ya mutu ka da su kuskura su yi ma shi kukan mutuwa) domin in har bai yi ba to za a yi ma shi azaba ta dalilin wannan kukan.

★ **IMAMU SHAFI'IYU** Allah yayi masa rahama ya ce an karhanta zaman ta'aziyya (zaman makoki na kwana uku din nan da ake yi) bayan mutuwar mamaci 'yan uwansa sutaru don wanda ya zo ko zai zo, ya same su wuri guda don ta'azziyar. Kamata ya yi kowa ya tafi wajen biyan buaktun sa maza ne ko mata.

★ Kuma sunna ne a dafa abinci a kawo gidan da mai gidan ya rasu, kuma an karhanta cin abincinsu wanda aka tara na gidan ko a dafa abinci ga mutanan da suka taru wajen mutuwar.

★ Sunna ne ziyarar kabarin musulmi ba tare da an yi tafiya mai nisan gaske ba (kamar ka bar garinku ga wani kabari can a wani gari) kuma ya halatta ziyarar kabarin kafiri kuma ba a hana kafiri ziyarar kabarin musulmi ba.

✱ Sunna ce ga wanda ya shiga maƙabarta ya yi ko ya ce: **ASSALAMU ALAIKUM DA'RI KAUMIN MUMININ/ AHLI DIYAR MINAL MUMININ WA INNA IN SHA ALLAHU BIKUM LAHIKUNA YAR HAMULALHU MUSTAQDIMINA MINKUM WAL MUSTA'AKHIRINA, AS ALULLAHU LI WALAKUM AFIYA ALLAHUMMA LA' TAHRIMNA AJRAHUM WA LA' TAFTINNA BA'ADA HUM WAGFIR LANA WALA HUM.** "Aminci ya tabbata a gareku mutanen cikin gida masu imani lallai mu in Allah yaso masu saduwa ne da ku, Allah ya jikan wadanda suka rigamu da kuma wadanda su ka yi jinkri daga aikin, muna rokon Allah mu da ku lafiya, ya Allah kar ka hana mu samun lada ga sakamakon ziyarar nan ta su kuma kar ka sanya fitina bayansu (rasuwar su) kuma ka ga farta mana da su".

✱ Haramun ne rubuta ayar Alkur'ani akan likafani don tsoron a sama sa najasa kuma ya na yaduwa haka din daga sunna.

ADU'AR TARO/SALLA GA MAMACI: "Annabi (S.A.W) ya ce ga irin adduar da ya ke yi wa mamaci: **"ALLAHUMMAG FIR LAHU WAR HAM HU WA A'FIHI WA'AFU ANHU WA AKRIM NUZULAHU WA WASSI'I MUDKHALA HU WAGSIL HU BIL MA'I WASSALJI WAL BARADI, WA NAKKIHI MIN KHADAYA HU KAMA YUNAKKA THAUBUL ABIYADWI MINAD DANAS, WA ABDIL HU DARAN KHAYRAN MIN DARI HI WA AHLAN KHAYRAN MIN AHLI HI WA ZAUJAN KHAIRAN MIN ZAUJI HI WA ADKHILHUL JANNATA WA A A'IDH HU MIN ADHABIL KABAR WA MIN ADHABIN NAR"** Muslim. "Ya Allah ka gafarta ma sa ka yi ma sa rahama, ka ba shi lafiya kuma ka yi rangwame gare shi kuma ka kyautata masaukin sa kuma ka yalwata ko kafadada mashigar sa ka wanke shi da ruwa da kankara da ruwa mai sanyi na dadin wanka kuma ka tsarkake shi daga kurakurai kamar yadda ka tsarkake tufafi fari daga maikon kazanta. Kuma ka sauya masa gida mafi alherin gidansa na duniya da iyalansa mafi zama alherin iyalan sa na duniya haka nan ma ka sauya ma sa mata mafi alheri ga matar sa ta duniya kuma ka shi gar da shi aljanna kuma ka tsare shi daga azabar kabari kuma da azabar wuta" Muslim

SALLAR IDI BIYU: Sallah ce wadda wani ya na dauke wa saura, kuma lokacin ta dai-dai ya ke da sallar hantsi. To, idan an gano cewar wannan sallar idin an yi ta bayan rana ta wuce tsakiya watau (zawali) sai a yi ta gobe a matsayin ramuwa kuma sharuƙƙanta kamar dai Jumma'a ce har da huɗuɓa biyun nan da a ke yi, kuma **makaruhi ne yin nafila kafinta ko bayna ta can a sarari a ke yi kuma ga siffar ta:-**

Raka'a biyu ce zai yi kabbara shida (6) ban da kabbarar harama a raka'ar farko kafin neman tsari shi ne (**TA AUWUDHI**) kuma cikin raka'a ta biyu kafin fara karatu zai yi kabbara biyar (5) ban da ta miƙewa kenan zai daga hannun sa tare da dukkan kabbaran kuma zai gode ma Allah ya yi salati ga Annabi (S.A.W) tsakanin ko wace kabbara biyu (2) sannan kuma sai ya nemi tsari sai kuma ya karanta fatiha a bayyane sai kuma suratu (Sabbi) cikin raka'ar farko da kuma suratu (Ghasihiyati) cikin raka'a ta biyu (2). Idan liman ya yi sallama sai ya yi huɗuɓa, huɗuɓa biyu kamar dai ta Jumma'a, sai dai an sunnan ta ya yawaita yin kabbara a cikin su, in an sallaci idi kamar matsayin nafila to ta'inganta domin kabbara wadanda suke an fara su da kuma addu'a a tsakanin su duka sunna ne.

SALLAR KUSUFI (RASHIN LAFIYAR RANA KO WATA): Shi ma sunna ce lokacinta shi ne daga lokacin rashin lafiyar ranar ko wata har in da za ta ko zai samu lafiya. Kuma ba a yi idan rashin lafiyar ya gushe da kansa, kuma shi ma raka'a biyu (2) ne ana karantawa cikin raka'ar farko Fatiha a bayyane da kuma sura mai tsawo, kuma a yi ruku'i mai tsawo sannan ya dago ya yi bismilla (ya yi ta rokon Allah ya kyautata) ba zai yi sujuda ba kuma sai ya karanta fatiha da sura mai tsawo, sannan ya yi ruku'i mai tsawo sai kuma ya dago sai kuma ya yi sujuda, sujuda (2) sai kuma ya sallaci raka'a ta biyu (2) kamar ta farko, sai kuma ya yi Tahiyya ya sallame. To idan mamu ya zo bayan raka'a ta farko to shi kam bai samu raka'a ba. (Domin haka bai samu sallar ba ke nan).

SALLAR ROKON RUWA: Ya tabbata a cikin sunna cewa idan kasa ta bushe, ruwan sama ya yi karanci, wato (fari) ke nan, ya halatta a je rokon ruwa. Kuma lokacin yin ta, da kuma siffarta da hukunce-hukuncen sallar rokon ruwa duk kamar sallar idi ne, sai dai ita idi ana yi mata huduba ne guda daya kawai bayan sallar, kuma sunna ne juya mayafi a karshenta. Ya na mai kankan da kan sa game da haka din tare da sauyin hali.

FADAKARWA:

★ Umarni ya zo ga yin dai daito cikin sahu dacewa: Umarni ya zo mana daga annabi (S.A.W) cewar mu daidaita sahanmu: *“Lallai ne ku daidaita sahan ku ko kuma Allah Ya sanya sabani a cikin fuskokin ku” sai Annu’uman dan Bashir ya ce: (sai naga mutum ya na hada kafadarsa da kafadar abokinsa kuma gwuiwarsa da gwuiwar abokin sa haka nam ma idon sawun sa ya hada da idon sawun abokinsa duk cikin sallah”*.

★ Sallar jam'i tare da mutane wajibi ne (dole ne) ga mazaje ko da kuwa ana cikin tafiya ne in har damar haka din ta samu. Kuma akan ladabtar, a tsoratar da mai barin bin jam'in ko ya na wulakanta ta domin ita aiki ce ta muminai. Kuma kin zuwa a bi jam'in shi ma aiki ne na munafukai. Annabi mai tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce. *“Na rantse da wanda raina ke hannunSa lallai na yi kusa in yi umurni a kawo min itatuwa, kuma a kawo din sannan kuma in sa a kira salla, sannan kuma in sanya wani ya yi salla, ni kuma in bibiyi gidajen wadanda ba sa zuwa salla (a masallaci) kuma in kona musu gadaje”*

Wannan jadawali ne da ya ke nuna yadda zakka za ta kasance a koda yaushen idan an duba kwarai da gaske za a ga komai ya cancanta yadda ya kamata ya kasance ke nan.

BANGAREN ZAKKA: Zakka tana wajaba a bangarori guda huɗu

NA DAYA: Dabbobin gida (masu Kafa huKu) **NA BIYU:** Abubuwan da suke fitowa daga Kasa **NA UKU:** Dukiya **NA HUƊU:** Kayan kasuwanci

SHARUDDAN WAJIBCI Kuma zakka ba ta wajaba sai da sharudda biyar

NA DAYA: Musulunci **NA BIYU:** ‘Yanci **NA UKU:** Cika nisabi (watau kuɗin su kai kwatankwacin dinari ashirin) **NA HUƊU:** Cikar mallaka **NA BIYAR:** Cikar shekara – watau shekara cikakkiya ban da abubuwan da suke fita daga kasa.

Zakkar dabbobin gida masu kafa huɗu, ita nau’i uku ce: 1. Rakuma 2. Shanu 3. Tumaki

Kuma wajibcin zakka a cikin su akwai sharudda guda biyu: 1) a kiwata su na shekara ko fiye da haka 2) kuma su kasance daga yaduwa suke, amma idan sun kasance domin kasuwanci ne to ana yi masu zakkan kayan kasuwanci.

ZAKKAR RAKUMA ITA CE

1. Daga rakumi daya zuwa huɗu duk babu zakka akan su
 2. Daga biyar zuwa goma za a fitar musu da akuya ɗaya
 3. Daga goma zuwa goma sha huɗu za a fitar musu da akuyoyi biyu
 4. Daga goma sha biyar zuwa goma sha tara za a fitar musu da akuyoyi uku
 5. Daga ashirin zuwa ashirin da huɗu za a fitar musu da akuyoyi huɗu
 6. Daga ashirin da biyar zuwa talatin da biyar za a fitarda bintu makhad
 7. Daga talatin da shida zuwa arba'in da biyar za a fitar musu da bintu labun
 8. Daga arba'in da shida zuwa sittin za a fitar musu da hiƙƙa
 9. Daga sittin da ɗaya zuwa saba'in da biyar za a fitar musu da jaz'a
 10. Daga saba'in da shida zuwa casa'in za a fitar musu da bintu labun guda biyu
 11. Daga casa'in da ɗaya zuwa ɗari da ashirin za a fitar musu da hiƙƙa guda biyu
- Idan an sami ƙari a kan Ɗari da ashirin (120) sai fitar wa kowane hamsin (50) Hiƙƙa kowane Arba'in(40) Bintu Labun.

FAIDA:

1. BINTU MAKHAD: Rakumar wacce ta cika shekara.
2. BINTU LABUN: Rakuma mai shekara biyu
3. HIKKA: Mai shekara Uku.
4. JAZ'A : Mai shekara huɗu.

ZAKKAR SHANU

1. Daga ɗaya zuwa ashirin da tara babu zakka akansu
 2. Daga talatin zuwa talatin da tara za a fitar musu da tabi'un namiji ko mace
 3. Daga arba'in zuwa hamsin da tara za a fitar musu da Msinnun namiji ko mace
- Idan suka kai guda sittin (60) sai a fitar da Tabi'un ga kowane talatin (30), Kowane araba'in(40) kuma musinnun.

FA'IDA:

1. TABI'UN KO TABI'AH: Su ne ‘yan shekara guda.
2. MUSINNUN KO MUSINNAH: Su ne ‘yan shekaru biyu.

ZAKKAR AWAKI:

Idan addadinsu suka kai ɗari huɗu ko fiye domin haka kowace ɗari za bayar da akuya ɗaya.

ZAKKAR ABUBUWAN DA SUKE FITOWA DAGA KASA:

Zakka tana wajaba a tsirrai daga kwayoyi da 'ya'yan itatuwa da sharuɗɗa uku:

(1) Zamowar tsirran daga abin da ake awo ko tanadi ne, kamar sha'ir ko alkama ko kwayoyi, da kuma kamar inabi da dabino da 'ya'yan itace. Amma abin da ba za a iya awon shi ko tanadin shi ba kamar ganye da kuma abubuwan da suka yi kama dasu, to babu zakka a cikin su.

(2) **CIKAR NISABI:** Shi ne ya zamo 653 kg ko fiye.

(3) Kuma tsirran su zamo mallakar shi lokacin wajibcin zakkar, kuma Lokacin wajibcin: Shine nunar kayan amfanin gona, da nunar kayan marmari su yi ja ko fatsi-fatsi, su kuma yi kwayoyi: yin karfin su ko bushewar su.

Yana wajaba a fitar da (10%) kashi goma cikin dari a cikin abin da aka yi ban ruwa ba tare da wahala ba. Kamar wanda aka yi ban ruwa da ruwan sama ko na rafuka. Za a kuma fitar da (5%) kashi biyar cikin dari a cikin abin da aka yi ban ruwa da wahala ko daukar nauyi kamar ruwan da ake fitarwa daga dam ko masu kama da shi. Amma abin da aka yi ma shi ban ruwa da wahala a wasu ɓangarorin kwanakin shekara, wasu dangarori kuma ba tare da wahala ba, to za a kimanta shi da mafi yawa daga cikin su, wahalar da rashin su.

ZAKKAR DUKIYA: Dukiya kashi biyu ce: **1)** Zinari: kuma babu zakka a ciki har sai yakai (85g). **2)** Azurfa: kuma babu zakka a ciki har sai sunkai (595g).

Kuma babu zakka a cikin sulalla ko kudin takardu har sai kimar su ta kai lokacin zakka mafi karanci daga nisabin dinari ko azurfa, kuma kimar zakkar dukiya ita ce, kamar kayayyakin adon da aka yi tattalin su domin amfani, to babu zakka a cikin su, amma wanda aka yi tattali don kasuwanci ko taskancewa, za a yi musu zakka. Kuma ya halatta ga mata da abin da al'ada ta tafi da shi wurin sanyadinare akan akussa, kuma ya na halatta ga maza su sanya kadan daga cikin shi killatacce kamar zobe ko madubin ido ko makamantansu. Amman zinari shi ya na haramta a sanya wani abu daga cikin shi akan akussa, kuma yana halatta ga maza wani dan abu kadan daga cikin shi abin da zai biyo wurin shi kamar ratsin riga ko sanya hakori, ba tare da an yi kamanceceniya da mata ba.

Wanda kuma ya ke da dukiyar da take raguwa ta na karuwa, kuma ya na yi mi shi wahala ya kimanta zakkar su a shekara, sai ya fitar da zakkar shi a cikin ranar da ya kiddidige su a shekara, a wannan rana zai duba nawa ne ya mallaka, to sai ya fitar kashi biyu da rabi cikin dari (2 1/2)% daga cikinsu, ko da wani ɓangare daga cikin kudin bai kai shekara ba. To wanda kuma yake da albashi ko abin haya kamar gida ko wata kasa, idan ba a taskace wani abu daga gare shi ba, to babu zakka a ciki, komai yawansa, amma idan ya kasance an taskace wani abu daga gare shi sai a fitar da zakka daga abin da aka taskace idan ya shekara, idan kuma yin hakan ya yi wahala sai ya sanya wata rana daga cikin shekara domin fitar da zakkar kamar yadda ya gabata.

ZAKKAR BASHI: Wanda ya ke da bashi akan wadatarsa ko wata dukiya da zai yiwu ya killace ta, to zakkar su tana kan shi idan ya karbesu na abin da ya wuce daga shekaru komai yawansu. Idan kuma ya zama wanda za a ba uzuiri kamar

bashi wanda ba ya iya rife dukiyar shi, babu zakka a cikin su domin shi ba shi da ikon tafiyar da wani abu daga cikin su.

ZAKKAR KAYAN KASUWANCI: babu zakka a cikinsu sai sun cika sharudda guda huɗu: **1.** Ya zama mallakar ka ne **2.** Kuma an yi niyyar kasuwanci da su **3.** Kuma kimar ta ta kai nisabi: shi ne mafi karancin nisabin dhinari ko azurfa **4.** Su cika shekara.

Idan aka sami wadannan sharuɗɗan sai a fitar da zakka daga kimar su, kuma idan ya kasance a tare da shi akwai dhinari ko azurfa ko wasu kudi da ya hada su zuwa kimar ba domin su cika nisabi ba. Idan ya yi niyyar da kayan kasuwancin abubuwan amfani ne, kamar tufafi ko gida ko mota ko makamantan su to babu zakka a cikinsu. Sannan idan ya yi niyyar kasuwanci da su bayan haka sai a jira su cika shekara.

ZAKKAR KONO (FIDDA KAI): Wannan zakkar wajibi ce akan ko wane musulmi wanda ya mallaki wata dukiya da take kari akan abin da ya ke bukata da iyalin shi. Daran idi da ranar shi, kuma kimar ta shi ne (21/4) kilo biyu da kwata daga irin abincin gari akan mutum daya mace ne ko namiji. Kuma wanda ta hau kan shi dole ne ya fitar da ita da wanda ciyarwar sa ta hau kan shi daren idi kafin a yi salla. Kuma ba ya halatta a jinkirta ta daga sallar idi, kuma ya na halatta a gabatar da ita kafin ranar idi da kwana daya ko biyu, kuma ya na halarta a ba mutum daya na wasu jama'a, kuma za a iya ba mutane da yawa wanda zai lazimci mutum guda.

FITAR DA ZAKKA:- Ya wajaba a fitar da zakka da gaggawa, kuma sunna ne a bayyana ta, kuma mai ita ya rabata da kan shi, kuma yin niyya daga mai ikon ta sharadin wurin fitar da ita. Kuma ba ta isa da niyyar sadaka ko da ya sadaukar da dukiyar shi baki daya. Kuma ya fi kyau ya sanya zakkar dukiyar shi ga fakiran garinsu, kuma ya halatta a dauka zuwa wani gari daban domin wata maslaha. Kuma ta na isa kuma ta inganta a gaggauta zakkar shekaru biyu idan sun cika nisabi.

WADANDA AKE BA ZAKKA:- Su takwas ne: **1)** Faƙirai **2)** Miskinai **3)** Masu aiki a kan ta (Ma'aikatan Zakka) **4)** Wadanda ake tausasa zuciya su (domin su shiga Musulunci) **5)** Masu neman 'yanci (daga bauta da suke ciki) **6)** Masu bashin da ya fi karfin su **7)** Masu aiki fisabilillahi (jihadi) **8)** Matafiyi da guzuri ya yanke ma shi.

Ko wanne daga cikinsu a na ba shi gwargwadon buƙatar shi sai dai mai aikinta ana biyan shi gwargwadon aikin shi komai wadatar shi. Kuma ta na isa a bayar da ita ga waje ko masu neman mafaka idan an kore su daga garin su. Kuma ta na isa idan shugaba ya karbe ta da karfi ko son rai.

Kuma ba ta isa da bai wa kafiri zakka, ko bawa ko mawadaci, ko wanda ciyarwarsa ke kan shi, ko ya 'ya'yan shi, idan aka bayar da ita ga wanda bai cancanta ba da rashin sani, sai ya sani to ba ta yi ba, sai dai idan ya ba da ita ga wanda ya ke zaton fakiri ne sai ya gane mawadaci ne to ya yi.

SADAKAR GANIN DAMA Manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Lallai daga cikin abin da mumini ya ke gamuwa da shi na daga ayyuka da kyawawan ayyukan sa bayan mutuwar sa, akwai ilimi da mutum ya nema kuma ya yada shi, ko wani da na gari da ya bari, ko wani Alkur'ani da ya gadar, ko wani masallaci da ya gina, ko wani gida da ya gina saboda matafiyi, ko wata sadaka da ya fitar da ita daga dukiyar shi da lafiyar shi da rayuwar shi, to zai gamu da su bayan mutuwar sa”.*

Azumin watan Ramadan ya wajaba akan kowane musulmi, mai hankali, baligi wanda zai iya yin azumi ban da mai hails ko jinin haihuwa. Kuma ana yi wa yaro umurni da shi idan zai iya domin ya saba. Kuma a na samun shigar watan Ramadan da dayan abubuwa biyu: **1.** Ganin jinjirin wata da shaidar musulumi adali wanda hukunci ya hau kan sa, ko da mace ce. **2.** Cikar watan Sha'aban kwanaki talatain, kuma wajibein sa yana farawa daga bullowar alfijir na gaskiya zuwa faduwar rana. Kuma babu makawa a azumin farilla sai an yi niyyar sa kafin alfijir.

ABUBUWAN DA SUKE BA'TA SHI: **1.** Yin jima'i ta cikin farji: kuma dole a yi ramuwa da kaffara. Kaffara ita ce: 'yanta bawa, wanda bai samu ba, sai ya yi azumin wata biyu a jere. Wanda ya kasa sai ya ciyar da miskinai sittin to wanda bai samu ba babu komai a gare shi. **2.** Fitar da Maniyyi: saboda dalilin sumbanta ko shafa ko jin dadi, kuma babu komai akan wanda ya yi mafarki. **3.** Ci ko sha da gangan, idan da mantuwa ne to azumin shi ya inganta. **4.** Fitar da jini ta hanyar kaho ko bayar da jinin domin agaji, amma fitar kadan ta wurin (awo) ko abin da yake fita ba tare da nufi ba kamar jin ciwo ko habo to baya bata azumi. **5.** Yin amai da gangan.

Idan wata kura ta shige ta cikin makogwaro, ko kuskurar baki ko shaka ruwa sai ruwa ya isa makogwaron sa, ko ya yi tunani har ya fitar da maniyyi ko ya yi mafarki, ko wani jini ya fito masa ko amai ba tare da wata manufa ba, to bai bata azumin sa ba.

Wanda ya ci abinci a tunanin sa dare ne sai daga baya ya gane rana ce, to zai rama. Wanda ya ci da daddare yana mai shakkar bullowar alfijir to bai bata azumin sa ba. Kuma idan ya ci da rana yana shakkar faduwar rana to zai yi ramuwa.

HUKUNCE- HUKUNCEN WADANDA SUKE AJE AZUMI: Yana haramta ajiye azumi ga wanda ba shi da wani uzuri da Ramadan. Kuma ya na wajaba mai hails ta ajiye azumi, ko mai jinin haihuwa, da kuma wanda ya ke da bukatuwar kubuta daga halaka. Kuma sunna ce ga matafiyin da ta kai yin kasarua ya ajiye idan ya yi ma shi wahala, ko mara lafiya da ya ke gudun cutuwa. Kuma ya halatta wanda zai yi tafiya da rana ya ajiye. Ko mai ciki ko mai shayarwa saboda tsoran kansu ko yaronsu, kuma dukkansu ramuwa ne kawai a kansu. Kuma mai ciki ko shayarwa za ta yi kari da ciyar da miskini ko wace rana idan suna tsoro ga yara ne kawai (amma mace mai ciki ko mai shayarwa wafanda suka aje azumin saboda ciki ko don gudun halakar yaron to za su ciyar kawai ba sai sun rama azumi ba).

Wanda ya kasa azumi saboda tsufa ko ciwo wanda ba a tunanin warkewa to kullum sai ya rika ciyar da miskini daya kuma babu ramuwa a kan sa.

Wanda kuma ya jinkirta ramuwa saboda wani uzuri har wani Ramadan din ya same shi zai yi ramuwa kawai. Idan kuma ya kasance ba tare da wani uzuri ba ne, zai ciyar tare da ramuwa kowane yini. Idan ya bar ramuwa saboda wani uzuri sai ya mutu, to babu komai a kan sa. Idan ba tare da uzuri ba ne sai a ciyar masa da miskini na ko wane yini, kuma sunna ce ga 'yan uwan sa su rama masa abin da ya kubue masa bai rama ba na Ramadan, da azumin da ya yi alwashinsa, kuma bayan da ko wane irin alwashin, da' a ne daga gare shi.

Wanda kuma ya karya azumi saboda wani dalili, sannan sai dalilin sa ya gushe da ranar Ramadan, kuma haka idan kafiri ya musulunta, ko mai hails ta yi tsarki ko

mara lafiya idan ya warke, ko matafiyi idan ya iso gida, ko yaro idan ya balaga, ko mahaukaci idan ya yi hankali da rana kuma suna masu ajiye azumi to dole su yi ramuwa ko da kuwa sun azumci sauran watan. Kuma babu yadda za a yi wanda ajiye azumi ya hau kan shi wani ya yi ma shi a cikin sa (wato watan).

AZUMIN NAFILA

Wanda yafi falala shine:- Yin azumi kwana daya asha ruwa kwanadaya. Sannan azumin Litinin da Alhamis sannan azumin kwanaki uku na ko wane wata, kuma ya fi kyau a ranakun tsakiyar wata sune (13 da 14 da 15) daga ko wane watan sama. Kuma sunna ce a azumci yawancin kwanakin watanni masu daraja, Sha'aban, da ranar Ashura, da ranar Arfa, da kwanaki shidda na watan Shawwal. Kuma an kyamaci ware Rajab, da ranar Jumma'a da Asabar domin azumi, da azumin ranar Shakka shi ne ranar talatin ga Sha'aban idan ya shiga – kuma haramun ne yin azumi ranar salla karama, ko babba, da ranakun shanya (watau Tashrik, wato ranar sha daya da sha biyu da sha uku na watan babbar Sallah) sai dai wanda ya ke kaffara.

ABUBUWAN LURA:

- ★ Wanda ya ke da babbar kazanta tare da shi kamar janaba ko haila ko nifasi idan sun tsarkaka kafin alfijir, to ya halatta su jinkirta wanka har bayan kiran sallar alfijir, kuma za su gabatar da sahur a kan sa, kuma azumin su ya yi.
- ★ Ya kuma halatta mace ta sha magani saboda ta jinkirta hailar ta da Ramadan saboda nufin tarayya da musulmi wurin yin biyayyarsu idan babu cutarwa a ciki.
- ★ Ya kuma halatta ga mai azumi ya hadiye miyau ko majina idan ya kasance daga cikin makogwaro ne.

Annabi mai tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: *“Al’umma ta ba ta gushewa da alheri matuƙar sun gaggauta buɗe baki, sun kuma jinkirta sahur”*

Kuma ya ce: *“Addini bai gushe ba ya na bayyana matuƙar a na gaggauta buda baki domin Yahudu da Nasara suna jinkirta shi”* Abu-Daud.

Kuma an so a yi addu'a a wurin buɗa baki, manzon Allah (S.A.W) ya ce: *“Lallai ga mai azumi a wurin buɗa bakin shi akwai wata addu'a da ba a mayar da ita”*.

Kuma daga cikin abin da ya zo daga Annabi (S.A.W) na addu'oi a lokacin buda baki akwai faɗar sa mai tsira da aminci: *“kishirwa ta tafi jijiyoyi sun warware, lada kuma ya tabbata in Allah ya so”* (Abu-Dawud).

- ★ Kuma sunna ne mai azumi ya yi buɗa baki da danyen dabino, idan bai samu ba sai ya ci busasshe. Idan bai samu ba sai ya sha ruwa.
- ★ Ana so mai azumi ya nisanci kwalli, ko magani a ido ko kunne a lokacin azumi, saboda kaucewa kokwanto. Idan kuma ya kasance ana buƙatar shi to babu laifi ko da ya isa makoshi, kuma azumin sa ya yi.
- ★ Sunna ne yin asuwaki a kowane lokacin azumi ba tare da ki ba a bisa ra'ayi ingantacce.
- ★ Ya kamata a kan mai azumi ya guji yin giba (gulma) ko karya ko makamantansu. Kuma ko da wani ya zage shi sai ya ce: (ni ina azumi), kuma ta wurin kiyaye harshen sa da sauran gabobin sa daga sabo zai kiyaye harshen saS. Kuma hakika ya zo daga gare shi mai tsira da aminci, laillai ya ce: *“Wanda bai*

bar shaidar zur ba, ko yin aiki da ita to Allah ba Shi da bukatar ya ajiye abincin sa ko abin shan sa”(Imam Ahmad).

- * Kuma sunna ce ga wanda aka kira cin abinci, shi kuma ya na azumi to ya yi wa mai abincin addu’a, idan kuma ba ya azumi ya kamata yaci.
- * Daren Lailatul-kadri shi ne mafificin dare a cikin shekara, kuma an kebanke samun shi a kwanaki goma na karshen watan Ramadan. Kuma mafi karfin daren shi ne daren ashirin da bakwai, kuma yin aikin kwarai a cikin shi ya fi alheri da watanni dubu. Yana da alamomi daga ciki akwai: Bullar rana safiyar daren da ake tsammanin sa, ba tsananin zafi a cikin ta, da kuma daidaituwar al’amura kamar saututtukan jakai ko karnuka, kuma hakika musulmi ya kan same shi ba tare da ya sani ba. Abin da ake nema daga gare shi ya dage da ibada a cikin Ramadan kuma musamman ranakun goma na karshe, kuma ana kwadaitarwa da kar a bar wani dare ya kubuce ba tare da an yi ibada a cikin sa ba. Idan ya yi sallar tarawihi a cikin jama’a, to kar ya tashi sai liman ya cika sallar sa domin a rubuta masa ladan tsayuwar daren.
- * Wanda ya shiga cikin yinin azumin nafila sunna ce ya cika shi amma ba wajibi ba ne. Idan kuma ya bata shi da gangan to babu laifi ba kuma ramuwa.

ITIKAFI:- Shi ne mutum musulmi mai hankali ya lazimci masallaci saboda biyayya, kuma sharadi ne mai ittakafi ya zamo ya tsarkaka daga babbar kazanta, kuma mai ittakafi ba zai fita ba sai don dalilin da babu makawar fita daga gare shi. Kamar abinci ko biyan bukata ko wanka na wajibi misali. Kuma yana baci da fita ba tare da dalili ba, ko saduwa, kuma sunna ne a yi shi amma ya fi karfi da Ramadan, mafi karfi goman karshe, kuma mafi karancin ittikafi awa guda, kuma ana so kar ya gaza kwana da yini, kuma mace ba ta yin ittikai sai da izinin mijin ta, kuma sunna ne mai ittikafi ya shagaltu da ibada da da’a, kuma zai bar yawaita ayyukan da suka halatta a gare shi ba, kuma ya nisanci abin da ba ruwan shi.

HAJJI DA UMRA

Hajji da umra yana wajaba sau daya a rayuwa, kuma shruddan wajibcin shi suna: 1) Musulunci 2) Hankali 3) Balaga 4) 'Yanci 5) Ikon zuwa:- shi ne mutum ya sami guzurin shi da abin hawan shi. Ga mace kuma ta na kara sharadi guda daya shi ne samun muharrami. Shi ne wanda zata haramta a gare shi akan aure, kuma hajjin ta yana inganta ba tare da shi ba, sai dai kuma ta yi laifi. Wanda ya kubuce ma shi har ya mutu sai a fitar daga dukiyar shi na hajjin shi da umra a nba wani wanda ya taba aikin sai ya yi ma shi. Kuma ba ya inganta ga kafiri ko mahaukaci, kuma ya na inganta ga karamin yaro ko bawa, kuma baya isar ma su daga hajjin musulunci, ko wanda ba zai iya ba kamar fakiri.

YIN HARAMA : Sunna ce ga wanda zai yi harama ya yi wanka, kuma ya tsaftata kuma ya sanya turare, kuma ya gusar da kewayayyen abu, kuma ya sanya gyauto da mayafi farare masu tsafta. Sannan sai ya yi harama da fadar (*amsawar ka ya Ubangiji da umrah ko hajji*) ko hajji da umrah, idan ya na tsoro zai iya sanya sharadin cewa: idan wani mai katsewa ya katseni to zan tsaya daga inda na katse.

Kuma Alhaji yana da zabi cikin ayyuka guda uku : 1) **TAMATTU'I** (hajji da umra da hutu a tsakanin su) 2) **IFRADI** (hajji kadai) 3) **KIRANI** (hajji da umra a hade). Mafifici a cikin su shi ne **TAMATTU'I**.

TAMATTU'I: Shi ne yin harama da Umra a watannin Hajji, kuma ya cika shi, sannan kuma ya yi harama da hajji a cikin shekarar.

SHI KUMA IFRADI: shi ne yin harama da hajji kadai.

SHI KUMA KIRANI: shi ne yin harama da duka biyu, kafin shigar da dawafin sa. To idan manufar alhaji ta cika sai ya yi talbiyya sai ya ce: **Karanta shi haka: LABBAIKA ALLA'HUMMA LABBAIKA , LABBAIKA LA' SHARIKA LAKA LABBAIKA , INNAL-HAMDA WANNIIMATA LAKA WAL-MULKU LA'SHARIKA LAKA .**

Ma'ana sa : “Na amsa ma ka ya Ubangiji na amsa ma Ka na amsa ma Ka babu wani abokin tarayya a gare Ka na amsa ma Ka, lallai godiya da ni'ima duk suna gare Ka kuma mulki na gare Ka, babu abokin taryya tare da Kai”. Kuma ana so a yawaita fadar hakan, da kuma daga murya, amma mata ba zqa su daga murya ba.

ABUBUWAN DA AKA HANA MAI IHARAMI YINSU:-

Abubuwa tara ne: 1. Aske gashi (Gashin kai, ko na hammata ko na mara). 2. Yanke farata. 3. Sanya kewayayyen abu ga namiji sai dai idan bai sami gyauto ba sai ya saka wando, ko idan bai samo fade ba sai ya sanya khuffi, kuma babu fansa a kansu. 4. Rufe kai ga namiji 5. Sanya turare a jiki ko tufafi 6. Kashe abin farauta (dabba) . Shi ne dabbar daji da ta halatta. 7. Daura awure, haramun ne amma babu fansa a kan shi. 8. Runguma domin sha'awa da abin da bai kai farji ba, fansar shi, shi ne yanka akuya ko azumin kwanaki uku ko ciyar da miskinai shida. 9. Saduwa ta farji, idan ya kasance kafin jifan farko ne hajjin shi ya baci. Kuma dole ya cika shi kuma ya rama shi wata shekara, tare da yanka rakumi ya raba wa talakawan garin Makka. Idan kuma bayan jifan farko ne hajjin shi bai baci ba, sai dai dole ya bada jini idan ya yi saduwa a cikin umra to ya bata ta kuma zai yanka akuya kuma dole ya ramata. Hajji ko umra ba su baci da wanin jima'i, kuma mace kamar namiji ta ke sai dai ita za ta iya sanya kewayayyen abu kuma za ta sanya abin da zai rufe ido ba nikabi ko saffar hannu ba.

FIDYA: Kashi biyar ce fidiyar aski ko sa turare ko yanke farce ko rufe kai ko sanya kewayayyen abu ga maza, sai ya yi zabi tsakanin azumin kwana uku ko ciyar da miskinai shida ga kowa ne miskini rabin sa'i (1/2), ko yanka akuya. Kuma sakamakon farauta misalin abinda ya kashe daga dabbobin gida idan akwai makamancinsa, idan babu kaman shi sai a kimanta a fitar.

2) Kaso na biyu kuwa ajere: shi ne fidiyar mai tumattu'i da kirani yanka akuya ne, kuma fansar jima'i shi ne rakuma, idan kuma bai samu ba sai ya yi azumi kwana uku a hajji, bakwai kuma bayan ya dawo gida, kuma hadaya ko ciyarwa ba ta kasancewa sai ga talakawan da suke cikin haramin Makkah.

SHIGA MAKKA: Idan alhaji ko, ya shiga masallacin Harami sai ya yi zikirin da aka bukata yayin shiga masallaci, sannan ya fara dawafin umra idan Tumattu'i zai yi. Ko ya yi dawafin isa Makka idan Ifradi ko kirani zai yi. Sai ya nada mayafin shi ya sanya tsakiyan shi kasan kafadar shi ta dama, lebatun shi kuma a kafadar hagu, zai fara daga Hajarul-Aswad sai ya shafo shi ya sumbace shi, ko ya yi nuni a gare shi kuma ya ce (bismillahi wallahu akbar). Zai aikata haka a kowane zagaye sannan ya sanya dakin Allah a hagin shi ya yi dawafi guda bakwai. Ya na sassarfa (shi ne yin sauri wurin tafiya tare da gaggauta taku), a zagaye uku na farko gwargwadon iyawa, sai ya yi tafiya a sauran zagayen, duk sanda ya zo daidai Rukunul – yamani sai ya taba shi idan da hali. Sai ya fadi wannan addua'ar a tsakanin rukunna: **Karanta shi haka : RABBANA' A'TINA' FID-DUNYA' HASANATA WA FIL-A'KHIRATI HASANATA WA QINA' ĀŶA'BAN-NA'RI .**

Ma'ana sa : “Ya Ubangijinmu! Ka ba mu kyakkyawa a duniya, kuma Ka ba mu kyakkyawa a lahira kuma Ka tsare mana azabar wuta”. (Suratul Baqara – Aya ta 201)

Kuma ga kowane zagaya zai yi addu'a da duk abin da ya ke so. Sannan ya yi salla raka'a biyu a bayan Mukamu Ibrahim in ya yiwu. Sai a karanta a cikin su Suratul Kafirun da Ikhlas. Sannan sai ya sha ruwan zam-zam kuma ya sha da yawa, sai ya koma zuwa Hajarul-aswad ya taba shi idan da hali. Sannan ya yi addu'a a Multazam (tsakanin Hajrul aswad da kofa), sannan sai ya fita zuwa safa sai ya tsaya a kai ya ce: “Ina farawa da abin da Allah ya fara da shi”. Sai ya karanta faɗar shi maɗaukaki: **Karanta shi haka: INNAS-SAFA' WAL-MARWATA MIN SHA A'IRIL-LA'HI FAMAN HAJJAL-BAITA AWI ITAMARA FALA'JUN'HA ALEIHI AN YATHAWWAFI BIHIMA' WAMAN TATHAWWA A KHAIRAN FA INNAL-LA'HA SHA'KIRUN ALIMUN .**

Ma'ana sa: “Lallai ne Safa da Marwa suna daga wuraren ibadar Allah to wanda yayin aikin hajji ko umra, to babu laifi a kan shi ya yi dawafi gare su (biyun), kuma wanda ya kara yin wani aikin alheri to lallai (Allah) Mai godiya ne, Masani”. (Suratul Bakara – Aya ta 158)

Kuma sai ya yi takbiri ya yi hailala, kuma ya fuskanci ka'aba, kuma ya daga hannun shi ya yi addu'a, sannan ya sauka ya tafi zuwa koriyar alama, sannan ya yi sauri zuwa daya alamar, sannan ya tafi har sai ya zo Marwa, sai ya aikata irin abin da ya aikata a safa, sannan ya sauko sai ya aikata abin da ya aikata a zagayen farko har sai ya gama zagaya bakwai. Daga Safa zuwa Marwa zagaye daya ke nan, daga Marwa kuma zuwa Safa shi ma zagaye daya ne. Da haka har ya gama, sannan sai

ya yi saisyaye ko aski amma an fi so ya yi aski sai dai mai umrar Tamattu'i domin shi zai yi hajji a bayanta. Amman kirani ko Ifradi shi ba zai yi tahlili bayan dawafin isa dakin Allah ba, har sai ya yi jifa ranar idi jifan farko, kuma hukuncin mace kamar namiji ya ke sai dai ita ba ta sassarfa wurin dawafi ko wurin sa'ayi.

YADDA AIKIN HAJJI YAKE : Idan ranar takwas ga wata ta yi, sai a yi harama wanda yake daga gidan shi Makka ne sai ya nufi Muna domin ya zauna a cikin daren tara ga wata. Idan rana ta bullo hantsin tara ga wata sai ya wuce zuwa arfa, sannan idan rana ta kauce sai ya yi sallar azuhur da la'asar a cikin jam'i kuma kasar. Kuma arfa duk wurin tsayuwace sai dai wani fili (Urana), kuma zai yawaita fadar : **Karanta shi haka : LA'ILA'HA ILLALLA'HU WHADAHU LA'SHARIKA LAHU LHULMULUKU WA LAHUL-HAMDU WA HUWA ALA KULLI SHAI - IN QAIRUN .**

Ma'ana sa: “Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah , kuma Shi kadai Ya ke ba Shi da abokin tarayya, kuma mulki Yana gare Shi, godiya tana gare Shi, kuma Shi mai iko ne a kan komai”.

Kuma sai ya dage da addu'a da tuba da kwadayi wurin Ubangiji, to idan rana ta fadi sai ya nufi Muzdalifa cikin nutsuwa da kankan da kai, yana talbiyya yana ambaton Ubangiji. Idan ya isa Muzdalifa sai ya yi sallar Magariba da Isha'i a jam'i kuma kasar. Sannan ya zauna a wurin, sannan ya yi sallar Asuba a farkon lokacinta. Kuma ya zauna ya na addu'a har sai gari ya yi haske kafin rana ta fito. Sannan ya wuce, idan ya isa kwari (muhasir) sai ya yi sauri sosai idan zai iya, har sai ya je Muna sai ya fara da jifa (Jamratul akbah) sai ya jefe ta sau bakwai kamar tsakuwar tsinta (tsakanin dogon yatsa da babba), kuma ya yi kabbara wurin kowane jifa , kuma zai daga hannayen shi wurin jifan, kuma sharai ne tsakuwar ta fada a cikin kwarin, koda ba ta doki matsyar ba. Ya na yanke talbiyya da fara jifa, sannan ya yanka hadayar shi, sannan ya aske gashi ko ya yi saisyaye amma an fi so ya yi aski, kuma da jifa ne komai ya ke halatta a gare shi ban da mata. Wannan shi ne tahalilin farko. Sannan ya wuce Makka sai ya yi dawafi (Ifada) shi ne dawafin dole wanda da shi hajji ya ke cika, sannan ya yi sa'ayi tsakanin Safa da Marwa idan mai Tamattu'i ne, ko idan bai yi sa'ayi ba tare da dawafin isowa dakin (kudumi). Idan ya yi wannan komai ya halatta a gare shi har da mata. Wannan shi ne tahalili na biyu. Sannan sai ya koma zuwa gida (Muna) ranakun sha daya da sha biyu, shi ne ranukan jifan su guda ukun duka, kowace za a jefe ta da tsakuwa bakwai, zai fara daga jifan farko da tsakuwa bakwai, sannan ya gabata ya tsaya ya yi addu'a ga Allah. Sannan ya zo ta tsakiya ya jefe ta kamar yadda ya yi ta farko. Ya yi addu'a bayanta sanna ya jefi (Jamratul akba) to ba zai tsaya wurin ta ba, sannan a rana ta biyu ma ya yi jifa kamar yadda ya yi. Idan ya so ya gaggauta sai ya fita kafin faduwar rana idan rana ta fadi ranar sha biyu ga wata ya nuna dole ya tsaya ya yi jifa gobe sai dai idan cakuduwar ya hana ma shi kuma lallai ya yi niyyar fita to babu laifi ya fita ko bayan faduwar rana ne. Mai kirani kamar mai Ifradi ne sai dai shi hadaya ta wajaba akan shi kamar mai Tamattu'i. Idan ya yi niyyar tafiya zuwa wajen iyalin shi ba zai fita ba sai ya yi bankawana da dakin Allah da dawafi domin ya zama karshen lokacin shi da dakin ne, sai dai game hails ko nifasi ya na faduwa a kansu yin dawafin bankwana, idan

mutum ya koma kasuwanci dole ya sake shi wanda kuma ya fita dawafin bankwana sai ya dawo in yana kusa idan yayi nisa to sai ya bayar da jini.

RUKUNNAN HAJJI GUDA HUDU NE : 1) Yin harrama: shi ne niyyar shiga cikin aikin hajji. 2) Tsayuwar Arfa. 3) Dawafin ziyara (Ifada) 4) Yin sa'ayin hajji.

ABUBUWAN DA SUKE WAJIBI A HAJJI BAKWAI NE: 1) Yin harama daga mikati. 2) Tsayuwar Arfa har zuwa dare. 3) Zaman Muzdalifa har zuwa bayan rabin dare. 4) Zaman Muna a dararen ranaku biyu ko uku bayan Salla (wato 11 da 12 da 13 na watan babbar Salla). 5) Yin jifan Shaidan. 6) Aski ko saisaye. 7) dawafin bankwana.

KUMA RUKUNNAN UMRA UKU NE : 1) Yin harama. 2) dawafin umra. 3) Sa'a yin umra.

WAJIBAN UMRA GUDA BIYU NE: 1) Yin harama daga mikati. 2) Aski ko saisaye.

Wanda ya bar wani rukunin aikin shi ba ya cika sai da shi. Wanda kuma ya bar wani wajibi: to dole ya bayar da jini. Wanda kuma yabar wata sunna to babu komai a gare shi.

SHARUDDAN INGANCIN DAWAFI GOMA SHA UKU NE: 1) Musulunci 2) Hankali 3) Niyyar da aka ayyana 4) Shigar lokacin Dawafi 5) Rufe al'aura ga mai iko. 6) Tsarki daga wani hadasi ba ga yaro ba. 7) Tabbarwa da cikas 8) Sanya ka'aba a hagin shi kuma ya sake abin da ya yi kuskure a cikin shi 9) Rashin dawowa wurin tafiya 10) Yin tafiya ga wanda zai iya 11) Bibiya tsakanin ayyuka 12) Kuma ya zama a cikin masallacin Harami 13) Kuma ya zama an fara daga Hajarul-aswad.

SUNNONIN DAWAFI: Sumbantar Hajrul-Aswad da sumbantar shi, da yin kabbara a wurin shi, da rumbatar Rukunul Yamani, da fito da kafada da sassarfa ko tafiya a wurin yinsu, da yin addu'a da ambaton Allah a ya yin dawafin, da kusantar dakin Allah, da yin raka'oi biyu bayan dawafi a Mukamu Ibrahim.

SHARUDDAN SA'AYI GUDA TARA NE: 1) Musulunci 2) Hankali 3) Yin niyya 4) Bibiya 5) Yin tafiya ga wanda zai iya 6) Cika bakwai 7) Kammalawa tsakanin Safa da Marwa. 8) Kasancewarsa bayan dawafi ingantacce. 9) Fara shi daga Safa da cika shi zuwa Marwa.

SUNNONIN SA'AYI: Tsarkaka daga hadasi ko khabasi, da sitirta al'aura, da zikiri da addu'a yayin shi, da yin sauri ko tafiya a wurin shi, da hawa kan duwatsun safa da marwa, da kuma bibiya tsakanin shi da dawafi.

ABIN LURA: Abin da yafi kyau shi ne yin jifa a rana guda, da mutum zai jinkirta zuwa gobe ko sauran ranakun tashriki to ya isar ma shi.

YIN LAYYA: Sunna ce mai karfi, idan goma ga Zul-hijja ya yi, haramun ne ga wanda zai yi layya ya yanke wani abu daga gashin sa ko farauta har sai ya yanka abin layyarsa.

YANKAN SUNA: Sunna ce, shi ne a yanka wa namiji rago biyu ga mace guda daya. Ana yanka wa a rana ta bakwai amma yadda aka fi so, kuma sunna ce a aske kan shi a yi sadakar azurfa da dai dai nauyin gashin.

FA'IDODI DABAN

* Shedan ya na so ya ci nasara a kan mutum da bibiyar shi da abubuwa guda bakwai, idan ya gagara daga wani sai ya tsallaka kan na bayan shi. Abubuwan kuwa su ne: **Bin mutum da kokarin ya yi shirka ko kafirci, idan ya gaza hakan, sai ya koma kan bidi'a cikin kudurce - kudarcen da barin koyi da Annabi (A.S.W) da sahabbansa , idan kuma ya gaza sai aikata manyan laifuka, idan kuma ya gaza sai ya aikata abubuwan da suka halatta idan kuma ya gaza sai ya koma kan barin abubuwan da suke mafi kyau zuwa wafanda suka gaza su wurin lada, to idan ya gaza sai ya sakala shi da shaidanun mutane da aljanu.**

* **Ana share munanan ayyuka kuma a rubanya su da wasu al'amura daga ciki akwai:** Yin tuba na gaskiya, yin istigfari, aikata kyawawan ayyuka, jarabtuwa da wasu musibu, yin sadaka, addu'ar dan uwa idan wani abu ya yi.

Saura kuma Allah bai gafarta shi, za a yi wa mutum azaba da shi a kabari ko kuma ranar Lahira ko a cikin wutar Jahannama har sai ya tsarkaka daga garesu. Sannan a shigar da shi Aljanna idan ya mutu akan tauhidi, idan kuma ya mutu akan kafirci ko shirka ko munafunci to zai dawwama a wutar Jahannama.

Kuma ga sabon Allah ko zunubai akwai gurabu masu yawa akan mutum. Gurabun su a kan zuciya su ne: Lallai tana gadar da mugunta da zalunci da kaskanci da cuta, kuma su kan kange shi daga Ubangiji Allah a duniya kuma ta na gadar da makamancin ta, kuma ta kan hana yin biyayya ga manzon Allah (S.A.W).

Akan kuma arziki: Lallai ya na hana (zububi) arziki, kuma ya na gusar da ni'ima kuma ya na gusar da albarkar dukiya. **Kuma akan mutum:** ya kan tafiyar da albarkar rayuwa. **Akan ayyuka :** Ya kan hana karbuwar su. **Akan al'umma:** Ya na gusar da ni'imar zaman lafiya, kuma ya kan haifar da wahalhalu, kuma ya kan haifar da tsadar rayuwa, kuma yana rinjayar da mahukunta da makiya, kuma yana hana albarkar samuwa da sauransu. **FA'IDA: IBN- JAUZI YA CE:** Allah ya yi ma shi rahama mafi girman ukuba shi ne rashin jin wanda ake yi wa ukuba da ukubar da a ke ma shi, mafi tsanani daga wannan farin ciki ya fado ga abin da yake ukuba ne, kamar farin ciki da kudin haram, da zama cikin zunubi.

* Nutsuwar zuciya da farin cikin ta da gusar da damuwarta abin nema ne ga kowane mutum, kuma da shi ne ake samun kyakkyawar rayuwa. Kuma kafin a samu haka akwai dalilai na addini da na dabi'a da na aiki, kuma ba su haduwa sai ga muminai kadai, **Daga ciki akwai:** **1)** Imani da Allah **2)** Aikata abubuwan da aka yi umurni da su da nisantar wadanda aka yi hani dasu **3)** Kyautata ayyuka ga mutane, wurin magana ko aiki ko wasu bangarorin ayyukan fwarai. **4)** Shagaltuwa da ayyuka, ko wani ilimi mai anfani, na addini ko na duniya. **5)** Rashin tunanin ayyukan da za su zo nan gaba da ya ke gaban shi, amma mutum ya shagaltu da aikin da ya ke gaban shi. **6)** Yawaita ambaton Allah **7)** Fadar ni'imomin Allah na fili da boye. **8)** Mu rika duba na kasa da mu, kuma kar mu kalli wanda ya ke sama da mu da wasu al'amuran duniya. **9)** Yin kokarin gusar da dalilan da za su kawo damuwa, da kokarin samun dalilan da za su afkar da farin ciki. **10)** Komawa ga Allah madaukaki da wasu abubuwa da Annabi ya nemi taimako dasu na daga addu'o'i da suke gusar da damuwa kamar fadar shi mai tsira da aminci: *"Allahumma inni abduka ibnu abdika, wa bni amatika, nasiyati bi yadika, madhin fiyya hukmuka, adlun fiyya kadha'uka,*

as'aluka bi kullis min huwa laka, sammaita bihi nafsaka, au allamtahu ahdan min khalkika, au anzaltahu fi kitabika, au ista'sarta bihi fi ilmil ghaibi indaka, an taj'alil kur'anal azima rabi'a kalbi, wa nura sadri, wa jala'a huzni, wa zahaba hammi."

“Babu wata damuwa ko bakin ciki da zai taba samun wani sai yace: “*Ya Allah ni bawanka ne, kuma dan bawanka, kuma dan baiwarka, makwarkwadata a hannunka ta ke, hukuncinKa zartacce ne a kaina, kuma kaddararka gare ni mai adalci ce. Ina rokonKa da kowane suna na Ka, wanda ka ambaci kanKa da shi, ko Ka saukar da shi a cikin littafinKa, ko Ka sanar da shi ga wani daga cikin halittunKa, ko ka kebance kanKa da saninsa a cikin ilimin boye da ke wurin Ka, da ka sanya Alkur'ani ya zama haskaka ga zuciyata, da haske ga krjina, da kwaranyewa ga bakin cikina, da kuma mai tafiyar da damuwata*”. Face Allah Ya tafiyar ma shi da damuwar shi kuma ya musanya ma shi da farin ciki a maimakon shi”.

★ Ibrahimul- Khawwas Allah ya yi ma shi rahama ya ce: maganin zuciya, abubuwa ne guda biyar: Karanta Alkur'ani da tadabburi (watau bibiyar ma'anar sa) da rage ciki da tsayuwar dare, da kankan da kai a goshin asubahi, da zama da mutanan kwarai.

★ Duk wanda wata masifa ta saukar ma shi, kuma ya na so ya raunana ta, kuma ya saukaka ta to sai ya dauketa da girma ya rika raya sakamakonta, kuma ya rika rinjayar da rashin yiwuwar saukar wacce ta fi ta girma.

Ya tabbata lallai Annabi (S.A.W) ya na sallatar wadansu raka'o'i na sunoni jerarru wadanda ba farilla ba (raka'oi goma sha biyu) sune: Raka'o'i biyu kafin alfijir. Da raka'o'i hudu kafin azhur da kuma biyu bayananta. Da raka'o'i biyu bayan magariba. Da kuma biyu bayan isha'i.

Kuma ya inganta daga gare shi, ya na yin wasu nafiloli bayan wadannan daga ciki akwai: Hudu kafin azahur da la'asar da jumma'a, da kuma hudu bayan azahur da magrib da isha'i, da kuma raka'o'i biyu bayan wuturi.

★ Idan makarancin Alkur'ani ya kasance ya haddace, ya iya tadabburi da tunani da tara zuciya da basira to ya fi cimma shi akan ya yi da Alkur'ani. To karatu a haddace ya fi kyau, idan kuma ya kasa to yafi kyau da Alkur'ani.

★ Haramun ne yin nafila da salla ko ibada a lokutan da hani ya tabbata akan yin salla a cikin su: **lokutan sune: 1)** Daga bullowar alfijir har zuwa fitowar rana da dagowarta zuwa hantsi. **2)** Yayin tsayuwar rana tsakiyar sama har sai ta gushe. **3)** Bayan sallar La'asar har sai rana ta fadi.

Amma wadanda suke da dalilai (watau sallolin) ya inganta a wadannan lokutan, a sallace su, kamar gaisuwar masallaci, ko raka'o'i biyu na dawafi, ko nafilar tafiya ko sallar gawa, ko raka'o'i biyu bayan alwala, ko sujjadar karatun Alkur'ani ko ta godiya.

★ Wanda ya shiga masallacin Annabi (S.A.W) zai fara da gaisuwar masallaci raka'o'i biyu sannan ya tafi kabari mai daraja sai ya fuskantar da fuskar shi zuwa ga fuskar mai tsira da aminci ya na mai ba kibra baya, yana mai natsuwa da kaskantar da kai kuma ya na mai hallarto da zuciyar shi, ta kuma cika da kwarjinin manzo (S.A.W) kamar yana ganin shi. Sai ya yi sallama ya na mai cewa: Amincin Allah a gareka ya manzon Allah, idan ma yayi kari to ya yi kyau. Sannan ya dan matsa ta dama kamar tsawon zira'i, sai ya ce: Amincin Allah a gare ka ya

Abubakar Siddik. Amincin Allah a gare ka ya Umar Faruk. Allah ka saka musu da alheri a kan annabinsu da Musulunci. Sannan ya fuskanci alkibla, dakin ya na hagnun shi, sai ya yi addu'a.

★ Sunna ce yin aure ga wanda ya ke da sha'awa amma ba ya tsoron yin zina, kuma ya halatta ga wanda ba shi da sha'awa, kuma ya wajaba a kan wanda ya ke tsoron yin zina, kuma ana gabatar da shi a kan hajji dole. Kuma haramun ne kallon wata mace, da kallo da sha'awar wata babbar mace har ya wuce iyaka, da kebancewa ko duba zuwa wata dabba da yake sha'awarta.

★ Ba shi yiwu wa ga iyaye su tilastawa mutum auren wacce ba ya so, kuma ba dole ba ne ya yi ma su biyayya a kan hakan, kuma ba zai zama mai saba ma su ba da hakan.

★ **Auren mutum da daya mace ya na inganta da wasu sharudda:** 1) **Fadar ma'aurata** guda biyu: ba ya inganta da fadar waliyyi ya ce: na aura maka daya daga cikin 'ya'yana idan ya na da fiye da daya. 2) **Yardar miji** wanda hukunci ya hau kan shi kuma mai hankali. Da kuma yardar matar da ta ke mai hankali. 3) **Waliyyi** : bai inganta mace ta aurar da kanta, ko kuma wanda ba waliyyinta ba ya aurar da ita. Wanda ya ke da ikon aurar da ita shi ne Babanta sai kuma kakanta har sama, sannan sai Danta ko jikanta har kasa, sannan sai danuwanta shakiki, sannan sai Dan jikanta har kasa, sannan sai dan danuwanta shakiki, sannan sai Dan-uba, to sai kuma dandan uwanta..... har karshe. 4) **Shaida**: Dole sai da shaidar mutum biyu baligai, ma su hankali. 5) **An haramta aure** tsakanin ma'aurata biyu saboda dangantaka kamar shayarwa ko danganta ko sarakuta.

★ **WADANDA AKA HARAMTA AURENSU:**

NA FARKO, haramci na har abada, sun kasu zuwa: 1) Ta dangantaka, sune uwa da kaka har samansu, da kuma diya ko 'yar da har kasansu, da 'yar uwa kai tsaye, da 'yar 'yar uwa da 'yar danta ko 'yarta, da 'yar dan uwa kai tsaye, da 'ya'yansu matako 'ya'yan 'ya'yansu mata da 'ya'yan su mata har kasa, da kanwar uba ko kanwar uwa har samansu. 2) Da shayarwa: Kuma haramcin shi kamar na dangantaka ne haka wurin sarakuta. 3) Ta sarakuta: su ne uwar matar sa ko kakanninta, da matan tushen danginsa, da 'ya'yan matar har kannansu.

NA BIYU: Na lokaci: su kuma nau'i biyu ne: 1) Saboda dalilin hada 'yan uwa (ya da kanwa). 2) Saboda kangewa kuma hakika ya kan gushe kamar matar wan shi.

★ **SAKI:** Ya haramta a saki mace a cikin hails ko jinin biki ko tsarkin da aka tara da ita a cikin shi, amma sakin ya na aukuwa, kuma ana kyamatar sakin idan babu dalili. Kuma yana halatta idan da dalili, kuma sunna ce ga wanda ya ke cutuwa da aure, kuma ba ya wajaba a yi wa iyaye biyayya wurin saki. Wanda ya yi nufin sakin matar shi to ya haramta ya sake ta fiye da daya. Kuma ya wajaba ta kasance a cikin tsarkin da bai tara da ita a cikin shi, sannan ya yi ma ta saki daya amma ya barta ba tare da ya kara sakin ba. Kuma ta fita daga gidanta, ko mijin ta ya fitar da ita kafin ta cika iddar ta bai dace ba, kuma saki yana aukuwa da yin furuci da shi, ba a afkar da shi da niyya kawai.

1. Mai ciki: iddarta ta saki ko mutuwa sai ta haihu. 2. Wacce mijinta ya mutu: iddarta wata hudu da kwana goma. 3. Wacce aka saki mai hails: iddar ta hails uku, kuma ta yi idda a dakin ta kuma ta zauna tare da mijinta a yayin iddarta. Kuma ya

halatta ya ga duk abin da ya ke so daga gare ta kuma zai iya kebewa da ita har sai ta cika iddar ta tsammanin Allah zai daidaita tsakaninsu.

Kuma komai ya na isa ko da fadar miji ya ce: na mayar da ke, ko kuma da saduwa, kuma ko da bai bukatar matar.

★ **Rantsuwa:** kaffara ba ta wajaba ga rantsuwa sai da sharudda guda hudu:

1.Niyyar kulla rantsuwa: ba ta kulluwa idan ya yi furuci da ita ba da niyyar rantsuwa ba to wannan ana kiranta rantsuwar shiba, kamar yace a' wallahi ko (haka ne wallahi) wurin bijiro da zance. **2. Kasantuwar shi akan abin da zai zo gaba:** ba ta kulluwa akan abin da ya wuce da rashin sani, ko zaton gaskanta kan shi. Ko kuma ya yi karya ya na sane (itace rantsuwar duniya kuma daga manya-manyan zunubai), ko ya rantse da wani wanda zai zo a zaton shi gaskiya ne sai ya zo sabanin shi. **3.** Ya kasance mai rantsuwa yana da zabi ba tilasta shi a ka yi a kai ba **4.** Ya yi juyi a rantsuwar shi, shi ne ya aikata abin da ya rantse ba zai yi ba, ko ya bar abin da ya yi rantsuwa a kan aikata shi, wanda kuma ya yi rantsuwa amma ya kebance, kaffara ba ta hawa kan shi da sharudda biyu: **A)** Haduwa togiya da rantsuwa. **B)** Kuma ya yi nufin gwama rantsuwa da togewa, kamar ya ce (wallahi in Allah Ya so) wanda ya yi rantsuwa a kan wani abu, sai ya ga gyara ya canza: sunnace ya yi kaffarar rantsuwar shi sai ya yi abin da ya ga ya fi alheri.

★ **KAFFARAR RANTSUWA:** kaffarar rantsuwa ita ce ciyar da miskinai goma , ko wane miskine rabin sa'i (½) na abinci, ko ya tufatar da su, ko ya 'yanta baiwa, to wanda bai samu ba sai ya yi azumin kwana uku a jere. Wanda kuma ya yi azumin kuma ya na da ikon ciyarwa ko tufatarwa to bai kubuta da nufin shi ba, kuma ya halarta a yi kaffara gabanin karya ta ko bayan ta. Wanda ya yi rantsuwa fiye da daya a kan al'amari daya to kaffara daya ta isar ma shi , idan kuma al'amura ne dayawa to kaffara da yawa.

★ **ALWASHI KALA KALA NE (BAKAN CE):** **1. Alwashi kai tsaye:** kamar ya ce (na yi ma Allah alwashi idan na warke) sai ya yi shiru bai yi niyya ya ayyana alwashin shi ba, to dole ya yi kaffarar rantsuwa a ya yin da ya warke . **2.Alwashin bacin zuciya ko fushi:** shi ne ya dangana alwashin shi da sharadin niyyar hana aikata wani abu ko kuma daukar nauyin aikata shi, kamar ya ce: (idan na yi magana da kai to sai na azumci shekara), to hukuncin shi shi ne: ya yi zabi tsakanin aikata abin da ya ke dole da shi, ko ya yi kaffara ta rantsuwa wurin yi mi shi magana. **3.Alwashin da ya halatta:** misali: (na yi wa Allah alwashin zan sanya rigata), kuma hukuncin shi sai ya yi zabi tsakanin sanya rigar shi ko kuma ya yi kaffarar rantsuwar sa. **4.Alwashi da ba a so (makruhi):** misali: (na yi wa Allah alwashin lallai zan saki mata ta) hukuncin shi: sunna ce ya yi kaffara rantsuwa kuma ba zai aikata abin da ya sha alwashin sa ba, idan kuma ya aikata to babu kaffara akan shi. **5. Alwashin yin da'a:** masali (na yi wa Allah alwashi lallai sai na yi salla kaza) ya na nufin kusanci zuwa ga Allah ,idan ya gwama shi da wani sharadi kamar warakar mara lafiya, to dole ya cika shi idan sharadin ya cika. Idan kuma bai gwama shi da wani abu ba to dole ne ya cika shi kai tsaye. **6.** Alwashin aikata sabon Allah; kamar mutum ya ce: nayiwa Allah alkawari sai nayi sata,

hukuncin wannan alwashu haramun ne, ba a cika shi saidai ayi masa kaffarar rantsuwa, idan kuma mutum ya aikata shi to yayi laifi sannan babu kaffara akansa.

★ **TAKABA:** ta haramta ga mace ta yi takaba fiye da kwana uku akkan wani mamaci sai dai mijinta, shi kuwa ya wajaba a kanta ta yi ma shi takaba wata hudu da kwana goma. Kuma dole ne a kan ta lokacin takabarta ta bar kwalliya da turare, ko sanya kayan ado ko zobe, ko kuma tufafi mai launi kamar ja ko mai fatsi– fatsi, ko yin kwalliya da lalle ko wasu kayan shafe-shafe ko sanya bakin kwalli ko shafa mai mai kanshi. Amma ya halatta a gareta ta yanke farce da aske gashin mara ko hammata da wanka, kuma ba dole ba ne sai kaya mai wani launi na musamman kamar baki, kuma ta yi idda a gidan da mijinta ya mutu ta na cikin shi, kuma haramun ne ta fita daga cikin shi sai dai idan akwai dalili, kuma ba za ta fita daga gidanta da rana ba sai da dalili.

★ **SHAYARWA:** abin da yake haramta daga dangantaka shi ya ke haramta da shayarwa, kuma akwai sharudda guda uku: **1.** Ya kasance nonon ya biyu bayan haihuwa ne ba wanin ta ba. **2.** Kuma ya kasance shayar da yaro a cikin shekarun sa biyu na farko ne daga haihuwa. **3.** Kuma ya kasance ya yi sha biyar ma'ana ya sha nonon sau biyar ko fiye, a takaice kuma abin da ake nufi da shi shi ne tsotson nonon har sai ya saki domin koshi. Kuma shayarwa ba ta tabbatar da ciyarwa ko gado.

★ **WASIYYA:** ta na wajaba ne bayan mutum akan wanda yake da hakki ba tare da shaida ba. Sai a yi wasiyya da bayar da ita ga mai ita. Kuma sunna ce ga wanda ya bar dukiya mai yawa. An so ya yi wasiyya da a yi sadaka da khumusun dukiyar sa **(1/5)** ga wani fakiri dan uwa wanda ba shi da gado, ko kuma wani miskini da malami masani ko wani mutum na kwarai. Kuma an kyamace wasiyya ga fakiri wanda ya ke da gado. Sai dai idan tare da wadatar su ne to ta halatta, kuma ta na haramta ga fiye da sulusin **(1/3)** ga na nesa kuma ta na haramta ga mai gado komai kankantan ta, sai dai idan ma su gado sun halattar da haka bayan mutuwar shi. Kuma wasiyya ta kan baci da fadar mai yin ta da cewa na fasa ko na bata ko na canza da makamantan su.

Kuma an so ya yi rubutu a kan wasiyyar shi: *(Da sunan Allah Mai Rahama Mai Jin kai, wannan shi ne abin da na ke yi wa wane wasiyya da shi. Lallai shi ya shai da babu abin bautawa da gaskiya sai Allah shi kadai ya ke ba shi da abokin tarayya, kuma lallai Annabi Muhammadu bawan Shi ne kuma Manzon Sa ne, kuma lallai aljanna gaskiya ce, kuma lallai wuta gaskiya ce, kuma lallai tashin kiyama za ta zo babu kokwanto a cikinta. Kuma lallai Allah zai tayar da wandanda suke kabari. Kuma ina yin wasiya ga wanda na bari daga cikin iyali na da su ji tsoron Allah kuma su kyautata a tsakaninsu, kuma su yi wa Allah da manzonSa biyayya in sun kasance mumina. Kuma ina yi masu wasiyya da abin da Ibrahimu ya yi ma 'ya'yan shi wasiyya da shi da kuma Yakub.*

(ya 'ya'yana lallai ne Allah ya zaba ma ku addini don haka, kada ku mutu face kuna musulmi).

★ An so idan za ka yi, ka yi salati ga annabi ka hada tsakanin salatin da tasbihi, kuma kar a takaita a kan dayansu, kuma wadanda ba annabawa ba ba a yin ma su salati, mutum ba zai kirkira ba ya ce: Abubakar tsira da amincin Allah su tabbata a

gare shi ko mai tsira da amincin. Wannan abin kyama ne kuma kyamatar nisanta. Kuma an hadu a kan halaccin sanya wadanda ba annabawa ba su biyo bayansu. Sai a ce: “ Ya Allah Ka yi tsira a kan Annabi Muhammadu da ilayansa da sahabbansa da matayensa da ‘ya’yayensa. * An so neman yarda da rahma a kan sahabbai da tabi’ ai, da wadanda suke bayansu daga malamai ko bayin Allah ko wasu zababbun mutane. Sai ka ce: Abu hanifa da Malik da Shafi’i da Ahmad Allah ya yarda da su, ko kuma ya ce Allah ya yi musu rahma.

* **YANKA:** Kowace dabbar da ta halatta a ci idan ta na da ikon ta rayu akan tudu, to dole ne a yanka ta domin ta halatta a ci. Kuma dole kafin a yi yanka a kwai sharudda guda hudu: **1.** Ya kasance wanda zai yi yankan mai hankali ne. **2.** Ya kasance da abin yanka za a yanka, ban da hakori ko farce domin bai halatta a yi yanka da su ba. **3.** Yanke makogwaro da mawutar abinci da jijiyoyin jini. Ko kuma daya daga cikin su. **4.** fadar: Bismillahi yayin motsa hannu wurin yanka kuma ta na isa ko ba da larabci ba. Kuma sunna ce bayan bismillar a yi kabbara, kuma tana faduwa da mantuwa ba da rashin sani ba.

* **FARAUTA:** Shi ne kamo wata dabba ta halal wadda ta ke a daji wanda babu iko akan shi. Hukuncin sa shi ne ya halatta ga mafarauci, kuma makruhi ne ga mai son wasa. Idan kuma za a cutu da bibiyar farautar mutane wurin amfanin gonar su, ko gidajensu to haramun ne, kuma farauta tana halatta da sharudda guda hudu: **1.** Ya zama abin da za a farauto daga abin da ya halatta a yanka shi ne. **2.** Kuma abin harbin ya zama daga abin da ya halatta a yi yanka da shi ne, wato shi ne kamar ya kasance mai kaifi ne kamar mashi ko baka da makamantansu. Idan kuma ya kasance farautar da wata dabba ce mai jin ciwo kamar abin jifa ko kare to sai ya kasance mai sheda ne. **3.** Yin niyya wurin aikin farautar, shi ne aiken abin harbi da nufin farauta, amma idan an kama ta ba tare da nufin farauta ba to ba ya halatta a ci. **4.** Fadar “Bismillahi a ya yin aika abin harbi, kuma bismillahi ba ta faduwa a nan ko da mantuwa, haramun ne a ci shi ba tare da fadin ta ba.

* **ABINCI:** Shi ne duk wani abu da za a ci ko a sha kuma asalin shi halattacce ne, kowane abinci ya na halatta da sharudda guda uku: **1.** Abincin ya zama mai tasfta ne. **2.** Kuma ya zama babu cutarwa a cikin shi. **3.** Kuma ya zama ba kazanta ba ne.

Kuma duk wani abinci na najasa haramun ne kamar jini ko mataccen abu. Ko wani abu da yake da cutarwa kamar sammu, ko mai kazanta kamar kashi da fitsari da kaska ko tsutsa. Kuma daga dabbobin kan tudu wadanda suka haramta su ne, jakin gida, da duk wani abu da yake carka da hakoransa kamar zaki ko damisa ko kyarkeci, ko kura da kare da alade da biri da mage ko da na tudu ne, da dila da kurege. Sai dai kuma ya haramta daga tsuntsaye abin da zai farauto shi da abin harbin shi kamar ungulu da shaho da cin kadangaru da shaho da shurwa da mujiya, ko dabba da take cin mushe kamar mikiya da zalbe, da kuma duk wani abu da Larabawa suka kazantar da shi na daga yankan iyaka, kamar jema da bera da rina da kudan zuma da kuda da maciji da kanannan kwari kamar tsutsotsi da gafiya da mulmula kashi da tsaka da kuma duk wani abu da shari’a ta yi umarni da a kashe shi kamar kunama ko wanda aka yi hani da kashewa kamar tururuwa ko wanda ya ke haifuwa a abubuwan ci da wanin su, kamar dan kura daga kyarkeci, kuma abin

da aka haifar daga halal ba ya haramta kaman alfadari daga jakin dawa da rakuma da duk wani abu da Larabawa suke daukan shi dabba. Kuma ba a ambace shi ba a shari'a sai a kiyasta shi da dabbar data fi kusa da kama da shi. Idan ya yi kama da wanda aka haramta ko aka halatta sai a hada shi da shi. Da zai yi kama da wanda a ka yi haramci a kan shi. Kuma sauran wadanda ba wannan ba sun halatta, kamar rakumin gida da kuma na dawa da zomo da gashin rakumi, da jimina da dubbu da barewa. Da kuma tsuntsaye kamar jimina da kaji da kawisu da aku- kuturu da tantabara da tsuntsun ruwa, da kuma dukkan dabbobin ruwa sai dai kwado da maciji da kada (ko ya ke a wajan wasu malamai kamar Imam Malik da Shafi'i sun hallata a ci dukan abin da ke rayuwa a ruwa kuma shi ne zance mafi rinjaye), kuma abin da ya ke cin kazanta ko rayuwa a cikinta, ko akkan yi ban ruwa da shi daga tsirrai to wadannan kam ya halatta a ci saidai idan dandanon najasar ya na fitowa ko wari a cikin shi to ya haramta. Kuma ya na haramta a ci daga tabo ko laka ko yunbu, da albasa da tafarnuwa da makamanatansu sai dai in an dafa su . Idan kuma mutum ya ji yunwa cikin halin wahala, to dole ne ya ci abin da zai toshe ma shi yunwa ne kawai.

★ **AL' AURA:** Ita ce tsiraicin mutum ko abin da zai kunyatar da shi, abin da ake magana anan na al'aura shi ne inda ba ya inganta a yi salla ko dawafi sai an suturta shi, to al'aurar na miji da ya kai shekara goma shi ne tsakanin cibiya zuwa gwiwa. Kuma al'aurar dan shekara bakwai zuwa goma shi ne tsiraicin shi kawai. Mace kuma diya balagaggiya dukkanta al'aura ce sai dai fuskarta da tafukanta, idan ta yi salla ko dawafi kuma kwaurinta a waje misali to ibadarta batacciya ce ba ta inganta ba, kuma dole ne ta suturta al'aurarta ta dole (tsiraicinta har ko ba a salla ba, kuma an kyamaci yayewarsu ba tare da wata lalura ba ko da a cikin duhu ko a kadaita, kuma ya halarta a yaye ma wani a yayin wata lalura kamar neman magani ko kaciyar).

★ **HUKUNCE- HUKUNCEN MASALLACI:** Gina massallaci wajibi ne gwargwadon bukata, shi ne mafi soyuwan abin da ya yi saura na ibada zuwa ga Allah , kuma an haramta kida ko rera wata waka ta haram, ko cakuduwar maza da mata, ko saduwa, ko saye da sayarwa, kuma sunna ce a ce ma wani, kasuwanci a cikin massallaci, to kar Allah ya sa riba a kasuwancinka. Kuma haramun ne a yi cigiyar abin da ya bata, kuma sunna ce ga wanda ya ji mai cigiya ya ce kar Allah ya mayar maka da abin. Kuma ya halatta a koyar da yara karatu a cikinsa, idan ba za su fitini muta ne ba. Ko daura aure, ko yanke hukunci, ko rera wata waka ta halal, ko yin bacci a ciki ga mai itikafi ko wanin shi, da saukar bako ko mara lafiya ko baccin rana, kuma sunna ce a kange shi daga hayaniya ko fadace-fadace ko yawan maganganu, ko daga murya ga wani abin kyama. Ko a mayar da massallaci hanya ba tare da dalili ba, kuma ba za a yi amfani da fitilar sa ba ko hasken sa ba ga abin da yayi kama da angwanci ko ta'aziyya.

★ **LOKACI:** Magabatan kwarai sun kasance suna kiyayi lokaci daga bata shi ga abin da ba shi da amfani.

To su kwanaki kamar wurin noma su ke duk san da ka shuka wata kwaya, sai ta fitar ma ka da kwayoyi dubu, to shin ya dace da mai hankali ya yi sanya daga shuka ko kuwa ya yi hanzari zuwa gare ta?.

★ Ya wajaba a kan miji ya ciyar da matar shi, ko da kuwa ta na da wadata fiye da shi daga abinci da abin sha da tufafi da mazauni da kyautata wa.

★ Ya wajaba a kan wanda ya mallaki dabbobin gida ya ciyar da su da shayar, amma idan ya hana su, to ko a tilasta ma shi. To idan ya ki ko ya gaza sai a tilasta shi akan ya ciyar da su ko ya ba da hayarsu, ko ya yanka su idan wadanda ake cini ne, kuma haramun ne ya la'ance su ko kuma tsananta masu ko kuma tatsarsu har a cutar da 'ya'yansu, ko dukansu ko yi masu shaida a fuskarsu.

★ Ya haramta a sanya wani tufafi mai dauke da hoton mutum ko dabba, ko sagale shi, ko a sitir ce bango da shi, ko siyar da shi, wannan ya na daga cikin manya manyan zunubi.

★ Zina ta na daga cikin manyan laifuka bayan shirka, Imam Ahmad ya ce: Ban san wani laifi ba mafi girma bayan kisa daga zina. Kuma zina hawa-hawa ce: Akwai zina da wani namiji ko muharrami, ko da makwabciya ko kuma "yar uwa, yafi girma kuma yafi muni. Kuma mafi bacin aikin alfasha shi ne luwadi, saboda haka da yawan malamai suke fadin da kisan wanda ya yi da wanda aka yi da shi koda kuwa dukansu ba su yi aure ba. Shamsuddin ya ce: Da shugaba zai ga dacewar kona mai luwadi to ya cancanci hakan. Domin wannan ruwaitacce ne daga Abubakar (R.A) daya daga cikin sahabbai (R.A).

★ Haramun ne yi wa kafirai murnar shagulgulansu ko halartar su, da kuma fara masu da sallama, to idan suka fara mana da sallama, to dole mu mayar ma su da ce wa: kuma a kanku. Kuma haramun ne a miki ma su tsaye ko ga wani dan bidi'a. Kuma an kyamaci yin hannu da su, amma yi masu gaisuwar mutuwa ko rashin lafiya ita ma ta haramta sai dai don wata maslaha ta shari'a.

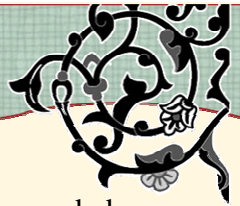
★ Allah ya dora mana 'ya'ya akan mu su zama ado don duniya, sai dai kuma su fitina ne kamar yadda Allah Mai Girma da Buwaya yake bada labari: "*Lallai dukiyoyin ku da 'ya'yanku fitina ne*".

To sai ba ya ga haka, dole ne kowa ya inganta abin kiwon sa, saboda fadar Allah Mai girma da buwaya: "*Ya ku wadanda ku ka yi imani, ku tsare kawunanku da iyalanku daga wuta*".

Da kuma fadar Annabi (S.A.W) "*Dukkanku masu kiwo ne, kuma kowa abin tambaya ne a kan abin kiwon sa*".

Kuma da wucewa da kiwo har shekarun balaga to ba za a yi afuwa ba ga waliyyan su wurin tambaya, kuma idan ya ki yi masu nasiha ko tsare su daga abin da zai cutar da su daga al'amuran duniya da lahira to haKiKa ya ha'inci amana kuma ya cancanci alkawarin azaba mai tsanani, a cikin fadar Sa Mai Girma da Daukaka: "Babu wani bawa da Allah zai dora ma shi wani kiwo, har ranar mutuwar shi ta zo ya mutu ya na mai tauye wani abu (hakkin su) daga abin kiwon shi, sai Allah ya haramta Aljanna a kan shi". (Imam Bukhari).

★ **ZUHDU** (gudun duniya) : Ba ya daga cikin gudun duniya barin abin da zai tsayar da rai (watau tsayuwa kan tafarkin Allah) kuma ya inganta al'amuranta kuma ya taimaka mata kan hanyar Lahira, to irin wannan gudun duniyar jahilci ne. Amma abin da ake kira gudun duniya shi ne: Barin abubuwan da ba dole ba ne a rayuwa da abin da bai zama takura ba a sauran rayuwa, to a kan wannan Annabi (S.A.W) ya kasance da kuma sahabban sa.

Lallai duk wanda ya zama mai tunani a bisa tafarkin Allah zai san cewa babu shakka sanya jarabawa cikin rayuwar mutum (mai kyau ko mara kyau) wani abu ne wanda Allah ya daro wa bayinsa wanda ba makawa sai sun faru.

“Kuma lallai ne sai mun jarrabeku da wani abu daga tsoro da yunwa da nakasa daga dukiya da rayuka da’ya’yan itace, kuma ka yi baushara ga masu hakuri”.

Kuma da yawa mutane kan yi kuskure wajen tsammanin cewa mutanen kwarai (salihan bayi) sun fi kowa nisantar jarabawa. Amma, abin ba haka yake ba. Jarrabawa ga mutum tana daga cikin alamun imani. *“Lallai an tambayi Annabi (S.A.W) wa aka fi tsanantawa jarabawa daga cikin mutane? Sai Annabi (S.A.W) ya ce: su ne Annabawa bayan nan sai mutanen kirki (Salihan bayi) bayan nan kuma sai kowa gwargwadon imaninsa . Ana jarraba mutum gwargwadon addininsa (imaninsa). Idan ya kasance ya na da karfi a kan addininsa to sai a kara masa tsanani a cikin jarabawarsa. Idan kuwa ya kasance ba shi da karfi a cikin addininsa (imaninsa) to sai a saukaƙa masa, a cikin jarabawar”.*

Jarabawa ga mutum daga Allah, ta na cikin alamar soyayyar Allah ga mutum.

Annabi (S.A.W) ya ce: *“Lallai Allah (S.W.T) idan ya so mutane sai ya sanya ma su jarabawa (a cikin rayuwarsu)”.*

Kuma yana daga cikin alamar nufin alheri daga Allah ga bawansa (ya sanya masa jarabawa). Annabi (S.A.W) ya ce: *“Idan Allah (S.W.T) ya yi nufin alheri ga bawansa sai ya gaggauta ma shi azaba a cikin duniya (ukubarsa). Idan kuwa Allah ya yi nufin sharri ga bawansa sai ya kame shi cikin laifinsa har ya zo da shi a ranar kiyama”.*

Kuma jarabawa ga mutum tana kankare zunubi (laifi) ko da kuwa kadan ne.

Annabi (S.A.W) ya ce: *“Babu wani Musulmi da wata cuta daidai kaya ko abin da ya fi kaya ta shafe shi, face Allah (S.W.T) ya shafe masa laifinsa samakon wannan jarabawa kamar yadda itaciya (bishiya) ta ke karkabe ganyan ta (da rani)”.*

Saboda haka ne, duk wani Musulmi wanda ya shiga cikin jarabawa, idan ya kasance bawan Allah ne, to jarabawar sai ta zama mai kankare laifuffukansa wadanda suka wuce ko kuma ta zama sanadin daukarsa, amma idan Musulmin ya kasance mai aikata laifuffuka ne, to sai ta zama sanadiyyar kankare ma sa laifuffukansa kuma domin a tunatar da shi game da hadarin da ya ke ciki game da laifuffukansa.

Allah (S.W.T) ya ce: *“Barna ta bayyana a cikin kasa da teku, saboda abin da hannayen mutane suka aikata”.*

Kuma jarabawa iri-iri ce kamar haka: Allah na iya jarrabaka ta hanyan alheri, kamar Karawa mutum dukiya mai yawa, kuma ta na iya kasantuwa, ta hanyar sharri, kamar tsoro ko yunwa, ko naKasar dukiya. Allah (S.W.T) ya ce: *“Kuma muna jarrabaka da sharri da alheri domin fitina”.*

Kuma ana iya jarraba ka da rashin lafiya ko mutuwa, wanda ya ke mafi girman abin da ya ke kawo shi kambun baka da kuma sihiri. Abin da ya ke yaduwa daga hassada a tsakanin mutane. Annabi (S.A.W) ya ce: *“Mafi yawan wadanda suke mutuwa daga cikin al’ummata (mutaanena) bayan hukuncin Allah da kaddararSa, to suna mutuwa ne ta hanyar kambun baka.” (Abu Dawuda at tayalisi)*

MAGANIN ABIN SHI NE: Ya kamata a gare mu, mu san wadansu abubuwa da ka iya zama abubuwan taimakako ko kariya daga kambun baka da kuma sihiri, tun

kafin a ce ya shiga jikin mutum. Kuma mu yi aiki da su, domin malami suna cewa: “Rigakafi ya fi magani”.

Ita wannan kariya (daga sihiri ko maita) ana iya aikata ta, ta hanyoyi masu yawa.

Daga ciki: ★ karfafa zuwa da kadaita Allah (Tauhidi) da kuma yin imani da cewa lallai Allah Ta’ala Shi ne mai jujjuya abubuwa a duniya baki daya, kuma da yawaita kyautata wa ga bayin Allah. ★ Kyautata zato ga Allah Ta’ala, da kuma dogaro gare Shi, kar mutum ya yi tsammanin ciwo, ko kuma kambun baka (maita) domin wani abu da ya faru da shi, domin shi tsammanin ciwo, to ciwo ne da kansa. ★ Idan mutum ya yi suna cikin mutane ana zarginsa cewa mai aikata sihiri ne, ko kuma mai kambun baka ne (maita), to sai ya nisanci duk abubuwan da ka iya kaiwa zuwa ga gasganta hakan, ba domin tsoro ba. ★ Yawaita ambaton Allah, da kuma sanya albarka, a duk lokacin da ya ga wani abun da ya birge shi (watau ya ce: Allah ya yi masa albarka). **Annabi (S.A.W) ya ce:** Idan dayanku ya ga wani abun da ya ke so, daga kansa, ko dukiyarsa, ko dan-uwansa, to sai ya sanya wa abun albarka, domin lallai kambun baka (maita) gaskiya ne. Kuma sanya albarka shi ne ka ce: Allah ya yi ma ka albarka, ba wai ka ce tubarkalla ba”. ★ Ya na daga cikin abubuwan da ka iya za ma kariya daga sihiri ko kambun baka, shi ne karyawa da safe da dan dabino bakwai daga dabinon “Ajwa” dan Madina. ★ Yawan komawa da dogaro zuwa ga Allah Ta’ala da kuma kyautata zato ga Allah, da kuma neman tsari da Shi dangane da sihiri da kambun baka (maita) da kuma yawan kiyayewa a kan ambaton Allah, da neman tsari ga Allah, safe da yamma. Kuma wadannan, ambaton Allah ya na tasiri, kuma tasirin ya na karuwa kuma ya na raguwa da ikon Allah, saboda abubuwa biyu: **a)** Yin imani bisa cewa lallai abun da ya taho a cikinsa (ambaton Allah) gaskiya ne, kuma tabbas ne. Kuma lallai ya na da amfani da ikon Allah. **b)** Kuma lallai harshensa zai fi furuci da shi (ambaton Allah) kuma kunnuwansa za su yi saurare, kuma zuciyar sa ta na halarce, a lokacin da ya ke ambaton Allah, saboda addu’a ce, ita kuwa addu’a ba ta karbuwa daga mai wofintacciyar zuciya ko rafkananniya, kamar yadda hakan ya inganta daga Annabi (S.A.W).

LOKUTAN AMBATON ALLAH DA NEMAN TSARI: Ambaton Allah da safe, ana yinsa ne bayan sallar Asuba. Amma ambaton Allah na yamma, ana yin sa bayan sallar La’asar. Idan mutum kuwa ya manta bai yi ba ko kuma ya shagaltu da wani abu, bai samu ya yi ba, to sai ya aiwatar da shi a duk lokacin da ya tuna bai yi ba.

ALAMOMIN KAMUWA DA CIWON KAMBUN –BAKA (MAITA) DA KUMA WANINSA: Babu sabani tsakanin maganin (likitanci ko na gargajiya) da addu’o’i wajanda shari’a ta amince da su. Shi dai Alkur’ani akwai maganin ciwuwwuka na gabobi da wadanda ke tattare da zuciya, idan mutum ya kasance ya na da lafiyar gabobi, to mafiyar lokutta sai an sami ciwuwwuka, kamar ciwon kai mai tafiya ya dawo, ko kuma fuskar mutum ta canza ta koma ruwan kunun kanwa, ko kuma yawan yin gumi da yawan fitsari ko kuma rashin marmarin komai a baki, ko kuma yawan zafin jiki, ko kuma sanyinsa, musamman ma a kan yatsu ko kuma yawan bugawar zuciya ko kuma yawan ciwuwwuka masu yawo a ciki kamar a kasan gadon baya da kuma kafadu ko yawan fushi, ko kunci a cikin rai, yawan zufa cikin dare, yawan tunzura mai tsanani daga tsoro, ko fushi, ba tare da abun fushi

ba. Yawan rikici, da yawan son kadaita, damuwa da kasala, ko kuma yawan son barci ko kuma sauran damuwa na daban wadanda ba su da magani a likitance.

Babu shakka lallai ana samun irin wadannan alamomi, ko kuma wani sashinsu, gwargwadon karfin ciwon ko kuma saukinsa.

Kuma dole ne ga Musulmi ya zama mai karfin imani da kuma tsayayyar zuciya, irin wacce waswasin shaidan ba ya shiga a cikinta. Ko da ya rayawa kansa ko ya yi tsammani bisa cewa shi sihiri ya kama shi, ko kambun baka, saboda wani ciwon, alamomin da suka gabata, saboda yawan tsammanin da wani abu, na daya daga cikin ciwuwuwan da suke da wahalar magani.

Kuma lallai ana iya samun wani sashi na wadannan alamomi a cikin mutum, amma kuma lafiyarsa lau. Kuma lallai ana iya samun alamar kuma ya kasance ita ce sanadiyyar wani ciwo a gabobin mutum. Kuma ya na iya zama sanadiyyar samun raunin imani ga mutum. Kamar kuncin zuciya, damuwa, ragwanci. To idan mutum ya sami kansa a cikin irin wadannan yanayi to ya kamata ya binciki alakar shi da Allah yaya ta ke.

IDAN CIWON YA KASANCE DAGA KAMBUN BAKA NE (MAITA) BABU SHAKKA MAGANIN ABUN DA IKON ALLAH ZAI SAMU TA HANYOYI KAMAR HAKA:

1) Yin kokari domin gano in da aka boye sihirin idan har an san shi, to sai a warware shi kuma akwance kulla-kullan. Alhali kana mai karanta Suratul Falak da Nas, sannan bayan haka sai a kona shi.

2) Yin addu'a da ayoyin Alkur'ani musamman Suratul Falak da Nas da kuma Bakara, da kuma sauran addu'o'i da kuma sauran bayanai suna zuwa.

3) Yadda ake warware sihiri. Hanyoyin warware sihiri biyu ne, kamar haka: **a)** Hanyan haram: ita ce ta kokarin warware sihiri da sihiri, ko kuma tafiya zuwa wurin mai sihiri na daban, domin warware sihirin. **b)** Hanya ta halal suna da yawa daga ciki akwai: mutum ya sami ganyan magarya guda bakwai sai dandaka su da duwatsu biyu, sannan sai ya karanta wadannan ayoyin kamar haka a cikin ruwan da ya zuba magaryar : Suratul Kafirun, da Ikhlas, da Falak da Nas. Wadannan surori ana karanta su ne sau uku-uku sai a tofa a cikin ruwan, sannan sai ya sha ruwan cikin hannunsa sau uku, sannan sai ya yi wanka da abin da ya rage daga cikin ruwan. Kuma za a maimaita hakan har sai Allah ya kawo sauki cikin ikonSa. (Abdurrazak ne ya ruwaito shi).

4) Daga cikin hanyoyin warware sihiri akwai fitar da sihiri ta hanyar kasayar da shi ko amayar da shi, idan ya kasance ya shiga cikin mutum, ko kuma ta hanyar yin kaho in ya kasance a wani wuri ba ciki ba.

ADDU'O'IN DA SHARI'AR MUSULUNCI TA YARDA DA SU.

Amma sharuddan wadannan addu'o'i su ne kamar haka : **a)** Addu'ar ta kasance da sunayen Allah Ta'ala kyawawa aka yi ta ko kuma suffofinSa. **b)** Ta kasance da harshen Larabci aka yi ta, ko kuma da harshen da ake fahimtar ma'anarsa. **c)** Mai yin wannan addu'ar ya kudurce cewa ita wannan addu'a bayin tasiri da kanta yadda abin ya ke shi ne, lallai waraka ko sauki daga Allah Ta'ala ya ke.

SHARUDDAN MAI MAGANI (RUKYA) : 1) Mai magani (Rukya) an so ya zama Musulmi kuma ya zama mutumin kwarai watau salihin bawa, kuma mai tsonon Allah Ta'ala. A duk lokacin da ya zama mai magani (rukya) ya kasance mai tsonon Allah, to addu'arsa ta fi yin tasiri da gaske, kuma da karfi. **2)** Mai addu'a ya kasance ya na mai fuskantar Allah Ta'ala da gaske, a lokcin da ya ke cikin addu'ar, ya kasance ya hada zuciyarsa da harshensa a kan abu guda, kuma abin da ya fi shi ne mutum ya yi wa kansa addu'ar, saboda waninsa zuciyarsa ta kan shagaltu dawani abu mafi yawan lokuta. Kuma babu wanda ya ke jin abin da ya ke ji a jikinsa, kuma da bukatarsa. Wadanda kuwa suke cikin damuwa da kunci, lallai Allah ya yi ma su alkawarin karbar addu'arsu.

SHARUDDAN WANDA AKE YI WA ADDU'AR : 1) An so wanda ake yi wa addu'ar ya zama mutum ne mai imani da Allah, kuma mutumin kwarai, watau salihin bawa. Gwargwadon imanin mutum, gwargwadon girman tasirin addu'a ga mara lafiya: Allah Ta'ala Ya ce: ﴿وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾
“Muna saukar da waraka daga Alkur'ani, kuma rahama ce ga muminai, ba abin da zai karawa azzalumai face hasara”. **2)** Fusskantaar Allah da gaske da fatan Allah ya ba ka lafiya. **3)** Kuma kar ya rika gaggawar cewa sai Allah ya ba shi lafiya da sauri. Domin wannan magani addu'a ce. Idan mutum ya yi gaggawar neman karba ma sa addu'ar shi, lallai ya na iya yiwuwa Allah ya ki karba ma sa addu'arsa. Annabi (S.A.W) ya ce: *“Ana karbar addu'ar dayanku matukar bai yi gaggawa ba, ya na cewa : na roka ba a karba mun ba”.* Bukhari da Muslim

HANYOYIN ADDU'A A MUSULUNCI : 1) Karanta addu'ar tare da tofawa a inda aka bukata. **2)** Ko kuma a karanta addu'ar kawai ba sai an yi tofi ba. **3)** A yi addu'ar sai a debi miyan bakin mai addu'ar sai a hada da turbaya sai a cakuda a motsa sai a shafa a inda ya ke yin ciwon baki daya. **4)** Ana iya karanta addu'ar sai a shafa a wurin da ya ke yin ciwon.

AYOYI DA HADISAI WADANDA AKE YIN ADDU'A DA SU GA MARA LAFIYA:

Ayatul kursiyyu: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

Allah, bãbu wani Ubangiji fãce Shi, Rãyayye, Mai tsayuwa da kōme, gyangyadĩ bã ya kãma Shi, kuma barci bã ya kãma Shi, Shi ne da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa. Wane ne wanda yake yin chto a wurinSa, fãce da izninSa? Yana sanin abin da yake a gaba gare su da abin da yake a bãyansu. Kuma bã su kh wayh wa da kōme daga ilminSa, fãce da abin da Ya so. KursiyyunSa ya yalwaci sammai da kasa. Kuma tsare su bã ya nauyayarSa. Kuma Shi ne Maɗaukaki, Mai girma.

Amanarrasulu: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾
“O you who believe, fear Allah as He should be feared so that you may succeed”.
 ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَادٍ أَصْحَابَ الْأَنْبِيَاءِ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يُفْقَهُونَ رَبِّيَّاسْمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾
“O you who believe, do not follow any of the false prophets. If they had understood My name, they would have listened and obeyed, and their repentance would be from Me. And to Me is the final destination”.
 ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْمِلُوا كُفْرَانَ الَّذِينَ آمَنُوا مِن قَبْلِهِمْ فَكَانَ أَعْيُنُنَا عَلَى سُرُورٍ وَالْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّهُمْ كَانُوا فِي سَكِينٍ مِّن قَوْلِ اللَّهِ وَقَوْلِ رَسُولِهِ﴾
“O you who believe, do not carry the burden of those who disbelieved before you. Our eyes were in a state of alertness and the truth is from your Lord. Indeed, they were in a state of ease from the word of Allah and the word of His messenger”.

Manzon Allah yã yi ãmãni da abin da aka saukar zuwa gare shi daga Ubangijinsa, da muminai. Kōwanensu yã yi ãmãni da Allah, da mala'ikunSa, da littattafanSa, da manzanninSa. Bã mu rarrabhwa a tsakanin daya daga manzanninSa. Kuma

(mūminai) suka ce: "Mun ji kuma mun yi dā'a; (Muna n̄hman) gāfararKa, yā Ubangijinmu, kuma zuwa a gare Ka makōma take¹ " 286. Allah ba Ya kallaƙa wa rai fāce ikon yinsa, yana da lādar abin da ya tsirfanta, kuma a kansa akwai zunubin abin da ya yi ta aikatāwa: "Yā Ubangijinmu! Kada Ka kāmā mu, idan mun yi mantuwa, ko kuma mun yi kuskure. Yā Ubangijinmu! Kuma kada Ka aza nauyi a kanmu, kamar yadda Ka aza shi a kan waƙanda suke a gabāninmu. Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu ƙaukar abin da bābu iko gare mu da shi. Kuma Ka yāfe daga gare mu, kuma Ka gāfarta mana, kuma Ka yi jin kai gare mu. Kai ne Majibincinmu, sabōda haka Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ To, idan sun yi īmānī² da misālin abin da kuka yi īmāni da shi, to, lalle ne sun shiryu, kuma idan sun jūya bāya, to, suna a cikin sābāni kawai sabōda haka Allah zai isar maka a gare su, kuma Shi ne Mai ji, Masani.

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ، يَعْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيَجْرِمُكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ﴾ "Yā mutānenmu! Ku karɓa wa mai kiran Allah, kuma ku yi īmāni da Shi, Ya gāfarta muku daga zunubanku, kuma ya tserar da ku daga azāba mai raɗaɗi.

﴿وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ Kuma Munā sassaukarwa daga AlKur'āni, abin da yake waraka ne da rahama ga mūminai. Kuma bā ya kāra wa azzālumai (kōme) fāce hasāra.

﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ Ko suna hāsadar mutāne ne a kan abin da Allah Ya bā su daga falalarSa? To, lalle ne, Mun bai wa gidan Ibrāhīm Littāfi da hikima kuma Mun bā su mulki mai girma.

﴿وَإِذَا مَرَضَتْ فَهُوَ يَشْفِين﴾ "Kuma idan na yi jiyya, to, Shī ne Yake warkar da ni."

﴿وَيَشِفْ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ﴾ Ku yāke su, Allah Ya yi musu azabā da hannāyenku, kuma Ya kunyatar da su, kuma Ya taimake ku, kuma Ya warkar da Kirāzan mutāne mūminai.

﴿قُلْ هُوَ الَّذِي آتَىٰ هُدًى وَشِفَاءً﴾ Kuma da Mun sanya shi abin karātu na ajamanci, lalle dā sun ce, "Don me ba a bayyana āyōyinsa ba? Ashe, zai yiwu a sāmi littāfi ba'ajame da Manzo Balārabe?" Ka ce: "Shi, shiriya ne da warkewa ga waƙanda suka yi īmāni. Kuma wadanda ba su yi īmāni ba akwai wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma shi wata makanta ne a kansu. Waƙannan anā kiran su daga wuri mai nīsa."

﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ Dā Mun saukar da wannan AlKur'ani a kan dūtse, dā lalle kā ga dūtsen yanā mai tawāli'u, mai tsattsāghwa sabōda tsōron Allah, kuma waƙannan misālai Munā bayyana su ne ga mutāne, da fātan za su yi tunāni.

﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾

Shi ne wanda Ya halitta sāmmai bakawi, ɗabakōki a kan jūna, bā za ka ga goggociya ba a cikin halittar (Allah) Mai rahama. Ka sāke dūbawa, ko za ka ga wata ɓaraka?

1 Aya ta 285 da ta 286 sun ƙunshi aikin Annabi da waƙanda suka bi shi daga aƙida da magana da aiki da kyautatāwa da mayar da al'amari ga Allah, da addu'ar tsari da nema daga Ubangijinsu. Aya ta 286 ita ce mafi kyaun addu'a. Kuma ta nūna Musulmi sun sāba wa Yahūdāwa māsu cewa 'Mun ji, munki!'

2 Īmāni irin na Musulmi shi ne rinin Allah watau baptisma.

﴿ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيَزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ ﴾ *Kuma lalle, ne waɗanda suka kāfirta sunā yin kamar su kāyar da kai sabō da kallonsu (kallon māmāki), a lokacin da suke jin karātun AlKur'āni, kuma sunā ɗwa, "Lalle ne shi mahaukaci ne!"*

﴿ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَّحَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَعَلِبُوا هَتَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَبْرِينَ ﴾

Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā ɗwa: "Ka jhfa sandarka." Sai ga ta tanā lāKumar abin da suke karya da shi! 118. Gaskiya ta auku, kuma abin da suke aikatawa ya bāci. 119. Sai aka rinjaye su a can, kuma suka jya sunā kasKantattu.

﴿ قَالُوا نَبُوءَىٰ إِمَامًا نُّتَلِّقُ وَإِمَامًا نَّكُونُ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿١١٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِجَابُهُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ بِصَلِّ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ إِنَّهَا سَعَىٰ ﴿١١٦﴾ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةَ مُوسَىٰ ﴿١١٧﴾ فَلَمَّا لَا تَخْفَ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿١١٨﴾ وَالْقَافِي بِمِثْلِكَ نَلْقَفُ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴾

Suka ce: "Ya Mūsā! Imma ka jefa, ko kuma mu kasance farkon mai jhfawa." 66. Ya ce: "A'a, ku jhfa." Sai ga igiyoyinsu da sandunansu anā sūranta su a gare shi, daga sihirinsu, lalle sunā tafiya da sauri. 67. Sai Mūsā ya ji tsōro a cikin ransa. 68. Muka ce: "Kada ka ji tsōro. lalle kai ne mafi ɗaukaka."

﴿ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ ﴾

Sa'an nan kuma Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa kuma a kan mūminai, kuma Ya saukar da rundunōni waɗanda ba ku gan su ba, kuma Ya azabtar da waɗanda suka kāfirta: Wancan ne sakamakon kāfirai.

﴿ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا ﴾ *Idan ba ku taimake shi ba, to, lalle ne Allah Yā taimake shi, a lōkacin da waɗanda suka kāfirta suka fitar da shi, Yanā na biyun biyu, a lōkacin da suke cikin kōgon dūtse, a lōkacin da yake ɗwa da sāhibinsa: "Kada ka yi baƙin ciki, lalle ne Allah Yanā tare da mu." Sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kansa, kuma Ya taimake shi da waɗansu rundunōni, ba ku gan su ba, kuma Ya sanya kalmar waɗanda suka kāfirta maKasKanciya, kuma kalmar Allah ita ce maɗaukakiya. Kuma Allah ne Mabuwayi, Mai hikima.*

﴿ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ ﴾ *A lōkacin da waɗanda suka kāfirta suka sanya hanānar Kabī lanci a cikin zukātansu hanānar Kabīlanci irin¹ na Jāhiliyya sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma da a kan mūminai kuma Ya lazimta musu kalmar taKawa² alhāli kuwa sun kasance mafi dāɗwa da ita kuma ma'abutanta. Kuma Allah ya kasance Masani game da dukan kōme.*

﴿ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴾

- 1 A lōkacin da Kuraishi suka ga bā su iya yāki da Annabi, suka dōge da Kabīlancinsu, ta hanyar sulhu. Suka aika sahlu bn Amru da Huwaitib bn Abdul Uzza da Makraz bn Hafsbn Ahnaf dōmin nħman sulhu bisa kada Annabi ya shiga Makka a wannan shhkara, amma shhkara mai kōmōwa ya jh ya shiga Makka kwana uku, su kuma su fita har ya Kāre Umra ya fita. Annabi ya karbi sulhun. Aka ce Aliyu bn Abi Talib ya rubūta. Wajen rubūtun kuma aka so a yi tāshinhankali, dōmin ya rūbuta, Manzon Allah ya yi sulhu da Kuraishāwa, sai kuma suka ce ba su yarda a rubūta kalmarManzon Allah ba. Sai Annabi ya sanya hannunsa mai daraja ya sōke kalmar da ake sābāni a kanta. Allah Ya saukar da natsuwa ga kōwa
- 2 Kalmar taKawa ita ce kalmar shahāda dōmin ɗaukar alkawari da ita yanā lazimtawa mai ita bin umurnin Allah da dāɗi kō ba daɗi ta haka sai natsuwa ta sāmu. Anā ce mata kalmar taKawa dōmin da ita ake kāre rai daga bin shaiɗan. Ma'anar taKawa, ita ce kāriya.

Lalle ne haƙiƙa, Allah Ya yarda da muminaɪ a lōƙacin da suke yi maka mubāya, a' a ƙarƙashin itāciyar nan dōmin Yā san abin da ke cikin zukātansu sai Yā saukar da natsuwa a kansu, kuma Ya sāka musu da wani cin nasara makusanci.

﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾

Shi ne wanda Ya saukar da natsuwa a cikin zukātan mūminai dōmin su ƙāra wani imāni tāre da imāninsu, alhāli kuwa rundunōnin sammai da Kasa, na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Masani, Mai hikima.

Bayan waɗannan ayoyi a ƙara da Suratul Fātiha da Kafirun da Ikhlaṣ da Falak da Nasi.

Bayan haka sai addu'o'i daga cikin hadisai kamar haka:

AS'A LULLAHAL AZIM RABBAL ARSHIM AZIM AN YASH FIK "Allah na ke roko mai Girma Ubangijin Al'arshi Mai Girma ya warkar da kai." Ana karantawa sau bakwai

U'IZUKA BI KALIMATILLAHI TAMMAH, MIN KULLI SHAIDANIN WA HAMMAH, WA MIN KULLI AINIL LAMMAH. Sau biyu

"Ina nema maka tsari da kalmomin Allah cikakku daga dukkan Shaidan da kuma wata dabba mai dafi da kuma dukkan wani mai kambun baka mai cutarwa".

ALLAHUMMA RABBAN NAS AZHIBIL BA'ASA WASHFI ANTAS SHAFI LA SHIFA'A ILLA SHIFA'UKA SHIFA'AN LA YUGHADIRU SAKMA. Sau biyu

"Allah Ubangijin mutane, ka tafi da cuta, ka warkar, kai ne mai warkarwa, babu waraka sai warakar ka, warakar da ba ta barin wani ciwo".

ALLAHUMMA AZHIB ANHU HARRAHA WA BARDAHA WA WASBAHA.

"Ya Allah ka tafiyar da zafin ta daga gare shi da kuma sanyin ta da kuma ciwonta"

HASBIYALLAHU LA ILAHA ILLA HUWA ALAIHI TAWAKKALTU WA HUWA RABBUL ARSHIL AZIM. sau bakwai

"Allah Ya isar min, babu abin bautawa da gaskiya sai Shi, a gare shi na dogara kuma Shi ne ubangijin Al'arshi Mai Girma".

BISMILLAHI ARKIYK, MIN KULLI DA'IN YU'ZIYK, WA MIN KULLI NAFSIN AU AININ HASIDIN, ALLAHU YASHFIYK, BISMILLAHI ARKIYK. sau biyu

"Da sunan Allah nake yi maka magani daga dukkan wani ciwo mai cutar da kai

1 A bayan da Annabi ya saukaa Hudaibiyya, ya kirayi Khuraish bn Umaia el Khuzai' ya aike shi Makka ya aza shi a kan rakuminsa dōmin ya gaya wa shugabanninsu chwa yataho Umra ne, bai zo da yaƙi ba. Sai suka soke rakumin Annabi, kuma suka yi nufin kashe Khuraish amma Ahābish suka hana su, ya zo ya gaya wa Annabi. Sa'an nan Annabi ya kira Umar bn Khattāb dōmin ya aika shi zuwa Makka, ai ya ce: "Ya Manzon Allah inā tsōron raina ga Kuraishāwa, bābu banī Adiyin bnKa'ab a Makka balle su kare ni daga gare su, amma inā nūna maka wani mutum wanda ya fi ni dangi a cikinta shi ne Usman bn Affān." Sai Annabi ya kira Usman ya aike shi zuwa ga Abi sufyan da shugabannin Kuraish, ya ba su labarin chwa bai zo yaƙi ba. ya taho ne dōmin ziyara kawai ga wannan Daki dōmin ya girmama alfarmarsa. Ya rubuta masa takarda ya tafi da ita. Kuma ya umurce shi da ya yi bushara ga Musulmi masu rauni, chwa cin nasara ya yi kusa, kuma Allah zai daukaka addininsa. Usman ya fita ya tafi Makka ya iske chwa Kuraishāwa sun haɗu a kaɪn hana Annabi shiga Makka. Abban bn sa'īd bn Asi ya haɗu da Usman a lōklcin shigarsa Makka, sai ya dauke shi a kan rakumarsa, ya ba shi maƙwabtaka dōmin kada a kashe shi, har ya kai takardar Annabi. Suka nace chwa Annabi ba zai shiga ba suka ce wa Usmān: "Idan yanā son dawāfi sai ya yi," Sai ya ce ba zai yi ba sai Manzon Allah ya yi. Musulmi suka ce: "Usmān ya ji daɗi ya yi dawafi," sai Annabi ya ce: "Ban yi zaton Usmān zai yi ba." Sa'an nan labari ya zo wa Annabi, chwa an kashe Usmān saboda haka Annabi ya ce: "Idan sun kashe shi, sai mun yaƙe su." Wannan ya sa aka yi masa mubāya'a a ƙarƙashin itāciyar dalh mai kama da farar ƙaya. A bayan haka Annabi ya aza hannunSa na hagu a kan hannunsa na dama, ya ce: "Gā hannun Usmānu." Māsu mubāya'a dubu da dari uku ko dari huɗu ne, da chwa za su yi yaƙi da Kuraishawa, ba zasu gudu ba, sai dai su mutu. Daga nan shugabancin ya tabbata. Umar bn Khattāb ya sanya an sare itāciyar nan dōmin mutane sun fara salla a ƙarƙashinta. Ba a yi yaƙi ba, sai aka yi sulhu. Annabi ya koma a shhƙara mai zuwa ya yi Umra.

kuma daga dukkan wata rai mai dauke da sharri, ko kuma wani mai kambun baka, mai hassada. Allah Ya warkar da kai. Da sunan Allah na ke yi maka magani”.

A wata addu’ar kamar haka: Sai ka dora hannunka a bisa inda ya ke yin ciwo sai ka ce: **BISMILLAHI** sau uku, sai kuma ka ce sau bakwai : **A’U ZU BILLAHI WA KUDRATIHI MIN SHARRI MA AJIDU WA UHAZIR** “*Ina neman tsari da Allah da kuma ikonSa daga sharrin da na ke ji (a cikina) kuma na ke gudu.*

FADAKARWA:

① Bai halatta a gaskata tsafe-tsafe waƙanda suke da alaƙa da maye ba, kamar a ce a sha fitsarinsa (maye) ko kuma a ce makarin maitar sa shi ne mutuwarsa, ko kuma ta wata hanyar ta daban.

② Ba ya halatta a dora layu waƙanda aka yi su da fatu ko kuma kambau, ko kuma rataye ko dammaru a bisa kan abin da ake jiye wa tsoron afkuwar maita a kan shi (kamar yara, gonaki, dabbobi) domin tsoron kar maita ta kama shi.

Annabi (S.A.W) ya ce: “*Dukkan wanda ya rataya wani abu , to shi an rataya shi a kan wannan abun (an rataya imanin sa a kan wannan abun)*”.

Idan layar, ta Akur’ani ce tsantsa to an sami sabani a tsakanin malamai a kan hukuncinta, a atsakanin halacci daharamci. Amma abin da ya fi zama zaɓaɓɓe shi ne a bar ta.

③ **Rubuta wanan kalmar kamar haka:** “Abin da Allah Ya so, kuma Allah Ya daukaka”. Ko kuma a yi hoton takobi, ko kuma wuƙa ko kuma ido, ko kuma a dora Alkur’ani a cikin mota, ko kuma rataya waƙansu ayoyi daga Alkur’ani a cikin gidaje, dukkanin waƙannan ba sa maganin maita a kan mutum. Wata kila ma har ta kai ga sanya layar da Allah ya haramta baki ɗaya (kamar wadda aka yi da waƙansu abubuwa waƙanda ba Alkur’ani ba).

④ Kuma yana zama wajibi ga mara lafiya da ya kuɗurce a cikin zuciyarsa cewa Allah Ta’ala zai amsa ma sa addu’arsa. Kar ya riƙa nisantar da waraka. Da za a ce ma shi yin magani da irin magani na kaza, ya na daukar dogon lokaci, kafin a warke to ba zai yi rauni ba wajen yin maganin ko ya gaza, amma (mutum) ya kan sami gazawa ko rauni, idan aka ɗauki lokaci mai tsawo wajen yi ma sa magani ta hanyar addu’o’i, duk da cewa Allah ya na bayar da lada ga kowanne harafi da aka karanta kuma kowanne lada ɗaya Allah ya na bayar da goma irinsa. Abin da ya kamata mara lafiya ya tsayu a kan sa shi ne yawan addu’a da istigfari (neman gafara) da kuma yawan yin sadaka, domin Allah yana bayar da lafiya ta hanyar yin sadaka.

⑤ Tara mutane domin yin karatu baki ɗaya, ya saɓa wa hanyar Annabi (S.A.W). kuma maganar da aka samu cewa sahabbai sun yi hakan, to wannan bai inganta ba. Haka kuma tafaituwa a kan sanya kaset na radiyo, shi ma ba ya isa, domin ba samun yin niyya a cikin radiyo, wanda yin niyya kuwa sharadi ne a wajen mai yin addu’a a matsayin magani ko da kuwa ya kasance cikin sauraronsa akwai alheri.

Kuma ya kamata a yi ta maimaita addu’ar har sai an warke, sai idan ya zama addu’ar ta na ba shi wahala, to sai a riƙa yin ta kaɗan-kaɗan, domin kar ya gaji da ita ko ya fosa. Amma maimaita ayoyin Alkur’ani bisa wani adadi na musamman, wannan ba ya halatta sai dai, dalili daga Alkur’ani ko Sunna.

⑥ Akwai waƙansu alamomi ko sashinsu waƙanda ake iya kafa hujja da su, bisa kan cewa mai magani watau addu’a ya na amfani ne da sihiri (ɗan sihiri) kawai, ba da Alkur’ani ba kuma kar wani abu da yake bayyana wa na game da addini ya ruɗe ka a kan shi. Wata kila ya na iya fara karatunsa da Alkur’ani kuma jim kaɗan sai ya kama wani abu wanda ba Alkur’ani ba ne, kuma ya iya kasancewa daga cikin waƙanda su ke yawan zuwa masallaci domin sajewa da mutane, kuma yana yiwuwa ka gan shi ya na yawan ambaton Allah a gabanka. To kar ka sami ruɗuwa da irin waƙannan abubuwa da ya ke aikatawa, ka yi hattara da hakan.

ALAMOMIN DAN SIHIRI DA MATSAFI : * Tambayar sunan mara lafiya, ko kuma sunan mahaiyyar shi, domin sanin sunansa ko rashin sanin sunan ba ya sake komai wajen magani. * Ko kuma mai magani ya ce a ba shi wani abu daga cikin kayan tufafi na mara lafiya kamar riga ko singileti. * Ko kuma lallai ya buƙaci mara lafiya da ba shi wata irin dabba mai siffa kaza ko iri kaza, domin ya yanka wa aljani. Wata kila ma har ya shafa wa mara lafiya jinin dabbar da aka yanka. * Ko kuma karanta waƙansu abubuwa waƙanda ba sa ganuwa, kuma ba su da ma'ana ba a fahimtar su. * Bai wa mara lafiya wata takarda wanda a cikin ta tana dauke da wasu gida-gida kuma a cikin gidajen akwai waƙansu baƙaƙe da lambobin kirga ana kiransu kariya. * Ko kuma ya umurci mara lafiya da cewa ya nisanci mutane na tsawon wani lokaci yana zaune shi kadai, a cikin wani daki mai duhu, ana kiran shi (dakin) shamaki. * Ko kuma ya umarci mara lafiya da kar ya taƙa ruwa har na tsawon wani lokaci. * Ko kuma ya bai wa mara lafiya wani abu da cewa ya binne shi a cikin fasa. Ko kuma wata takarda da cewa ya kona ta kuma ya yi turare da hayakinta. * Bai wa mara lafiya waƙansu labarai a kan abin da ya kebanta gare shi, wanda babu wanda ya san hakan in ba Allah ba. * Ko kuma ya gaya wa mara lafiya cewa kai sunanka wane, kuma sunan garinka kaza, kuma abin da ya ke damunka shi ne iri kaza. * Ko kuma ya gaya wa mara lafiya irin yanayin da ya ke ji a jikinsa da zaran mara lafiyar ya shiga cikin dakinsa tun kafin ya zauna. Ko kuma ta hanyar waya (tarho) ko kuma a wasifa.

7 HANYAR AHLUS SUNNA ITA CE ALJANI YA NA IYA SHAFAR MUTUM HAR YA RUDE SHI: Dalili a kan hakan: “*Lallai waƙanda suke cin riba ba su tashi ba (ranar Lahira) face kamar wanda Shaidan ya ke dimautarwa daga shafa ya ke tashi*”. Kuma lallai malamai sun yi gamemeniya (ittifaki) cewa abin nufi da shafar shaidan shi ne: ciwon hauka ne daga shaidan wanda ya kan sanya mutum ya cutu daga shafar Aljani.

WATA FA'IDA HASSADA: Ita ce buƙatar wata ni'ima da Allah ya yi wa wani ko wata baiwa, to ta gushe daga gare shi. Mafi yawan lokuta wannan na faruwa ne ga abin da ido ya ke iya gani. Kuma wannan ya na daga cikin manyan laifuffuka ga Allah ko kuma a ce hassada ita ce farkon zunubi a duniya, kuma itace farkon abin da ta fara sanya fushin Allah a duniya.

Shaidan ya ki yi wa Annabi Adam sujjada saboda da hassadar Shaidan ga Adam amincin Allah su tabbata a gare shi. Kuma Kabila ya kashe dan uwansa saboda hassada.

MAGANIN HASSADA A ZUCIYA

* Sanin girman laifin a wurin Allah da cewa shi (laifi) yana cinye aikin kwarai ga mutum, kamar yadda wuta ta ke cin itatuwa, kamar yadda ya inganta a cikin hadisi.

* Abin da Allah Ta'ala ya bai wa waninka to wannan karkashin ikon Allah ne da kuma hikimarSa. Kuma rashin yarda da hakan, yana nuni ne zuwa ga kauda kai ne daga Allah. Kuma raunin imani ne da abin da Allah Ta'ala ya kaddara, kuma ya hukunta. * Yawan faɗin ka cewa: “Abin da Allah ya so Allah ya yi maka albaraka”. Wannan kuwa ya na faruwa ne a duk lokacin da mutum ya ga abin da ya ke burge shi. Yin hakan ya na nunawar cewa ka na da kyakkyawar zuciya. * Sanin ladan da Allah Ta'ala ya ke bayar wa ga duk wanda ya guji hassada. Duk wanda ya yi barci alhali babu hassada a cikin zuciyarsa ga dayanmu, lallai ladan sa mai girma ne. Kamar yadda ya tabbata daga Manzon Allah (S.A.W) cewa “Lallai ya yi wa ɗaya daga cikin sahabbansa bushara da Aljanna. Abdullahi dan Umar Allah ya kara ma sa yarda, ya je gidan wannan mutumin ya kwana kuma ya sami tabbaci cewa babu abin da ya sanya har ya sami wannan bushara face ya na kwana ne babu wani a cikin ransa a riƙe. To wannan shi ne daga Manzon Allah (S.A.W).

ADDU'O'I

Halittu gaba dayansu matalauta ne a wurin Allah, mabukata ne ga abin da ke wajensa (Allah), shi ya wadatu daga su, baya bukatar komai daga wurinsu. Hakiƙa Allah (S.W.A) Ya wajabta wa bayinsa addu'a yayin da Allah (S.W.A) Ya ce: *"Ku rokeni zan amsa ma ku, lallai wadanda su ke girman kai game da ibada ta (addu'a) za su shiga wutar Jahannama suna madauwama"*.

Manzon Allah (S.A.W) y ace: "Duk wanda bai rokon Allah, to Allah na fushi da shi"

Duk da haka kuwa, Allah Yana matuƙar farin ciki da rokon da bawansa yake yi masa, kuma yana son naci a cikin rokon. Yin haka yana kusantar da su zuwa ga Allah.

Hakiƙa sahabban Manzon Allah (S.A.W) Sun himmantu da wanna al'amari. Har ta kai ga dayansu baya raina dan ƙarin abu, face ya roki Allah shi, bas a kai rokonus ga kowa daga bayinsa, wannan ba komai ban e sai dogaronsu ga Ubangiji da kuma kusantarsu zuwa gare shi da kuma kusantar shi (Allah) zuwa gare su, saboda koyi da suke da faɗar Allah maɗaukakin sarki: "Kuma idan bayi Na suka tamyɛ ka daga Ni, to, lalle Ni makusanci ne"

Addu'a tana da matsayi mai girma a wajen Allah, it ace mafi karamcin abu a wajen Allah. Addu'a na mayar da wasu hukunce-hukuncen da Allah ya yi. Addu'ar musulmi, Allah na amsa ba shakka, idan an cika sharuɗɗan amsar addu'ar kuma abubuwan hana amsar addu'a duk sun kau. Allah na bai wa wanda ya roke shi ɗaya daga cikin waɗannan abubuwa wanda Manzon Allah tsira da amincin Allah ya ambata: **Faɗin Manzon Allah (S.W.A) :** *"Wani musulmi bai kasance ba ya na rokon Allah da wata addu'a, wadda ba sabawa Allah a cikinta ko kuma yanke zumunci face Allah ya ba shi ɗayan ukun nan: ko dai Allah ya gaggauta amsar addu'arsa, ko kuma Allah ya yi amfani da addu'ar ranar lahira, ko kuma Allah ya jinkirta ma sa zuwa domin tunkuɗe masa wata cuta kwatankwacin ta. Sai su ka ce mu yawaita ken an? Sai Manzon Allah ya ce, Allah ne mai bayar da mafi yawa."* Imamu Ahmad da Turmuzi

NAU'O'IN ADDU'A: Addu'a nau'i biyu ce. **1)** Addu'a ta ibada: Kamar salla da azumi **2)** Addu'a ta bangaren roko da neman taimako.

MAFIFITAN AYYUKA: Shin karatun Alkur'ani ne ya fi, ko zikiri ko kuma rokon Allah da neman taimakonsa? Karatun Alkur'ani shi ne mafificin ayyuka kai tsaye. Sannan zikiri da yabon Allah sannan rokon Allah da neman taimakonSa, wannan a dunkule kenan. Sai dai wasu lokutan wani abu kan bijiro ya sanya waɗanda aka fi su samun ɗaukaka akan wanda ya fi su. Kamar addu'a ranar Arfa ta fi karatun Alkur'ani, shagaltuwa da zikirin da ya zo a sunna ƙarshen kowace sallar farilla ya fi karatun Alkur'ani.

SABUBBAN DA SUKE SANYA AMSAR ADDU'A: Akwai wasu sabubba da ke a fili, akwai kuma waɗanda ke a boye:

SABUBBAN DA SUKE A FILI: Addu'a da ayyukan ƙwarai, kamar sadaka da alwala, da salla, da fuskantar alƙibla, da ɗaga hannu yayin addu'a da yabon Allah da abin da ya cancance shi. Da yin amfani da sunayen Allah da siffofinsa waɗanda suka cancance Shi (Allah). Idan addu'ar ta kasance ta neman aljanna ce kuma ya yi a ƙasƙantar da kai da neman falalarsa da rahamarsa. Idan kuwa addu'a ce ga wanda ya yi zalunci a misali, kar a yi amfani da sunan Allah mai nuni akan rahama da karamci sai dai a yi amfani da sunan Allah mai nuni akan Allah mai ƙarfi ne kuma

ya rinjayi kowa. Daga cikin sabubban akwai salati ga Manzon Allah (S.A.W) a farkon addu'a da tsakiyarta da karshenta, kuma mutum ya yi ifikarin zunubi, da godiyar Allah ga ni'imarsa. Kuma mutum ya ci ribar lokuta masu falala wanda dalilai sun zo a kan cewa lokuta ne da ake dacewa da amsar addu'a, wadannan sun funshi: *** CIKIN YINI DA RANA:** Karshen kashi daya bisa uku na karshen dare, Allah (S.W.A) ya kan sakko saman duniya, tsakanin kiran salla da tayar da ikama, da bayan alwala, da yayin sujjada, da gabanin sallama daga salla, da bayan salloli, da yayin kamala sauke karatun Alkurani, da lokacin da zakara ke cara, da yayin tafiya, da addu'ar wanda aka zalunta, da addu'ar wanda ya shiga matsi, da addu'ar mahaifi ga dansa, da addu'ar muslmi ga dan uwansa ba tare da saninsa ba, da lokacin karo da makiyi a wurin ya'ki. *** CIKIN SATUTTUKA:** Ranar Jummu'a, musamman ma Jummu'ar da ta dace da ranar Arfa. *** CIKIN WATANNI:** Watan Ramadan yayin shan ruwa da kuma sahur, da daren Lailatu-Kadri, da kuma ranar Arfa. *** CIKIN WURARE MASU DAUKAKA:-** Cikin masallaci gaba daya, da kuma Ka'aba musamman ma a wurin nan da ake kira Multazam (multazam dan wani wuri ne da ke tsakanin bakin duste da daki), da kuma Makama Ibrahim, da saman dutsen Safa da Marwa, da kuma filin Arfa da Muzdalifa da Muna, duk a yayin aikin Hajji, da yayin shan Ruwan Zamzam da waninsu.

SABUBBAN DA SUKE BOYE: Wannan na samuwa ne ta hanyar gabatar da addu'a ta gaske, da mayar da abin da aka zalunta, da jin dadin abincin da abin shan da tufafin da wurin zaman da asalinsa halal ne, da yawaita da'a ga Ubangiji, da nisantar abubuwan da Allah Ya haramta, da kamewa da rikitattun abubuwa, da sha'awowi, da halarto da zuciya yayinsa, da aminta da Allah, da kaskantar da kai ga Allah da karfin komawa ga Allah, da dogaro ga Allah da kaskantar da kai ga Allah da naciya wajen rokonSa, da mayar da al'amari ga Allah, da yanke neman bukatuwa daga wanin Allah.

ABUBUWAN DA SUKE HANA AMSAR ADDU'A: Mutum ya yi addu'a ba a amsa masa ba, ko kuma a jinkirta amsa ma sa, sabubban na da yawa, daga ciki akwai rokon wanin Allah tare da Allah, da fafadawa cikin addu'a kamar neman tsarin Allah daga zafin Wutar Jahannama, da kuncinta da duhunta duk da kuwa ya isa mutum kawai ya nemi tsarin Allah daga wuta.

*** Da addu'ar da mutum ke ma kansa ko waninsa bisa zalunci, da addu'a da sabon Allah, da yanke zumunci. * Da dangantar da addu'a bisa cewa Allah in ka so, kamar ya ce "Ya Allah ka gafarta mun in ka so) da makamantan haka, da gaggawa wajen neman bukatar Allah, kamar mutum ya ce "Ni na roki Allah amma har yanzu bai amsa min ba". * Da gajiyawa wato mutum ya bar addu'a saboda gajiyawa da addu'a da zuciya rafkananniya mai wasa, da rashin dabi'antuwa da tafarkin Allah, ha'ikfa Manzon Allah (S.A.W) ya ce "Wannan ya gaggauta" sai Manzon Allah (S.A.W) ya ji wani mutum yana addu'a a cikin sallarsa, amma bai yi salati ga Manzon Allah ba, sai Manzon Allah (S.A.W) ya kira shi, ya ce masa ko kuma waninsa: "Idan dayanku zai yi salla, to ya fara da godewa Allah da yabonSa, sannan ya yi salati ga Manzon Allah (S.A.W) sannan ya roki abin da ya ke so" Abu Dawud da Tirmizi. * Kamar addu'a da wani al'amarin da hukuncinsa ya gudana,**

kamar mutum ya yi addu'ar dauwama a duniya. Haka kuma mutum ya tilasta ma kansa kafiya a cikin addu'a. *Dan Abbas (R.A) ya ce "Ka yi dubi ga yin kafiya a addu'a domin ka nisance shi, lallai na yi zamani da Manzon Allah (S.A.W) da sahabbansa, ba sa yin haka, watau, ba sa yin kafiya a addu'a sai dai nisantar yin hakan"* (Bukhari) ★ Haka kuma wuce gona-da-iri wajen daukaka sauti a addu'a Allah (S.W.T) Ya ce: Aishatu (R.A) ta ce: *"wannan aya ta sauka ne a kan addu'a"*

Daga cikin mustahabi, shine mai addu'a ya jeranta addu'arsa kamar haka:
Na farko: Godiya ga Allah da yabo. **Na biyu:** Salati ga Manzon Allah (S.A.W) **Na uku:** Tuba da iƙirarin zunubi. **Na huɗu:** Godiya ga Allah bisa ni'iamrsa. **Na biyar:** Yin niyya cikin addu'a da kwadayin kalmomi dunkulallu masu cike da hikima wanda aka samo daga Manzon Allah (S.A.W) ko kuma sahabbai magabata. **Na shida:** Kare addu'ar da salati ga Manzon Allah (S.A.W).

Ga wasu addu'o'i masu amfani, wanda ya kamata a haddace su

CANCANTAR ADDU'AR	MANZON ALLAH (S.A.W) YA CE
ADDU'AR BAYAN BARCI	a) ADDU'AR BAYAN BARCI: "BISMIKALLAHUMMA AMUTU WA AHYA" <i>"Da sunanka ya Allah, na ke mutuwa kuma nake rayuwa"</i> b) IDAN YA FARKA: ALHAMDU LILLA HIL-LA ʒI AHYANA BA'DA MA AMA'TANA' WA ILAIHIN NUSHUR <i>"Dukkan yabo ya tabbata ga Allah wanda ya rayar damu bayan ya dauki rayukanmu, kuma zuwa gare shi tashi ya ke."</i>
ADDU'A YAYIN FITA DAGA GIDA	"ALLAHUMMA INNI A'UʒU BIKA AN ADHILLA AW UDHALLA AU AZILLA AW UZALLA, AW AZHLIMA AW UZHLAMA, AU AJHALA AW YUJ HALA ʒLAYYA". <i>"Ya Allah ina neman tsarin daga bata ko a batar da ni, ko na zame ko a zamar da ni, ko na yi zalunci ko a zaluce ni, ko na yi wauta ko ayi mun wauta"</i> .
ADDU'AR WANDA YA KE RAZANA (JIN TSORO) A CIKIN BARCI KO YA KASA BARCI	"A'UʒU BI KALIMATIL LAHI TA'MMATI MIN GADH BIHI WA IKABIHI WA MIN SHARRI IBADIHI, WA MIN HAMZA'TI SHAYADIIN WA AN YAHDHURUN." <i>"Ina neman tsari da kalmomin Allah cikkaku daga fushin Sa da ukubar Sa da sharrin bayin Sa da kuma wasu-wasin shaidan da kuma kada su zo mini. (a cikin alamura na)"</i> .
IDAN DAYANKU YA YI MAFARKI	<i>"Idan dayanku ya yo mafarkin da ya ke so, to lallai daga Allah (S.W.A) ne, sai ya godewa Allah a kai kuma ya bayar da labari a kai. Amma idan ya yi mafarkin (sabanin haka) abin da ya ke kyama, to lallai daga Shaidan ne, ya nemi tsarin Allah (S.W.A) daga sharrinsa (mafarkin), kar ya ambata wa kowa domin ba zai cutar da shi ba"</i> .
IDAN DAN-UWANKA YA YI ATISHAWA	<i>"Annabi tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya ce: "idan dayanku ya yi atishawa to ya ce: "ALHAMDU LILLAHI" dukkan yabo ya tabbata ga Allah. Dan uwansa ko kuma wanda yake zaune tare da shi ya ce masa. "YARHAMAKALLAHU" Allah Ya yi maka rahama. Idan ya gaya masa haka, shi kuma ya ce mashi: "YAHDIKUMULLAHU WA YUSLIH BA' LAKUM" ma'ana: "Allah Ya shirye ku kuma kyautata halinku."</i>
ADD'AR SHIGA MASALLACI	Mutum zai shiga da kafarsa ta dama sai ya ce: "BISMILLAH WASSALA'TU ʒLA RASULULLAH, ALAHUMMA IGFIR LI ʒUNUBI WAF TAHLI ABWABA RAHMATI KA". <i>"Da sunan Allah, tsira da aminci su tabbata ga Manzon Allah, ya Allah: Ka budc mun kofofin rahamarKa"</i> .

ADDU'AR FITA DAGA MASALLACI	Idan mutm zai fito daga masallaci, sai ya fito da kafarsa ta hagu ya ce: "BISMILLAHI WAS SALA'MU ĀLA' RASULULLAHI, ALHUMMAG FIRLI ZUNUBI WAFTAH LI ABWABA FADHLIKA " . <i>"Da sunan Allah: Tisra da aminic su tabbata ga Manzon Allah. Ya Allah: ka buɗe mini kofofin falalarka"</i>
ADDU'AR SABON AWURE	"BA'RAKAL-LA'HU LAKA WA BARAK ĀLAIKA, WA JAMA'Ā BAINA KUMA' FI KHAIRIN." <i>"Allah ya sanya albarka a gareka, ya yi maka albarka kuma ya hada tsakaninku da alheri"</i>
ADDU'A IDAN A KA JI CARAR ZAKARA DA KUKAN JAKI	<i>Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gareshi ya ce: "idan ku ka ji kukan jaki, to ku nemi tsarin Allah daga shaidan, domin ya ga shaidan ne. Idan kuma kuka ji carar zakara, to ku roki Allah daga falalarsa domin ya ga mala'ika ne".</i>
ADDU'A IDAN AKA JI HAUSHIN KARNUKA DA KUKAN JAKI DA DADDARE	<i>Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: "idan kuka ji haushin karnuka, da kukan jaki da daddare to ku nemi tsarin Allah daga gare su.....".</i>
ADDU'AR ABOTA DA WANI DON ALLAH KO KAWANCE	<i>"An ruwaito daga Annas Allah ya yarda da shi, lallai wani mutum ya kasance a wajen Manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, sai wani mutum ya wuce sai ya ce ya Manzon Allah lallai ina son wannan mutumin. sai Manzon Allah (S.A.W) ya ce masa ka sanar da shi? Sai ya ce a'a. Sai Manzon Allah ya ce Sanar da shi "sanar da shi". Sai ya same shi ya ce masa ina Sonka don Allah. Sai Mutumin ya ce ina son ka domin wanda ka ke sona domin Shi".</i>
ADDU'AR TAFIYAR DA KUNCIN ZUCIYA	" LA' ILA'HA ILLALLA'HU AL- ĀZIMUL HALIM, LA' ILA'HA ILLALLA'HU RABBUL ARSHIL- ĀZIM, LA' ILA'HA ILLAL LA'HU RABBUS- SAMA'WA'TI WA RABBUL- ARDHI, WA RABBUL ĀRSHIL KARIM " <i>" Babu abin bantawa da gaskiya sai Allah, mai girma (wanda babu abin da ya ke girmama a gare Shi), mai hakuri (mai jinkirin azaba tare da cikakken ikon aiwatar da ita). Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, Ubangijin Al'arshi, Mai girma. Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, Ubangijin Sammai, Ubangijin Kasa, Ubanjijin Al'arshi, Mai yawan baiwa".</i>
ADDU'A YAYIN DA RUWAN SAMA YAKE SAUKA	"ALLA'HUMMA SWAYYIBAN NA'FI'AN " sau biyu ko uku. <i>"Ya Allah! Ka sanya shi ya zama ruwa (mamako), Mai amfani".</i> "MUMTHIRNA' BI FADHLIL- LA'HI WA RAHMATIHI " <i>"An yi mana ruwa saboda falalar Allah da Rahamarsa".</i>
ADDU'A BAYAN SALLA	"ALLA'HUMMA A INNI ĀLA' ĪKRIKA, WA SHUKRIKA, WA HUSNI ĪBADATIKA " <i>" Ya Allah! Ke taimake ni a kan zikirinka, da yin godiya gare ka da kyautata ibada gareka"</i> "ALLA'HUMMA INNI A ŪZU BIKI MIN KUFRIN WALFAQRI WA ĀLA'BILQABRI " <i>"Ya Allah! Ina neman tsarinka da kafirci da talauci da kuma azabar kabari".</i>
ADDU'AR NEMAN BIYAN BASHI	"ALLA'HUMMA INNI A ŪZU BIKI MINAL- HAMMI WAL HUZNI, WAL AJZI WAL KASALI WAL BUKHLI WAL JUBNI, WA DHAL 'ĪD- DAINI WA GALABATIR- RIJA'LI " . <i>"Ya Allah! Ina neman tsarinka dagakunci, da baƙin ciki, da kasawa, da lalaci, da rowa, da tsoro, da nauyin bashi, da rinjayan mazaje".</i>
ADDU'AR WASWASI A SALLA	<i>Manzon (S.A.W) ya ce wani shaidani ne da ake kira khinzabu (shi yake sanya waswasi), idan ka ji shi, sai ka nemi tsarin Allah daga gare shi, kuma ka yi tofi a gefen hagunka sau uku".</i>
ADDU'AR SHIGA BAYI (BANDAKI)	"ALLA'HUMMA INNI A ŪZU BIKI MINAL KHUBUŠI WAL KHABA'ĪŠI " , <i>"Ya Allah! Ina neman tsarinka daga shaidanu maza da shaidanu mata".</i> Idan mutum ya fito sai ya ce "GUFRAKAKA " <i>"Ya Allah! Gafararka (na ke nema).</i>
ADDU'A GA MAKIYA	" ALLA'HUMMA MUJRIYAS-SAHA'BI MUNZILAL KITA'B SARI UL- ĤISA'BI HA'ZIMAL AHZA'BI, ALLA'HUMMA IHZIMHUM WANSURNA'ĀLAIHIM " <i>" Ya Allah mai gudanar da giragizai, mai saukar da littafi, mai gaggawar sakamako! Ka karya kungiyoyin abokan gaba. Ya Allah! Ka karya su, ka girgiza su".</i>

ADDU'A A CIKIN SUJADA	<p>“ALLA'HUMMA IGFIRLI ŽANBI KULLAHU DIQQAHU WA JULLAHU , WA AWWALAHU WA A'KHIRAHU WA ĀLA'NIYATAHU WA SIRRAHU” (Ya Allah! Ka gafarta mini zunibaina dukkaninsu, Kananansu da manyansu, na farkonsu da na karshensu, bayyanannunsu da boyayyunsu)</p> <p>“SUBĤA'NAKA RABBI WA BI ĤAMDIKA ALLA'HUMMA IGFIRLI”</p> <p>“ALLA'HUMMA INNI AŪZU BIRIDHA'KA MIN SAKHTHIKA, WA BIMU'ĀFA'TIKA MIN ŪQUBATIKA WA AŪZU BIKA MINKA, LA UĤSWI ŠANA'AN ĀLAIKA ANTA KAMA' AŠNAITA ĀLA NAFSIKA ” (Ya Allah! Ina neman tsari da yardarka daga fushinka, da kuma Rangwamanka daga Ukubarka, kuma ina neman tsari daga kai daga gare Ka. Ban isa na tuƙe ga yabo mai cancanta gare Ka ba, sai dai kamar yadda ka yabi kanka ne).</p>
ADDU'AR MAZAUNIN GIDA GA MATAFIYA	<p>“ASTAWDI ŪL-LA'HA DIINAKA WA AMANATAKA, WA KHAWA'TIMA ĀMALIKA ” (Ina bai wa Allah ajiyar addininka, da amanarka, da ayyukan da ka ke cikawa a kan su).</p>
ADDU'AR MATAFIYI GIDA GA MAZAUNIN GIDA	<p>“ASTAWDI ŪKUMUL- LA'HUL LAŽIY LA' TA DHI'Ū WADA'I'ŪHU”Ina sanya ku a cikin kiyayewar Allah, wanda abin da aka sa a cikin kiyayewarsa ba ya tozarta”.</p>
ADDU'AR UJADA	<p>“ALA'HUMMA LAKA SAJADTU WA BIKA AMANTU, WA LAKA ASLAMTU SAJADA WAJHIY LILLAŽI KHALAQAHU WASWAWWARAHU WA SHAQQA SAM'ĀHU WA BASWARAHU TABA'RAKAL -LA'HU AĤSANUL KHA'LIQINA ”. “ Ya Allah! Gare ka na yi sujada, kuma da kai na yi imani, kuma gare ka na miƙa wuya. Fuskata ta yi sujjada ga wanda ya halicce ta, kuma ya daidaita ta, kuma ya tsaga ji da gani a gare ta. Allah mafi gwanintar masu halitta, ya girma, kuma alherinsa ya yawaita ”.</p>
ADDU'AR BAYAN TAHIYAR KARSHE KAFIN SALLAMA	<p>“ALLA'HUMMA INNI ZHALAMTU NAFSI ZHULMAN KAŠIRAN WA LA' YAGRIFUŽ-ŽUNUBA ILLA' ANTA FAGFIRLI MAGFIRATAN MIN ĪNDIKA WAR HAMNI, INNAKA ANTAL GAFURUR- RAHIIM”. “Ya Allah! Haƙiƙa ni na zalunci kai na, zalunci mai yawa, kuma babu mai gafarta zunubai sai kai. Saboda haka ka gafarta mini, gafara daga gare ka, kuma ka jiƙai na, lallai kai ne mai yawan gafara, mai yawan jin Kai”.</p>
ADDU'AR WANDA AL'AMARI YA TSANANTA A GARE SHI	<p>“ALLA'HUMMA LA SAHLA ILLA' MA' JAĀLTAHU SAHLAN WA ANTA TAJ'ĀLUL HUZNA ĪŽA' SHI'ITA SAHLAN ” “Ya Allah! Babu wani abu mai sauƙi sai abin da ka sanya shi ya zama mai sauƙi, kuma kai kana sanya tsanani idan ka so ya zama sauƙi”.</p>
ADDU'AR WANDA AKA YI WA ABIN KIRKI	<p>Wanda aka yi wa wani abin kirki sai ya ce wa wanda ya yi masa: “JAZA' KALLA'HU KHAIRAN ” “Allah Ya saka maka da alheri”.</p> <p>Sai wanda aka cewa ya ce: “ Wa Ja Zakallahu Wa Iyyak ” “ Kai ma Allah Ya saka maka ko kuma da kai ma”.</p>
ADDU'AR YAYIN DA AKE ISKA	<p>“ALLA'HUMMA INNI AS'ALUKA KHAIRAHA WA KHAIRA MA FIHA', WA KHAIRA MA URSILAT BIHI ,WA A'ŪZU BIKA MIN SHARRIHA', WA SHARRI MA FIHA' WA SHARRI MA URSILAT BIHI” “Ya Allah! Ina roƙonKa alherinta da alherin da yake cikinta, da alherin da aka aiko ta da shi, kuma ina neman tsarinKa daga sharrinta, da sharrin da yake cikinta, da sharrin da aka aiko ta da shi”.</p>
ADDU'AR GANIN JINJIRIN WATA	<p>ALLA'HUMMA AHILLAHU ĀLAINA BIL AMNI WAL IMA'NI, WASSALAMATI WAL ISLAMI, WATTAWFIQ LIMA' TUHIBBU RABBANA WA TARDWA', RABBUNA WA RABBUKA LA'HU. “Ya Allah! Ka sanya tsayuwarsa a gare mu ta zamo kwanciyar hankali ce da imani, da aminci da musulunci, da kuma gam da katar da abin da ka ke so, Ya Ubangijinmu, kuma ka ke yarda da shi. Ubangijinmu da Ubangijinka (ya kai wannan jinjirin wata!) shi ne Allah”.</p>

ADDU'AR TAFIYA	<p>“ALLA'HU AKBAR, ALLA'HU AKBAR, ALLA'HU AKBAR, SUBHA'NAL LAŽI SAKHHARA LANA' HAŽA WA MA' KUNNA' LAHU MUQRININA WA INNA' ILA' RABBINA' LAMUNQALIBUNA, ALLA'HUMMA INNA' NAS'ALUKA FI SAFARINA HAŽA ALBIRRA WATTAQWA' WA MINAL ĀMALI MA TARDHA'. ALLA'HUMMA HAWWIN ĀLAINA' SAFARANA' HAŽA WATHWI ĀNNA BU'ŪDAHU ALLA'HUMMA ANTA SWA'HIBUN FIS-SAFRI WAL KHALIFATU FIL AHLI, ALA'HUMA INNI AŪZU BIKA MIN WAĀŠA'IS-SAFARI, WA KA A'BATIL MANZHARI WA SU'IL MUNQALABI FIL MA'LI WAL AHLI”</p> <p><i>“Allah ne mafi girma, Allah ne mafi girma Allah ne mafi girma. Tsarki ya tabbata ga (Ubangiji) wanda ya hore mana wanna (abin hawa); ba mu kasance masu ikon sarrafa shi ba. Hakika mu masu komawa ne zuwa ga Ubangjinmu. Ya Allah! Muna rokon ka nagarta da tsoron Allah a cikin wannan tafiya ta mu, da kuma aiki wanda ka ke yarda da shi. Ya Allah! Ka saukake mana wannan tafiya ta mu, kuma ka nade mana nisanta. Ya Allah! Kai ne ma'abocinmu a cikin wannan tafiya, kuma Halifanmu a cikin iyalanmu. Ya Allah! Ina neman tsari da kai daga wahalar tafiya, da abin gani mai sanya bacin rai, da kuma komawa mummuna ga iyali da dukiya”</i></p>
ADDU'AR KARIYA DAGA CUTARWA	<p>BISMILLA'HIL LAŽI LA YADHURRU MAĀ ISMIHI SHAI'UN FIL ARDHI WA LA' FIS- SAMA'I, WA HUWAS- SAMI'UL ĀLIM "</p> <p><i>“Da sunan Allah , wanda da sunanSa wani abu a sama ko a kasa ba ya cutuwarwa. Shi ne Mai ji, Masani”</i></p>
ADDU'A IDAN YA SAUKA A WANI MASAUKI A HALIN TAFIYA KO WANIN TA	<p>A'ŪZU BI KALIMATILLA'HIT TA'MMA'TI MIN SHARRI MA KHALAQA. <i>“Ina neman tsarin da kalmomin Allah cikakku daga sharrin abin da ya halitta”</i>.</p>
ADDU'A YAYIN FITA DAGA GIDA	<p>BISMILLA'HI TAWAKKALTU ĀLAL LA'HI WA LA' ĤAWLA WA LA' QUWWATA ILLA' BILLA'HI . <i>“Da sunan Allah (na ke fita), na dogara ga Allah, kuma babu dabara, babu Karfi sai da Allah”</i>.</p>
ADDU'AR ISTIKHARA (NEMAN ZABIN ALLAH)	<p>ALLAHUMMA INNI ASTAKHIRUKA BI ILMIKA, WA ASTAQDIRUKA BI QUDRATIKA, WA AS 'ALUKA MIN FADHLIKAL – AZHIM, FA INNAKA TAKDIRU WALA' AQDIRU, WA TAĀLAMU WALA' A ĀLAM, WA ANTA ĀLLA'MUL – GUYUB; ALLA'HUMMA FA IN KUNTA TA'ĀLAMU ANNA HAŽAL – AMRA (WATO SHE KAFADA BUKA'TANKA) KHAIRAN LI FI DIINI WA MA Ā'SHI WA Ā'QIBATI AMRI – AW QA'LA – FI Ā'JILI AMRI WA A'JILIH –FAQDIRHU LI WA YASSIRHU LI ŠUMMA BA'RIK LI FIIHI , WA IN KUNTA, TAĀLAM ANNA HAŽAL –AMRA SHARRUN LI FI DIINI WA MA Ā'SHI WA Ā'QIBATI AMRI AW QALA- FI Ā'JILI AMRI WA A'JILIH FASWRIFHU ĀNNI WASWRIFNI ĀNHU WAQADUR LIYAL – KHAIRA HAIŠU KA'NA ŠUMMA RADDHINI BIHI. <i>“Ya Allah! Ina neman zabinKa domin iliminKa, kuma ina neman Ka bani iko domin ikonKa, kuma ina rokonKa daga falalarKa mai girma, domin Kai ne mai iko ni kuma ba ni da iko, kuma Kai ne masani, ni kuwa ban sani ba, kuma Kai ne masanin abubuwan fake, ya Allah! Idan Ka san cewa wannan al'amari-sai ya ambaci bukfafar sa- alheri ne gare ni cikin addini na da raguya ta da kuma karshen alamari na – a wata riwayar da magaggaucin al'amari na da majinkircin sa, Ka albarkace ni a cikin sa. Kuma idan Ka san wannan al-amari shari ne gare ni a cikin addinina, da rayuwata, da karshen al'amari na- a wata riwayar, da magaggaucin al'amari na da majinkircin sa – ka kawar da shi daga gare ni, kuma Ka kawar da ni daga gare shi kuma Ka kaddara mini alherin a duk inda ya ke, kuma ka san ya ni in yarda da shi”</i></p>

ALLA'HUMMA IJ-ĀL FI QALBI NU'RAN, WAFI LISA'NI NU'RAN, WAFI SAM'Ī NU'RAN, WA FI BASWARI NURAN, WAMIN FAUQI NURAN, WAMIN TAĤTI, NU'RAN, WA ĀN YAMINI NURAN, WA ĀN SHIMA'LI NURAN, WAMIN AMA'MI NURAN, WAMIN KHALFI NURAN, WAJ'ĀL FI, NAFSI NURAN, WA'IĪZHIM LI' NU'RAN WA ĀZZHIM LI NU'RAN, WAJ-ĀL-LI NU'RAN, WAJ-ĀLNI NURAN, ALLA'HUMMA A'ĀTHINI NU'RAN, WAJ-ĀL FI ĀSWBI NU'RAN, WAFI LAĤMI NURAN, WAFI DAMI NURAN, WAFI SHAĀRI' NU'RAN, WAFI BASWARI NU'RAN . “*Ya Allah! Ka sanya haske a cikin zuciyata, da haske a kan harshena, da haske a jina, da haske a gani na da haske a sama na, da haske a karkashina, da haske a damana, da haske a haguna, da haske a gabana, da haske a bayana, Ka sanya haske a cikin raina, Ka girmama haske gare ni, Ka girmama min haske, ka sanya haske gareni, Ka sanya ni (na zama) haske, Ka sanya haske a cikin jijiyyoyina, da haske a cikin namana, da haske a cikin jinina, da haske a cikin gashina da haske a ciken fatata*”.

WAJJAHTU , WAJHIYA LIL-LAĪY FATHARAS- SAMA'WA' TI WAL-ARDHA ĤANIFAN WA MA' ANA MINAL- MUSHRIKIN, INNA SWALA'TI WA NUSUKI, WA MAH YA'YA WA MAMA'TI' LIL-LA'HI RABIL- ĀLAMIN LA SHARIKA LAHU WA BIĀ'LIKA UMIRTU WA ANA MINAL – MUSLIMIN. ALLA'HUMMA ANTAL -MALIKU LA' ILAHA ILLA' ANTA, ANTA RABBI WA ANA ABDUKA, ZHALAMTU NAFSI WA IĪTARAFTU BI ĴAMBI FAG-FIRLI ĴUNU'BI JAMI ĀN INNAHU LA YAG-FIRUĴ-ĴUNUBA ILLA' ANTA, WAHDINI LI AĤSANIL- AKHLA'QI LA'YAĤDI LI AĤSANIHA' ILLA ANTA, WASWRIF ĀNNI SAYYI AHA', LA YASWRIF ANNI SAYYI AHA' ILLA' ANTA, LABBAIKA WA SAĀDAIKA, WAL- KHAIRU KULLUHU BI YADAIKA, WASH-SHARRU LAISA ILAIKA, ANA BIKA WA ILAIKA, TABA'RAKTA WA TAĀLAITA, ASTAGH-FIRUKA WA ATUBU ILAIKA.. *Na juya fuska ta ga wanda Ya Ĵagi halittar sammai da Kassai, ina mai karkata ga addini na gaskiya, kuma ni ba na cikin mushirikai. Lallai salla ta da ayyakan ibada ta da rayuwa ta da mutuwa ta (dukkansu) na Allah ne, ubangijin talikai, babu abokin tarayya a gare Shi, kuma da wannan aka umarce ni, kuma ni ina daga cikin musulmi. Ya Allah! Kai ne mađaukaki, babu abin bauta wa da gaskiya sai Kai, kai ne Ubangijina, kuma ni bawanKa ne, na zalunci kaina, kuma na tabbatar da zunubina ka gafarta min zunubaina dukkaninsu, ba mai gafarta zunubai sai kai, ka shiryar da ni zuwa ga mafi kyawun dābiu, babu wanda yake shiryarwa ga mafi kyawunsu sai kai, ka gusar da miyagunsu (dābi'u) daga gare ni babu wanda zai gusar da miyagunsu daga gare ni sai kai. Na amsa maka, na sake amsa maka, da biyayya gare ka bayan biyayya; kuma arziki na Ka ne, kuma alheri dukkaninsa ya na hannunKa, sharri kuma ba a dangana shi gare ka. Ni kuma dacewa ta tana gare Ka, kuma gare Ka na ke fakewa. AlherinKa ya yawaita, kuma Ka dāukaka ina neman gafararKa, kuma ina tuba gare Ka.*

Lallai Allah (S.W.T) Ya fifita mutum a kan sauran hallitu kuma Ya kebe mutum ta ni' imta shi da yin magana, ya sanya na' urarsa ita ce harshe, ni' ima ce wadda za a iya amfani da ita wajen aikata alheri ko sharri. Duk wanda ya yi amfani da ita wajen alheri, lallai ya rabauta a duniya, da masaukai ma'aukaka a cikin aljanna. Duk kuma wanda ya yi amfani da ita ta akasin haka (wato ta sharri) to lallai halaka ta riske shi duniya da lahira. Mafificin lokacin da mutum zai rabauta da shi bayan karatun Alkur'ani sai zikri (ambaton Allah).

FALALAR ZIKRI (AMBATONN ALLAH): Ya tabbata a cikin hadisai masu yawa, daga cikin fadin Manzon Allah (S.A.W): "Shin ba na ba ku labarin mafi alherin ayyukanku ba, kuma mafi tsarkinsu a wajen Sarkin da Ya ke mallakar ku, kuma mafi daukakarsu ga darajojinku, kuma mafi alheri gare ku daga ciyar da zinariya da azurfa, kuma mafi alheri gare ku da ku haɗu da abokan gabanku ku rika dukan wuyansu, suna dukan wuyanku? Suka ce ka ba mu labari. Sai ya ce: Ambaton Allah Ma'aukaki". TIRMIZI

"Kuma Manzon Allah, tsira da aminci su tabbata a gare shi ya ce: "Misalin wanda ya ke ambaton Ubangijinsa da wanda ba ya ambaton Ubangijinsa, kamar misalin rayayye da matacce ne" BUKHARI

"Kuma ya ce" "Allah ma'aukaki Ya na cewa: Ni ina nan inda bawana yake zato Na, kuma ina tare da shi idan ya ambace Ni. Idan ya ambace ni a cikin ransa Zan ambace shi a cikin raiNa, idan ya ambace ni a cikin jama'a Zan ambace shi a cikin jama'ar da ta fi su alheri, in ya kusance Ni da kamu ɗaya Zan kusance shi tsawon gaba guda, in ya zo min ya na tafiya zan zo masa ina sassarfa" BUKHARI

Kuma Manzon Allah tsira da aminci su tabbata a gare shi ya ce masu kaɗaita sun yi gaba, aka tambaye shi su waye masu kaɗaita? Sai yace masu ambaton Allah da yawa, (maza da mata)". MUSLIM

Kuma Manzon Allah (S.A.W) ya kasance a wani lokaci mai wasiyya ga wani sahabinsa; ya ce "kar harshenka ya gushe yana ɗanye saboda ambaton Allah".

SAKAMAKON (LADA) Ana ninninka sakamakon kyawawan ayyuka kamar yadda ake ninninka sakamakon karanta Alkur'ani saboda gwargwadon abin da yake cikin zuciya na imani da tsarkake niyya (don Allah) da kuma son Allah na haƙiƙa da abin da ya yi kama da haka.

✳ Ana ninninka sakamakon ayyuka na kwarai saboda gwargwadan yawan tunanin zuciya da ambaton Allah da kuma mai da hankali akan haka. Ambato da harshe kawai babu tunanin zuciya akan haka ba ya isa. Idan aka samu waɗannan to Allah (S.W.A) zai kankare kurakuran mutum duka kuma ya ba shi sakamako na lada cikakke. Wanda ya tauye shima da gwargwadonsa.

FAIDOJIN ZIKIRI ✳ Zikiri ya na koran shaidan, yana takura shi, yana wulakanta shi kuma yana kaskanta shi kuma Allah (mai rahama) ya na yarda da mai yinsa. ✳ Zikiri ya na gadar da soyayyar Allah da kuma kusanci zuwa gare shi da kuma samun kwarjini daga gare Shi (Allah S.W.A) ✳ Zikiri na gusar da baƙin ciki, da damuwa kuma ya sanya farin ciki da gadar da rayuwa (mai kyau), farfi da kuma tsarki. ✳ A cikin zuciya akwai gurbin talauci babu abin da ke toshe waɗannan abubuwa sai ambaton Allah (S.W.A) ✳ Zikiri waraka ne ga zuciya kuma magani ne gare ta, kuma dalili ne na samun farfi, da jin daɗi wanda babu kamar sa, kuma gafala daga barin ambaton Allah ciwo ne ga zuciya. ✳ Karancin ambaton Allah alamar munafunci ne, ya waita shi alamar farfin imani ne da kuma gaskiyar soyayya

ga Allah (S.W.A) domin duk mai son wani abu zai yawaita ambaton shi. * Kuma bawa idan ya tuna da Allah a lokacin da ya ke cikin yalwa, Allah zai tuna shi a lokacin da ya ke cikin tsanani, musamman a halin mutuwa da magaginta. * Zikiri dalili ne na samun tsira daga azabar Allah (S.W.A) da kuma samun natsuwa, lullubewar rahama da kuma samun neman gafara daga malaiku. * Harshe na samun kariya daga wasanni, da cin naman mutane da annamimanci, karya da sauransu na abubuwan ki da kuma na haramun. * Zikiri shi ne mafi sauƙi daga cikin ibadoji, kuma shi ne mafi girma da falala kuma da shi ne ake samun shiga gidan aljanna. * Zirikri na gadar da kwarjini da jin daƙi da kuma annuri (haske) ga fuska, shi haske ne a nan duniya, da kabari da ranar kiyama. * Zikiri na haifar da samuwar yabo daga Allah (S.W.A) da kuma malaiku ga mai yinsa. Allah (S.W.A) Ya na alfahari da masu ambatonSa ga mala'iku. * Mafifita da ga masu bauta su ne wadanda suka fi ambaton Allah (S.W.T) da yawa, kuma wadanda suka fi falala daga masu yawaita azumi su ne wadanda suke ambaton Allah (S.W.A) a lokacin azuminsu. * Zikiri na sauwaƙe wahala, kuma ya na sauwaƙe tsanani, ya na kuma sauƙaƙa kunci, ya na jawo arziki kuma yana karfafa jiki.

FA'IDA Shaihin malamin nan Ibn Taimiya yace: "Zikiri ga zuciyar kamar ruwa ne ga kifi, to yaya zai kasance rayuwar kifi in har ya rabu da ruwa?"

Wuridan yau da kullum a Safiya da marece

N	Wuridin	adadi da lokaci	Falalarsa da tasirinsa
1	Ayatul kursiyyu¹	Safe da yamma da gabanin kwanciya barci da bayan sallolin farilla	Idan mutum ya karanta ta sheƙan ba zai kusance shi ba, kuma sababin shiga aljanna ce
2	Amanarrasulu²	Da maraice, da kuma gabanin kwanciya barci	Tana wadatarwa ga barin sharrin kowanne abu
3	Suratul ikhlas da falaƙi da nasi	Sau uku safe da yamma	Tana isarwa mutum dukkan komi
4	bismillahillazi la ya dhuru ma'as mihi shi'un fil ardhil wala fissa' wa huwas sami'ul alim	Sau uku safe da yamma	Babu abinda zai mamaye kakuma babu abinda zaicutar da kai
5	A'uzu bi kalimatillahittamat min sharri ma khalaf	Sau uku da maraice da kuma idan mutum ya sauka a masauki	Allah zai wadatar da kai duk abinda ya dameka na daga al'amurranduniya da lahira
6	Hasbiyallahu la ilaha illa huwa alaihi tawakkaltu wa huwa rabbul arshil azim	Sau bakwai safe da maraice	Garkuwa ce ga wurare daga dukkan sharri

1 Ayatul kursiyyu

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

2 Amanarrasulu

﴿أَمَّا الرَّسُولُ فَمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفِرُّونَ مِنْ رَسُولِهِ وَكَأَلُوا سَعِينًا وَأَطَعُوا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِنَّكَ الْمُصِيبُ ﴿١٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِطَاقَةِ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨٦﴾﴾

7	Radhitsu billahi rabba, wa bil islami dina wa bi Muhammadin (s.a.w) nabiiyya	Sau uku safe da yamma	Hakki ne akan ubangiji ya yardar da kai
8	Allahumma bika asbahna wa bika amsaina wa bika nahya wa bika namutu wa ilaikan nushur idan kuma da maraice ne sai ace (Allahumma bika amsaina wa bika asbahna wailaikan l masir	Safe da maraice	An kwadaitar akan yinsa
9	Asbahna ala fidratil islam wa kalimatil ikhlas wa dini nabiiyyina Muhammadin (s.a.w) wa millati abi na Ibrahim (A.S) hanifan wa ma kana minal mushrikin	Da safe	Manzon Allah (s.aw) ya kasance yana karanta ta
10	Allahumma ma asbaha bi min ni'imatin au bi ahadinmin khalkika fa minka wahdaka la sharika laka falakal hamdu wa lakash shukru (idan kuma da maraice ne sa a ce "ma amsa bi"	Safe da yamma	Ka isar da godiyar ta wajaba kayi a wannan rana
11	Allahumma inni asbahtu ushhiduka wa ushhidu hamalata arshika wa mala'ikataka wa anbiya'aka wa jami'a khalkaka bi annaka anatallahu la'ilaha illa anta wa anna muhammadan abduka wa rasuluka. (idan kuma da yamma ne sai a ce "ma amsa bi..."	Safe da yamma	Wanda ya faɗe ta sau huɗu Allah zai 'yanta shi daga wuta
12	Allahumma fadiras samawati wal ardh, alimil ghaibi wash shahadati, rabbi kulli shai'in wa malikuhu, Ash'hadu an la'laha illa anta, a'uzu bika min sharri nafsi wa min sharrish shayadini wa shirkahu wa an aktarifa ala nafsi su'an au ajurruhu ala muslim.	Safe da yamma da kuma yayin kwanciya barci.	Tana kare mutum daga wasuwasi na shaidan.
13	Allahumma inni a'uzu bika minal hammi wal hazni, wa a'uzu bika minal jubni wal bukhli, wa a'uzu bika min ghalabatid daini wa kahrir rijal	Sau daya safe da maraice	Tana tafiyar da damuwa da bakin ciki, kuma zata saukakewa mutum hanyar biyan bashi
14	Allahumma inni anta rabbi la ilaha illa anta, khalaktani wa ana abduka, wa ana ala ala ahdika wa wa'dika mastada'tu, abu'u laka bini'matika alayya wa abu'u laka bizambi fagfirli fa innahu la yagfiruz zunubi illa anta.	Shugaban istigfari Sau daya, safe da maraice	Duk wanda ya karanta ta da rana, sa'annan ya mutu a cikin wannan yini, ko kuma ya karanta ta da dare sannan ya mutu a wannan daren, to zai shiga aljanni.
15	Ya Hayyu ya kayyum bi rahmatika astagisu, aslihli sha'ani kullahu, wala takilni ila nafsi darfata ainin.	Ana karanta ta safe da yamma.	Manzon Allah (s.a.w) yayiwa Nana Fatima wasiyya da wannan addu'a
16	Allahummu afini fi badni, Allahumma afini fi sam'l, Allhumma afini fi basri, Allahumma inni a'uzu bika minal kufri wal fakri wal , Allahumma inni a'uzu bika min azabil kabri, la ilaha illa anta.	Sau uku, safe da yamma	An ruwaito manzon Allah (s.a.w) yana yin wannan addu'a.
17	Allahumma inni as'alukal afiyata fi dini wa dunyaya wa ahli wa mali, Allahummastur auraati wa amin rau'aati, Allahummah fizni min baini yadayya wa min khalfi wa an yamini wa an shimali wa min fauki wa a'uzu bika an ughtaala min tahti	Safe da yamma	Manzon Allah (s.a.w) baya barin yin wannan addu'a safe da yamma
18	Subhanallahi wa bi hamdihi adada khalkihi wa ridha nafsihi wa zinati arshihi wa midada kalimatih	Sau uku safe da yamma	Wannan addu'a tafi alheri fiye da mutum ya zauna yana zikiri tun daga Asuba har zuwa rana.

WASU MAGANGANU DA WASU AYYUKA MASU LADA MAI YAWA

(MAGANA KO AIKI MAI FALALA LADARSA DAGA SUNNA)
MANZON ALLAH YA CE

N	AIKI KO MAGANA	Manzon Allah (S.A.W) ya ce:
1	Fadi: Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah Shi kadai Ya ke ba Shi da abokin ta rayya, mulki da godiya daga gare Shi ya ke Shi kadai, kuma mai ikone a kan komai.	LA'ILA'HA ILLALLA'HU WAHDAHU LA'SHARIKA LAHU LAHULMULKU WA LAHUL-HAMDU WA HUWA Ā LA KULLI SHAI INQADIR . Duk wanda ya fadi a rana sau dari. Ya na da lada kamar wanda ya 'yanta baiwa goma, kuma za a share ma sa mummanan (aiki) dari, kuma za ta zama kariya gare shi daga Shaidan a ranar har zuwa yamma. Kuma babu wanda zai zo da abin da ya fi na shi sai wanda ya yi fiye da na shi.
2	fadfin SUBHĀ'NAL - LAHI WAL HĀMDU LILLA'HI WA LA'ILA'HA ILLALLA'HU WAL-LAHU AKBAR .	(Tsarki ya tabbata ga Allah kuma godiya ta tabbata ga Allah, kuma babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah kuma Allah shi ne mafi girma) Manzon Allah ya ce: na haɗu da (Ibrahim) a daren da aka yi (isra-i) da ni sai ya ce mun: ya Muhammad, ka isar mun da gaisuwa ta zuwa ga al'ummar ka da sallama ta. Kuma k aba su labari cewa lallai Aljanna tana da turbaya mai kyau ce mai daɗin ruwa kuma ita fili ce, kuma dashenta shi ne . SUBHĀ'NALLA'HI WABIĤAMDIHI SUBHĀ'NALLA'HIL-ĀZHIM .“Tsarki ya tabbata ga Allah tare da gode masa tsarki ya tabbata ga Allah mai girma” Duk wanda ya fadi haka a lokacin safiya da kuma da yamma sau dari za a goge ma sa kurakuransa, ko da sun kasance masalin kumfar teku ne, kuma babu wanda zai zo da abin da ya fi na shi ba a ranar kiyama, sai dai wanda ya fadi irin nasa ko ya kara. Kuma kara da cewa: Kalmomi guda biyu masu sauƙi a kan harshe masu nauyi cikin ma'auni, masu soyuwa wajen Mai Rahama(Allah) su ne
3	Fadar SUBHĀ'NALLA'HIL-ĀZHIM WA BIĤAMDIHI “Tsarki ya tabbata ga Allah mai girma, tare da gode ma Sa”	Duk wanda yace: SUBHANAL LLAHIL AZIM, WABI HAMDIHI za a shuka masa bishiyar dabino a cikin Aljanna.
4	Fadar LA' HAWLA WA LA' QUWWATA ILLA' BILLA'HI. “Babu karfi ba iko sai ga Allah”	Manzon Allah (S.A.W) ya ce: shin ba zan nuna ma ka wata taska daga cikin taskokin Aljanna ba? Sai ya ce: Ina so. Sai manzon Allah ya ce:
5	Fadin SUBHĀ'NAKA ALLA' HUMMA WA BI ĤAMDIKA ASH-HADU ANLA' ILA'HA ILLA' ANTA ASTAG- FIRUKA WA ATUBU ILAIKA	Duk wanda ya zauna a wani wurin zama sai kurakuransa suka yawaita sai ya furta wannan addu'ar kafin ya tashi daga wannan wurin zaman face Allah (S.W.T) Ya gafarta ma sa.
6	Yin: Salati ga Manzon Allah (S.A.W) :	Manzon (S.A.W) ya ce: “Duk wanda ya yi mun salati sau ɗaya Allah zai yi ma shi salati sau goma, kuma za a goge ma sa kurakurai goma, kuma za a daga darajarsa sau goma”. A wata ruwaya: “za a rubuta masa lada goma”.
7	Falalar karanta wasu ayoyi daga cikin Alkur'ani Mai Girma:	Duk wanda ya karanta aya hamsin cikin yini da kuma dare, ba za a rubuta shi cikin gafalallu ba. Kuma Duk wanda ya karanta Aya dari za a rubuta shi cikin musa tsayuwa ga bautar Allah. Duk wanda ya karanta aya dari-biyu Alkur'ani ba zai zama hujjaba a kansa ba ranar kiyama. Duk wanda ya karanta aya dari biyar za a rubuta ma sa tari mai yawa na lada.
8	Falalar karanta:QUL HUWALLA'HU AĤAD	Duk wanda ya karanta wannan suran sau goma Allah zai gina masa gida a Aljanna, kuma wannan suran ta yi dai-dai da ɗaya bisa ukun Alkur'ani.
9	Haddar wasu ayoyi daga cikin suratul KAHFI	Duk wanda ya haddace ayoyi goma na farkon Suratul Kahfi za a kare shi daga sharrin Dujal
10	Ladan masu kiran Salla	Lallai babu wani Aljani ko mutum ko wani abu da zai ji sautin ladani, face ya yi masa shaida a ranar kiyama.

11	Ladan bin mai kiran salla lokacin da yake kiran salla da kuma yin addu'a bayan kiran salla.	ALLA'HUMMA RABBA HAŽIHI ADDA'AWATU ATTAMMAH WAS-SWALATUL QA'IMAH A'TI MUHAMMADANIL-WASILATA WAL FADHILATA WAB AŠ-HU MAQA'MAM MAHMUDANIL LAŽI WA ĀDTAH ” Manzon Allah (S.A.W) ya ce: <i>Duk wanda ya yi wannan addu'ar bayan kiran salla, ceto na ya halatta a gare shi.</i>
12	Kyautata Alwala	<i>Duk wanda ya yi alwala kuma ya kyautata ta, kurakuransa za su riƙa fita daga jikinsa har ta Kasan faratansa.</i>
13	Addu'a bayan Alwala	<i>Babu wani daga cikin ɗayanku da zai yi al'wala kuma ya kyautata alwalarsa, sannan ya ce: " ASH-HADU ANLAJLA'HA ILLALLA'HU WA ANNA MUĤAMMADAN ĀBĀDHU WA RASULU "</i> <i>Na shaida babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, kuma Anabi Muhammad Bawan Allah ne kuma ManzonSane, face: An buɗe ma sa kofofin Aljanna guda takwas. Ya shiga ta kowace kofa ya so.</i>
14	Yin salla raka'a biyu bayan alwala:	Ladan haka: <i>"Babu wani musulumi da zai yi alwala kuma ya kyautata alwalarsa, sannan ya tashi ya sallaci raka'a biyu yana mai fuskanto da zuci yarsa da fuskarsa zuwa ga Allah, face Aljanna ta wajaba a gare shi.</i>
15	Yawan tattaki zuwa masallatai:	<i>"Duk wanda ya sauri zuwa masallacin jama'a, duk taki za ta share masa mummunan (aiki), wata(taki) kuma za ta rubuta masa kyakyawan(aiki), zuwa da dawowa".</i>
16	Zuwa Masallaci	<i>" Duk wanda ya yi sammako zuwa masallaci, ko ya yi yammaci zuwa masallaci, Allah ya tanadar ma sa a cikin Aljanna wani masauki duk lokacin da ya yi sammako, ko ya yi yammaci".</i>
17	Yin sammakon zuwa masallaci ranar Juma'a	<i>"Duk wanda ya yi wanki kuma ya yi wanka ranar Jumu'a, sannan ya yi sammako, ya yi sauri, ya yi tafiya bai hau abin hawa ba, ya kusanta zuwa ga liman, sannan ya suarari kuduba, kuma bai yi lagawu ba (surutu ko wasa) ya na da ladan aikin shekara, (ladan Azuminta da tsayuwu domin ibadar da aka a cikin ta) ga kowace taku ya yi".</i> A wata ruwaya: <i>"wani mutum bai ta ba yin wanka ba ranar Jummu'a kuma ya yi tsarki dai-dai gwargwadon abin da zai iya kuma ya shafa man shi, ko kuma ya sa turaran gidansa, sannan ya fita bai raba abu biyu ba sannan ya yi salla gwargwadon abin da ya samu, sannan ya yi shiru idan liman ya na huduba, face an gafarta ma sa abin da ya kasance tsakanin Jumma'ar da watanta".</i>
18	Riskantar kabbarar harama	<i>"Duk wanda ya yi sallar kwana arba'in don Allah, cikin jama'a ya na riskar kabbarar farko, za a rubuta ma sa barranta guda biyu: Barranta daga wuta da barranta daga munafunci" "sallar jama'a ta fi sallar mutum ɗaya da daraja ashirin da bakwai (27)".</i>
19	Sallar Asuba da Isha cikin jama'a	<i>"Duk wanda ya yi sallar (Isha'i) a cikin jam'i to kamar ya sallaci rabin dare ne kuma wanda ya yi sallar (Asuba) cikin jam'i to kamar ya yi salla cikin dare ne baki ɗaya".</i>
20	Salla cikin sahan farko	<i>"Da a ce mutane sun san abin da ke cikin kiran-salla da sahan farko sannan a ce ba su same su ba sai idan an yi (kuri'a), to da sun yi (kuri'ar) a kan haka".</i>
21	Sallar mace a cikin gidan ta	<i>"Wata mata ta zo wajen Manzon Allah (S.A.W) Sai ta ce: Ya Manzon Allah, lallai ni ina son salla tare da kai, sai ya ce: lallai nasan cewa ki na son salla tare da ni, amma sallarki cikin wurin kwanciyarki ta fi sallarki cikin ɗakinki, kuma sallarki cikin ɗakinki ta fi sallarki cikin gidanki, kuma sallarki cikin gidanki ta fi sallarki cikin masallacin mutananki, kuma sallarki cikin masallacin mutanan ki ta fi sallarki cikin masallacina"</i>
22	Yawaita sallar nafila	<i>"Na hore ka da yawaita yin sujjuda ga Allah, domin kai ba za ka yi wata sujjada ga Allah ba, face Allah Ya azurta ka da wata daraja saboda wannan sujjadar, kuma sai ya goge maka kuskure da ita".</i>

23	Kiyaye sallolin nafila (raka'a goma sha biyu) a kowace rana	“Duk wanda ya yi salla cikin yini da kuma dare sau goma sha biyu, za a gina masa gida a cikin Aljanna; raka'a huɗu kafin sallar Azahar da raka'a biyu bayan ta, sannan kuma raka'a biyu bayan sallar Magriba, sannan raka'a biyu bayan Sallar Isha'i, sai kuma raaka'a biyu kafin sallar Asuba”.
24	Nafilar da ake yi kullum kafin sallar Asuba (kafin fitowar alfijir):	“ Raka'o'i biyu na Alfijir sun fi duniya da abin da yake cikinta”. (Duk wanda ya yi sallar Asuba yana cikin alƙawarin Allah)”.
25	Ladan Sallar Walaha	“ Sadaka ta na wayuwar gari a kan kowace gaɓa ta ɗayanƙu: kowace tasbihi sadaka ce, kuma kowace hamdala sadaka ce kuma kowace hailala sadaka ce , kuma kowace kabbara sadaka ce, kuma umurni da kyakkyawan aiki sadaka ne kuma hani daga mummunan aiki sadaka ne, kuma raka'o'i biyu da mutum zai yi a lokacin hantsi sun wadatar da shi aikin wadancan abubuwa.
26	Ladan wanda ya zauna a wurin sallar sa yana ta ambaton Allah	“ Mala'iku suna yin salati ga ɗayanƙu matuƙar yana wurin da ya yi salla, kuma matuƙar dai bai yi hadasi ba (wato bai karya alwalarsa ba), suna cewa: “Ya Ubangiji Ka gafarta masa, ya Ubangiji Ka yi masa rahama”.
27	Ladan ambaton Allah bayan mutum ya yi sallar asuba a cikin jam'i	“ Duk wanda ya yi sallar Asuba a cikin jama'a, sannan ya zauna yana ta ambaton Allah har fitowar rana, sannan ya yi raka'a biyu zai sami lada kamar ladan hajji da umra cikakku”.
28	Ladan wanda ya tashi da daddare kuma ya tashi iyalansa (Matarsa)	“ Duk wanda ya tashi da daddare kuma ya tashi matarsa, suka yi salla rak'a biyu a tare, za a rubuta su daga cikin ma su ambaton Allah da yawa maza da masu ambaton Allah da yawa mata”.
29	Ladan wanda ya yi nufin salla da daddare amma sai barci ya rinjaye shi	“ Babu wani mutum da zai kasance ya na da salla da ya ke yi da daddare , sai barci ya gallabi idonsa a kan ta, face Allah ya rubuta ma sa ladar sallar sa, kuma barcinsa ya kasance sadaka”.
30	Ladan wanda ya yi addu'a bayan ya farka, ya yi miƙa a cikin dare	“ Duk wanda ya tashi da daddare sai ya ce: Babu abin bautawa da gasakiya sai Allah, Shi kaɗai ba Shi da abokin tarayya, mulki na Sa ne Shi kaɗai, kuma Shi mai iko ne a kan dukkan komai, godiya ta tabbata ga Allah, kuma tsarki ya tabbata ga Allah, kuma babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, Allah shi ne mafi girma, kuma babu dabara babu farfi sai dai ga Allah, sannan ya ce: Ya Ubangiji ka gafarta min, ko kuma ya yi addu'a. za a karɓa masa, kuma idan ya yi alwala ya yi salla za a karɓa masa”.
31	Fadin: SUBHĀ'NALLAHI, WALĤAMDU LILLA'HI, WALLA'HU AKBAR LA'ILA HA ILLALAHU LAHUL MULKU WA LAHUL HAMDU WA HUWA ALA KULLI SHAI'IN KADIR	Sau talatin da uku ya cika su da “ za a gafarta ma sa zunubin sa ko da ya kai misalin kumfar teku ne
32	Karanta Ayatul Kursiyu bayan Sallar farilla, ladar yin hakan	“ Duk wanda ya karanta Ayatul Kursiyu bayan kowace sallar farilla, babu abin da zai hana shi shiga Aljanna, sai dai mutuwa”.
33	Ziyarar Mara Lafiya	“Babu wani Musulmi da zai ziyarci wani Musulmi mara lafiya da safe face Mala'iku dubu saba'in sun yi ma sa addu'a har sai ya kai yammaci, kuma idan ya ziyarce shi da yamma face: Mala'iku dubu saba'in sun yi masa addu'a har sai ya wayi gari. Kuma zai sami gona a cikin Aljanna”.
34	Duk wanda ya faɗi (Kalmar Tauhidi) Kuma ya mutu a kanta) ladar haka	“Babu wani abin bauta wa da gaskiya sai Allah, sannan ya mutu a kan haka face ya shigar da shi Aljanna”.
35	Duk wanda ya yi ma wanda ya ke da ciwo ta'aziyya (jaje), ladarsa	“ Duk wanda ya yi ma mai ciwo jaje, to, ya na da irin ladar sa”. “ Babu wani mumuni da zai yi wa ɗan-uwansa jaje a saboda masifar da ta same shi face Allah ya tufatar da shi daga cikin kayan adon karama”.

36	Duk wanda ya yi ma mamaci wanka kuma ya boye ma sa abin da ya gani, ladansa	“Duk wanda ya yi ma mamaci wanka sai ya boye duk abin da ya gani a gare shi Allah zai gafarta ma sa sau arba'in”.
37	Yin sallar jana'iza, sannan kuma da bin ta zuwa mafabarta har a birne ta, ladarsa	“Duk wanda ya halarci jana'iza har aka yi ma ta salla, to, yana da lada kamar “firadi” daya. Kuma duk wanda ya halarce ta har a ka birne ta yana da lada kamar “firadi” biyu. Sai a ka ce : Kamar ya ya kiradi biyu ya ke sai ya ce (Manzon Allah) misalin duwatsu guda biyu manya-manyu. Sai dan Umar ya ce : lallai mun yi sakaci da “kiradodi” da yawa.
38	Duk wanda ya gina ma Allah masallaci kuma, ladar haka shi ne	“Duk wanda ya gina ma Allah masallaci ko da kamar shekar (hasbiya) ne, lallai Allah zai gina ma sa gida a cikin Aljanna”.
39	CIYARWA	“Babu wata rana da bayi su ke wayan gari face mala'iku guda biyu sun sauko, sai dayansu ya ce: Ya Allah ka bai wa mai caiyarwa (Mayewa) kuma dayansu yana cewa: Ya Allah ka bai wa mai rikewa asara”.
40	SADAKA	“Sadaka ba ta taɓa rage wata dukiya ba, kuma Allah bai taɓa karawa wani bawa ba yafiya da ya ke yi face daukaka, kuma wani bai taɓa kanƙan da kai ba saboda Allah face Allah ya daga shi. “Wani dirhami guda daya ya riga dirhami guda dari, sai su ka ce: Ya Manzon Allah ta yaya? Sai ya ce: Wani mutum ya na da dirhami guda biyu, sai ya dauki daya daga cikinsu ya yi sadaka da shi, kuma wani mutum ya na da dukiya mai yawa, sai ya dauka daga cikin faɗin dukiyarsa dirhami dubu dari sai ya yi sadaka da su”.
41	Rance ba tare da ruwa ba, ladarsa	“Babu wani musulmi da zai ba musulmi rance sau biyu face ya kasance kamar sadakar su ne sau daya”.
42	Yafiya ga wanda bai da shi, ladar sa	“Wani mutum ya kasance ya na ba mutane bashi, ya kasance ya na cewa bawansa: Idan ka je wajen mara shi ka daga masa kafa, domin mu ma Allah ya yi ma na rangwame. Sai Manzon Allah ya ce: Sai ya haɗu da Allah sai Allah ya yi ma sa rangwame”.
43	Yin azumin yini ɗaya saboda Allah	“Duk wanda ya yi azumin kwana ɗaya saboda Allah, Allah zai nisantar da fuskar shi daga wuta (kafa) saba'in”.
44	Yin azumin kwana uku cikin kowane wata, da kuma ranar Arfa da ranar Ashura	“Azumin kwana uku na kowane wata, da kuma azumin watan Ramadan zuwa wani watan Ramadan su ne azumin zamani baki ɗaya”. “Kuma an tambaye shi game da azumin ranar Arfa, sai ya ce: ya na kankare zunuban shekarar da ta wuce da kuma wacce ta rage”. “Kuma an tambaye shi a kan azumin ranar Ashura (Watau tara ga watan Muharram) sai ya ce: ya na kankare zunubin shekarar da ta wuce”.
45	Yin azumin kwana shida na watan Shauwal ladarsa	“Duk wanda ya yi azumin watan Ramadan kuma ya bi shi da azumin kwana shida daga cikin watan Shawwal, to kamar ya yi azumin zamani ne”.
46	Ladan yin Sallar Tarawih tare da liman har ya gama	“Lallai mutum idan ya yi salla tare da liman (Tarawi) har ya gama, za a rubuta ma sa ladar tsayuwar dare guda ɗaya (Ladar kiyamul laili)”.
47	Hajji Karɓa66iya	“Duk wanda ya yi hajji don Allah sannan bai yi (Batsa) ba ko “jima'i” ba kuma bai yi fasifanci ba, zai dawo kamar ranar da mahaifiyarsa ta haife shi”. Wani hadisin kuma “Kuma hajji kubutacce bai da sakamako sai dai Aljanna”.
48	Umra a cikin watan Ramadan	“Umra a cikin watan Ramadan ta yi daidai da Hajji tare da ni”.
49	Ladan yin aiki na gari a cikin kwanaki goma na farkon watan Zulhaji	“Babu wasu kwanaki wanda ayyukan kwarai suka fi soyuwa ga Allah irin waɗannan kwanakin (yana nufin kwanaki goma na cikin watan Zulhijja). Sai suka ce: Har jihadi domin daukaka kalmar Allah, sai ya ce: Har jihadi domin daukaka kalmar Allah, sai dai wani mutum da ya fita da ransa da kuma dukiyar sa bai dawo da komai ba daga cikin su”.

50	Ladan yin LAYYA	“Sahabban Manzon Allah sun ce: ya manzon Allah: Mene ne wadannan dabbobin layyan nan ne? sai ya ce: Sunnan babanku ne Ibrahim sai su ka ce: To mene ne nama ya manzon Allah? Sai ya ce: ga kowanne gashi akwai lada ɗaya, sai suka ce: to gashin fa, sai ya ce: ga kowanne gashin na fatanta akwai lada ɗaya”.
51	Niyya ta kwarai ta na kai mumini ga mataakai maɗaukaka cikin aljanna tare da gabatar da aiki daidai iko	“Misalin wannan al’umman nan kamar misalin wasu mutane ne guda huɗu: (1) wani mutum ne wanda Allah ya ba shi dukiya da ilimi to kuma shi yana aiki da iliminsa cikin dukiyarsa, ya na ciyar da ita cikin haƙƙinta. (2) Wani kuwa Allah ya ba shi ilimi amma bai ba shi dukiya ba, to kuma shi ya na cewa dama ina da kamar wannan, da na yi irin aikin da ya ke yi a ciki. Manzon Allah ya ce: to su biyu sun yi tarayya cikin lada. (3) Da kuma wani mutum Allah ya ba shi dukiya amma bai ba shi ilimi ba, to shi ya na ta hatsaniya cikin dukiyarsa, yana ciyar da ita ba a cikin haƙƙinta ba. (4) Da kuma wani Allah bai ba shi ilimi ba kuma bai ba shi dukiya ba, to kuma shi ya na cewa: da ma ina da misalin wannan da na yi irin abin da ya ke yi, sai Manzon Allah ya ce: To sun yi tarayya cikin zunubi”.
52	ILIMI	“Duk wanda ya bi hanya ya na neman ilimi a cikinta, Allah zai sauwaƙe ma shi hanya (saboda ilimin) zuwa Aljanna. Kuma lallai mala’iku suna ɗora fikafikansu saboda da yarda da ɗalibin ilimi. Kuma lallai malami duk abin da su ke cikin sammai, da kuma abin da ke cikin fasa suna nema ma sa gafara, har ma kifaye da ke cikin ruwa, kuma falalar malami a kan mai bauta kamar falalar wata ne a kan sauran taurari. Lallai malamai su ne magadan annabawa. Lallai Annabawa ba su gadar da dinari ba ko dirhami, sai dai sun gadar da ilimi ne. duk wanda ya yi riƙo da shi, ya yi riƙo da babban rabo”.
53	Ladan Malami da falalarsa	“Falalar malami a kan mai bauta kamar falalata ce akan na fasa da ku, sannan Manzon Allah ya ce Allah (S.W.T) ya ce: Lallai Allah da mala’ikunsa da ma’abota Sammai da ma’abota fasa har tururuwa a cikin raminta, kuma har babban kifi, suna yin salati ga wanda ya ke koyawa mutane alheri”.
54	Ladan wanda aka kashe a jihadi	“Shahidi a wurin Allah ya na da wasu bambance-bambance guda shida (1) za a gafarta ma sa zunubinsa cikin farkon tunkuda (2) zai ga mazauninsa na Aljanna (3) Za a tserar da shi daga azabar kabari (4) Za a amintar da shi daga tsoro mafi girma (5) Za a sanya wata hula ta nutsuwa ta yakuti ɗaya daga cikinsu ta fi duniya da abin da ya ke cikinta. (6) Za a aura masa Hurul In guda saba’in da biyu kuma a ba shi ceton mutum saba’in daga cikin makusantan sa”.
55	Rauni Wajen ɗaukaka kalmar Allah	“Ina yin ratsuwa da wanda raina ke hannunsa, ba za a yi ma wani rauni ba saboda hanyar Allah kuma Allah shi ya san wanda ake yi wa rauni saboda hanyarsa, face ya zo ranar kiyama launin jini, amma kanshin, kanshin almiski”.
56	Jiran Dako Saboda hanyar Allah	“Jiran dakon rana ɗaya saboda ɗaukaka kalmar Allah, ya fi duniya da abin da ya ke cikinta, kuma wurin ajiye bulalar ɗayanka na Aljanna ya fi duniya da abin da ya ke cikinta”.
57	Wanda ya shirya mai tafiya jihadi domin ɗaukaka hanyar Allah	“Duk wanda ya shirya mai yaƙi to, haƙiƙa ya yi yaƙi, kuma wanda ya maye mai jihadi cikin iyalansa to, haƙiƙa ya yi yaƙi”.
58	Wanda ya roƙi Allah mutuwar Shahada bisa gaskiya	“Wanda ya roƙi Allah mutuwar shahada bisa gaskiya, to Allah zai ba shi matsayin shihidi ko da kuwa ya mutu ne a bisa shimfidarsa”.
59	Idon da ya ke kuka domin tsoron Allah da kuma idon da ya ke tsaro(gadi) domin Allah	“Idanuwa biyu, wuta ba za ta shafe su ba. Idon da ya yi kuka domin Allah (tsoron Allah) da idon da ya kwana yana tsaro domin Allah”.
60	Jarraba mutum a kan tafarkin Allah	“Babu wani musulmi wanda wani abu zai same shi na daga wahala ko rashin lafiya, ko damuwa, ko kuma baƙin rai, ko wata cuta, ko baƙin ciki, kai ko da kaya ce, wacce ya ke taka wa face sai Allah ya kankare ma shi kurakuran shi da ita”.

61	Barin yin lalas da neman magani	“Lallai an bijirowa da Annabi (S.A.W) da al’ummarsa a cikin barci, sai ya ga al’ummarsa, a cikinsu akwai dubu saba’in (70,000) waƙanda za su shiga Aljanna ba tare da hisabi ba, kuma ba tare da azaba. Waƙannan su ne waƙanda ba sa yin lalas da wuta, kuma ba sa neman magani, kuma ba sa yin shu’umanci (camfi) su kuma a bisa Allah kaƙai su ke dogara”.
62	Wanda ya mutu ya bar yara kanana	“Babu wani daga cikin mutane, wani musulmi da ke mutuwa ya bar yara uku, waƙanda ba su balaga ba, face Allah ya shigar da shi Aljanna”.
63	Wanda aka Jarabcea shi da Karɓe Ma sa Ganinsa, kuma ya yi haƙuri	“Lallai Allah Ta’ala Ya ce “Idan na jarabci bawa na da karɓe masa masoyansa biyu (wato idanunsa) kuma ya yi haƙuri, to zan musanya masa su da gidan Aljanna”.
64	Duk wanda ya bar wani abu domin Allah	“Lallai kai ba za aka taɓa barin wani abu ba domin tsoron Allah mai girma da ɗaukaka face sai Allah Ta’ala ya ba aka mafi alheri daga gare shi”.
65	Kiyaye Farji da Harshe	“Duk wanda ya lamunce mun abin da ya ke tsakanin muƙamuƙansa, da abin da ya ke tsakanin kaƙafunsa biyu (watau, harshe da farji) to zan lamunce ma shi gidan Aljanna”.
66	Faɗin Bismillahi yayin Shiga Gida	“Idan mutum ya shiga gidansa, sai ya ambaci Allah yayin shigarsa, kuma da wurin cin abincinsa, sai shaidan ya ce wa (shaidanu ‘yan uwansa) ba ku da wurin kwana kuma ba ku da abinci. Amma idan mutum ya shiga gidansa, bai ambaci Allah ba a yayin shigarsa, sai shaidan ya cewa (shaidanu ‘yan uwansa) kun sami wurin kwana, kuma idan bai ambaci Allah ba wurin cin abincinsa sai (shaidan) ya ce: kun sami wurin kwana da kuma abinci”.
67	Wanda ya Godewa Allah bayan gama cin abinci ko shan ruwa ko sanya sabon tufafi	“Duk wanda ya ci abinci, kuma ya ce: (Bayan gamawa) godiya ta tabbata ga Allah wanda ya ciyar da ni wannan abincin kuma ya azurtani da shi ba tare da dabara ta ba ko ƙarfi na ba, to an gafarta masa abin da ya gabata daga zunubinsa” “Kuma idan ya sha abin sha, sai ya ce: Godiya ta tabbata ga Allah wanda ya shayar da ni wannan, kuma idan ya sanya sababbin tufafi sai kuma ya ce: Godiya ta tabbata ga Allah wanda ya tufatar da ni wannan”.
68	Wanda ya ke son samun sauƙi a lokacin da aiki yake yi masa wahala	“Faɗimatu (‘yar Manzon Allah) ta tambayi Annabi (S.A.W) cewa tana buƙatar wadda za ta ringa yi mata hidima, sai Annabi (S.A.W) ya ce mata tare da mijinta Aliyu, Allah Ya ƙara musu yarda: ba na sanar da ku ba abin da ya fi alheri daga abin da ku ka roƙe ni (shi ne) Idan ku ka taho wurin kwanciyar ku sai ku yi kabbara sau talatin da huɗu (34) kuma ku yi tasbihi sau talatin da uku (33) kuma ku godewa Allah sau talatin da uku, to wannan shi ne mafi alheri a gare ku daga mai hidima”. Ga yadda sigar take: Subhanallahi (33), Walhamdulillahi (33), Wallahu Akbar (34).
69	Addu’a kafin Saduwa da Iyali	“Da a ce lallai ɗayansu idan ya yi nufin saduwa da iyalinsa, sai ya ce: Da sunan Allah, ya Allah ka nisantar mana da shaidan, kuma ka azurta mu. Lallai cewa shi idan aka hukunta samun yaro a tsakaninsu, to shaidan ba zai cutar da shi ba”.
70	Neman yardar mace ga Mijinta	“Idan mace ta sallaci sallolinta guda biyar, kuma ta azumci watanta (Ramadan) kuma ta tsare farjinta, kuma ta yi wa mijinta biyayya, to sai a ce ma ta ki shiga Aljanna ta wacce kofofinta da ki ka ga dama”. A wani ƙaulin kuma: “Duk macen da ta mutu, mijinta yana mai yarda da ita, to za ta shiga Aljanna”.
71	Kyautata wa ‘ya’ya Mata	“Duk wanda aka jarabce shi da wani nau’i na daga ‘ya’ya mata, sai ya kyautata ma su, to za su zamo ma shi kariya daga wuta”.

72	Sadar da Zumunci	“Duk wanda ya ke son a fadafa ma sa arzikinsa, kuma a yi amasa jinkiri cikin gurabunsa (Watau a rika tunawa da shi har ba yansa), to sai ya sadar da zumunci”.
73	Daukar Dawainiyar Maraya	“Ni da wanda ya ke daukar dawainiyar maraya kamar haka, sai ya ce : Da yatsunsa biyu manuniya da kuma dan tsakiya (Watau ya hada su wuri guda)”.
74	Daukar Dawainiyar matar da ba ta da miji (Wato Bazawara)	“Wanda ya ke aiki domin taimaka wa matar da ba ta da miji (kamar wacce mijinta ya mutu ya bar ta), da kuma mabufaci, to kamar mai jihadi ne domin daukaka kalmar Allah ko kuma mai tsayuwar dare, da kuma azumtar yini”.
75	KYAWAW AN DABI’U	Manzon Allah (S.A.W) ya ce: Lallai mai imani ya na kai matsayin mai azumi da salla, ta hanyar kyawawan dabi’unsa. Kuma da wani gida a cikin Aljanna madaukakiya ga wanda ya kyautata dabi’unsa”.
76	JINKAN HALITTU DA TAUSAYA MASU SON ALHERI GA MUSULMI	lallai wadanda Allah Ta’ala Ya ke jin kansu kadai su ne wadanda suke ma su jinkai (a tsakaninsu), saboda haka ku ji kan wadanda suke a bayan kasa (tausayi) kuma wanda Yake sama zai ji kanku.
77	JIN KUNYA	imanin dayanku ba ya cika har sai ya so wa dan uwansa, abin da yake so wa kan sa”.
78	FARA SALLAMA GA MUTANE	kunya ba ta kawo komai sai alheri. Kuma ya ce: Kunya ta na daga cikin imani. Kuma ya ce: abubuwa guda huɗu suna daga cikin hanyoyin annabawa (sunnoni) su ne kamar haka: kunya, sanya turare, yin asuwaki, da kuma yin aure.
79	YIN SALLAMA GA MUTANE	Lallai wani mutum ya zo wajen manzo (S.A.W) sai ya ce ya Manzon Allah (S.A.W). Assalamu alaikum sai manzon Allah (S.A.W) ya ce: goma, sai wani mutumin ya zo na biyu, sai shi ma ya ce: Assalamu alaikum warahmatullahi Wabarakatuhu, sai manzon Allah (S.A.W) ya ce: talatin (wato lada).
80	HADA HANNU DOMIN GAISUWA	Lallai sallama suna ne daga cikin sunayen Allah, Ya ajiye shi a bayan kasa, to ku yada shi a tsakaninku. Lallai namiji musulmi idan ya gitta wadansu mutane kuma ya yi musu sallama, kuma suka amsa masa, to yana da wata falala akan su ta tunatar da su yin sallama. Idan kuwa ba su amsa masa ba, to wadanda suka fi su alheri za su amsa masa da abin da ya fi nasu dacewa.s
81	WANDA YA KANGE MUTUNCIN DAN’UWANSAMUSULMI	“Babu wadansu musulmai biyu da za su gamu da juna kuma su hada hannu domin gaisuwa, face an gafarta musu baki daya, kafin su rabu da juna”.
82	KAUNAR MUTANEN KIRKI DA KWADAYIN ZAMA DA SU	“Duk wanda ya kange mutuncin dan’uwansa, Allah Ta’ala zai kawar masa da wuta daga fuskarsa ranar kiyama”.
83	MASOYAN JUNA DOMIN ALLAH	Kai kana tare da wanda kake so. Anas ya ce: wani abu bai taɓa farantawa sahabbai rai ba kamar farin cikinsu da wannan hadisin.
84	WANDA YA YI WA DAN UWANSA MUSULMI ADDU’A TA KWARAI	“Allah ta’ala ya ce: a cikin Hadisil Kudusi: masoyan junansu saboda ni, suna da wani abin hawa na haske (mumbari) wanda annabawa da shahidai suna kwadayin cewa ina ma dai Allah ya basu irin shi”.
85	ROKAR WA MUMINAI MAZA DA MATA GAFARA A WAJEN ALLAH	“Wanda yayi wa dan uwansa addu’a ta alkhairi a boye, sai mala’ikan da yake tare da shi ya ce: Kai ma Allah Ya amsa maka kwatankwacin haka”.
86	WANDA YA YI NUNI ZUWA GA ALHERI	“Duk wanda ya nema wa ma su imani maza da masu imani mata gafara, to Allah Ta’ala zai rubuta ma shi akan kowane mai imani namiji da mai imani mace lada (akan haka)”.
87	KAWAR DA CUTA DAGA HANYA	“Duk wanda ya yi nuni zuwa ga alheri (na duniya da lahira) to yana da lada kwatankwacin duk wanda ya aikata shi (alherin).
88	YAWAN DAUWAMA A KAN AIKIN ALHERI	“Lallai na ga wani mutum yana jujjuyawa (wato yana kaiwa da kawowa) a cikin gidan Aljanna, saboda wata itaciya da ya dauke ta daga kan hanya, wacce ta kasance tana cutar da mutane”.
89		“Lallai Allah Ta’ala ba ya gajiyawa har sai kun gaji, kuma babu shakka mafi soyuwar, ayyuka a wurin Allah Ta’ala shi ne wanda aka dauwama a kansa, ko da kuwa kaɗan ne”.

90	BARIN WASANNI DA KARYA	“Ni na lamuncewa dukkan wanda ya bar wasanni (wanda suka saba wa shari’a) wani gida a gefen Aljanna, ko da kuwa mai gaskiya ne, kuma haka na lamuncewa dukkan wanda ya bar hakan wani gida a tsakiyar Aljanna, ko da kuwa da wasa ya ke yi”.
91	WANDA YAKE BOYE FUSHI	“Duk wanda yake boye fushinsa, Allah Yana da ikon aiwatar da abin da Ya yi nufi, to Allah Ta’ala zai kira shi ranar tashin Kiyama a tsakiyar halittu baki daya, sannan Ya ba shi dama ya zabi wadda yake so a cikin "yan matan aljanna”.
92	WANDA AKA YABE SHI DA ALHERI	“Dukkan wanda ku ka yabe shi da alheri to Aljanna ta tabbata a gare shi, kuma duk wanda ku ka ambace shi da sharri, to wuta ta tabbata a gare shi, kuma ku shaidun Allah ne a bayan Kasa. Kuma ku.....”
93	WANDA YA YI SAUKI GA MUSULMI KUMA YA RUFU MASA ASIRI, KUMA YA KASANCE CIKIN TAIMAKON SA	“Dukkan wanda ya kawar wa mumuni wata masifa daga cikin musifun duniya, to shi ma Allah zai kawar masa wata masifa daga cikin masifun lahira. Kuma duk wanda ya rufa wa wani musulmi asiri, to shi ma Allah zai rufa masa asiri a duniya da lahira. Allah Yana taimakon bawa, matufakar bawan bai gushe ba yana taimaka wa dan’uwansa”
94	WANDA YA TABBATA A KAN HANYAR ILIMI	Duk wanda ya shiga wata hanya ta neman ilimi (na musulunci) to, Allah Ta’ala, zai sauwake ma shi hanyar shiga Aljanna. Kuma wasu mutane ba su taba taruwa ba a daya daga cikin gidajen Allah Ta’ala, su na karanta littafin Allah (Alkur’ani), kuma suna koyar da shi a tsakanin su, face natsuwa ta sauka a gare su, kuma rahama ta lillufe su kuma malaiku su zagaye su, kuma Allah Ta’ala ya ambace su, a cikin waɗanda suke tare (watau mala’iku) da shi. Kuma duk wanda aikinsa ya makarar da shi, to, dangantakar shi, ba za ta kai shi gaba ba”.
95	DUK WANDA YA YI NIYYAR AIKIN KWARAI	Duk wanda ya yi nufin aikata alheri, amma bai samu damar aikatawa ba, to Allah zai rubuta masa lada daya cikakke saboda wannan niyyar tasa. Idan kuwa ya yi nufin aikata alheri, kuma ya samu damar aiwatar da shi, to Allah zai rubuta masa lada goma (a kan wannan aikin) har zuwa ninki dari bakwai, har zuwa ninkin ba ninki mai yawa. Kuma wanda ya yi nufin aikata barna, kuma bai samu damar aikata ta ba, to Allah Ta’ala zai rubuta masa lada daya cikakke (domin sake niyyar da ya yi). Idan kuma ya yi nufin aikata barna kuma ya zartar da abin da ya yi nufin, to sai Allah Ta’ala Ya rubuta masa alhaki daya (saboda abin da ya yi).
96	YIN DOGARO GA ALLAH	Da a ce ku kuna dogara ga Allah, dogara ta gaskiya, to da an azirtaku kamar yadda ake azurta tsuntsu - ya yi sammako ba shi da komai, amma kuma ya dawo gidansa a Koshe.
97	WANDA BURINSA SHI NE LAHIRANSA	Duk wanda burinsa, shi ne lahira, to Allah zai sanya ma shi wadatuwar shi a zuciyar shi, kuma sai (Allah) ya tara ma sa farfinsa a wuri guda) Kuma duniya za ta zo ma shi alhali ta na faskantacciya. A bisa dolenta.
97	SHUGABA MAI ADALCI/SOYAYYA A KAN TAFARKIN	Mutane bakwai Allah zai yi ma su inuwa a farkashin inuwarsa (ta al’arshi) a ranar da babu wata inuwa sai inuwarSa, (na daya) shugaba mai adalci (a tsakanin mabiyansa), da kuma saurayi wanda ya ginu akan bautwa Ubangijinsa, da kuma mutumin da zuciyar ta ratayu da masallaci (watau kullum ya na burin zuwa masallaci), da kuma mutane guda biyu, waɗanda su ka so junansu domin Allah kuma, su ka rabu da juna domin Allah, (watau wani ya riga daya mutuwa) da kuma mutumin da wata mata kyakkyawa, kuma ma’abuciyar dangantaka mai kyau, ta buƙace shi da ya yi lalata da ita, sai ya ce ma ta shi ya na jin tsoron Allah Ta’ala, kuma da mutumin da ya bayar da sadaka da hannunsa na dama, kuma ya boye ta har hannunsa na hagu bai san abin da damansa ya bayar ba. Kuma da mutumin da ya tuna Allah, alhali ya na shi kadai har ya fashe da kuka (saboda toron Allah).
98	MASU ADALCI A CIKIN KOMAI	Lallai masu adalci suna kan wata matakala ta haske (mumbari) a wurin Allah, suna zaune a daman Allah Mai Rahama, kuma duk hannayenSa biyu na dama ne. Su ne masu tsayar da adalci a cikin hukunce-hukuncensu tsakaninsu, kuma da tsakanin iyalansu, kuma dukkan abubuwan da aka dora su a kan shi.

**WADANSU DAGA CIKIN
ABUBUWAN DA AKA YI HANI A KAN
SU A CIKIN SHARI'AR MUSULUNCI.**

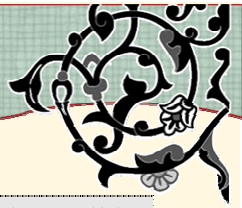
N	Abin da aka yi hani akansa	Manzo (s.a.w) ya ce:
1	GIRMAN KAI	<i>“Wanda ya kasance a zuciyar sa akwai kwatankwacin kwayar komayya na girman kai ba zai shiga Aljanna ba”.</i> <i>Abin da ake ce wa girman kai shi ne ture gaskiya da kin karɓanta bayan mutum ya santa. Da kuma wulaƙanta mutane.</i>
2	DA YIN AIKI DON A GANI DA YI DON A JI	<i>“Duk wanda ya yi aiki domin a ji, Allah kuwa zai jiyar da shi, kuma duk wanda ya yi aiki domin a gani to Allah zai ganar da mutane aikinsa. Watau Allah zai wulaƙanta shi a Kiyama kuma zai tona asirin sa a nan duniya”.</i>
3	ALFASHA	<i>“Lallai wanda ya fi kowa sharin wajen zama a wurin Allah (S.W.T) ranar tashin kiyama daga cikin mutane shi ne wanda mutane suka guje shi saboda tsoron alfashansa”.</i>
4	KARYA	<i>“Kwarin azaba ya tabbata ga duk wanda ya ke ba mutane labari domin ya sa jama'a su yi dariya, sai ya yi karya a ciki. Kwarin azaba ya tabbata a gare shi! Kwarin azaba ya tabbata a gare shi!!”</i>
5	ZUNUBAIDA KUMA FITINTINU	<i>“A kan bijiro wa zuciya da fitintinu, kamar tabarma tsinke-tsinke, duk zuciyar da ta damfaru da wannan abu sai a diga mata wani digo na baƙi”.</i>
6	LEKEN ASIRI	<i>“Duk wanda ya saurari maganar wasu mutane, alhali suna masu kyamar haka a gare shi (watau ba sa so) ko kuma sun guje ma shi, za a zuba ma sa ruwan dalma a kunne a ranar kiyama”.</i>
7	DAUKAR HOTO	<i>“Duk wani mai daukar hoto a wuta ya ke. Lallai wanda ya fi kowa tsananin azaba a wurin Allah (S.W.T) su ne ma su daukan hoto”.</i>
8	ANNAMIMA NCI	<i>“Duk wani annamimi ba zai shiga Aljanna ba”.</i> <i>Abin da ake cewa annamimanci shi ne daukar magana a tsakanin mutane da nufin haifar da barna a tsakanin su.</i>
9	YI DA MUTANE	<i>“Ko kun san me ake ce ma giba? Sai suka ce Allah da manzon Sa ne kaɗai suka sani. Sai ya ce: Shi ne ka ambaci ɗan-uwanka da abin da ba ya so. Sai suka sake cewa, shin idan abin da na ambace shi da shi gaskiya ne ba karya ba fa? Sai ya ce idan abin da ka ambata ɗin gaskiya ne, to ka ci namansa. Idan kuwa abin da ka ambata babu shi a jikinsa, to, lallai ka yi masa karya”.</i>
10	YAWAN TSINUWA	<i>“Ba ya halatta ga wanda ya gasgata ya kasance mai yawan la'anar mutane. Kuma masu la'antar mutane ba su zama ma su ceto, kuma ba su zama shahidai ranar tashin kiyama”.</i>
11	YADA ASIRAN MUTANE:	<i>“Mafi sharin wurin zama a wurin Allah ranar tashin kiyama, mutumin da ya cudanya da matarsa kuma ita ma ta cudanya da shi sannan kuma sai ya rika bayyana asirinta a waje”.</i>
12	FITOWAR MACE DAGA CIKIN GIDANTA TANA SANYE DA TURARE	<i>“Kowane ido mai zina ne, idan mace ta sanya turare, sannan kuma ta wuce ta wurin hutawar mutane, to ita ta yi kaza....ta yi kaza....wato ta yi zina”.</i>
13	KAFIRTA MAUSULM	<i>“Babu wani mutum da zai ce wa ɗan-uwansa: ya kai KAFIRI! Face ɗayansu ya cancanci kalmar”.</i> Idan ya kasance yadda ya faɗa ɗin gaskiya ne to shi ke nan, idan ba haka ba kuwa, to kalmar za ta koma kansa.

14	DUK WANDA YA JINGINAKAN SA ZUWA GA WANI BA UBAN SA BA:	<i>“Duk wanda aka kira shi da wani wanda ba uban shi ba, alhali yana sane, to Aljanna ta haramta a gare shi”. Kuma wanda ya kyamaci mahaifinsa to ya kafirta.</i>
15	TSORATA MUSULMI:	<i>“Ba ya halatta ga Musulmi ya tsoratar da wani musulmi, ko da kuwa da wasa ya ke yi. Duk wanda ya nuna dan-uwansa da wani karfe, to mala'iku suna tsine masa har sai ya sauke”.</i>
16	SHUGABANTAR DA MUNAFIKI DA FASIKI	<i>Kada kace da munafiki, ya shugaba, domin lallai, idan har ya zamo shugaba, to babu shakka kun baƙan tawa Ubangijinku rai.</i>
17	ZIYARAR MATA ZUWA MAKABAR TA	<i>Allah Ya la'anci mata masu yawan ziyar tar makaba arta sai Ummu Adiyya, Allah ya kara mata yarda ta ce. An hana mu rakiyar gawa, kuma ba a lamunta ma na ba.</i>
18	KAURACEWAR MACE DAGA MIJINTA	<i>Idan namiji ya kira matarsa zuwa shimfidarsa sai ta fi zuwa, to mala'iku suna la'antarta har sai gari ya waye (tana cikin wannan halin).</i>
19	CUTAR TALAKAWA DAGA MASU MULKI	<i>Babu wani bawan da Allah zai ba shi kiwon bayinsa, kuma sai a same shi a ran da zai mutu ya na mai cutar da mabiyansa, face sai Allah ya haramta mashi shiga gidan Aljanna.</i>
20	YIN FATAWA BA TARE DA ILIMI BA	<i>Duk wanda ya yi fatawa ba ta re da ilimi ba, to laifinsa ya kasance gwargwadon waƙan da ya yi wa fatawar.</i>
21	MACEN DA TA NEMI MIJINTA YA SAKETA	<i>Duk macen da ta tambayi mijinta cewa ya sake ta, ba tare da wani laifi ba, to haramun ne a kanta ta ji kanshin gidan Aljanna.</i>
22	KIRARI AKAN KABILANCI	<i>Duk wanda ya yi yaƙi karkashin tutur kabilanci kuma ya na kira zuwa ga kabilanci ko kuma ya na taimaka ma kabilancin, to wannan yaƙin jahilliya ne.</i>
23	BARIN SALLAR JUMA'A DOMIN KASALA	<i>Duk wanda ya bar Juma'a sau uku bai je masallaci ba, kawai domin kasala, ko kuma domin sassauci da al'amarinta (Juma'ar) face Allah ya kife zuciyarsa (sai dai in da wani dalili).</i>
24	KWACE WA WANI KASAR SA (FILINSA)	<i>Duk wanda ya kwace wa wani ƙasa, dai-dai da kamu ɗaya bisa zalunci to lallai sai an ɗaure shi a ranar tashin kiyama daga kassai bakwai.</i>
25	MAGANAR DA KE JAWO FUSHIN ALLAH	<i>Kuma lallai bawa zai yi wata magana da wata irin kalma, mai jawo fushin Allah, shi bai ma damu da abin da ya ke faɗa ba amma sai ta sanya shi ya yi nutso cikin wutar Jahannama da ita kwatankwacin shekara saba'in.</i>
26	YAWAN MAGANA BA TARE DA AMBATON ALLAH BA.	<i>Kar ka yawaita magana ba tare da ambaton Allah ba. Domin yawan magana ba tare da ambaton Allah ba ya na hai far da kekashewar zuciya.</i>
27	ZARTAR DA GASHI FIYE DA AINAHINSA	<i>Allah ya tsine wa mai ƙarin gashi da wacce take karawa, kuma da mai feƙe haƙora da kuma wacce ake feƙewa.</i>
28	KAURACEWA MUSALMI BABU DALILI	<i>Baya halatta ga mai imani da ya kauracewa dan-uwansa (musulmi) sama da kwanaki uku. Duk wanda ya kauracewa dan-uwansa tsawon shekara guda, to kamar ya zubar masa da jininsa ne.</i>
29	WANDA YAKE YIN SHIGA, BA IRIN SHIGAR JINSIN SA BA	<i>Manzon Allah (S.A.W) ya tsine wa waɗanda su ke yin kama da maza daga cikin mata, kuma haka matan da suke yin shiga irin ta maza.</i>

30	WANDA YAKE MAYAR DA KYAUTA BAYAN YA YI TA	<i>Duk wanda ya ke mayar da kyautarsa bayan ya yi ta to ya yi kama da kare, bayan ya yi amai kuma sai ya dawo ya shanye aman sa. Kuma ba ya halatta ga mutum bayan ya yi kyauta kuma ya dawo ya kwace kyautarsa.</i>
31	NEMAN ILIMI DOMIN DUNIYA KAWAI BA DON ALLAH BA	<i>Duk wanda ya ke neman ilimin da ake neman irinsa domin Allah Ta'ala, shi kuwa ya na neman shi ne domin neman abin duniya kawai to lallai ba zai shaƙi kanshin Aljanna ba ranar tashin Kiyama.</i>
32	KALLON MATAN DA SUKA HARAMTA A GARE KA	<i>Lallai an rubuta wa kowanne mutum kason sa daga cikin zina, kuma babu makawa sai ya gamu da ita, ba bu shakka idanuwa biyu zinar su ita ce kallo, kunnuwa biyu zinar su ita ce saurare, harshe zinarsa ita ce magana, hannu kuma zinarsa ita ce tabawa. Kuma zuciya tana sha'awa kuma tana buri, farji shi ne ya gaskata abin ko ya karyata shi.</i>
33	KEBANCEWA DA MACEN DA BA TAKA BA KUMA BA MUHARRAMAR KA BA	<i>Dayan ku bai taba keɓancewa da wata mace ba, face lallai Shaidan ne na ukunsu.</i>
34	AUREN MACE BA TARE DA WALIYYI BA	<i>Duk macen da ta yi aure ba tare da izinin waliyyin ta ba, to aurenta ya baci, aurenta ya baci, aurenta ya baci.</i>
35	AUREN MUSANYA (WANNAN YA AURI "YAR WANNAN, SHIMA YA AURI "YAR SA, BA TARE DA AN SANYA SADAKI BA	<i>Manzon Allah ya yi hani a kan auren musanya (wato auren shigar). Abin da ake nufi da wannan auren shi ne mutum ya aurar da "yarsa ga wani mutum a kan cewa shi ma ya aurar masa da "yarsa, ba tare da sadaki ba a tsakanin juna.</i>
36	YIN AIKI DOMIN MUTANE	<i>Allah (S.W.T) ya fadi a cikin Hadisul Kudusi: "Ni na wadatu daga dukkan waɗanda suke haɗa ni da wani. Duk wanda ya aikata wani aiki kuma ya haɗa ni da wani a cikin sa, to sai in bar shi da shi da wanda ya haɗa ni da shi".</i>
37	YIN TAFIYAR MACE ITA KADAI BA TARE DA MUHARRAMI BA	<i>"Bai halatta macen da ta yi imani da Allah da ranar Lahira ta yi tafiya tsawon yini ba face sai tare da maharaminta (wato mijinta, ko kuma duk wani wanda bai halatta su yi aure tare ba)".</i>
38	KUKAN MUTUWA (wato daga murya sama da yaga tufafi):	<i>"Duk wanda aka yi masa kuka bayan ya mutu, to lallai za a yi masa azaba da kwatankwacin kukan da aka yi masa a ranar tashin kiyama". Sannan kuma Manzo (S.A.W) ya tsine wa mai kukan mutuwa da yaga tufafi, da kuma mai yi domin a ji".</i>
39	CUTAR DA MASALLATA	<i>"Duk wanda ya ci albasa, ko tafarnuwa, ko kuma Kurrata, to lallai kar ya kusanci masallacinmu domin mala'iku suna cutuwa da abin da mutane ke cutuwa da shi."</i>
40	YIN RANTSUWA DA WANIN ALLAH	<i>"Duk wanda ya rantse da wanin Allah, lallai ya kafirta ko kuma ya yi shirka"</i>
41	RANTSUWA A KAN KARYA	<i>"Duk wanda ya yi rantsuwa domin ya debi kudin wani musulmi da rantsuwar, alhali kuma ya yi rantsuwar ne a kan karya, to zai gamu da Allah, Allah Yana fushi da shi".</i>
42	RANTSUWA CIKIN CINIKI	<i>"Na hane ku da yawan rantsuwa a cikin ciniki, domin za ta share kuma ta cinye albarkar."</i>
43	SIFFANTUWA DA KAFIRAI	<i>"Duk wanda ya siffantu da waɗansu mutane to yana daga cikin su". Kuma ya kara cewa: "Duk wanda ya siffantu da waninmu, to ba ya daga cikinmu".</i>
44	HASSADA	<i>"Na hane ku da yin hassada, saboda hassada tana cinye ayyukan kwarai kamar yadda wuta take cin ice ko kuma ya ce kamar ciyawa".</i>

45	YIN GINI A KAN KABARI	<i>hani a kan gine kabari da tubali, kuma ya yi hani a kan kunna wuta a kan sa da kuma yin gini a kan sa.</i>
46	HA'INCI DA CIN AMANA	<i>"Idan Allah (S.W.T) ya hada mutanen farko da na karshe ranar tashin kiyama, to duk wani maha'inci za a daga masa tutarsa sai a ce: wannan ha'incin wane dan wane ne".</i>
47	ZAMA A KAN KABARI	<i>"Dayanku ya zauna a kan garwashin wuta, ya kona masa tufafi, har ya kai ga jikinsa, ya fi alheri a gare shi da a ce ya zauna a kan kabari".</i>
48	TAKABA GA MAMACI	<i>"Bai halatta ga duk macen da ta yi imani da Allah da ranar Lahira, ta yi zaman takaba a kan wani mamaci sama da kwana uku ba, sai dai in mijinta ne...."</i>
49	BUDE KOFAR ROKO	<i>"Abubuwa uku ina mai rantsuwa a kan su kuma zan ba ku labarinsu domin ku kiyaye su.....wani mutum bai taɓa buɗe kofar roko ba face Allah ya buɗe kofar talauci a kan sa".</i>
50	YAUDARA CIKIN CINIKI	<i>hani a kan dan kauye ya sayar wa dan birni kaya (ta hanyar tarbe a wajen gari) kuma ya yi hani a kan yaudara cikin ciniki kuma da yin ciniki a kan cinikin wani"</i>
51	YIN CIGIYA A CIKIN MASALLACI	<i>"Duk wanda ya ji wani mutum yana cigiyar kayansa a cikin masallaci, to ya ce: Kar Allah (S.W.T) Ya sa ka ga kayan, saboda masallatai ba a gina su domin haka ba".</i>
52	WUCEWA TA GABAN MAI SALLA	<i>"Da mai wucewa ta gaban mai salla ya san abin da yake kan sa, to da ya tsaya har tsawon (shekara) arba'in. Hakan ya fi alheri a gare shi a kan ya wuce ta gaban mai salla".</i>
53	BARIN SALLAR LA'ASAR	<i>"Duk wanda ya bar sallar La'asar, to an bata aikin sa".</i>
54	RAUNI A SALLA	<i>"Alkawarin da yake tsakanin mu da su (kafirai) shi ne salla. Duk wanda ya bar ta, to ya kafirta". Kuma ya ce: "Tsakanin mutum da shirka barin salla".</i>
55	KIRA ZUWA GA BATA	<i>"Duk wanda ya yi kira zuwa ga bata, to yawan zunubinsa shi ne kwatankwacin yawan waɗanda suka bi shi. Kuma hakan ba zai naƙasa komai daga zunuban su ba".</i>
56	ABUBUWAN DA AKA HANA A LOKACIN SHAN ABIN SHA	<i>hani a kan shan wani abin sha ta bakin buta, ko gora. Kuma ya tsoratar a kan shan abu a tsaye".</i>
57	SHAN ABIN SHA A CIKIN KWARYAR ZINARI KO AZURFA	<i>"Kar ku sha a cikin kwaryar azurfa ko zinari, kuma kar ku sanya alhariri a jikinku, kuma kar ku sanya dibaji(kayan haririn mutanen Yaman), domin waɗannan na su ne a duniya(Kafirai), kuma na ku ne a lahira(Muminai)".</i>
58	SHAN ABIN SHA DA HAGU	<i>"Lallai kar dayanku ya ci da hannun hagunsa, kuma lallai kar ya sha da hannun hagunsa, domin Shaidan ne yake ci da hagu kuma ya sha da hagu."</i>
59	YANKE ZUMUNCI	<i>"Mai yanke zumunci ba zai shiga Aljanna ba".</i>
60	BARIN YI WA MANZON ALLAH SALATI	<i>"Tir da mutumin da aka ambace ni a wurin sa amma bai yi min salati ba" kuma annabi (S.A.W) ya ce: "Marowaci shi ne wanda aka ambace ni amma bai yi min salati ba".</i>

61	MAGANA KAMAR TSUNTSAY E	<i>“Mafiya fushi gare ni daga cikin ku kuma mafiya nisantar wurin zama daga gare ni ranar Kiyama su ne: Ma su magana cikin magana (kamar tsuntsaye), da masu yawan magana babu lissafi, da waɗanda suke malamai ne a fili amma jahilai ne a boye”.</i>
62	AJIYE KARNUKA A GIDA	<i>“Ba a ajiye kare a gida sai karen farauta, ko kuma na kiwo. Wanda ya ajiye waɗanda ba wannan ba, to kullum ana naƙasa nasa sakamako a rayuwa gwargwadon dutsen uhudu”.</i>
63	YI WA DABBOBI AZABA	<i>“An yi wa wata mata azaba sakamakon al’amarin mage. Ta dāure ta har ta mutu. Sai aka sa matar a gidan wuta”. Sannan Annabi (S.A.W) ya kara cewa: “ Kar ku riƙi dukkan wani abu da yake da rai a matsayin wata manufa”.</i>
64	CIN RIBA	<i>tsine wa wanda yake cin riba, da kuma wanda yake bayar da ita”. Ya kuma kara da cewa “ Dirhami ɗaya na riba da mutum zai ci alhali yana sane ya fi tsanani a kan mata talatin da shida waɗanda suka yi zina”.</i>
65	MASHAYIN GIYA	<i>“ Ma’abocin abubuwa biyar ba zai shiga Aljanna ba: 1.Mashayin giya 2. Wanda ya yi imani da sihiri 3. Wanda ya yanke zumunci 4.Boka 5. Mai yin annamimanci.</i>
66	NUNA KIYAYYA GA MASOYA ALLAH	<i>Allah Ta’ala Ya ce a hidisin Kudusi : “Duk wanda ya nuna kiyayya ga masoyina, to ina yi masa shelar yaƙi da ni”.</i>
67	KASHE AMINTACCE (KAFIRI) A CIKIN GARIN MUSULUNCI	<i>“Duk wanda ya kashe wata rai wadda take karkashin alƙawari ba bisa haƙƙi ba, ba zai ji kanshin gidan Aljanna ba, duk da kuwa shi kanshinta ana jin sa kwatankwacin tafiyar shekara ɗari”.</i>
68	HANA MAI GADO GADONSA	<i>“Duk wanda ya yanke gadon mai gadonsa, Allah zai yanke gadon sa daga cikin Aljanna ranar tashin kiyama”.</i>
69	WANDA YA KASANCE DUNIYA ITA CE BURINSA	<i>“Duk wanda ya zama duniya ce burinsa, to sai Allah Ta’ala Ya sanya masa talauci a gabansa, kuma Ya warwatsa karfinsa, kuma ba zai samu komai a duniya ba sai abin da aka kaddara masa”.</i>

KABARI Shi ne matakin farko daga cikin matakan lahira, rami ne daga cikin ramukan wuta dangane da kafiri da munafiki, amma dangane da mumini, dausayi ne na aljanna. kuma an ruwaito cewa ana yin azaba a cikinsa sakamakon wasu laifuka, daga cikinsu akwai: Rashin suturta lokacin fitsari, da yada annamimanci da satar ganima kafin a raba tad a karya da barin sallah saboda barci dagangan dad a kauracewa Alkur'ani da zina da liwadi da sauransu.

Kuma daga cikin abubuwan da suke tserarwa daga azabar kabari akwai : Kyawawan ayyuka da akayi su saboda Allah daneman tsari daga zabar kabarin da karanta suratul mulk da sauransu.

Daga cikin abubuwan dake hana azabar kabari akwai : Shahada da turke dawaki domin daukaka hanyar Allah da mutuwa sanadiyyar ciwon ciki da sauransu.

BUSA KAHO Wani kaho ne mai girman gasket dake bakin mala'ika Israfilu yana dakon a bashi dama ya hura sh domin kowa ya mace kamar yadda Allah y ace:

﴿ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ﴾ " *kuma akayi busa a cikin kaho, sai duk wanda yake cikin sama da kasa ya suma face wanda ubangijinka ya ga dama*" sai duniyar ta canja gabadayanta (ta koma lalatatta) sai bayan shekara arba'in kuma sai ya sake hurawa domin tashin halittu kamar yadda Allah yake cewa: ﴿ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ فِيهَا يُنظَرُونَ ﴾ " *sannan a sake wata busar a cikinsa (kahon) sai gas u (halittu) a tsaitsaye suna kallo*"

TASHI Sannan kuma sai Allah ya saukar da ruwan sama sai jikkunan halittu su tsiro sai su koma halitta sabuwa wadda ba zata mutu ba, dukkansu zasu tashi tsirara huntaye (marasa takalma) kuma zasu ga mala'iku da aljanu, duka za a tashe su abisa abinda suke aikatawa.

TARON KIYAMA Sannan sai Allah ya tara halittu domin hisabi, su taso a razane tamkar masu maye a cikin wannan rana mai kwatan kwacin shekara dubu hamsin, kai k ce rayuwar su ta duniya bata wuce sa'a guda ba, sai a kusanto da rana bias kawunansu nisansu da ita bai wuce mil guda ba, mutane zasuyi ta gumi gwargwadon ayyukansu, a ranar ne raunana zasu yi ta husuma da masu karfi, kafirai suyi ta husuma a junansu, sashensu yana ta la'antar sashe, azzalumi zai ciji yatsa, kuma za a janyo wutar jahannama da ragamarta dubu saba'in kowace ragama daya mala'iku dubu n eke rike da ita, da zarar kafiri ya hango ta sai yayi gurin ya fanshi kansa ko kuma ya zama turbaya, amma masu sabo: masu hana zakka daga cikinsu za a mayar dukiyar su ta zama wuta a kona su da ita, masu girman kai kuma za a tashe su tamkar tururuwa, kuma za a kunyata wanda yayi kisa da mai gululi da Mai kwace, barawo zai zo da abinda ya sata , za kuma a bayyana abubuwan dake boye; Amma masu jin tsoron Allah duk wadannan abubuwan ba zasu tayar musu

CETO Akwai babbanceto wanda Allah ya kebanci Annabi (s.w.a) da shizai ceci halitta ranar alkiyamadomin a saukaka musu bala'in da suke ciki kuma ayi musu hisabi Akwai gamammen ceto wanda Annabi (s.w.a) zai yi tare da waninsa, kamar fitar da mumina daga wuta da kuma daukaka darajarsu.

HISABI Za a bijiro da mutane sahu-sahu ga uban giji, sai ya nuna musu ayyukansu ya kuma tambaye su game da su da rayuwarsu da samartakarsu da dukiyoyinsu da iliminsu da alkawuran da suka dauka da dukkanin ni'imomi da jinsu da ganinsu da zukatansu. Kafirai da munafukai za ayi musu hisabi a gaban halittu domin a wulakanta su, kuma a tsayar da hujja a kansu kuma a sanya mutane da kasa da yini da darare da dukiya da mala'ku da gabbai duk suyi shaida akansu, har sai laifin ya tabbata sun amsa laifinsu. Mumin kuma Allah zai kebe da shi ya gaya masa laifinsa har sai ya zaci cewa ya halaka sai Uban giji y ace da shi: "na sitarta maka su a duniya kuma na gafarta maka su a yau".

Kuma farkon wadanda za a fara yiwa hisabi sune al'umar Annabi Muhammad (s.w.a) kuma farkon aikin da za a fara aunawa shi ne sallah da kuma jini.

RABA TAKARDU Sannan a daidaita takardu sai mutane karbi littafin da "*baya kyale (aiki) karami ko babba face sai a kididdige shi*" muminai zasu karba a damansu kafirai da munafikai kuma zasu karba da hagu ta bayansu.

AUNA AYYUKA Sannan a auna ayyukan halittu domin ayi musu sakamako a kai. Da ma'auni na hakika siriri mai tafuka guda biyu, kyawawan ayyuka da aka yi su da ikhlasi sau ne suke cika su daga cikinsu akwai: fadin *la ilaha illal lah* da kyawawan halaye da zikiri kamar fadin *alhamdu lillah* da *subhanal lahil azim* kuma za a biya bashin mutane da ayyuka kyawawa da munana.

TAFKI Sannan muminai su gangara tafki. Duk wanda ya sha daga cikinsa ba zai kara jin kishi ba har abada. Kowanne annabi yana da nasa tafkin amma takin Annabi Muhammad yafi girma: ruwansa yafi nono fari, yafi zuma dadi yafi almuski kamshi, zasu sha shi da moda ta zinariya da azurfa adadin ta adadin taurari ne, tsawon tafkin yafi nisa daga nisan garin Ailata zuwa Adan a Jordan, ruwansa yana tahowa daga kogin alkausara.

JARRABAWAR DA ZA AYI WA MUMINAI A karshen ranar alkiyama kafirai zasu bi abinda suke bautawa sai su kais u har wuta jama'a- jama'a tamkar garken dabbobi, zasu shiga da kafafunsu ko da fuskokinsu, babu wanda zai saura sai muminai da munafukai sai uban giji ya zo musu y ace: me kuke tsimayi? Sai su ce: muna tsimayin uban gijinmu ne, sai su gane shi ta kwabrinsa idan ya yaye shi, sai su fadi suyi sujada, saidai munafukai ba zasu iya yin sujadar ba. Kamar yadda Allah y ace : "*Ranar da za a yaye ga barin kwabri kuma a kira su zuwa sujada ba zasu iya ba*". Sannan sai su bi shi sai ya sanya siradi kuma a gwada musu haske sannan a dauke hasken munafikai.

SIRADI Wata gada ce da za a sanya ta a a kan wutar Jahannama domin muminai su gifta ta kansa zuwa aljanna, manzon Allah (s.w.a) ya sifanta shi da cewa "mai santsi ne mai zamarwa akwai tarko na wuta a kansa mai kama da kaya... yafi gashi sirantaka kuma yafi takobi kaifi." Muslim ne ya rawaito shi.

a nan ne ake gwadawa muminai haske gwargwadon ayyukansu, wanda yafi su haskensa kamar tarin duwatsu, mafim kankantar su kuma kamar babban yatsan kafa, sai a haska musu sai su ketare gwargwadon ayyukansu, mumini zai wuce kamar kiftawar ido wani kuma kamar walkiya wani kuma kamar iska wani kuma kamar tsuntsu wani kumakamar ingarman doki "A kwai wanda zai tsira ya kubuta, da wanda za a yakushe shi sannan a sake shi, wani kuma a yafuto shi zuwa jahannama" Bukhari da Muslim. Amma munafukai basu da wani haske, zasu koma sannan a sanya Katanga tsakaninsu da muminai, sannan su nemi ketare siradin sai su fada cikin wuta.

WUTA Kafirai zasu shige ta tareda wasu masu laifi cikin muminai, da kuma munafukai, a cikin mutum dubu mutum 999 ne zasu shiga, tana da kofofi bakwai, tafi wutar duniya sau saba'in, kafirai zasu kara girma a cikinta domin su dandani azaba, tsakanin digadigansa da tafiyar kwana uku ce, hakoransu kuma kamar dutsen Uhudu, za a tsanantawa fatarsu a kuma dinga canja ta domin su dandani azaba, abin shansu ruwan zafi ne mai zafi yana tsinka hanji, abincinsu kuma zakkum ne da gislin da mugunya, wanda yafi su samun sauki shi ne wanda za a sanya garwashi a kasan diddigensa kwakwalwarsa ta tafasa, fatarsa ta narke, ta ribe ta salube ga kuma jan su da akeyi, ga sasari da maruruwa. Raminta zurfi ne da shi da za a jefa mutum ciki zai kai shekara saba'in bai kai ba, kafirai da duwatsu su ne makamashinta, iskarta mai zafi ce, inuwarta ma mai zafi ce (ta Yahmum), tufafin cikinta ma na wuta ne, tana cin komai, bata kyalewa bata barin komai, tana hadiyar fushi tana karaji tana cimma kasusuwa da zukata.

GADA Manzon Allah (s.a.w) ya ce: " muminai zasu tsira daga wuta, sai a dakatar dasu a wata gada tsakanin wuta da aljanna, sai a mayarwa da kowa abinda dan uwansa ya zalunce shi a duniya, har sai an tsarkake su sai ayi musu izinin shiga aljanna. Na rantse da wanda ran Muhammadu yake a hannunsa, kowannen su yafi gane gidansa a aljanna fiye da gidansa na duniya" Bukhari ne ya rawaito

ALJANNA Ita ce makomar muminai, gininta na zinariya ne da azurfa da siminti na almuski da tsakwankwani na lu'u-lu'u da za'afarani, tana da kofofi takwas, fadin kowace kofa tafiyar kwana uku ne, tana da banbancin daraja dari, tsakanin kowace daraja da ta gabanta kamar tsakanin sama da kasa, Firdausi ita ce ta fi daraja daga nan ne ake bubugar da ruwan tekunanta, al'arshin uban giji yana samanta, koramarta ta zuma ce da nono da giya da ruwa, koramun suna gudana ba tareda rami ba, mumini yana gudanar da su kamar yadda yaso, abin cin ta dauwamme ne kuma an kusanto da shi don masu tsinka, a cikinta akwai rumfar lu'ulu'u fafaffe fadinta mil sittin ne, yana da iyali a kowane loko, zaasu shiga suna samari yan bana bakwai babu gasu a jikinsu, da kwalli a idonsu, samartakarsu bata karewa tufafinsu basa lalacewa, ba a fitsari ko kashi a cikinta babu kazanta, matajin kansu na azurfa ne, guminsu na almuski ne, matan cikinta kyawawa ne budurwai tsarekun juna farare. Farkon wanda zai fara shiga shi nne annabi Muhammad (s.a.w) sannan annabawa, mafi karancin daraja a cikinta shi ne wanda idan ya nemi abu za a bashi ninkinsa goma, ma'aikatan cikinta yara ne ababan dauwamarwa a cikinta masu kama da lu'ulu'un da aka baza shi, daga cikin ni'imomin da suka fi girma a cikinta akwai ganin Allah, da samun yardarSa, da kuma dawwama.

ABUBUWAN DAKE CIKI

1. FALALAR KARATUN ALKUR'ANI	1
2. TAFSIRIN USHURIN KARSHE NA AL KUR'ANI MAI GIRMA	3
3. TAMBAYOYI MASU MUHIMMANCI A CIKIN RAYUWAR MUSULMI	67
4. TATTAUNAWA TA NUTSUWA	83
5. SHAIDAWA BABU ABIN BAUTAWA DA GASKIYA SAI ALLAH	99
6. (SHAIKAWA LALLAI ANNABI MUHAMMAD MANZON ALLAH NE)	103
7. ABUBUWAN DA SUKE WARWARE MUSULUNCI	102
8. TSARKI	103
9. MATSALOLI DA HUKUNCINSU	108
10. SALLA	111
11. BAYANIN ZAKKA	119
12. AZUMI	122
13. HAJJI DA UMRA	125
14. FA'IDODI DABAN	129
15. YADDA AKE MAGANI A SHARI'AR MUSULUNCI (RUKYA)	137
16. ADDU'O'I	146
17. Ga wasu addu'o'i masu amfani, wanda ya kamata a haddace su	148
18. Wuridan yau da kullum a Safiya da marece	153
19. WASU MAGANGANU DA WASU AYYUKA MASU LADA MAI YAWA	156
20. WADANSU DAGA CIKIN ABUBUWAN DA AKA YI HANI A KAN SU A CIKIN SHARI'AR MUSULUNCI.	164
21. TAFIYA TA DIN-DIN-DIN	169

YADDA AKE YIN ALWALA A AIKACE

Salla bata yiyuwa saida alwala kuma tilasa alwalar ta zamanto anyi ta da ruwa me tsarki wanda yake bai canja daga asalin kamanninsa na ruwa ba, kamar ruwan kogi ko na rijiya ko na idaniyar ruwa ko na korama.

A kula da kyau : komai kankankatar najasa takan lalata ruwan da yake dan kadan, amma idan yana da yawa kamar ya haura lita (210) to najasa bata lalata shi har sai idan ta canja masa kala ko dandano ko kuma kamshi.

1. Ana fara alwala da sunan Allah (bisimillah) kuma an so a fara da wanke tafukan hannu a kuma tabbatar sun fita, za ayi hakan sau uku, musamman ga wanda ya farka daga barci

A kula da kyau : Ba a son a wanke wata gaba sama da sau uku wannan "MAKARUHI" ne.

2. Sannan sai kurkurar baki, tilas ne ayi ta farko, amma idan anyi uku to shi yafi soyuwa kuma yafi falala.

A kula da kyau : zuba ruwa a baki da fitar da shi kadai baya wadatarwa, dole ne sai an kurkura shi a cikin bakin. Kuma an so mutum yayi asuwaki yayin kurkurar bakin.

3. Sannan sai shaka ruwa a hanci, tilas ne ayi sau daya a kalla, amma idan anyi sau uku shi yafi falala.

A kula da kyau : itama shakar hanci bawai kawai za shigar da ruwa hanci bane, dole ne ya zamo ta hanyar shakar ruwa tare da numfashi, kuma ya shiga har cikin hancin sannan a fyato shi ya fito tareda numfashi.

4. Sannan sai wanke fuska, itama tilas ne ayi sau daya a kalla, amma idan anyi sau uku shi yafi. Za a wanke ta ne tundaga kunnen dama zuwa na hagu, wannan a kwance kenan, a tsaye kuma tun daga karshe haba har ya zuwa mabubbugar gashin kai.

A kula da kyau : Idan gemun mutum yana da yawa to an so ya tsefe shi, amma idan bashi da yawa to tilas ne ya tsefe shi ta yadda ruwa zai ratsa hi.

5. Sannan sai wanke hannaye tun daga yan yatsu har zuwa gwiwar hannu tilas ayi na farko amma idan an kara zuwa uku wannan shi yafi.

A kula : Ana so a fara da hannun dama kafin ayi na hagu.

6. Sannan sai shafar kai baki dayansa, mutum zai shigar da yan yatsunsa guda biyu sabbaba (manuniya) ma kofofin kunnuwansa sannan ya shafi fatun kunnuwansa da manyan yan yatsun nasa (ibhama).

A kula da kyau : inda ya wajaba a shafa a kayi shi ne: daga mafarin fuska zuwa keya. Kuma idan gashi yana da yawa ba lalle ne sai an shafi wanda ya sauko ba. Idan kuma babu gashin kwata- kwata to sai a shafi fatar kai kuma tilas ne a shafi fatun kunnwa.

7. Sannan sa mutum ya wanke kafafuwansa shima sau daya ne ya wajaba, amma idan akayi sau uku yafi falala.

FADAKARWA: 1. Wuraren da ake wankewa a yayin alwala guda hudu ne; **(a)** kurkurar baki da shaka ruwa da wanke fuska **(b)** hannaye **(c)** shafar kai da kunnuwa **(d)** kafafuwa zuwa idan sawu. 2. Tilas ne a wanke wadannan gabgai a jere daya-bayan -daya, idan kuwa aka bar wata gabar ba a wanke ta ba har jiki ya bushe, to alwala ta baci.

3. An so mutum idan ya kammala alwalar ya ce: " **ASH-HADU ANLAILA'HA ILLALLA'HU WA ANNA MUHAMMADAN ABDUHU WA RASULU** " "Na shida babu abin bautawa bisa cancanta sai Allah shi kadai yake bashi da abokin tarayya, kuma na shaida annabi muhammadu bawan Allah ne kuma manzonSa ne.

SIFFAR YADDA AKE YIN SALLAH

1. Idan kana nufi yin sallah, farkon abinda zaka fara yi shi ne ka ce "*Allahu Akbar*" ma'ana Alla shi ne yafi girma fiye da kowa, kuma ka kasance a daidai wannan lokacin ka daidaita atsaye, limami zai yi kabbarar asa a fili ne domin na bayansa su ji shi, me bin bayan liman kuma zai fada ne a boye sannan mutum zai daga hannayensa ya hade yan yatsunsa yayinda zai yi kabbarar harama har sai ya daidaita hannayen nasa da kafadunsa, kuma mamu bazasuyi kabbara ba har sai idan liman ya rigayayi kabbara.

2. Sai mutum ya sanya hannunsa na dama akan tafinsa na hagu ko kuma akan tsintsiyar hannunsa na hagu ya damke shi sai ya sanya sukan kirjinsa, ya kuma sanya ganinsa a wurin da zai yi sujada, sannan ya fara da daya daga cikin adduo" in da aka rawaito a sunnar annabi (S.A.W) misali "*Subhanakal lahumma wa bi hamdika tabarakas muka wa ta'ala jadduka wa la'ilaha garuka*" sannan ya nemi tsarin Allah daga shedan (isti'aza) ya kuma yi bisimillah amma duk wadannan za ayi su ne a boye, sannan sai afara karanta Fatiha, amma wanada yake bin liman bai sai ya karanta komai ba idan dai liman yana karatu a fili, saidai an so ya karanta fatiha a lokacin da liman yayi shiru, sannan kuma sai a karanta abinda ya samu na alkur'ani, liman zai bayyana karatu a sallar Asuba da raka'a biyu na sallar magariba da isha, ragowar sallolin kuma duk a zuci ake yi.

A kula sosai : an so mutum ya karanta alkur'ani kamar yadda yake a jere kar ya canja tsarin jerin da alkur'ani yake don yin hakan makaruhi ne, kuma haramun ne mutum ya canja jerin kalmomin alkur'anin ko kuma ayoyinsa.

3. Sannan sai mutum ya kabbara yayi ruku'u ya kuma daga hannunsa yayin kabbarar, ya kuma sanya hannayensa a kan gwiwoyinsa yayi kamar zai kama su, ya kuma bude yan yatsunsa ya mike bayansa ya sanya kansa a kasansa, sannan ya ce "*subhana rabbiyal azim*" sau uku. Idan ka riski ruk'u to ka riski wannan raka'ar.

A kula sosai : lokacin da ake cewa "*sami'allahu liman hamidahu*" shi ne yayinda mutum yake dagowa ba sai mutum ya dago ba ko kuma kafin ya dago ba. Inda mutum zai jinkirta fadan da gangan to sallarsa ta baci.

4. Sannan sai mutum ya dago daga ruku'u yana mai cewa: "*Sami'allahu liman hamidahu*" kuma ya daga hannunsa, idan ya daidaita a tsaye sai yace: "*Rabbana wa lakal hamdu, Hamdan kasiran dayyiban mubarakan fihi mil'assamawati wa mil'al ardhi wa mil ma shi'ta min shai'in ba'ad*"

A kula sosai : ba a cewa "*Rabbana wa lakal hamdu*" har sai an tabbatar cewa an daidaita a

5. Sannan sai mutum ya tafi sujada yana mai yin kabbara, sai mutum ya nesanta tsakanin damatsansa da hakarkarinsa, da kuma tsakanin cikinsa da cinyoyinsa, kuma ya sanya hannayensa daidai da kafadunsa, ya kuma kafe digadigansa ya sanya 'yan yatsun hannayensa da kafafuwansa su kalli alkibla, sannan ya ce: "*Subhana rabbiyal a'la*" sau uku.

A kula sosai : Tilas ne ayi sujada akan gabobi bakwai: geffan digadigai guda biyu, gwiwoyi biyu, tafukan hannu biyu, goshi da hanci; idan mutum ya bar wata gabar bai yi sujada da ita ba da gangan, to sallarsa ta baci, saidai da wani uzuri.

6. Sannan sai mutum ya dago daga sujada tareda kabbara ya kuma zauna. Shi kuma zaman iri biyu ne: **1)** ko dai mutum ya shimfida kafarsa ta hagu ya kuma zauna a kanta, sannan ya kafe kafarsa ta dama ya sanya 'yan yatsunsa su kalli alkibla. **2)** ko kuma mutum ya kafe digadigansa da 'yan yatsunsa duka su kalli alkibla ya kuma zauna a kan mazaunansa. Kuma ya ce "*Rabbig firli*" sau uku, za a iya karawa da "*Warhamni wajburni, warzukni, wansurni, wahdini, wa afini, wa'fu anni*" itama sujada ta biyu kamar yadda akayi ta farko sannan sai a dago daga sujada tareda kabbara, sai kuma ya zabura ya mike tsaye da digadigansa, ya kuma raka'a ta biyu kamar ta farko.

A kula sosai : Ba a karanta fatiha har sai an tsaya tukuna, idan aka fara karanta ta kafin a mike to tilas ne a sake karanta ta bayan an mike, idan kuma bah aka ba to sallah ta baci.

7. Idan mutum ya kamala raka'a ta biyu sai ya zauna domin tahiyar farko, yana mai shimfida kafarsa, ya sanya kafarsa ta hagu akan cinyarsa ta hagu, ya sanya hannunsa na dama a akan cinyarsa ta dama ya kuma damke dan karamin yatsansa da mabiyinsaya kuma ya yi kawanya a tsakanin babban dan yatsansa (ibham) da kuma dan yatsansa na tsakiya (wusda) sai kuma yayi nuni da manunin dan yatsansa (sabbaba) sai y acc: "*At tahiyatu lillah, was salawatu waddayyibatu, assalamu alaika ayyuhan nabiyyu wa rahmatullahi wa barakatuh, assalamu alina wa ala ibadillahis salihina,*

assh'hadu an la'ilaha illallahu, wa assh'hadu anna Muhammadan abduhu wa rasuluh" sannan sai ya mike domin raka'a ta uku da ta hudu idan sallar me hudu ce ko me uku. Yana me kabbara tareda daga hannu, haka dai har ya ida sallar. Saidai ba zai bayyana karatunsa ba kuma fatiha kawai zai karanta.

8. Sannan sai ya zauna domin tahiya ta karshe (a sallah me raka'a uku ko hudu) zai zauna akan duwainiyarsa shima zaman ya kasu daban-daban dukkaninsu sun inganta. **1)** mutum zai shimfida kafar hagu ya kuma fito da ita ta bangaren dama ta karkashin kwaurinsa, ya kuma kafe klafarsa ta dama da duwainiyarsa akan kasa. **2)** ko kuma ya shimfida kafar hagu ya fito da ita ta dama tsakanin kwaurinsa da cinyarsa da duwainiyarsa akan kasa, ba zai zuna bias duwainiyarsa ba sai a tahiyar karshe a sallar da take da sama da tahiya daya, sannan sai y acc: *at tahiyatu lillahi...*" sannan y acc: "*Allahumma salli ala Muhammadin wa ala ali Muhammadin kama sallaita ala Ibrahima wa ala ali Ibrahima innaka hamidun majid, Allahumma barik ala Muhammad wa ala ali Muhammadin kama barakta ala Ibrahima wa ala ali Ibrahima innaka hamidun majid*".

kuma ana so yayi addu'a bayan tahiyar kamar yadda yazo a sunna kamar: "*A'uzu billahi min azabin nari, wa azabil kabri, wa fitnatil mahya wal mamati, wa fitnatil masihid dajjali*".

9. Sai kuma mutum yayi sallama, ya juya bangaren damansa ya fadi "*Assalamu alaikum wa rahmatullah*" sannan yayi a bangaren hagunsa. Idan kuma yayi sallama sai kuma yayi addo'in da suka zo a sunna, yana daga zaune awurin da yayi sallah.

ILIMI BA TARE DA AIKI DA SHI BA ABIN ZARGI NE GA ALLAH DA MANZON SA DA MUMINAI ALLAH YA NA CEWA: YA KU MUMINAI ME YA SA KU KE FADIN ABIN DA BA KWA AIKATAWA? TSANANIN FUSHIN ALLAH YA TABBATA GARE KU IDAN KU KA FADI ABIN DA BA KWA AIKATAWA"

ABU HURAIRA YA NA CEWA: KWATANKWACIN ILIMIN DA BA A AIKI DA SHI KAMAR TASKA CE DA MAI ITA BA YA CIYARWA SABO DA ALLAH.

FUDAHAIL YA NA CEWA: "MALAMI BA ZAI GUSHE BA YA NA JAHILI DUK ILIMIN SA HAR SAI YA KOYAR"

MALIK BINU DINAR YA NA CEWA: MUTUM YA KAN KOYI ABU BA TARE YA YI KUSKURE BA, AMMA KOYARWAR SA CIKE TA KE DA KUSKURE."

AMFANIN ILIMI AIKI DA SHI

Ya 'yan uwa musulmi, maza da mata,

Allah ya hore ma ka karanta littafi mai amfani, abin da ya rage kawai shi ne aiki da abin da ya ke ciki.

★ An koro ma ka, wani bangare na Alkur'ani da tafsirinsa, don haka ka dage da yin aiki da abinda ka sani daga ma'anonin wadannan ayoyi, domin sahabban Annabi (S.A.W) sun kasance idan su ka koyi ayoyi goma daga Annabi (S.A.W) ba sa kara koyan komai har sai sun fahimci duk abin da ke cikin goman farko na ilimi da aiki, harma suna cewa:" sai mu ka koyi karatu da kuma aiki". Kamar yadda shari'a ta "kwadaitar a kan haka, Ibnu Abbas ya na cewa – cikin tafsiri fadin Allah (S.W.T) ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ Ma'ana : su ke bin sa yadda ya kamata. Mallam Fudhailu dan Iyadh (R.A) ya ce: "An saukar da Alkur'ani don kawai a yi aiki da shi, sai mutane su ka mayar da karatun sa ya zama aiki.

★ Haka nan kuma wani abu na Sunnar Annabi (S.A.W), don haka ka yi gaggawa wajen aiki da ita, domin su magabata da zarar sun koyi da wani abu sai su yi ta rige-rigen yin aiki da shi da kuma kira zuwa gare shi, domin amfani da fadin manzon Allah (S.A.W) "idan na umarce ku da wani abu to ku aikata shi gwargwadon ikon ku, abin da na hane ku da shi kuma ku nisance shi"¹ da kuma tsoron ukuba uban giji da ta zo a cikin fadin Allah :

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ Ma'ana: "Masu sabawa umarninsa su kiyayi kan su, kar fitina ta same su ko azaba mai radadi ta same su."

Misalin yadda su ke yin aiki da ilimin su:

★ Ummu Habiba (uwar muminai R.A) da ta ruwaito hadisin manzon Allah (S.A.W) : "wanda ya sallaci raka'a goma sha biyu a dare da yini Allah zai gina masa gida a aljanna"² sai ta ce: ban taba bari wadannan salloli sun huca ni ba tun sa'adda na ji annabi (S.A.W) ya fadi wannan magana.

★ Abdullahi dan Umar (R.A) ya ruwaito fadin Annabi (S.A.W) : "Babu yadda za a yi mutum musulmi da ya mallaki abin da zai yi wasiyya da shi ya kwana ba tare da ya rubuta wasiyyar ta sa ba"³ ya ce ban taba kwana ba tun sa'adda na ji Annabi (S.A.W) ya fadi wannan magana face na tanadi wasiyya ta

1 Buhari da Muslim ne suka ruwaito shi

2 Muslim ne ya ruwaito shi

3 Muslim ne ya ruwaito shi

★ Imamu Ahmad (R) ya na cewa: "Ban taba rubuta Hadisi ba face sai na yi aiki da shi, har sai da na ci karo da Hadisin da ya ke cewa : " wata rana Annabi (S.A.W) yayi kaho sai ya baiwa Abu dhaibata dinare daya, ni ma da na yi kaho sai na baiwa mai kahon dinare.

★ Imamul Bukhari ya na cewa: ban taba yin giba ba (cin naman wani) tun da na ji cewa giba haramun ce. Kuma ina fatan in koma zuwa ga Allah ba tare da ya kama ni da sunan na yi gibar kowa.

★ Ya zo a cikin Hadisi cewa duk wanda ya karanta Ayatul kursiyyu a bayan kowacce sallah, babu abin da zai hana shi shiga aljanna, sai dai idan bai mutu ba.¹ Ibnul Kayyim yana cewa : na sami labarin cewa ibni Taimiyya ya na cewa: ban taba bbarin karanta ta ba bayan kowacce sallah sai dai idan mantawa na yi ko wani abu mai kama da haka.

★ Bayan ka koyi abu ka yi aiki da shi to kuma ba makawa sai ka kira mutane zuwa abin da Allah yayi ma ka baiwa da shi, kar ka haramtawa kan ka ladan, kar kuma ka haramtawa wanin ka alherin Annabi (S.A.W) ya na cewa: "Duk wanda ya shiryar da wani a bisa aikin alheri to zai sami irin ladan wanda ya aikata shi.² Kuma ya ce : "mafi alherin cikin ku shi ne wanda ya koyi Alkur'ani kuma ya koyar da shi.³ Kuma ya na cewa: " ku isar min da sako na ko da aya guda ce", kuma gwargwadon yawan yada alherin da mutum ya ke gwargwadon yawan ladan da ya ke da shi.sannan ladan na ka zai ci gaba a rayuwar ka da bayan mutuwar ka, Annabi (S.A.W) ya na cewa : "idan mutum ya mutu ayyukan sa sun dakata sai guda uku kacal, Sadaka mai gudana (jariya) ko ilimin da a ke amfana da shi ko kuma da na gari da ya ke wa mutum addu'a."⁴

KARIN HASKE

Kullum ka na karanta fatiha fiye da sau goma sha bakwai , a ciki ka na neman tsari daga tafarkin wadanda Allah yayi fushi da su, da kuma batattu, sannan kuma ka ke kwaikwayon sua cikin ayyukan su. Mu na kin koyon ilimi kuma mu na aiki da jahilci, wanda wannan ya yi kama da aikin Nasara (kirista) kuma su ne batattun, sannan mu na koyan abin da ba ma aiki da shi, wannan kuma ya yi kama da aikin wadanda Allah ya yi fushi da su wanda su ne Yahudawa.

Allah da manzon sa ne su ka fi sani.

Allah ya kara tsira da aminci ga shugaban mu masoyin mu, Annabi Muhammad (S.A.W) da alayen sa da sahabban sa baki daya.

1 Muslim ne ya ruwaito shi

2 Sunanul kubra

3 Muslim ne ya ruwaito shi

4 Buhari da Muslim ne suka ruwaito shi